

Libet. II.

contra verbum dei. *Mat. vi. in fi. Nolite solidari esse in crastinum. m. q. i. habebat. sed de annorum circulo. contra preal. decre. existit.* Item quum pecunia deponatur pro taliu necessitatibus: ipsi frequenter faciunt eam expendi et expendunt pro aliorum fratrum necessitatibus et secularium. quod fieri non potest sine licentia illius a quo deposita est: et pro quo retinetur. *vt preal. c. existit.* Item tota die emunt per se aliqui fratres: et vendunt per alios: et sic per personam interpositam pecuniam accipiunt et dant. contra eorum regulam et declarationes predictas. (fratres enim minores quicquid sit de alijs religiosis: nec emere nec vendere possunt per se vel per alios: nec cum licentia nec sine licentia prelato: quia qui per alium facit: per se facit. *et de resti. spo. cum venisset.* quia tales contractus ad veros dominos et proprios pertinet. vide *i. s. p. oro. ver. et quia vt sepe. in ar. lrvij.* quia emptio et venditio sine precio non potest cedit. *et de emp. et ven. cu dilecti. ff. eo. l. ij. et insti. eo. s. p. edicti.* sed omnis usus et contractatio pecunie per se et per alios est fratribus minoribus interdictus: *vt in eorum regula et declarationibus continetur.* Item tota die vendunt aliqui fratres minores ligna de syluis: granum de terrulis quas aliqui habent iuxta hortos: vinum de quibusdam vineolis et pergolis: hortolitia de horto: mel de aluearibus apum: fructus de arboribus: legumina de hortis: panem elemosyne vel commutant (quod idem est quod vendunt: et qui contractus ad verum dominum pertinet) et alia suppellectilia que eis dantur. quod facere non possunt: quia non debent aliquid recipere: *vt id videntur. sicut expresse dicitur eorum declaratio sepe dicta. existit. s. p. eterea. ver. non em.*

Item vadunt aliqui per terras et villas: et ubi non habent loca et habent loca: elemosynas pecuniarias procurando et petendo: et importunitates frequenter ingerendo: famulum retro ducendo: et denarijs pides et loculos implendo. quod est contra eorum statum. quia non est ille modus deponendi pecuniam pro necessitatibus fratrum. *vt dicunt per eorum declarationes.* Item ponunt aliqui cyppos et arcas in eorum ecclesijs: *vt ibi seculares ponant pecunias: faciunt etiam per pueros vasa et bacinilia per ecclesiam deponere: et aliquoties extra: in quibus ponant pecuniam seculares. que sunt expresse contra declar. eorum.*

Item de paradiso. *s. p. oro.* Quando etiam non habent famulum paratum ad recipiendum elemosynam pecuniarum eis datam: faciunt per dantem eam poni in fenestra vel alio loco: et postmodum faciunt eam inde accipi. quod est expresse contra mentem declarationum eorum. Item intrinsece se aliqui de executionibus testamentorum ubi pecunie expendantur et dispensantur. Item recipiunt elemosynas pecuniarias in altaribus. Item recipiunt compositum a famulis de pecunia pro eorum necessitatibus deposita. Item portant claves cellarum scriniozum monetarum capsarum capsidilium in quibus pecunie reconduntur. Item tangunt pecunias vel cum cera vel cum ligno vel cum palea. portant etiam quidam eorum pecunias futas in habitibus et tunicis. Quidam etiam eorum faciunt sibi pecuniam poni in capitij: et sic per tales pecunia contractatur. contra declar. predicta. in casibus prelibatis. *et pra. p. edicti. de da. maxime in clem. existit. s. denique. de ver. signi. eo. que eis precipiunt a contractatione quolibet pecunie abstinere.* Vadunt etiam aliqui per indulgentias: et ad visitandos suos parentes: et ad procurandum facta regum et baronum et comitum et aliorum: et ad studia: et ad eorum consolationes alias corporales: et ad faciendum ambataras et legationes: equitando et pedicando cum burfarijs: et cum maximis frequenter quantitatibus florenorum et turonum et aliorum denarioz. contra eorum statum. *q. isti et eorum similes non sunt casus in quibus licitum est eos burfarios ducere: nec in quibus pro eorum necessitatibus sit pecunia deponenda. et sic faciunt expresse contra declar. existit. s. quocirca. et de ver. signi. in de. Nunquam enim perviam burfarios secum possunt ducere: nisi quum*

per veram obedientiam non procurata: multo fortius non extorata: a prelatis eorum pro causis necessarijs ordinis vel alijs mitterentur: et per regiones inhumanas transirent: in quibus non esset verisimile quod mendicando elemosynam esibilem inuenirent. In quo casu et peram possent ducere et burfarios. *fm Beda. vii suo originali postposito. s. s. p. ori. inter alia paupertatis originalia continetur.* Item precipiunt aliqui depositarijs suis vel nuntijs vel famulis tenentibus pecunias a deponentibus pro fratribus necessitatibus expendendis: quomodo et qualiter expendant illas pecunias. *Lapsas pecuniarum aliquoties portat. Pecunias deponunt: aut deponi faciunt: eas repetunt. hec omnia contra predicta. s. quocirca. et s. denique. eiusdem decre.*

Item si centum milia florenoz et totidem talenta argenti et auri darentur quibusdam fratribus: maxime eorum communitatibus: nunquam responderent: quia nunquam talium necessitas finem habet necessitatem: *vt ad literam talium cupiditas non saturari nunquam possit: et totum mundum ei oblatum est pro obolo. iij. q. iij. quid.* Sed falso vocant necessitatem suam per abundantiam et voluptatem: promptuarium eructant: ad literam *fm David. et hoc in illud. ps. clij. quia fm Remigium necessitas prope necesse est: et sine qua quis non potest vivere: que circa victum et vestitum. fm apm. s. ad Tim. vi. et paucissima suppellectilia his annexa est puro et fidei oculo estimanda. r. q. ij. episcopus. et. r. q. i. clericus. et. c. episcopus. sed quidam fratres nec prope mortem expectant: nec prope infirmitatem: nec prope veram necessitatem: quia nullam necessitatem habere volunt nec pauperiam: que tamen paupertati euangelice *fm Amb. est annexa. Et Bernar. sicut superius est probatum in. s. s. p. ori. in eorum originalibus. in ar. lrv. Hec ergo et veraciter hodie de facto pecunie parum vel nihil a fratribus aliquibus minoribus communiter observatur: et eorum in hoc potissimum per eos apertissime regula violatur.**

Item recipiunt enim aliqui et quasi omnes maxime cis montani per se et per personam interpositam denarios et pecuniam affectu pariter et effectu: eas sine necessitatibus veris et emergentibus vel ingruentibus iam pro se deponi faciendo: et in casibus prohibitis et pro libito expendendo. *vt superius est multipliciter declaratum.* Generalis enim eorum cum toto capitulo generalis non posset alicuius denarium etiam causa elemosyne elargiri. *vt dixi superius in. s. religio. in ver. non posset. in ar. lrv. q. nemo dat quod non habet: nec habere potest: nec dare. r. vij. dist. presbyterum. s. q. i. ventum. c. gratia. et. c. qui perfectione. et q. vij. daibertum. cu. c. seq. de co. se. di. iij. quod. in prim. et de iure patris. qd aut. in fi.* Quia denarius fratrum non est nec esse potest: sed illius qui deposuit quousque in eorum non aliorum veris necessitatibus ingruentibus sit consumptus. *vt in decre. existit. et existit de paradiso. luculenter apparet. Et hoc quod est eis ad summam gloriam: carnales et ceci et cupidi recipiunt ad suum defectum et iniuriam. Prouerb. xvij. Non recipit stultus verba prudencie: nisi ea dixeris que versantur in corde suo.*

Item autem gloriantur quidam fratres minores pecuniam non tangere nuda manu: in hoc mores phariseorum usurpant: qui decimant mentam et anetum: culicem colantes: et camelum deglutientes. *Matth. xxij. Non enim propter receptionem est in tactu: licet etiam eius contractatio et tactus sit eis per decre. existit. et intellectu regule ab ecclesia interdictus: q. etiam ante pedes apostolorum olim predicta ponebantur: et ab eis non tangebantur. Actuum. iij. Multum enim mundi nobiles pecuniam tangere dedignantur: tamen expendi eas faciunt et maxima quantitate: quia eorum est. tangeretur enim sicut petra vel lignum pecunia a fratribus: si haberent eam voluntatem habendi: et expendi sine peccato: nisi ecclesia prophibere tamque speciem mali in fratre minore. s. Thessalonice. vltimo. s. q. i. emendari. Decens enim et consequens est quod ab eius etiam contractu debeant abstinere: quia contractus pecunie est etiam ad habendum pecuniam illecebrarius: et qui tetigerit pecuniam: inquinabitur ab ea. *Ecdi. iij. Quidam frater noster**

In pro
fratre
minore
licet pe
ccatis de
potere.

lector: Parisien. dixit mihi et gloriabatur quod in xl. annis non
retigerat denarium: et tamen trecentas libras turoneses
habebat reconditas (ut audiui). Et adde hic quod scripsi. s.
s. religio autem. ver. quia vere. in ar. lxi. et in additione ibi
posita que incipit. marina. ¶ Quod autem aliqui fratres ce
ci dicunt quod pecuniam procuratam legatam vel sponte eis
datam deponi faciant apud depositarios fratrum vel nu
tios per eos pecunias largiētibz presentatos sūm declar
rationes de licentia prelatorum: et ficti credunt in suis
conscientiis existere: propter hoc solum quia de licentia fa
ciunt eam deponi: Sciunt quod nec prelati nec totus ordo si
mul iunctus potest dare licentiam quod pecunie deponatur
pro fratribz vel in speciali vel in communi. nisi sūm decla
rationes predictas. et c. et c. et c. pro necessitatibus veris
et propriis et presentibus vel in ingruentibus. ut ibi. ¶ Si
centia autem ideo petitur a prelati: quia ipsi debent scire
et determinare pure et fideliter pro quibus veris neces
sitatibus ingruentibus fratrum non alio: um pecunia des
ponatur. Unde mortaliter peccant prelati: et preuicarior
res regule sunt et sunt occasio peccati mortalis subditos
si aliter quod in sepe dictis declarationibus continetur. licen
tia dent fratribz quod per eis aliqua pecunia deponatur. Du
pliciter enim peccat tales prelati. tūm quia dant licentiam
fratribz habendi pecuniam: contra regulam et declar
ationē predictam quia in peculio cum eis dispēant: quod
nedum prelati fratrum minorum facere non possunt: sed
nec alioz ordinum qui possunt a se habere pecuniam in cōi.
ut est de sta. mo. c. l. et c. cum ad monasterium. Si de licentia
igitur prelatorum pecunia non potest deponi pro fratribz mi
noribus nisi sūm declarationes predictas: quid dicemus de
illis pseudo fratribz qui solo fratrum nomine gloriantur:
qui sine aliqua licentia vel conscientia prelatorum suorum pec
unias maxime sine vera necessitate faciunt deponi ubi vo
lunt et dispensant pro libito voluntatis. His peccant ra
les mortaliter: et quia contra regulā et declarationē predi
ctam pecuniam recipiunt: et quia sine licentia proprietarij
sunt: et sicut proprietarij puniēdi tam per eoz constitutio
nes quod per canonicas sanctiones. xij. q. j. non dicatis. et de
sta. mo. super quodam. Quidam etiam fratrum minorum di
cunt: Pauperes sumus: non habemus nisi. et. solidos: vel. et.
vel. v. vel. vni. Hec tales pauperes sunt spū: et sine spū:
quod et si pauperes sunt in censu: non tūm in affectu. quod et si non
habent: hoc ideo est quia habere non possunt. parati enim
tales sunt recipere sine aliqua necessitate vera: si qui darent
inuenire valerent. sicut et semper recipiunt quā offerunt:
et sine oblatione quantū possunt procurant. Immo etiam
illa modica pecunia que pro eis est deposita non indiget.
et sic illud modici tenendo peccant mortaliter. xij. q. v.
et. furantē quia nec vnus denarius pro fratre minore de po
nendus est: nisi pro vera et non ficta necessitate ingruēti.
ut probant declarationes eoz predictas. Et contra tales di
xi. s. verbū Danielis anachorite. s. in. s. ad huc perita. ver.
contra hmoi. in ar. lxi. et c. et c. censum habeant pauperes:
habent tamē diuitis voluntatem. Paupertas enim spiri
tualis. i. voluntaria et penuriosa remuneratur a dño: non
involuntaria nec abundans. ut probat. B. ego. in homil.
super illud. Mat. xij. Ecce nos reliquimus omnia. Et satis
de ista materia in. vij. s. preal. superi. pertractauim. Nec er
go credant se tales fratres pro modica pecunia excusari cō
tra regulam recepta pro qua peccant mortaliter (ut dixi)
sicut pro mille florenis. licet fatear quod qui plus offendunt
in affectu et in pecunie quantitate: amplius puniētur: im
mo et aliquo modo sceleratio: videretur auaritia in quanti
tate modica quod in magna: quod minus de incitatione habet.
facit quod no. xvi. di. c. duo. Et superius est dictū sūm Da
nielem anachoritam in collatione sua. lxi. in li. collationū
Jo. cassi. quod eādem auaritiam quidam in religione comi
tunt in paruis et paucis: quam in magnis et pluribus re
bus in seculo committēbant. Quanta ergo demeria et be
stialitas est maxime in fratribz minoribus: pro vno soli

do quo vere non indigent: et tenent repositū apud repos
sitarium: perdere animas suas: sicut perderent pro centū
millibus florenis: quum tamen dicat dñs. Quid prodest
homini si vniuersum mundū lucratur: anime vero sue des
trimentum patiatur. Mat. xvi. et de simo. c. mattheus. et
Luc. ix. Tantum autem inualuit ista pestis et ista manife
sta regule preuicatio in ordine minorū de pecunia: sicut
et in alijs ordinibz: qui tamen tantū non offendunt: quod aliqui
sunt mali fratres minores: et vnam non sint plures pro
quibus aliqua pecunia teneretur: etsi veram necessitatē non
habeant. Et aliqui mali fratres minores: qui etsi vere non
indigeant eam tamen non respuunt sibi datam: immo te
nent eam in cistis suis: et ut proptiam pro libito exponū.
In ordine enim minorum non habent aliqui pecuniam (ut de
alijs ordinibus taceamus) quia habere non possunt: quia
non inueniunt largitores: sicut conscientia et experientia ma
nifestat. ¶ Aliquoties frater minor: contra aliū coram suo
prelato super pecunia nedum super alijs et libris et supel
lectilibz litigat: et actiones et petitiones suas intemrat:
et libellū format ac si sua esset pecunia. et vere sua est quā
tum ad eius voluntatem et affectū: quum tamē petitio et
repetitio et actio vero dño pecunie deponenti pro neces
sitate fratris competat: et non sibi. Eci etiam et preuica
tores eoz aliqui prelati super huiusmodi pecuniarijs que
sionibus audiunt aliquos: et faciunt eis iniustitias: immo in
iustitie complementum. Eci duces aliqui prelati cum ali
quibus suis subditis cecis in foueam mortis baratri pari
ter incidētes. Luc. vi. Mat. xv. xxxv. dist. que ipse. et de
eta. et quali. c. penul. Tales vero prelati circueunt mare et
aridam ut faciant vnum profectū peio: em se. Mat. xxi.
et secum ducunt fratres subditos suos tales cū primo ge
benne mactipio. i. diabolo plagis multis in perpetuū cru
ciandos. xl. dist. si papa. Et tales ipsi prelati tot moribus
digni sunt: quorū in fratres suos de huiusmodi et similibz
criminibus perditionis exempla trāsmittunt. xi. q. iij. pre
cipue. ¶ B. Quidam etiā minorum fratrum reditus pecu
narios annales vel biēnales vel vltra habent: quos sibi
in testamento diuiserunt parentes: aut a se a dominis da
ri sibi faciunt annuatim: sicut faciunt stipendiarij seculares:
quum tamē nedum pecuniarios (quod est peius) sed nec
alios reditus quoscūque habere possint sūm eo: um regulā:
quia tāquod aduene et peregrini: ut ibi dicitur: debet ire per
mūdum mendicando: non reditus habēdo. Et est expre
sum in predicta declaratione eo: um. Et c. de paradiso. s.
proinde in clemen. Et quamquod ordines alij possunt succe
dere in talibus legatis et reditibus dimissis fratribz suis:
et per eos eo: um ordinibus acquiratur: per ea que legun
tur et norantur. xvij. q. i. c. f. r. c. q. vltima. si qua mulier. et
de privilegijs. cum olim propter. in glos. quia quicquid.
Non tamē ordo minorum potest succedere alicui: nec per
fratres ei potest acquiri: quia non potest habere proprium
in communi sicut alij ordines. ut in predicta declaratione
Et c. qui seminat. et Et c. de paradiso. liquido continet
tur. ¶ Illud etiā quod in ordine minorum in aliqua pro
uincia statui consuevit: quod gardianus tantum et custos tā
tum et minister tantum dare possit: si ad pecuniam refera
tur: contra regulam et declarationes est: quia totus ordo
non potest dare vnum denarium: quia non est suus: nec po
test eo vti. ut superius est declaratū. Donare enim ad do
minum vel administrato: rem rerum pertinet. et de dona
tionibus. ceterū. Sed nullus frater minor: potest esse do
minus vel administrator: pecunie: ut patet per declara
tiones predictas. ¶ Illud etiam quārum sit contra eoz sta
tum: quis cecus non videret? Recipiunt enim et petunt
aliqui prelati eozum pecunias et res apostatarum suozū:
quas extra ordinem sunt adepti: quum nunquā ordinis mi
norum possit acquiri per aliquē fratrem aliquid. ut in pre
alleg. decre. et c. i. s. proinde. Nec obstat quod legit et no.
xvi. q. ij. abbates. quod illud loquitur in ordine quocūque alio
qui potest habere propriū in communi. Et qui per monachū

fratres
minores
nilū oī
no dare
possunt.

Lib. II.

vel fratrem alium acquiratur vagabundum: sicut acquirat
dñō per seruum fugitiuum. ff. de acqui. pos. l. §. per seruum.
Si autē religiosus esset expulsus: vel rediens ad ordinem
non admissus: tunc etiam monasterium prius nō succede
ret ei in bonis extra monasterium acquisitis: quia seruus
pro derelicto habitus non acquirat domino. ff. de stipula.
seruo. quod seruus. et expressum. C. de liti. liber. tollen. l. §.
§. sed et sciunt. et no. p. real. c. abbates. et de infan. et lan.
expo. c. unico. et inno. et de p. iust. cum olim. et lan.
minus absurdum est. q. quando frater minor moritur: pre
latus aliquis eius preuicator: regule et ceteris facit ei suā
elemosynam pecuniariam assignari: et eo mortuo eam re
tinet vel retineri facit pro communitate contra deū et sta
tum suū: quia ordo nedū in pecunia in qua nihil habet fa
cere: sed nec in re aliqua fratri succedit. Nam pecunia que
erat deposita pro illo fratre: eo mortuo redit ad illum do
minum et deponentē pro quo antea tenebatur. vt in pall.
decre. ext. et c. et i. et tū in illa pecunia habet facere or
do: quantum in illa que remanet in arca illam deponentis.
Si autem non inueniatur deponens aut heredes eius: il
lam pecuniam que stabat pro fratre mortuo: habet dioce
sanus episcopus pro deponentis anima dispensare: sicut ha
bet facere de incertis: quia ipse est et esse debet dispensator:
et pater pauperū principalis. xij. q. ij. sancimus. et c. mos.
c. concessio. c. quatuor. et q. §. eps habeat. et de testa. tua. de
iude. cum sit. in aut. de sanc. epis. §. si autem. C. de episco.
et deri. nulli licere. C. cōia de succes. aut omnes peregrini. Et
de quod scripti. §. in. §. in predictis. ver. si queris. in ar. lxx.
Alia autē preter pecuniam: que reliquit frater moriens:
ad vsum fratrum ordinis remanent: q. dñi rerum illarum
dato: et proprietarius patietur: quia donato: non potuit
transfere in ordinem proprietatis non capacem etiam in
communi proprietate illarum rerū: quas ordini vel fratri
ad vsum tñ cōcedere potuit: vsq. ad sue vel suor heredi
beneplacitum voluntatis. Non enim donato: talis vel te
stato: potuit facere quin in donatiōe sua vel legato leges
ecclēie et declarationes locum haberent fratrum minorū
proprietatis incapadum. et de testa. requisiti. legi et no.
§. rñ. et in glos. x. q. §. Alius autē illarum rerum dispensabitur
per prelatos ordinis: sicut eis cū fratribus videbit expedi
re. vt in p. real. deca. ext. et c. Item tota die faciunt pican
ciam aliqui fratres: pro quorū necessitatibus pecunia est des
posita: bonitati fratrum vel prelati vel alius specialibus
suis amicis fratribus et secularibus. Condemnantur etiam
per prelatos aliquos fratres aliqui ad eas faciendas: quod
totum est barataria et cōtra statum: vt superius tactū est.
quia pecunia pro necessitate fratris presentis vel ingruenti
deposita: quia nec aliter deponi potuit: nec debuit fm de
clarationem predi. in alienos vel alios vsus expendi non
potest sine voluntate deponentis q. fratri necessarios et
ingruentes pro quo est deposita. vt p. real. c. ext. et c. Item
qua conscientia ced et carnales prelati quidam eorū maio
res vt minister et custodes possunt condemnare et taxare
et collectas imponere super gardianos et vicarios eo: um
in certa pecunia exoluenda eis et contribuenda pro eo: um
necessitatibus aut prouinde: et mandare per obedientiam
et aliquoties sub pena excommunicationis quam ipso fa
cto incurrunt nisi dederint. Hoc enim totum contra statū
eorū est et regulam. Pecunia enim assignata pro neces
sitatibus loci fratrum: nūq. potest sine licētia exp. essa cō
cedentis in vsus vel necessitates prelati: um vel prouin
cie deputari. vt in pall. decre. ext. et c. illa maledicta obedie
tia non est tñenda nec seruanda: quia contra regulam et
declarationes eius est: et contra deum. §. q. iij. non enim. c.
si dñs. c. iulianus. c. qui omnipotētem. c. qui resistit. c. si im
peratores. c. si is. Nec illa sententia excommunicationis ti
nenda est nec seruanda: quia errorem continet intolerabi
lem. l. peccatum. vt legitur et no. et de sent. exco. per tuas.
vbi de hoc. et c. venerabilib. lib. vi. C. De pecunia fra
trum aliquo: um studentium quid dicemus: Illi enim ta

les absq. aliqua conscientia cum tota inflatiua. i. Cor. viij. fratres
scitētia. eam extra necessitates veras presentes vel ingruē
res recipi faciunt et expendi. Primo procurat de studiis: et
frequēter emēdo muneribus et adulationibus. q. §. sunt nobis
nonnulli. et inquietationibus: ad que vadūt et in quibus
stant assidue cum pecunia. Quum enim fm deca. predic. studētia
deponi nūq. possit pecunia nisi pro necessitatibus veris
presentibus vel iam ingruētibz fratrum: vt sepe dictum
est: postq. ordo per obedientiam non procuratam nō mi
rit fratres ad studium: sed potius ipsi cum suis ambitioni
bus se mittūt: que necessitas potest dici: que est potius et
verius impo: ruitas studii pcurare in quibus expendūt
tantas pecunie quantitates: quas nūq. tantas in seculo ha
buerunt: nec loquendo verisimiliter. Vere talis nō est ne
cessitas: quia ordo plenus multis est studentibus et regu
lam frangentibus: et vtinam talis et tanta in ordine scien
tia inflatiua. et de renū. nisi cum p. idem. §. pro defectu. §.
Cor. viij. scitētia nūq. esset: occasione cuius quorūdam
fratrum conscientia est consumpta. contra quos Paulus. §.
ad Cor. §. et. rñ. dist. c. §. ver. albuginem. Vere ergo nō est
talis necessitas: sed presidendi et ambitionis cupiditas: et
tollendi de super caput iugum obedientie regularis. Vere
enim hodie aliqui fratres qui vadūt Parisios marine
et alio de gratia et licentia: non proprie de obedientia non
vadunt vt studeant et sibi et alijs proficiant. vt et de magi
stris. c. vlti. sed vt preeminēant: et ordinem et fratres cum
suis partialitatibus et diuisionibus et honoribus et pom
pis et dissolutionibus inficiant. Nam veraciter aliqui ma
gistri et lectores priui et precipui regule preuicator: et
ordinis destructores. Regem dedit eis euangelicā legisla
to: almus s. franciscus: et nemo et eis ad literam seruat legem.
Jo. vij. Etiamq. legem regule nouam et veterē ver
bis predicant: moribus impugnant: tota die disputāt: to
ta die syllogismos cōponunt: et tota die forasarias et ho
spitia implent. et de vita et bone. de. a crapula. calices feci
dos euacuāt: loculos copulant. xij. q. §. nolo. et post buccas
rubentes. xij. dist. ecclēie. et eructantia viscera de crapu
la et ebrietate: de paupertate regule sacratissime carnales
intellectus euomunt. xij. dist. ecclēie p. incipes. In capi
tulis regulam allegant: et regulam beatificant: et digito
eam mouere nolunt. Vere successores tales et heredes su
li scribarum et phariseorum: quia ad eorum vitia deuene
runt. Mat. xij. xvj. q. vij. alligant. Qua ergo conscientia
miseri maxime euntes de gratia Parisios soluunt pro ex
pensis: et alij fratres stabularij recipiunt tantam scilz. xxx.
florenos pro anno pecunie quantitatem: quorū parentes
in mundo vix vnq. vnum habuere florenum: et vix ventrē
pane miliaceo repleuerunt. xij. q. §. gloria. Non video: nec
aliquis habens oculum simplicem et clarum potest vides
re: sed video q. exp. esse est cōtra regulam et declarationes
predicas. Deinde quū sunt in studio aliqui nō contēti
vita cōi fratrum: emi frequēter faciūt aliqui omni die come
stibilia et potabilia: adinuicē sibi picanCIAS faciunt: et sym
bolizant pro gula. tunicas delicatas emunt. libros p. do
sos et vere superfluos multos nō necessarios emūt: et scri
bi faciūt. pecunias sibi mutuāt adinuicē: et frequēter secu
laribus libros emūt et vēdūt: nec per pcuratores Roma
ne ecclēie: per quos tñ hodie venditiones. et emptiones
et pmutationes. quierationes. remissiones. donationes.
locationes: et alij cōtractus ad veros dños et administra
tores pertinetes fieri nō pnt: q. per dñm papā Joan. xij.
reuocari sunt. vt in sua cōstitutione. Ad cōdiroē canonū
incipiēte dñs. manifeste. Qua cōstitutione nihilominus nō
obstāt: quidā fratres abutunt pcurato:ibus sicut prius:
et aliqui absq. aliquo pcurato: e sicut pessimi proprietarij
predictos actus exercent: quum hodie in ordine nec extra
ordinem: nec per fratres: nec per alios noie fratrum: multo
minus nomine proprio: quum ad eos non pertineant: ali
quid de rebus fratrum cum aliquo possit de predictis aci
bus exerceri: nisi solū per illos qui res quarū vsū habēt
fratres.

fratres fratribus dederunt: qui sunt veri pprietarii et do
mini earum de. Loca autem fratrum libri ecclesiastici et vasa et
alia ecclesie paramenta siue que habet vel habebat ordo
ante illa constitutionem. Ad conditorem canonum siue que
postmodum habuerunt non possunt distrabi nec aliquo titulo
alienari: siue voluntate expressa romani pontificis: quod ad
huc in talibus sibi pprietatem et dominium reseruauit. sicut in
dicta constitutione. ad conditorem continetur expresse. ¶ De
fratribus autem euntibus per veram obedientiam non proci
rati: quia tunc non est licentia si prociuret: quod in litteris prela
rum obedientia vocatur: ad studia de voluntate pecunias
pro eis deponentium satis credendum fin declaratioue Nico
lai que cōcedit fratribus libros scientiales et studia: quod ex
pensas necessarias possunt facere pro eis illi depositarii
vel nuntij eorum tenentes elemosinas: libros paucos et ne
cessarios et pauperes ipsis facere: tenere tunicas viles fin
regulam: et alias expensas necessarias de illa deposita re
cipere pecunia. Quia ex quo eis studia concedunt: et oia
illa necessaria sine quibus studere non possunt: concessa sunt
ar. pre. declara. c. iij. et de offi. dele. preterea. et. c. prudencia
et c. suspensio. et. no. ij. q. vij. c. iij. pastois. et. q. i. non dicatis
et de accusa. ex parte. i. in glos. et. per Jo. an. et ne de. vel
mo. vt periculosus. in glos. et. tunc. li. vi. Magis tamen con
sulerem fin beati Francisci viam simplicitatis et purio
ris paupertatis tenere: non eundo per studia cum burfis
et burfarijs: cum equis et summis librorum et suppellectilibus: oc
casio depositionis pecuniarum pro necessitatibus fratrum
preuicarationis regule propter abusus communiter ope
ratur. quia vbi declaratio de facto pecunie ibi et occa
sio preuicarationis. Per enim fin Paulum iram operatur. ad
Ro. iij. Vbi enim non est lex: nec preuicaratio. vt ibi. ergo a
contrario vbi declaratio de facto pecunie fratrum: ibi pre
uicarationis occasio. vnde et sancta eorum regula dicit. Pre
cipio firmiter fratribus vniuersis vt nullo modo per se vel p
personam interpositam recipiant denarios vel pecuniam.
Sed fratres multi recipiunt omni modo: non negatiuum
sed affirmatiuum tenentes: quod carnis est magis amica. Et hoc
et occasio alicuius modi quod predicta Nicolai declara
tio adinuenit: quod modus satis purus si seruaret: difficillimus
et subtilissimus ad seruandum a paucis bene obseruatur. Ad
de quod scriptum. i. in. s. religio autem. et. vtriusque. c. iij. se. in. ar. l. i.
¶ Volentes enim fratres per vias incedere ampliores et a
puritate promissae euangelice paupertatis recedere: con
tra voluntatem beati Francisci declarationes fieri procura
runt: quod mandauerat pater per obedientiam in testamento
suo quod fecit: quod fratres per nulla re a sede apostolica littera
aliqua impetrarent: prouident per declarationes apostoli
cas et priuilegia regule relaxanda sicut impresentiarum
videmus. Si tamen declaratio seruaret: ruri starent in cō
scientijs fratres. sed ex spiritu tepescere et declarationum
occasione nec regula nec declaratio communiter obseruatur.
Quia enim ad litteram etiam de facto pecunie et sancta paup
tate et de alijs regule articulis vult regula obseruari: de
clarationibus non indiget: quia vinctio spiritus sancti ea decla
rar et docet. i. Jo. ij. et de sacra vnc. c. vnic. s. de secunda
Et bonam habentibus voluntatem non est regula difficilis:
sed facilis et possibilis: quia non est aliqua lex de impossibili
ff. de re. iur. impossibili. et de pac. c. i. Et erroneum est di
cere quod sancta Romana ecclesia mater oim et magistra. et
de priuilegiis antiqua regula impossibilis affirmasset: aut legem
captiosam fratribus dedisset. vt est expressum. dist. iij. erit
autem. et. vij. q. i. de viduis. ij. Unde potiusissime potest dici de
declarationibus super regulam fratrum minus: quod dicitur
de creaturis. Sapi. iij. quod facere sunt in odium et in tentatio
nem anime hominis: et in insculpum pedibus fratrum inspicie
tium. Nam vt dixi quod regula pecuniarum nullo modo reci
pi paratur: fratres nonnulli et declarationum aliquam in
odo et occasione eam recipiunt indistincte: quia occasio pecu
niarum fin declarationes pro necessitatibus fratrum depo
sitarum preuicarationem regule communiter operatur. facit

enim multa occasio et opportunitas. et de eo qui cog. con
sang. vt. veniens. Et fin apostoli. i. i. 2. bessa. vlti. Ab omni
specie mala abstinendum est. i. q. i. semedari. et de vi. et ho. cleri
co: cum. ab omni. et de simo. audiuiimus. Et fin Isaac de vi
ta contemplatiua: quum rerum opportunitatem accipimus
nos ipsos non possumus continere. Et qui occasione pecca
ti non tollit: fin eum inuitus trahitur ad peccatum. nec ta
men talis simpliciter est inuitus. xv. q. i. merito. et. c. non est
q. voluntarius occasione peccandi accipit. nemo enim pec
cat inuitus. vt pre. c. non est. et. s. i. vbi de hoc. et de pe. di. ij. fi
cui. et. xij. q. iij. vasis ire. als est. s. sub. c. nabuchodonosor
Deposito ergo scilicet pecunie facta pro fratribus preia
ricationis regule occasio est. Est enim occasio delicatas et
pensas et superfluas faciendi: et necessitate veram in sal
sam commutandi: et veram paupertatem rumpendi. Et occa
sione ergo declarationum ab ecclesia sancta sanctarum
et male seruatarum data est occasio communiter fratribus
infirmis contra eorum regulam pecunias habendi recipien
di et eis abutendi. licet ecclesia sancta Romana has san
cte et sancta intentione ediderit: propter fratrum multitu
dinem relaxatam: quibus arcta via. Mar. vij. maxime de
facto pecunie sancte regule videbatur. Et quia in ordine re
pueat feruo: prius et apostolicis et Franciscis a via dis
cesserat simplicitatis: et via acceptat scientie curiositatis
Unde (vt dixi) data occasione pecuniarum per declaratio
nes vere facta est in ordine paupertatis religio preuaria
tio communiter generalis. quod ab ecclesia prouisum fuit
ad remedium fratrum infirmorum et terrendi ad eorum notam
vnde propterea reuocande essent declarationes. ad hoc
expressus. et de rescrip. statutu. i. i. i. li. vi. et de excep. pia. i.
i. i. li. vi. et de sen. ex. alina. i. i. i. li. vi. l. iij. di. s. verum. et
de deci. suggestum. Si abesset regula literalis: daretur si
ne alia glossa sicut ab initio fuit data. Non enim pater bene
dictus almus Franciscus vir totus apostolicus tale reme
dium ad non rumpendum euangelicam paupertatem: quam
suam matrem et sororem et dominam appellabat: potuit inue
nire: vt se christi euangelio totaliter conformaret: quod de nullo
modo recipiendi pecunia per se nec per personam inter
positam vt continetur in regula a spiritus sancto dicta
firmiter precipere suis fratribus vniuersis. Unde (vt dixi)
contra voluntatem eius patefacta in testamento fratres
fecerunt et contra suam obedientiam illi qui declarationes
a sede apostolica procurarunt. Et licet dominus Nicolaus pa
pa in declaratione sua dicat quod fratres non sunt obligati
ad eius testamentum seruandum: quia ille almus Franciscus
successores non potuit obligare: quia non habet imperium
par in parem. et de elec. innotuit. Nec credo salua ecclesie
veritate quod parem in ordine in spiritu et de scienda circa
hoc voluntate dei habuit vel habebit. Si enim (vt dictum
est) littera regule literaliter est possibilis ad seruandum: ad
quid declaratio? Nec enim regularum institutores scripse
runt eas figuraliter: quia non est obligatio in figura. de co.
di. ij. reuera. et. xv. q. i. s. hoc itaque. sed literaliter. et talis li
tera non occidit: sed viuificat. nec iudicat et obseruans: sed
christianizat et apostolizat. et de sacra. vnc. c. vnic. s. fin.
¶ Eredo in hoc eum condescendisse infirmitati communitatis
fratrum nolentium sequi perfectissimam voluntatem bea
ti Francisci edocti a spiritus sancto et sanctum rigoris eius
et testamenti sui. quo durante sancta paupertas in ordine
perdurasset. ¶ Nec dicere intendo (quod absit) quod papa
regulam non potuit declarare: quia bene scio quod sic eam po
tuit dare et confirmare: et dedit et confirmauit: ita eam po
tuit declarare: quia ad quod spectat datio legis et priuilegio
rum et regularum et editio: ad eum pertinet et interpretatio
et declaratio. et. q. i. s. ex ijs. C. de legi. l. vlti. et de sen. ex. in
ter alia. et de iudi. cum venissent. vbi de hoc. sed quia et hoc
dominus papa proculdubio potuit et bonam intentionem ha
buit beato tamen Francisco non placuit. Nam et beatus
Paulus et beatus Barnabas de societate beati Joannis
cognomento marci. Act. xv. discordauerunt et separati sunt

E

regule
huius
fratrum
de
claratio
nes cul
pantur.

Lib. II.

bona intentione et zelo. sic in casu nostro. Non autem credo quod almus Franciscus testamentum suum quod est sue regule declaratio: et christi et sua intentio: spirituale non carnale non temporale sed eternale: alio spiritu fecerit et dictauerit: quo regulam sanctam suam: sed utriusque spiritus dei viui digito consignauit. Nec enim quoniam testamentum fecit: erat minus perfectus immo magis: quod crescebat de virtute in virtutem sicut vir iustus. ps. lxxxiij. Propter hoc non reuerrebantur. et c. dum sancta. Nec minus de voluntate dei sciuit: immo plus: quod quando spiritus sancto dictante conscripsit regulam. immo magis cum deo coniunctus erat et illuminatus: magis quam fecit testamentum suum: prope finem suum: quod quoniam conscripsit regulam parum post conversionem suam. Sed (ut dixi) fratres minores reperfecti a sancto seruo: patris et patrum suorum: primo: naufragantes super marina cibum angelicum. i. regulam pascentem animas per virtutes ibi insertas et dicentes. Quis dabit carnes ad vescendum? Recordamur piscum quos comedebamus in egypto pro gratis. In mentem veniunt nobis cucumeres et pepores: porri et cepe et allia. Alia nostra arida est. Nihil aliud respiciunt oculi nostri nisi man. Numeri. xij. querentes occasionem recedendi a rigore sancte paupertatis et humilitatis et ab obseruantia regule et euangelij possibili litera: licetque nedum possibilis erat et est seruo: in bone voluntatis habentibus: immo suavis et levis. Dat. xij. et fin Augu. Amos: imania et difficilia facit leuia. Non curantes seruare voluntatem patris: quam in testamento suo fratribus nostris cauerat et seruare mandauerat. Et sic fractores testamenti et indigni hereditate perfectionis euangelice: que maxime in paupertate et humilitate et charitate consistit. xij. q. i. syluester. a sede apostolica declarationes et priuilegia plurima impetrarunt. per que a sancta paupertate et humilitate quasi oimode recesserunt. Name eorum priuilegia per que nemini subsunt nisi sedi apostolice: eos in superbiam erexerunt: et in contumaciam contra omnes prelatos. Quoniam enim omni creature finem beatum Petrus. i. Pet. ij. et ex de ma. et obe. folite. i. nro. quilibet debet esse subiectus propter deum et propter meritum sancte humilitatis. q. filioz. Belial qui interpretatur absque iugo. i. Reg. x. est nolle subesse. sed semper dominari velle: ut lucifer. Esa. xliij. contra quos Bern. Quanti usque hodie feda sequuntur infelicia: quod vestigia? Immo quod pauci euadunt quibus libido dominandi non dominetur? Quem sequimini miseri? Nonne iste est mons in quem ascendit angelus: et factus est diabolus? Dat. fine fratres minores qui magis humiles esse debent quam homines de mundo: per regulam et professionem et vocationem suam omnibus subesse debent: maxime dominis episcopis et alijs prelati et ordinarios locorum et sacerdotibus: et eis honorem et reuerentiam exhibere: sicut ipse pater in regula et in testamento mandauit. Verus enim humilis nedum superioribus sed inferioribus subiicit se. sicut christus subiectus erat matri et Joseph. Luc. ij. Et est iustitia omnis: sicut ut dicit dominus Dat. iij. Joanni baptiste. sic enim decet seruare omnem iustitiam. que est finis gloriæ. ibi. subdere se minoribus. Eorum priuilegia faciunt eos contedere tora dei: quum aliam in astra debent porrigere ferient. Dat. v. xij. q. i. s. s. Ego autem citius darcin alapam seculari: quam dicam verbum iniuriosum dicerem aliquibus fratribus minoribus. tanta hodie eorum est impatentia et superbia. Faciunt etiam eos contemnere prelatos ecclesiarum: et occasione priuilegiorum magis sunt insolentes et magis delinquant. q. facilitas venie in centum tribuit delinquendi. xij. q. iij. est iniuria. de facto: ut dicit ibi. glossa. non de iure. et ex de vi. et ho. deri. ut derico: um. Quoniam si preter priuilegiorum non deberet crescere flagitiorum auctoritas. C. de priuilegiis. scho. l. ij. li. ij. Nec remissio peccatorum: unde licentiam delinquendi. i. c. vij. erigunt. de pe. di. iij. sane. Et dicit imperator. Non permittas delinquentes aliquibus priuilegijs uti. in iur. de manda. princ. s. q. si delinquentes no. et de priuilegiis. marum. Et faciunt se timere sicut dominum:

non sicut serui christi: qui timent et nolunt timere. fm fratrem Egidium sed ab omnibus diligi. q. timor non est in charitate: sed perfecta charitas foras mittit timorem. i. Jo. iij. xij. q. vi. s. et ijs. Non enim dicit homini ut terro: sed accremo: sit contra homines: sed super cuncta animantia terre. Bene. i. vbi Greg. Homo quippe beatus animalibus natura prelatum est. et idcirco ei dicitur ut ab animalibus non ab hominibus timeatur. q. contra naturam est superbire: et ab equali velle timere. naturaliter enim omnes sumus equales: sed peccatum facit subesse. xxi. oi. de cons. statinopolitana. Item priuilegia liberant fratres ab oppressionibus et grauaminibus et iniurijs mundanorum: quum tamen ista sit professio apostolica: in tribulationibus gloriari. i. ad Cor. xij. et Actu. v. in fi. Ibant apostoli gaudentes a conspectu concilij: quoniam digni habiti sunt pro nomine iesu contumeliā pati. et Ro. v. sed et gloriāmur in tribulationibus. Bern. Testimonium diuini amoris. nullum credibilius: nullum certius in hac vita: quam in crepatione que superbiā negligentiam et ingratitudinem repellit. quo triplici vitio omne genus religiosorum periculose laborat. Et super illud ps. cxvij. Eraserunt sicut ignis in spinis. dicit Greg. Per flamas detrahentium et persequentium iustorum vita coburitur. sed si que poterat esse peccatorum spine: concremantur. Item Greg. Abel esse renuit quem Eayn malitia non epercer. vij. q. i. s. cum autem vbi de hoc xij. q. iij. hec autem. Item Dat. v. persecutionem sustinentibus dicitur quod ipsorum est regnum celorum: et vasa figuli probat formam: homines autem iustos ratio tribulationis. de pe. di. ij. si enim. vltra. ij. colu. ibi. et vasa. Et Greg. Quis quis appetit plenam uitam euitare: studeat humiliter purgationis sue flagella tolerare: ut tanto post mundum: ad indecem veniat: quanto magis nunc eius rubiginem ignis tribulationis purgat. Et. i. Pe. ij. Christus passus est pro nobis vobis relinquens exemplum et c. Item quoniam priuilegia sint lex priuata. di. iij. priuilegia et ex de. h. sig. ab bare. non est viro: immo perfectior leges communes abijcere: sed eas perfectius alius obseruare. Unde super illo verbo i. Tim. i. Iusto non est lex imposita. dicit Bern. Alia est lex promulgata a spiritu seruitutis in timore: alia a spiritu liberatis in suauitate data. nec sub illa cogitur filij: nec sine ista seuiere patiuntur. His audire quia iustis non est lex imposita: non accepistis: ait Paulus spiritus seruitutis iterum in timore. Ro. viij. xij. q. vi. s. et ijs. His audire quod sine lege charitatis non sunt: sed accepistis. inquit spiritum adoptionis filiorum. Unde quod dicit. i. ad Tim. i. Iusto non est lex imposita: intelligitur. i. non tamquam in iustis imposita. sed voluntariis eo liberaliter data quo suauiter inspirata. Sancta ergo est omnis lex iusta propter transgressionem prohibendam et puniendam. Unde Sala. iij. Rex posita est propter transgressionem. et di. iij. facit sunt. et in prope. decre. Rex pacificus. et in prope. vi. li. l. hic adde quod scriptum. s. in. s. rursus. h. tria autem cum. h. se qui in dicitur. siceriam intelligitur. li. ar. et in. s. religio. h. non erra: uir. in ar. l. s. Propter causas predictas parer almus Franciscus noluit in ordine suo haberi priuilegia. sed dicebat hoc est priuilegium pro me et fratribus meis: nullum scilicet habere priuilegium super terram: sed omnibus obediens: et inferiorem me omnibus reputare. Unde contra voluntatem suam a sede apostolica priuilegia impetrarunt. ut parer in testamento suo: et sepius supra dixi. s. in. s. religio. h. tollat in qua. in ar. l. s. Unde quoniam transiret per Lombardiam: et in quodam loco fratrum dixissent sibi fratres quod quoddam priuilegium impetrarant pro quodam fratre magno predicatorum: quod per totam Lombardiam auctoritate apostolica posset libere predicare. parer priuilegium sibi fecit dari et cultellum: quo totum illud priuilegium minuatim abscedit et proiecit in ignem. Declarationes etiam (ut dixi) maioris preuaricationis occasio fuerunt. nam sicut experientia manifestat et veritas occulta: quanto in ordine facit sunt plures declarationes: tanto sunt plus

res p[re]dicationes. Sensus enim et cagitatio humani cordis in malis p[ro]na sunt ab adolescentia. Beh. viij. et p[ro]clius est cursus ad voluptatem. et imitari naturam vitiorum dicitur in concilio Zolotano. et. q. iij. p[ro]clius. et. q. i. c. i. Volens autem seruare pure et simpliciter et etiam literatiter suam regulam sanctam et possibilem et supererogantem alijs regulis in vita et in merito. procluiat illam facile vinct. Et autem ut supra dixi declarationes Ros manorum pontificii contra voluntatem beati Francisci (ne per occasionem earum fratres recederent a regule puritate) fuerint impetrat: q[ui] spiritus p[ro]phetie non semper est in sanctis. de pe. di. ij. querendum est. al[ia] est. s. sub. c. valida. credo declarationes per spiritum sanctum ab ecclesia emanasse: q[ui] statim euangelicum et eius perfectionem declarant et confirmant. que perfectio tempore pape Joanne de caturco. p[ro]p[ri]a fuit vehementissime impugnata: et regule et declarationes. sed veritas apud Esdram valet et inualeat. viij. di. consuetudo. et Esdre. iij. declaratione non indiget: q[ui] ipsa per se clarissima est: et nedom possibilis facili et suauissima. ut supra dixi in. s. religio. n. non erras. uit. in ar. l. i. bonam habentibus voluntatem et gustantibus spiritum sanctum et vere expropriatis a mundo et crucifixis mundo. Sed sicut scribitur Prover. xviij. verum est q[uod] occasiones querit qui vult discere ab amico. sed hoc intelligo de falso amico. Nam Eccl. vi. quinq[ue] amicorum genera distinguitur. sed qui verus amicus est regule: semper eam diligit et eam seruatur: nec querit ab ea recedere: q[ui] omni tempore diligit qui verus amicus est. Prover. xvij.

Articulus. lxxij.

A

Dico ad veritatem

et defensionem sancte regule fratrum minorum sciendum est et memorie commendandum futuris temporibus profuturum q[uod] scribitur. s. s. p[ro]ximo. s. n. non est. dixi et p[ro]p[ri]am. Nam ad illum scilicet Romanum pontificem pertinet regule declaratione: ad que pertinet ei[us] concessio et confirmatio. Item quum regula sancta fratrum minorum sit medulla euangelij s[ecundum] beatum Franciscum: et de eo sit tractata: ad que pertinet euangelij declaratione: ad eum pertinet regule euangelice elucidatio. q[ui] hec de maioribus causis est. xvij. di. nec licuit. et de bap. maiores. in p[ri]m. h[oc] ideo scribo q[uod] tempore domini pape Jo. xxiij. anno pontificatus eius. xvij. quida[m] viri Belial pseudo fratres minores inimici dei et beati Francisci euangelij christi et regule predicte et vere ordinis sceleratissimi proditores et destructores. et in ordine eode[m] scilicet fratrum minorum quida[m] eorum p[re]lati et ij precipue q[ui] rentes que sua sunt. Phil. ij. viij. q. i. sunt in ecclesia. ponentes os in celum ventribus gradientes super terram. p[ro]p[ri]a di. intantum. non recte cogitantur sed malignissime contra sanctum ordinem et regulam machinantes. Sap. ij. et dicere. xvij. que duo. c. percutiunt valide istos impios: procurant cum predicto d[omi]no papa Joanne et quibusda[m] cardinalibus declarationes omnes factas super regulam a sede apostolica maxime decre. domini Nicolai totaliter reuocari. allegantes q[uod] ego supra de testamento patris dixi in. s. s. p[ro]ximo. n. nec dicere intendo. sed ipsi meo et sancte regule contrarium intellectum habentes ut regulam destrueret: dicentes (ut dixi) q[uod] contra voluntatem beati Francisci fuit et contra suum testamentum aliqua declarationem super regulam a sede ap[osto]lica impetrare. et q[uod] declarationes erat fratrum ligamina. et q[uod] sine declarationibus melius poterat regula observari. et q[uod] declarationes erant impossibiles ad seruandum. fingentes se p[ro] zelo regule et testamenti hoc dicere: qui tamen tacite et subdole ipsam per huiusmodi reuocationem declarationum intenderent destruere. sicut apparet in eorum declaratione. imo potius destructione nefandissima et falsissima et carnalissima quam fecerunt super regula ante dicta. Declarauerunt enim auctoritate propria nulla eis a domino papa potestate concessa. sed se

lo diabolo concitati (q[uod] nunq[uam] fuit in ordine ab aliquo generali ministro vel capitulo attentatum) regulam expresse contra regulam. scilicet q[uod] illud quod dicitur in capitulo regule. p[re]cipio firmiter vniuersis fratribus. ut nullo modo denarios vel pecuniam recipiant per se vel per aliam personam interpositam. tamen p[ro] necessitatibus infirmorum et alijs fratribus induendis et c. q[uod] illud per personam interpositam non debebat referri ad necessitates infirmorum et ad indumenta fratrum. Unde glossauerunt q[uod] p[ro] fratribus infirmis et indumentis fratrum pecunia bene poterat recipi in ordine per personam interpositam: et tamen in fine illius. c. regule dicitur expresse. Et semper saluo ut sicut dicitur est denarios vel pecuniam non recipiunt. Sed ipsi dicunt scilicet per se. sed bene per personam interpositam. Et sic ceci et carnales exponunt textum contra textum. q[ui] textus dicit sicut dicitur est. sed. s. dictum est q[uod] fratres nullomodo recipiant pecuniam per se aut per personam interpositam. ergo clausula illa eo semper saluo q[uod] in fine. c. ponitur et ad totum illud quod dicitur in principio referenda est. ut est casus exp[re]ssus. et de ap. inquisitioni. Ea etiam que in principio ponuntur: ad finem referenda sunt. ut est etiam exp[re]ssum et de ap. scdo. et faciunt que leguntur et no. xxiij. q. viij. apostolus. ff. si certum pe. les. cta. ff. delega. s. si seruus plurium. ff. de ver. obli. titia. p[ro]viij. di. q[ui] sunt. et que precedunt reperit intelligitur. ff. de co. di. et demon. a via. faciunt ad hec que notantur et de res. scrip. causam que in glos. et ira. et decre. illa. et. et. olim. s. fi. in glos. videtur. Et glossauerunt etiam illi imp[er]ij q[uod] nomine infirmorum intelligebatur omnis infirmitas. scilicet ne dum corporalis sed etiam spiritualis. dicentes q[uod] omni necessitate corporali que s[ecundum] eos vocatur infirmitas: poterat pecunia recipi in ordine per personam interpositam. Sed quis cecus et impius tale glossam fecisset: et textum violentasset. qui in eodem. c. dicitur (ut premissum est) p[ro] necessitatibus infirmorum et fratribus induendis et c. ergo nomine infirmitatis non intellexit contineri necessitates indumentorum. qui vtriusq[ue] specificet infirmos et fratres induendos. Nam specificatio indumentorum exiit a clausula generali infirmorum. ar. bo. et de rescrip. sedes. Item isti imp[er]ij trahunt verbum infirmorum extra propriam significationem q[uod] est de infirmitate corporali: ad aliam necessitatem corporalem que non vocatur infirmitas verbo accepto communiter sicut debet accipi. q[ui] ad communem verbi intelligentiam recurrendum est. et de sponsa. ex. lites. s. et s[ecundum] h[ab]ilitarium. Intelligentia verborum ex causis est assumenda dicendi. et de ver. sig. intelligentia. ubi p[ro] hoc sunt multe concordantie canonice et ciuiles. Vere fuerunt infirmi in anima tales glossatores et regule destructores: et male a demonio torquebantur et filia chanaanee. Dat. xv. et puero ceterionis. Dat. viij. Et tertio glossauerunt dicti ceci duces. Dat. xv. et. xxiij. et Luc. vi. et de eta. et qua. cu[m] sit. quorum oculi obscurati sunt. ne viderent l[ite]m ps. lviij. et. xxiij. di. s. fi. et copositores maligni volentes aquam ad suum trahere molendinum. quorum infidelium mentes deus huius seculi occauit. et. xxiij. et corra q[uod] christus venit in iudicium in hunc mundum: ut q[uod] viderunt ceci fierent. Jo. ix. facit. xliij. di. hunc etenim. n. albuginem. q[uod] verba illa regule posita in. c. illo regule quod sic incipit fratres qui sunt ministri et c. n. et ubi c[on]sunt fratres q[ui] scirent et cognoscerent se non posse regulam spiritualiter obseruare: ad suos ministros debeant possint recurrere ministri vero charitative et benigne eos recipiant et c. poterant ministri in articulis regule dispensare. Sed veraciter isti machinatores quod preuidit beatus Franciscus per verba predicta ad regulam purius et perfectius et spiritualius obseruandam. et sic regule et eius zelatorum medium trahunt ad eius preuocationem et noram. contra illud. xlv. di. licet. et de excep. pia. s. n[on] lo. li. vi. Et totum hoc fiebat ad infidias sanctificationis. s. Adcha. s. regule: ut pecunia in ordine reciperentur credentes etiam in hoc d[omi]no

E ij

In eos
iustit
q[ui]
regulaz
minoru
curat
declara
tam.

pape Jo. placere. Jam per verba predicta puidit almus Franciscus regule zelatoribus et regule puritati. timens et preuidens eam in posterum relaxatum iri. sicut impensiarum videmus. Ergo sic quod fratres qui sciunt et cognoscerent se non posse et c. propter impedimentum sociorum fratrum vel loci vel inferiorum zelatorum. ut inferius declarabo. ita quod illa impotentia non est referenda ad ipotetiam corporalem vel anime vel defectum spiritus: quia nullus frater quicquam sit sanus vel infirmus. debilis vel robustus. nobilis vel ignobilis. magnus vel paruus. adolefens iuuenis vel senex. potest cum veritate dicere. nisi ex malitia vel ex relatione et mala sua voluntate. Non possum regulam purissime obseruare. Quis est frater potest dicere cum vera conscientia. Non possum obedire. Non possum castitatem seruare. Non possum sanum pedicare. Non possum sanus et sine magno frigore glacie et niue (in quo casu regula puidet dici. Et qui necessitate coguntur pos. po. cal. dis. calciatus et cum soleis ire. Non possum sanus (quod infirmi sine regulam non tenentur. et ius. et de obser. iei. c. ij.) regularia ieiunare ieiunia. Non possum horas dicere et orare. Non possum a murmuracionibus et iudiciis cauere. Carere proprio. Non possum esse patiens et humilis. Non possum suspecta consortia euitare. et monasteria monialium non ingredi. Non possum paupertatem seruare. Non possum pecunia carere. et alia regularia instituta seruare. Nam regula Francisci almi apostolica sacratissima et districtissima omnia concedit necessaria corporalia. sed non concedit peccatum quod deus odit. Esa. i. Sapient. xiiij. Proverb. vj. Eccl. xij. Amos. v. q. i. odit. et iij. q. i. odit. de pe. di. i. quam obrem. Concedit quidem tunicas sine reposita et frigidas regiones. portare calciamenta in necessitate. equitare. pro magna necessitate aut infirmitate. concedere de appositis. frangere ieiunia in necessitate. Nam qui pro necessitate. aut infirmitate carnes aut alia delicata comedit. et talis dum manducat. si se repperit ita seruat regulam. sicut qui non comedit. ar. op. et. di. quisquis. Qui in necessitate calciat. vas dicitur vel pro necessitate ieiunia frangit. vel pro necessitate equitat. ita seruat regulam etiam literaliter. quod intellectualiter et mentaliter et sine intentionem concedentis. sicut qui discalciatus vadit aut ieiunat aut pedicat. Et idem in similibus. ad hec. xv. q. i. Si ita. ubi dicit de David quod comedit panes pro positionis pro fame. i. Reg. xvj. et Mar. xij. de con. di. v. discipulos. et di. i. sicut. et de obser. ie. c. ij. et de regul. iur. quod non est. ubi de hoc sunt conco. Nullus ergo retorqueat in indistriccione vel impossibilitate regulam inuitus vel impotens. xv. q. i. Si. et c. non est. i. q. i. si. homini. Nec regula alio dispensatore indiget. quod ipsa prouidet et dispensat sicut cuius necesse est. Est ergo verum et purum et clarus intellectus dictorum verborum. iste scilicet. Fratres qui sciunt et cognoscerent. ergo ex regula eis et eorum conscientie committitur illud scire et cognoscere. ipsi tamen caueant ne nimis habeant conscientiam sine scientia. i. zelum vel fauorem sine apostolum non sine scientiam. ad Ro. x. et xv. q. i. Si. et conscientiam scrupulosam debent deponere ad consilium sapientis deum timetis. et de fino. per tuas. i. Senon posse regulam spiritualiter. i. perfecte et pure et in spiritu veritatis obseruare. Hanc litteram sic exponit quod magistri theologie Parisienses scribentes capitulo generali fratrum minorum. scilicet frater Bualdisfridus. frater Alexander de hall. frater Jo. derupella. frater Robertus de bastia. frater Rigandus. Videtur obseruantia regule spiritualiter. obseruantia sine rigore. sine puritatem suam sine occasione proximam ad peccatum. Alijs videtur quod istud referendum sit ad locum. quum scilicet ratione loci prestatur fratribus impedimentum ne pure possint regulam obseruare. ut quod loco est annexa proprietates aut circa aliqua animalium ad quam ratione loci fratres necessarii teneantur. hucusque magistri. Ego autem vtriusque accipio. quod siue ratione loci (ut dictum est) proprietates habeatis spirituales ut parochiam. vel temporalem ut vineas oliuetas vel agros. sicut in ordine aliqua sunt loca. sicut reclusus aut prouetus. siue positi in loco inhonesto inter habitacula mulierum. Siue ratione personarum. quia Bernardus est dissolutus carnalis. et de regula non curans. et per habitacula mulierum ducit fratrem in amentem iuuenem. Vel loci familia communiter dissoluta vocas carnis non spiritus uir. et maxime spirituales fratres et regule zelatores. persequens et scandalizans. Vel quia frater per obedientiam sui prelati cum aliquo cardinali vel episcopo vel domino temporali ponitur ad morandum. ubi magna est occasio paupertatem rumpendi difficultas humiliter conuersandi et orandi. et alios actus spirituales exercendi. Et ubi est occasio in sua libertate viuendi. et periculum spiritus cum secularibus conuersandi. sicut piscis sine aqua. sic reclusus extra claustrum moritur in spiritu. xvi. q. i. placuit. Vel quia frater moratur in loco ubi cum mendicare non oportet. quod habet necessaria ab aliquo domino temporali vel communiter. vel quod de pecunia continue viuit et non de aliqua alia elemosyna panis aut vini aut olei. sed omnia emuntur de pecunia. sicut sunt aliqua loca in ordine. in his duobus proximis casibus comprehensa. In quibus casibus non potest regula quantum ad veram paupertatem spirituales litter obseruari. In his et in similibus casibus et exemplis vbi cumque ratione loci vel societatis vel conuersationis a regule disceditur puritate. ad suos ministros scilicet provinciales. quod si ipse eis non prouiderint. sicut infra precipit debent recurrere ad generalem ministrum. quo super hoc non prouidente. recurrant ad ordinis protectorem. qui sine regulam est gubernator. protector. et corrector. fraternitatis fratrum minorum. et quem credo super prelatos ordinis negligentes in corrigendo etiam in generalem ministrum iurisdictionem habere. et super fratres continententes ordinis disciplinam. per verba supradicte regule in. c. ad hec per obedientiam. ibi. Qui sit gubernator. et corrector. ar. et de accusa. olim. de sta. no. ea que. et. c. in singulis. §. huius vero. Et talis protector. et corrector in his casibus nedum habet iurisdictionem. sed etiam punitionem. Ad que faciunt ea que leguntur et non. et de offi. delega. preterea. et c. et l. teris patriarche. Protector vero hoc negligente vel facere non curate. frater recurrat ad papam nec aliud remedium potest dari. Ad hec et de iure pa. nullus. ix. q. iij. cum finis. ij. q. vj. ad romanam. Debeat obligatio. i. est. Ergo frater de hoc sibi faciens conscientiam. tenetur ad ministrum suum recurrere super obseruanda sine regule puritate. ar. c. iij. q. i. quod precipitur. Et possint recurrere. Ministri vero charitatie et benigne eos recipiant. et tam familiariter habeant scilicet fratres recurrentes apud ipsos scilicet ministros. ut dicere possint scilicet fratres eis scilicet ministris. et facere sicut domini suis suis. q. d. In hac recursione pro regule puritate fratres censentur loco domini. et ministri loco seruorum. unde sequitur. Nam ita debet esse quod ministri sint serui. ar. eorum que leguntur et non. et in pbe. decre. Breve. eps seruus. et c. et que leguntur et non. in prohe. vi. li. super verbo. seruus. Omnium fratrum. q. d. In hac parte tenentur obedire ministri fratribus recurrentibus ad eos ut purius regulam obseruent. Unde et de mente tertus et satis ex littera dico prelatos ministros ad quos fratres recurrunt ut purius et perfectius regulam suam obseruent. esse obligatos ad prouidendum fratribus recurrentibus ad eos de loco et de societate et de guardias. non in quo et cum quibus possint fratres regulam suam purius obseruare. a his peccant moraliter ipsi ministri qui in hac parte non obediunt fratribus ad eos recurrentibus sicut debent obedire serui dominis suis. ad Ephe. c. vi. Sed hodie tales fratres recurrentes ad eos pro regule puritate potius ministri aliquid tribulant. et eis de puritate regularis obseruantie prouident. Nam hodie iam diu est in ordine puritatis regule zelatores et preuaricationum

capio. quod siue ratione loci (ut dictum est) proprietates habeatis spirituales ut parochiam. vel temporalem ut vineas oliuetas vel agros. sicut in ordine aliqua sunt loca. sicut reclusus aut prouetus. siue positi in loco inhonesto inter habitacula mulierum. Siue ratione personarum. quia Bernardus est dissolutus carnalis. et de regula non curans. et per habitacula mulierum ducit fratrem in amentem iuuenem. Vel loci familia communiter dissoluta vocas carnis non spiritus uir. et maxime spirituales fratres et regule zelatores. persequens et scandalizans. Vel quia frater per obedientiam sui prelati cum aliquo cardinali vel episcopo vel domino temporali ponitur ad morandum. ubi magna est occasio paupertatem rumpendi difficultas humiliter conuersandi et orandi. et alios actus spirituales exercendi. Et ubi est occasio in sua libertate viuendi. et periculum spiritus cum secularibus conuersandi. sicut piscis sine aqua. sic reclusus extra claustrum moritur in spiritu. xvi. q. i. placuit. Vel quia frater moratur in loco ubi cum mendicare non oportet. quod habet necessaria ab aliquo domino temporali vel communiter. vel quod de pecunia continue viuit et non de aliqua alia elemosyna panis aut vini aut olei. sed omnia emuntur de pecunia. sicut sunt aliqua loca in ordine. in his duobus proximis casibus comprehensa. In quibus casibus non potest regula quantum ad veram paupertatem spirituales litter obseruari. In his et in similibus casibus et exemplis vbi cumque ratione loci vel societatis vel conuersationis a regule disceditur puritate. ad suos ministros scilicet provinciales. quod si ipse eis non prouiderint. sicut infra precipit debent recurrere ad generalem ministrum. quo super hoc non prouidente. recurrant ad ordinis protectorem. qui sine regulam est gubernator. protector. et corrector. fraternitatis fratrum minorum. et quem credo super prelatos ordinis negligentes in corrigendo etiam in generalem ministrum iurisdictionem habere. et super fratres continententes ordinis disciplinam. per verba supradicte regule in. c. ad hec per obedientiam. ibi. Qui sit gubernator. et corrector. ar. et de accusa. olim. de sta. no. ea que. et. c. in singulis. §. huius vero. Et talis protector. et corrector in his casibus nedum habet iurisdictionem. sed etiam punitionem. Ad que faciunt ea que leguntur et non. et de offi. delega. preterea. et c. et l. teris patriarche. Protector vero hoc negligente vel facere non curate. frater recurrat ad papam nec aliud remedium potest dari. Ad hec et de iure pa. nullus. ix. q. iij. cum finis. ij. q. vj. ad romanam. Debeat obligatio. i. est. Ergo frater de hoc sibi faciens conscientiam. tenetur ad ministrum suum recurrere super obseruanda sine regule puritate. ar. c. iij. q. i. quod precipitur. Et possint recurrere. Ministri vero charitatie et benigne eos recipiant. et tam familiariter habeant scilicet fratres recurrentes apud ipsos scilicet ministros. ut dicere possint scilicet fratres eis scilicet ministris. et facere sicut domini suis suis. q. d. In hac recursione pro regule puritate fratres censentur loco domini. et ministri loco seruorum. unde sequitur. Nam ita debet esse quod ministri sint serui. ar. eorum que leguntur et non. et in pbe. decre. Breve. eps seruus. et c. et que leguntur et non. in prohe. vi. li. super verbo. seruus. Omnium fratrum. q. d. In hac parte tenentur obedire ministri fratribus recurrentibus ad eos ut purius regulam obseruent. Unde et de mente tertus et satis ex littera dico prelatos ministros ad quos fratres recurrunt ut purius et perfectius regulam suam obseruent. esse obligatos ad prouidendum fratribus recurrentibus ad eos de loco et de societate et de guardias. non in quo et cum quibus possint fratres regulam suam purius obseruare. a his peccant moraliter ipsi ministri qui in hac parte non obediunt fratribus ad eos recurrentibus sicut debent obedire serui dominis suis. ad Ephe. c. vi. Sed hodie tales fratres recurrentes ad eos pro regule puritate potius ministri aliquid tribulant. et eis de puritate regularis obseruantie prouident. Nam hodie iam diu est in ordine puritatis regule zelatores et preuaricationum

regule contradictories persecutiones sepe a prelatiſ ordi-
nis quibusdam ⁊ carnalibus fratribus patiuntur in or-
dine vbi libet medium verbales sed reales. q. fratres zelo
typi regule spirituales ⁊ penitentia facientes nisi ſileat
⁊ se de preuicationibus fratru alioꝝ aliquoties cōiūe
do se non intromittant: aut in carcerantur. aut de ordine
expelluntur: aut diuerſis tribulationibus affliguntur per
quosdam malos prelatos: vt ⁊ ipſi cogantur quasi de or-
dine recedere ⁊ deſerta ⁊ diuerticula querere. ſicut ⁊ ego
ſcripto: frequenter expertus ſum in meipſo. maxime quū
morarer in monte aluerne vbi almus ſtandis recepit
ſtigmata chꝛiſti. Gala. vlti. Exempla patentia querantur
in pꝛouincia Pꝛouincie in pꝛouincia Buſcie in pꝛouin-
cia Marchie ⁊ beati ſtandis. vt ſic ad literam verbum
apoſtoli impleatur. Qui ſm carnem eſt perſequitur ſpi-
ritualem. Gala. iij. xxiij. q. iij. qui ſm carnem. xxiij. q. iij.
recurrat. Unde propterea totus ordo diuiſus eſt. ⁊ palee
grana conculcant in ordine ⁊ in area ſtandis beatissimi.
Et in eiſ ſagena mali piſces bonos comedunt. Et in eius
domo vaſa fictilia aurea contaminant ⁊ confringunt. ij.
Timo. ij. ⁊ pꝛe. c. qui ſm. ⁊. xxiij. q. vj. c. Et nunquā ceſſa-
bit iſta perſecutio ⁊ preuicatio: donec reuoluet. o. ad. a.
xxxv. di. ab exordio. vt ſcilicet detur regula a ſancta Ro-
mana eccleſia ⁊ a capite eius vicario dei literalis ⁊ pura
ſine priuilegiis ⁊ declarationibus: ſicut data fuit beato ſtandis
cisco ⁊ illi ſancto numero duodenario eum ſocianti ⁊ fra-
tribus ſpiritualibus eam ſm rigorem ⁊ pure ⁊ ſimplici-
ter morae apoſtolicę volentibus obſeruare: ⁊ ſeparetur ad
litera pꝛecioſum a villi. l. l. pꝛe. xv. ⁊ amurca ab oleo: ⁊ gra-
num a palea. Dat. xij. ⁊. xj. ⁊ rumpatur rete ſtandis li-
teraliter iam ſciſm ſpiritualiter ⁊ boni piſces condiant
eccleſiam: ⁊ mali ambulent in aqua ⁊ locis humentibus
⁊ paludibus. de pe. di. ij. ſi enim. in ſi. et ſeparetur ſpiritus
a carne. vt pꝛe. c. recurrat. Interim taceant viri dei ⁊ ſan-
ctis virtutibus ⁊ exemplis et obſeruancia puriſſima (qđ
eſt difficillimū: q. mali corruptunt bonos ſecum habitan-
tes) pꝛe. xvij. Cum peruerſo peruerteris. xxiij. q. iij. ita pla-
ne. Sed hic vide qđ ſcripti ſupra in pꝛia parte in. ſ. ceterū.
⁊. in ſuper res ponderant. cum. ſ. ſeq. ⁊. ſ. ſed eſti dicat.
in ar. l. xv. predicent fratres ſuos. ar. x. di. ſ. c. fi. Et eſt
ergo intellectus verus quem poſui verborum in pꝛe. c. re-
gule poſtoꝝum in ſumma ſcilicet q. per veram obedi-
tiam tractam de mente literę (vt dixi). miniſtri requiri
a fratribus ſuper obſeruancia regule puritatis pꝛouide-
ant eis in ſocietate ⁊ loco: quo ſm rigorem ⁊ ſpiritualiter
⁊ perfecte ſuam regulam valeant obſeruare. Nō q. in aliis
quo cum fratribus valeant diſpenſare: ⁊ regulam relata-
re. ſicut predicti prelati impꝛi gloſarunt: quātū in eis fuit
regulam deſtruentes: ⁊ dicentes q. de illo. c. ⁊ illis verbis
⁊ de illo recurſu q. ſupra pꝛoxime expoſuit: nunq. ordo aliis
quam vtiliter habuit. vocantes vilitatem regule deſ-
tructionem: vt ſcilicet poſſint miniſtri in regula diſpenſa-
re. quum tamen vt ſupra in pꝛia. iſtius. ſ. probatū eſt ⁊ ad
dominū papam pertineat ſolum in regula diſpenſare: et
eam declarare qui regulam dedit ⁊ cōſtituit ⁊ declara-
uit. Et quatuordecim autē ſigilla miniſtroꝝum partim vo-
luntarioꝝum partim timidoꝝum quozum aliquos ad con-
trarium de eo quod agebant diu ⁊ efficaciēter confortauit:
⁊ eos non potui reuocare: q. a fratre ſtandis generali
miniſtro tunc minis ⁊ iniuriſ arcabantur Auinione tē-
pore predicti domini pape Joā. xxiij. ⁊ tempore meo cum
ſigillo predicti generalis miniſtri fratris ſtandis de Aq-
tania: qui fuit authoꝝ ⁊ principalis gloſatoꝝ trium gloſa-
rum extortarum predictam regulam deſtruentium in vna
chartula pendenderunt ⁊ eam dictis generalis cum quib-
uſdam de predictis miniſtris domino predicto Joā. pa-
pe preſentauit ad ſiſtētibz multis cardinalibus. Domi-
nus autem papa pꝛdictus dei vicarius lumine claritatis
ſpiritus ſancti inſuſus iuſtus iudex ⁊ veritatis zelatoꝝum
ſuoꝝum pꝛeſſoꝝum regulam declarandam ſequens ve-

ſtigia nolens inſinguari. pꝛ. xxiij. in ſuo capite quod eſt
caput eccleſie coꝛpoꝝis myſtic. xxiij. q. iij. pꝛo mēbz. et. q.
v. de liguribus. eccleſie. xxiij. di. c. iij. inſiſtētibz. oleo dictoꝝum
miniſtroꝝum vere coꝛam deo et eius eccleſia peccatoꝝum: di-
xit generali predicto fratri ſtandis qui tres predictas
gloſas quas ſupra pꝛoxime poſui ſcleratiſſimas anathe-
mate perpetuo feriendas confecerat: credens placere ipſi
pape Joā. ⁊ a quo capellum rubrum expectabat in illoꝝ
rum preſentia miniſtroꝝum ſtandis: intellectus iſte quē
in duobus predictis capitulis regule das: eꝛroꝝus eſt: et
contra regulam eſt. ⁊ non credimus q. de mille fratribus
vnus de ordine tecum in intellectu huiusmodi concordas-
ret. Cardinales autē domino pape ad ſiſtētes / gloſas pre-
dictas predicti ſtandis cōtra regulam dicentes ⁊ ipſum
concorditer deridebant: cognoscentes de qua radice pe-
ſtifera fuerant fabūcate. ſ. q. ſ. fertur. ⁊. c. quibusdam. Dixit
mihi tūc quidam cardinalis. Vere hodie nobiſcū quum
eſſemus cum papa fuit ſanctus ſtandis. quasi diceret
ad defendendam regulam ſuam. Et poſtq. predictus ge-
neralis miniſter ⁊ alij miniſtri contra ſacram regulam cō-
ſurantes ſui peſſimi conatus non habuerūt effectum: cō-
poſuerunt malitie malitiam adiungentes / q. poſtq. deſ-
clarations non poterant facere reuocari: nec ſuas gloſ-
ſas authenticare: de declaratione domini ſtandis / Tri-
ui de paradifo. certos articulos pꝛocurarēt auferri. Sed
in hoc ſuccubere etiam coꝛam chꝛiſtianoꝝum ⁊ eius reue-
rendiſſimis dominis Cardinalibus manu altiſſimi eos
beati ſtandis meritis repellere. Et poſtq. iſta
digreſſionem vtilem ⁊ neceſſariam pꝛo fundamento re-
gule ſancte ſacram interpoſui: ad preuicationes quas
faciunt aliqui noſtri fratres minores in pecunia iterū
reſdeamus. Unde ⁊ frequenter quando prelati volūt remu-
nerare aliquem fratrem de aliquo ſuo ſeruitio vel lectoꝝe
in ſtudio generali: faciunt ſibi ſolui vel dari in pecunia et
de pecunia loci vel pꝛouincie ſicut vero facerent ſeculari.
Quod eſt contra ſtatutum expreſſe: q. non debet fieri fratri
remuneratio pecuniaria: cui a regula pecunia pꝛibetur
Nec prelatus alicui eam dare poteſt: quum non ſit nec po-
teſt eſſe ſua nec ordinis. Semper enī oportet q. pecunia
ſit alicuius qui eam depoſuit pꝛo neceſſitatibus fratrum
ſine cuius voluntate de ea per aliquem fratrem vel prela-
tum non poteſt aliquid innouari vt ſepe ſuperius dictum
eſt per decre. Et ſi. Et expreſſe contra textum regule
eſt q. aliquis frater minor recipiat aliquam pecuniam pꝛo
mercede ſua. Unde in c. illo regule quod incipit Fratres
illi. dicitur ſic. De mercede vero laboris pꝛo ſe ⁊ ſuis fratri-
bus coꝛpoꝝis neceſſaria recipiant pꝛeter denarios vel pec-
uniam ⁊ c. Olim autem pecunie que erant de libris ven-
ditis in ordine vel extra ordinem ⁊ ſupellectilibz q. erat
pape per priuilegia data ordini: poterāt expendi per pꝛo-
curatoꝝes eccleſie Romane in neceſſitatibz ordinis. Sed
hodie (vt dictum eſt ſupra) et pꝛocuratoꝝes ⁊ priuilegia
ſunt per papam Joā. quātum ad iſtum articulum reuoca-
ta. Unde nullus illorum libꝛoꝝum aut ſupellectilium qui
erant ante illam conſtitutionem domini Joā. pape vbi
reuocantur pꝛocuratoꝝes: et papa renuntiat pꝛoprietati
rerum quibus fratres vtuntur / quum illa omnia adhuc
ſint pape quātū ad pꝛoprietatem: poteſt vendi ſine licen-
tia expreſſa domini pape: cuius adhuc ille res ſunt: per de-
clara. Et ſi. Libꝛi autem ſciētiales aut queuis alieꝛes das
re ordinis aut fratribus particularibus poſt dictam conſti-
tutionem quum dantium ſit pꝛopietas earundem non
poteſt vendi: medum a fratribus qui non habent ibi ius
ſed nec per aliquem pꝛocuratoꝝem quia non eſt in ordine
aliquis legitimus pꝛocuratoꝝ. Et ſi eſſet aliquis de anti-
quis: nullo modo poteſt ſe de talibus intromittere. quia
reuera (non obſtante fraude fratrum quozūdam ⁊ locoꝝ
rum in ordine) omnes pꝛocuratoꝝes facti ⁊ faciendi qui
nomine eccleſie tunc fiebant reuocati ſunt per conſtitutio-
nem que incipit Ad conditoꝝem predictam. Nec aliquē

contractum possunt hodie intrare. quum papa eos reuocauerit: et propter rerum (quibus ordo vitur) renuntiauerit. Sed esto quod essent adhuc de reb⁹ datis ordini post constitutionem predictam: quum sint dantium quantum ad proprietatem: non possunt se intrinicare ut de eis aliquem contractum inean sine concedentium voluntate. Circa istum articulum fratres comuniter offendunt. quia res antiquas quas ordo habebat ante pre. constitu. domini pape. que sunt adhuc pape et ecclesie Romane faciunt vendi de facto et alias res que perueniunt ad ordinem post dictam constitu. distrahunt tamquam proprietarii sine dominiu concedentium voluntate. et sic contractant alienum et per consequens furtum committunt. et de elec. dudum. ij. et mortaliter peccant. ut pre. c. exijt. Nam predicta constitutio domini pape ad conditorem canonum quantum est de facto frustra membranas occupat. rix. di. si romano. ii. et sicut ante illam constitutionem ita et hodie emendo et vendendo et contrahendo comuniter viuunt fratres. nec de aliqua declaratione aut constitutione domini pape et ecclesie Romane conscientiam aliquam multi faciunt sibi fratres super articulo paupertatis. Nec mirum. quia quantum ad hoc parum de regula curant aliqui fratres. Nec hodie comuniter per declarationes aut per regulam viuunt fratres: sed per quasdam suas constitutiones. quas rum multe sunt contra regulam et declarationibus. et per quasdam consuetudines: que sunt potius corrupte. et de consue. cum venerabilis. ¶ Quidam etiam ex eis laborant scribendo eloquearia spon. tellas faciendo. vel suendo. vel horologia fabricando. vel alia opera mechanica. et pecuniam pecuniarium recipiunt sicut alij seculares. contra eorum regulam. ut est dictum. s. e. h. vnde et frequenter. cum. h. seq. Nunquam enim vel raro laborant quidam eorum pro comunitate. et si pro comunitate non gratis. nec opera eorum ponunt in manibus prelatorum: sed distrahunt sicut volunt. Immo multi eorum scribunt libros ad vendendum. et emunt: et carius quantum possunt vendunt: sicut mercatores et negotiatores. lxxv. distin. in palea. Et dicens. et. c. quoniam non cognoui. r. ij. q. i. iij. quicumque est ne clerici vel mo. per totum. ¶ Vadunt etiam quidam ex eis ad eorum capitula et alia per mundum pro eorum negotijs vel consanguineorum vel amicorum: et aliquoties nulla causa cogente: sed causa recreationis vagando per mundum cum burfarijs: nunc equitando. nunc peditando contra decre. et tui de paradiso. s. quocirca. et de hoc superius tactum est in. s. offendunt. in. h. vadunt etiam aliqui in ar. lxxij. ¶ Quidam etiam ex eis debitum contrahunt contra statum eorum. ut pre. c. exijt. s. ceterum. Frequenter etiam granum et vinum et oleum et legumina et caseos et lanam et species alias quas acquirunt pro tunicis vendunt aliqui fratres. et non pro tunicis dant illam pecuniam sicut ut fuit voluntas dantium res illas: sed in alijs necessitatibus et utilitatibus ponunt. contra eorum statum. quia non possunt illam speciem in aliud quam in tunicas commutare. sicut dicitur de pecunia ad certum usum deputata. quod non potest in usus alios commutari. ut in pre. c. exijt. s. ceterum. Immo in quibusdam prouincijs in ordine ut in Alemania lanam que datur eis pro tunicis fratres aliqui portant ad mundanas: et ibi carius vendunt quam vnde venerunt et emunt inde quod volunt sicut alij mercatores. contra statum et iura predicta. Item quum prelati aliqui deberent facere emi de illa pecunia vel de alijs elemosynis fratrum pannum pro tunicis fratrum dant eis certas pecunie quantitates: de quibus raro habent tunicas completas. quas quantitates nec prelati dare possunt. nec subditi recipere. quia contra eorum statum est. quia illa species deberet vendi de licentia dantium per famulum assignatum per fratres et per eum pannus emi de licentia et auctoritate dantium granum illud vel illam speciem. et pannus deberet distri. bui per prelatum inter fratres prout quisque egeret. r. q. i. c. h. et. c. quia tua. et. c. scimus. et non deberet dari pannus

multo minus pecunia fratri non indigenti et diuini multas tunicas habenti. r. q. i. dilectissimi. Ac. li. iij. Dicat ergo frater volens suam regulam et declarationes super regulam ecclesie obseruare prelati suo. Pecuniam nolo. detis mihi pannum quem vultis. contentus sum. Si autem prelati non dat pannum: teneat illam pecuniam assignatam fratri pro tunica vel parte eius per guardianum famulum pro dantibus granum: donec ematur pannus pro fratre. Si autem illa pecunia non sufficit pro tunica: teneatur per famulum nomine dantis granum conuersum in pecuniam: donec alia elemosyna habeatur pro fratre necessitate assignata de qua suppleat de tunica quod deest. Etiam tamen pecunia retenta a famulo pro dantibus teneatur quousque in necessitate tunice sit expensa. ut sic predicta declaratio obseruetur. Raro tamen hodie inter fratres in isto articulo hec veritas et puritas obseruatur. Immo pecunia data fratri pro tunica recipitur: et ad fratris ubi et in quibus voluerit libitum dissipatur. ¶ Multi etiam fratres maxime maiores in honoribus et pecunijs. id est. quia tua. reuera non indigentes tunicis: immo habentes promptuaria et elemosynas et decem mutatoria cum Naaman syro leproso: et ipsi leprousi avaritie. ¶ Diez discipuli Iherosolym. Reg. v. c. i. q. i. qui studet. et. c. dno. aut pannum pro tunicis: quum datur accipit: aut pecunias a guardianis facit assignari: sui status dupliciter transgressores. tum quia recipiunt tunicas quibus non indiget: sic capiunt sicut Ambrosius. distin. s. i. ut supra dist. iij. quod contractant pecuniam alienam: que erat pro veris fratrum necessitatibus assignata a dante. que sine licentia eius non potuit in rem non necessariam expendi. ut pre. c. exijt. et sic furtum committunt. ut supra dictum est. legitur et. no. et de elec. dudum. ij. ¶ Fratres minores etiam stantes cum domini cardinalibus et prelati contra eorum statum partem recipiunt dupliciter peccantes mortaliter: et quia sine licentia deponitur: et sine necessitate. contra decre. exijt. de pecunijs datis ab alijs inter familiam diuidendis. Cum etiam statem Rome in sancta Maria de ara celi: fratres nostri de loco a quodam eorum famulo infirmo octingentos et amplius florenos acceperunt eo iniusto: dicentes. Nobiscum fuit lucratus istam pecuniam. nostra est. quod ratum fuit sicut si raperent eam in via. ¶ Inquisitores etiam heretice prauitatis fratres minores quo privilegio et qua auctoritate nescio: tota die dispensant pecunias inquisitionis contra eorum conscientias et statum. quia clico quod inquisitores facti sunt: non propterea a regula absoluti sunt nec a declarationibus ecclesie. Et in hoc inquisitores dupliciter peccant mortaliter: quia quum per privilegium papale tres partes debeant fieri de pecunia inquisitionis: et una comunitati terre de qua est hereticis dari: altera officialibus officij: tertia reservari in manu diocesani in necessitate officij expendenda: nulla parte alicui assignata totum sibi inquisitores usurpant: quum ecclesia Romana nulla eis partem assignet pro expensis. et sic vere fures sunt et latrones pecunie inquisitionis: eam prout et contra voluntatem Romano:um pontificum usurpantes et eam in abusus suos fratrum et consanguineorum pro libito expendentes. Secundo offendunt. quia quum deberent esse fratres minores et pecuniam non contrahere eam expendunt qualiter eis placet. credunt tamen facere domino holocaustum: quum de illa pecunia faciunt consuevitibus vel fratribus aliquam elemosynam ad literam de inammona iniquitatis. id est. de pecunia aliena. contra illa iura. dist. q. v. forte. c. immolans. c. scriptum. c. dist. i. q. i. non est putanda. Tercio quia vir faciunt contra accusatos de heresi nisi pecuniarum condemnationem. ut eam imbuissent. Propter quod vir credo quod aliquis eorum propter eorum error: siones pecuniarias euadat excommunicatio nem papalem: que ponitur in clemen. et de hereticis multo: iun. et. c. volentes. s. r. h. Socij etiam inquisitionum fratres minores sicut seculares et amplius pro officio notas

heretice
prauitatis
inquisi
tores.

riat. videet de here. vt officiū. S. ad cōscribendas. et alijs contractibus et scripturis faciendis in officio inquisitionis pecunias extorcas et immoderatas et oblatas accipis: tota die absq; aliqua dispensatione papali. contra regulam et declar. predictas. ¶ Fratres etiam cōfessores aliqui dispensant frequenter incerta ad que tenentur cōfiteres eis sicut volunt. contra predictam declar. et iū. S. proinde. et in demen. de p̄uile. et exco. p̄uile. c. religiosi. S. quibus. h. nec legata. Et quod peius est sibi frequenter referunt. Et hoc idem faciunt de penitentis pecuniis quas imponunt. que pecunie debent sibi voluntatem cōfessionum pauperibus erogari. Potest tamen cōfessor dare cōsiliū: et illum quem absoluit inducere vt fratribus suis vel alijs quos nominauerit illam pecuniam impositam ei per penitentiam largiatur. ar. declarationis et iū. in demen. S. proinde. ¶ In quibusdam prouincijs habent fratres minores loca in qbus habent omnia necessaria a quibusdam dominis / contra eorum statum: qui est nihil sibi tunc tenere nec reditus nec prouentus. sed tamq; aduene et peregrini debent ire continue pro elemosyna. et hec est celsitudo altissime paupertatis sibi beati frāscii. vt in regula in. c. fratres nihil sibi approbent. et nihilominus contra eorum statum et cōscientiam sibi sicut alibi oblationes pecuniarias et alias oblatas et petitas pecuniarias elemosynas et alias extra pecuniam quorquor habere possunt recipiunt indistincte: duplici tunc scilicet auaritie et receptionis pecunie contra regulam cōmittentes. de pecunia vt sepe dictum est in regula in. c. precipio firmiter. de auaritia in regula in. c. fratres qui sunt ministri. h. cōsulo vero moneo et exhortor: in domino Iesu christo vt caueant fratres ab omni superbia / vana gloria / inuidia / auaritia / cura et solitudine huius seculi. et c. Faciunt etiam sibi ministri aliqui prouinciarum rediti cōpotum a guardianis: et guardiani et cōpotiste a vicariis domus: et fratres in via et in domo a famulis: et prouincia a fratre camerlingo prouincie et ab inquisitoribus heretice prauitatis: qui nō prouincie sed ecclesie Romanice cuius sunt officiales tenentur reddere rationem. ar. r. q. iij. c. f. et de accusa. qualiter. ij. quod est cōtra declar. demen. que prohibet fratribus minoribus cōpotum recipere. vt p̄. c. et iū. S. proinde. Quidam etiam eorum quum habeant elemosynas pecuniarias: nihilominus quum infirmantur vel pro prouincia vel pro locis eorum proficiantur aliquo: faciunt sibi a prouincijs vel a locis prouideri in expensis pecuniarijs: eorum loculis semper saluis sed eorum cōscientijs semper prauis. quia vere rapinam cōmittunt sibi Anb. clv. dist. in. sicut. accipientes rapine pecunias non necessarias sed eis totaliter interdittas. Quidam etiam eorum pecunias habent contine ad bancas mercatorum: ex quibus eis nomine mercandie aliquid pecunie respondetur. nequiores in hoc in comparabiliter q̄ alij mercatores augentes cum maledictis pecunijs suis alias pecunijs sceleratas. et sic pessimi negotiatores et proprietarij desperati. lxxv. dist. et c. ens. et de sta. mona. c. ij. c. super quodam. Queda etiam loca fratrum minorum habent casalina et alias domos et alios portos remotos a loco: ex quibus sibi solui faciunt pensiones: et reditus recipiunt annales. cōtra eorum statum et regulam. Sed et vix locus est in ordine qui nō habeat aliquos reditus et prouentus annales: vel in vino vel grano vel oleo vel pictantijs vel vestibus vel ceravel alijs speciebus vel pecunia numerata. ¶ Et q̄p sancte memorie frater Bonifacius hispanus de prouincia Basilicie nobilis genere sed nobilio: vita et moribus et euangelica paupertate vere frater minor: et zelato: ardentissimus regule et dominus paupertatis. Mathei. c. et domine humilitatis: cum quo in loco fratrum de Luca tellas laui in eadem pelui lapidea: magister in theologia realissimus verbo et opere de maioribus mundi literatis in triuio et quadriuio: qui parum post mortem suam. Pa-

risi in visione quibusdam fratribus nostris apparuit gloriosus in throno residens cum corona aurea et septem: qui dixit tunc q̄ sedes throni sibi assignata erat in celo: q̄ purissime in ordine iustitiam obseruauerat. r. q. ij. cū deuotissimam. generalis magister noster totum ordinem expropriauerit in vita sua: et sententiam excommunicationis tulerit contra omnes fratres subditos et prelatos: nisi intra certum terminū illis a quibus habebant reditus vel eorum heredibus resignarent. quod et factum est. et propter hoc a quibusdam fratribus aliquas persecutionem passus est: tamen fratres cōmuniter post mortem suam ad suum vomitum reditum sunt reueri. h. p̄. et de pe. dist. iij. sunt qui dicunt. et c. qui admissio. et dist. iij. intermitentes. Et ipse cū patribus sanctis requiescat in pace beati frāscii verus vicarius et successor. Quid plura: ita recipiunt per personas interpositas aliquoties per se fratres pecunias cōmuniter sicut alij seculares: medium alij religiosi qui eas possunt tenere pro suis necessitatibus de suorum licentia prelatorum. Et qualiter cūq; possunt habere pecunias: dummodo non sint expresse furtive: procurant et habent. Et totus mundus vere non posset eorum aliq̄ pecunia satiare. vt superius in. S. offendunt. h. Item si ceterum. in ar. lxxv. plus q̄ satis declarauit et dixit. Et quum dicat regula sancta eorum q̄ nullo modo recipiāt denarios aut pecuniam: nec per se nec per personam interpositam ipsi denarios et pecuniam excepto tactu recipiunt omni modo: vt sic affirmatiua vniuersalis in recipiendo omni modo: de non recipiendo nullo modo vniuersalem tollat taliter negatiuam. ar. op. contra eos. et de p̄uile. quia circa. cum si. Nummos enim diligunt multi ex eis. nummos continue procurant. nummos recipiunt de nummis tota die loquuntur. Et ideo institores tales sibi Hiero. sunt. nō fratres minores. r. q. i. si cupis. vide. s. in. S. religio. h. q. vere. in ar. lxx. Nullo in odo etiam credunt communiter q̄ sine pecunia viuere possent. quia nullam necessitatem pati volunt gloriantes de imaginaria et mathematica paupertate: quā in effectu reuera fugiunt omni modo. Sanctam regulam et possibilem dulcissimam et facilem veris non fictis fratribus et expropriatis a carne et mundo dogmate pessimo verbo mendaci et vita pessima blasphemate: infideles in hoc vix credentes q̄ deus posset fratres sine pecunia sustentare: sicut nutriuit et per coruum Ibelam. iij. Regum. r. q. i. per viduam Sareptanā. iij. Regum. r. q. i. et filios israel manna in deserto. Sapient. r. q. i. de cō. dist. ij. reuera. Et Paulum primum eremitam per coruum portantem sibi omni die medium fragmen panis: et panem integrum adueniente Antonio magno hospite et sicut impleuit portas panibus beato Apollonio in vitis patrum. Et de paucis panibus hoc deaceis centum viros. iij. Reg. iij. et filios israel manna. xl. annis. de conse. dist. ij. reuera. Sapient. r. q. i. Et od. r. q. i. Et sicut ipse christus dicit. pascat volatilia non seretia nec merentia. Mat. thei. vi. Et paup̄ de q̄ncq; panibus q̄ncq; milia hominum. Mat. r. q. i. Jo. v. r. q. i. di. S. ecce. et de septē panibus quatuor milia. Mar. vi. Unde Climacus in titulo et gradu de cursu paupertatis. O monachi non simus volucris infideliores. Mat. vi. Et propterea vram vram non dicant q̄ plurimis fratribus minoribus / Pecunia vestra vobis cum sit in perditionem. Act. viij. i. q. i. qui studet. et de sta. mo. cum ad monasteriū. S. j. Nam continue sancte legi regule et declarationibus alias declarationes suas et interpretationes suas et glossas cōponentes multi ex eis per oem viam per quam possint habere pecuniam: fraudem faciunt: suas potius animas defraudantes. ¶ Faciunt inquam tripliciter fraudem regule. De persona ad personam: quod quum nō possint recipere pecuniam per se fratres minores: recipiunt multi contra regulam etiam per personam interpositam sine necessitate. Item de re ad rem. q̄ quum non possint recipere pecuniam: recipiunt aliquā rem quam vendunt pro pecunia. et hoc est contra regulā que prohibet

Ampla
eorū
meratio
qbus
est
fratib
minori
bus
iter
dictum.

bet denarios et pecuniam. Pecunia autē in generalem
constitutionem ordinis est omne illud quod recipitur vt
vendatur. ad quod facit. i. q. iij. totum. et contra declaratio
nem extitit. vbi dicitur qd fratres non debent recipere rem
aliquam vt eam vendant. Item faciunt fraudem regule
de contractu ad contractum. qd qui non possint aliquam
rem vendere eam permutant. que permutatio est species
cuiusdam venditionis. ff. de edi. edic. sciendum. §. emptor
rem. De ijs fraudibus contra leges legitur et no. et de co
cel. preben. constitutus. de pñis. quāto. xij. q. iij. pleriq. et
per Accur. ff. de legi. contra. ¶ Quāto ergo est de facto
pecunie regula fratrum minorū per plures eorum ludi
briū facta est. et totaliter debito frustratur effectus. et im
posita est lex sancta regule verbis et non rebus. quum sit po
tius contrarium faciendum. Unde dicit regula in. c. fra
tres nihil et c. pauperes in rebus. facit ad hec. C. de bonis
q. li. l. vlti. C. comūia delega. l. ij. legitur et no. et de elec. cō
missa. §. porro. li. vj. Fratres autem pleriq. nec verba nec
mentem nec sensum regule seruant. quū tamen mens po
tius attendatur. et de ver. sig. intelligentia. et c. propterea
et legitur et no. et de elec. si postq. §. si clericus. Frustra etiā
regula quāto ad articulum pecunie in multis fratribus
membranas occupat et declarationes. quū quasi nihil de
eis per plures seruat. xij. di. si romano. um. ¶ Et qd vt
sepe supradictum est fratres minores non possunt habe
re proprium in communi vt in regula et declarationibus
eorum superius allegatis liquido apparet. Et ideo in eis
quelibet proprietas magis est condēnanda. vt sciant cla
re actus et contractus ad veros dominos et proprietarios
pertinere. et veram paupertatē euangelicā et beati Frā
scisci regulam inscientes a quibus debent (si saluari desi
derant) totaliter abstinere. Ideo ad eorū salutem hīc eos
inferius declarabo. Contractus autem et actus proprietat
riorum oibus religiosis et precipue fratribus minoribus
totaliter per se et p alios interdicti sunt. hī scilicet emere
et vendere. et de emp. et ven. per totū. et. i. q. i. qui studet. Do
nare. et de dona. per totum. Permutare. et de re. permu.
per totum. Compensare. C. de cōpēsa. per totum. Vocare
et de loca. et con. per totū. et vide quod no. et de si. instru.
inter. in glos. hīc. Eoducere. Emphiteoticare. C. de ius
re emphi. per totum. et de loca. et con. c. si. et de reli. do. con
stitutus. et. q. ij. hec ius. l. hypothecare rem immobilem. Im
pignora rem mobilem. Obligare. Dissipare. Qualiter
cumq. distrahere. Sibi vel alicui appropriare. Extraneū
rem prestare. Vero domino dato. i. vel prestato. quū pe
rierit rem statim non reassignare. Pro re aliqua habēda
vel recuperanda dñō terre iudici vel rectori querimonia
contra quemq. in iudicio pponere. Vel ablata rem iudi
cialiter repetere. Pecuniā mutare. q. mutuū est de meo
tuum. et de pig. c. si. lxxvij. di. in palea. et c. Quāq.
elemosynā a dante vel herede vel executorē ex debito iu
re vel statuto vel consuetudine vel pacto petere. vel ip
sum in iudicio vel extra molestare. q. nulla actio cōpetit
fratri minori qui nullum ius habet in aliqua re. Testamē
ta erequi. Pecuniam vel denarios deponere aut deponi
facere. Capsulam cū pecuniā vel eius clauem deferre. Pe
cuniam inuentā in via accipere vel accipi facere. xij. q. v.
per plura. c. Eleemosynā pecuniariam facere per se vel p
aliū. Pecuniā manu ligno vel cerā tangere vel numerare.
Pecuniam in caprio vel vestib. portare. Vel capsam vel
loculum vel peram in qua est pecunia cuiuscūq. sit illa pe
cunia portare. Quando et qualiter expendatur pecunia
precipere. de ea cōpotum erigere. In quacūq. hereditate
parua vel magna succedere. Legatū quod maiorem par
tem hereditatis continet accipere. Annuos reddit. vel cen
sus vel tributa vel salimaria redditus salis vel pedagia a
pede tributi itinerantiū. legitur et no. de his et de ver.
sig. super quibusdam. vel teloneum habere. Reditus ma
ris. Luc. v. vel recipere vel tenere. Remittere quia remitte
re dare est. et de reli. veniens. Refutationes vel quietas

iones facere. et in clemen. de iure iurā. ro mani. §. eidem.
In certa pecuniaria maxime vel pecuniarias elemosy
nas aut penitencias dispensare aut facere dispensari exce
pro nudo consilio. Cum scripto. i. b. vel alijs artibus
pactum de dando rātū precii cōuentionem. p. ommissione
vel obligationem aliquam facere. Pecunias a dantibus
depositas apud nuntium vel depositarium pro necessita
tibus fratrum aliter qd in suis veris necessitatibus emer
gentibus vel ingruentibus expendere vel expendi facere
vt. §. per multa exempla apertius declarauit. Necessitate
vera non emergente vel ingruente. elemosynā pecunia
riam facere recipi vel deponi. De emptis de pecunia pro
necessitate deposita encenare aut munuscula emptā de
illa pecunia dare. Scotum pro comestione facere vel sym
bolizare. aut illam pecuniā depositam pro necessitate fra
tris cum licentia vel sine licentia prelatis alteri cuiq. dare
vel per tenentem nuntium vel depositarium facere dari.
quia prelatis non possunt in hoc licentiam dare. quia nū
hil habent facere in illa pecunia. sicut supra plene et sepi
us est prescriptum. Eleemosynarias pecuniarias fratru
decedentium facere accipi. et pro fratribus facere expēdi
Bona apostatarū extra ordinem morientium occupare.
Vendicare. i. q. iij. saluator. i. q. i. si quis episcopus. Vel re
cipere. Reconuenire. Transigere. Profenetare. vel licita
re. Stipulari. Acceptilari. Homagium recipere pro re cō
moda a fratre pignus accipere partem in hereditate pa
terna vel bonis consanguineorū tamq. iure erigere. Ad
depositarium. pro aliqua re non vere necessaria nec ne
cessitate emergenti recurrere. vel pecuniā deponi facere
parochias vel parochiales ecclesias habere. quia ius et
proprietas spūalis est. et de causa possel. cū ecclesia. et de
paro. per totum. Iure aliquo vel consuetudine vel pacto
sacra cōferre. Funera in iure repetere. extra ordinem vel
episcopalem dignitatem iurisdictionem ecclesiasticā ex
ercere. sicut vicarij vel officiales episcopī. Abellionatus
vel pcuratoris officii erequi nisi in casu heresis. et de
hereti. vt officii. §. ad cōscribēdas. Bastallorum econo
morum orphanotrophorum penodocho. acorum syn
dicorum officii habere. q. tractat pecunias ex officio. In
tra ordinē vel extra iniuriarū actione. q. nulla actio iuris
dica cōpetit vero fratri minori ex mente declarationum
agere. Et de fratre pro illata iniuria iustitiam petere. eo
excepto qd seruata admonitione euāgelica vel coact. per
obedientiam prelato qui est ecclesia. ar. vij. q. i. scire. denū
tiare frater posset et deber. pro se iustitiam non petendo.
Nam frater minor et si denuntiare possit fratrem suum
vel alium denuntiatione euangelica. non tamen canoniz
ca. in qua aliqua cognitio necessaria est. super quo no. In
no. et de iudi. nouit. Tunicam meam. pecuniam meam. li
brum meum. quātulum cumq. rem meam. etiam ore dice
re. nisi propriū peccatum. vel etiam nostram. nisi intelli
gendo de vsu nudo. Q. res quecumq. sit ordinis. nisi ad
solum vsu. asserere aut mente credere. In peregrina
tionem quamcumq. aut tractus et loca et regiones hospis
tales cum bursario ire. aut pactum facere cum hospite vel
quocumq. alio de re aliqua. Clauēs cellarum tardando
per dies extra locum prelato non assignare. Clauēs cap
sarum. scrinio. um. armario. um. vel quorumcumq. repo
sito. io. um. vbi fratres habent lib. os vtensilia et supelles
tilium per spaciū dierū eundo extra locum ne fratres vti
tur illis rebus prelatis non resignare. Bib. um aut rem
aliam cuius fratres communem vsu debent habere.
quum re alia non vtitur nec vti necesse est. in breui fratris
bus perentibus non prestare. Nam illud est vsu appor
piare. vt de hoc superi. dictū est. Oblationes pecuniarias
in altari. cyppo. bacinili. Eleemosynā pecuniariā sine
nūrio vel depositario faciēdo eā poni a dante in fenestra
vel foramine vel caprio vel alio loco. recipere. De cel
la ablata per prelatus vel quacūq. alia re coram super
iore alio prelato querimonia proponere. Multis

annis vt paucis voluntate propria et importunitate in loco vel cella manere appellare, quia qui nullum ius habet in aliqua re: in quo grauari potest. Rem in vsum vnum concessam in alium commutare, vt panem elemosinarum, oleum, vinum, fabas, legumina alia, vel aliam rem edibilem vel non edibilem pro lignis vel pro re alia estibili vel non estibili detrachere vel commutare. Superfluum rerum et non vereneccesarium mobilium vel immobiliu vsum recipere, q: verus vsuarius et simplex superflua ad vtendum habere non potest, quia (vt dictum est) fm Ambro. qui non indiget et accipit rapit. Vigna sylvarum vbi fratres habitant etiam pro eorum necessitatibus vendere vel vendi facere, quia vsuarius in sylua nemore vel prato vel horto vel alia re qui vsum nudum habet: nihil de fructu rei illius vendere potest: sed solum recipere ad solum suum vsufructum illius rei quantum sibi sufficit et non in plus, secus est in vsufructuario qui et vsus habet sibi necessarium in re et superfluum fructuum non sibi necessario: vnde potest, q: dominus est totius fructus salua rei substantia, et de pigno. c. vlt. Et idem dicendum est de quibuscumque alijs fructibus quum venduntur, qa omne quod venditur dominium respicit, vt. s. dictum est, quia habent dominium vtile, et de feu. et in clemen. de iureiuran. Romani. In feudum vel in feudum recipere. Testari. Codicillari, aut aliquam vltimam dispositionem rerum facere, C. de epis. et deri. autent. ingressi. rix. q. vlti. quia ingreditibus. Seruos aut ancillas possidere aut eos manumittere, rix. q. ij. de libertis. et c. liberti. Prescribere, et de prescriptioni. Precium pecuniarium per se vel per alium pro opere aliquo vel labore recipere. Pecuniam pro veste depositam vel pro alia re speciali in aliu vsum expendere vel expendi facere. Sine licentia prelati aliquam rem recipere vel dare, rix. q. j. non dicatis. et de sta. mona. cum ad monasterium. s. j. in fi. In locis vbi fratres non habent loca aliquam domum vel emptam vel relictam que nomine fratrum teneatur habere. Debitum contrahere, et de solutio. c. ij. Vsufructum habere, rix. q. vlt. si qua mulier. Fideiubere, et de fideiussio. Possessiones vineas vel multas vites disiunctas in fraude regule de quibus maxime fratres faciunt vinum habere. Magna viridaria. Magnos vel plures hortos et superfluas officinas, Basifodinas vbi lapis foditur, Tretifodinas vbi foditur creta, Argentifodinas vbi foditur argentum, Aurifodinas vbi foditur aurum, vel loca similia in quibus metalla exfodiuntur. Aluearia apum, de consecra. distinc. v. nunq. Tolumbaria, Piscinas, Dianeria, Viridaria, Forestas ferarum, In lacubus et fluminibus ad piscandum partem specialem habere. Pergolas vel vites de quibus fratres reponunt vinum, vel oliuas de quibus fratres reponunt oleum, vel terras de quibus fratres far pro infirmis vel speltam vel hordeum pro aino vel legumina ad vendendum habere. Rem a volente eam per violentiam auferre defendere, rix. q. ij. s. j. et q. j. s. j. Rem ad vsum cuius non est certus dominus habere. Vsum rei generalem et alijs fratribus communem in specialem sine prelati licentia specialiter conuerrere. Quacumque societatem lucris cu aliquo habere. Elemosynam pro necessitate depositam ingruenti non statim expendere, vel in illa necessitate facere sibi ab elemosyna conuentus prouideri. Elemosynam pro mo sibi assignatam pro alijs futuris necessitatibus referuando. Vnde certum est infirmos fratres habentes elemosynas et non expendentes et necessaria conuentui recipientes esse proprietarios. Quacumque rem prelati zelare vel eo iubente statim eam non reassignare. Libros duplicatos eiusdem tenoris et duo bicenaria vel duas biblias habere. Pro labore effecto ordini vel seruitio vel fratri extra ordinem mercedem pecuniariam recipere. Lande las datas in funeribus vel alibi vendere vel commutare. Certam elemosynam pecuniariam pro eundo ad funus vel pro adfiliendo recipere. Et pro pecunia celebra

re vel promittere pro tanta pecunia tot missas celebrabimus. Rem deputatam ad solum vsum quocumque titulo alienare. Rem non vti: sed in thesauro reponere. Ad damnum infensibus in hortis vel syluis eorum vel rebus eorum vsui epuratis satisfacionem in iudicio petere, vel emenda am vel condemnationem recipere. Penitentiaras pecunias imponere: et sibi vel conuentui assignare. Extra ordinem in manibus secularium sine licentia prelati re alia habere vel deponere. In sanitate vel infirmitate clauicelle vel armarii vel prelati reassignare et se expropriare vt rebus religiosorum vtat, q: qui non vixit proprietarius non oportet q: se expropriet cum ea intentione tacita, vt prelati nihil de cella sua auferat vel de disco. Vnde si faciat: frater turbatur et murmurat, et frequenter coram superioribus prelati conqueritur. Vnde vere fateri proprietarius est, q: prelati vsum rerum habet tollere et dare fratribus sicut vult de rebus communibus plusq: prelati vel officialis cedat tollere, qd est furtum, et de elec. dudum. ij. d.

Prelato non obedire, q: nulla peior: pprie tas q: proprie voluntatis, cui religiosus libenter renuntiavit, rix. q. j. non dicatis. Prelationem ambire vel procurare, s. q. vj. sicut vij. q. j. scidendum, q: fm Greg. non solum avaritia est in rebus: sed in appetitu honoris, iux illud Philip. ij. Non rapinam arbitratus est esse se equalem deo. non enim loculis caret ambitiosus et cupidus dignitate. Promissionem de re aliqua faciendam vel non faciendam alicui sine licentia prelati facere, q: qui non est suus: non potest se alteri obligare, ar. liij. di. si seruus. Quodcumque votum sine licentia prelati emittere, q: vere expropriatus sic loquendo non habet corpus neq: animam: sed totus est prelati, ad hoc. rix. q. ij. monacho. Vnde que sunt de genere bonorum: que media a sanctis patribus et doctoribus dicuntur: que non sunt virtus simpliciter que est in anima, rix. v. q. v. de pudicitia sed sunt boni actus corporales: vt vigilare corporaliter, aut se disciplinare, aut abstinere a quali: aut quamlibet alia exercitationem corporalem, que fm apostolum modicum vtilis est, s. ad Timotheum. iij. clij. di. s. j. contravoluntate prelati subditus religiosus facere non potest, q: fm Greg. et si mala per obedientiam facienda non sunt: bona tamen corporalia sunt propter obedientiam dimittenda, rix. q. ij. qd d. Et prelati preedere: aut sine eius licentia cum eodem primatui disputare, qd est proprie subreptum. Falso se a prelati obedientia excusare. Contravoluntate prelati extra ordinem per quacumque re vel officio aliquos seculares vel ab eisdem licentias potiusq: obedientias procurare: aut per prelatos iunctas facere reuocari. De ablato sibi officio murmurare. Falso prelatum quempiam accusare. In loco nativo vbi fratres indigent habitare procurare habitare, et procurare ne fratres extranei ibi habitent, q: istud est per prelati loca appropriare, iuxta ps. clviij. Vocauerunt nomen suum in terris suis. Pro vsu alicui rei coram suis prelati iudicio vel extra cum alio fratre concedere: vel litigare: vel suum ius allegare, q: nullum ius fratri vtro minori competit, s. simpliciter dicere prelati, fac de hac re qd vis. hoc enim est proprie ius fratris minoris: nullum ius in terra habere et iniuriis as sustinere. Facientes contra priuilegia ordinis coram priuilegiatorum conservatoribus iudicialiter molestare, ne oicam frequenter malitiose, quum tale officium principali ter et totaliter etiam in alijs q: in fratribus minoribus iuris indagine ordinaria non requirit, et de off. delega. statuimus. li. vj. et c. hac constitutione, s. vt autem. Aliqui de cassibus predictis maxime prope finem pertinet ad proprie tate proprie voluntatis, qui sunt contra votum aut bonum obedientie de qua statim prosequar latius per veritate. Alij casus ad rerum et vsus priuilegiu proprietate, q: ruperunt priuilegiu in regula scripta paupertatis altissimi veritate, sic scilicet et diligenter ceteri poterit ituri. Causas aut predicti sub epilogot bene uiliquo reperiunt, poati sunt. s. vbi cos latius declarauit, et probatur per iuris titulos speciales. ff. et c. et de emp. et vendi. et de donatio, et de locatio, et con. et de deposito.

Et de compensationibus. Et de rerū permutatione. Et de fideiussoribus. Et de testamentis. Et de codicillis. Et de usu. et habi. Et de usufructu. Et de pactis. Et de transactionibus. Et in similibus suis titulis. sicut quilibet articulo competat superius per se et specialiter declarato. Et probatur per sanctam regulam pure et sine rigorem et spiritus ritualiter et veraciter intellectam. Et per declarationes Nicolai. Erri. Et Clementi. Et in de paradiso. sepissime superius allegatas. Et per constitutiones non deviantes a declarationibus ordinis generalis. Quia. s. in. s. Nunc vero in p. inci. in ar. liij. dixi q. religiosi in vicio proprietatis offendunt in ingressu religionis: et progressu: et egressu. Dicto late supra quomodo offendunt in ingressu et progressu: nunc succincte dicendum est quomodo offendunt in ingressu de mundo in vicio proprietatis. Et siquidem aliqui eorum ante mortem conveniunt in idipsum et alii qui etiam de licentia prelatorum: quod in morte vnus succedat alij in suo peculio maledicto. Aliqui in morte non se propriant in manibus prelatorum: sed tacet et abscondit que tenent in ordine vel extra. Vel non faciunt reddi pecuniam illi cuius est: vel res. Vel se expropiat cum intentione si de infirmitate conualuerint: suum peculium reprobendi. de peni. di. s. diuortium. f. q. i. l. desitisse. Vel aliqui eorum faciunt legata de peculio vel missas dici pro animis suis. Vel faciunt fieri post mortem suam pictantiam fratribus. Vel relinquunt aliqua fabrice ecclesie: vel pro edificijs vel necessitatibus fratrum vel sacristie vel infirmarie. Vel dant sine licentia prelatorum in infirmitate alij qua in ordine vel extra. Vel eligunt etiam intra locum fratrum aliquas sepulturam. Vel moriuntur cum deliberata displicentia magna moris impatientia et murmuratione. De omnibus vitiis proprietatis sapit et naturam. ad hoc. C. de episco. et cleri. aut. ingressi. cit. q. vlt. q. ingredientibus. et. l. nunc autem. ibi. deinde iudicio eius cessante. et de testa. quia ingredientibus. et de sta. mona. c. ij. et. c. super quodam. et. c. cum ad monasterium. s. q. si. liij. di. abbas. r. ij. q. ij. non dicatis. et. c. nolo. et de sepult. religiosi. li. vi. r. ij. q. ij. quam preposterum. Referas illas allegationes singulas ad suos singulos articulos prenotatos.

Via autē diffusius

supra de vicio proprietatis religiosorum maxime fratrum in monachis: huiusmodi frigidi et hypochondriaci teporis pertractant: quia nimis diffusius sunt super eo: et vulnera discoopere: ut vere expropriationis et paupertatis ostendere medicinam: ne se preteritum crasse ignorantie valeant excusare. que tamen non excusant. et de or. ab episc. qui renun. episcopa. c. i. vbi de hoc. et de cleri. et. mini. c. penult. vbi de hoc plene. Nunc ad alia eorum vitia: per eos sciuntur et curentur similiter reuertamur. Et ut curati secularium clericorum: unum laicorum efficacius verbo et exemplo curent scelera et delicta. r. vj. di. c. vlt. r. v. di. c. vlt. iij. q. vj. s. idem testatur. cum. c. se.

Articulus. lxxviiij.

Secundum eorum

vitium capitale inobedientia hariola. i. Re. r. v. di. lxxv. siqui. filia belial. i. abq. iu. go. i. diabol. i. Reg. r. Qui noluit subesse deo: sed ei se parem facere. Esa. xliij. Ezechiel. r. v. di. de pe. di. ij. si enim. contra quem et alios inobedientes dicitur. Hic. r. ij. A seculo confregisti iugum meum: rupisti vincula: et dixisti. non seruiam. De obedientia ista tractavi supra in ista secunda parte istius operis in materia Begardorum in tertio eorum errore in. s. tertius error. in ar. liij. Et in tractatu anachoritarum. in ar. li. in. s. ex quo sponsa. f. ad hec. cum multis se. Hic tamen multa addam. ibi dicta minime repetendo. Secundum vero est que no. r. di. di. in summa. et que no. Raymundus in summa sua in tertio li. in titulo de summa precepti. C. B. De

Obedientia tribus implet.

dientia in tribus consistit. in reuerentia exhibenda. in mandato suscipiendo. in iudicio subeundo. Reuerentiam debet minor: ut assurgat maior: et det ei proprium locum et primum in choro. in mensa. in sedendo et eundo: et huiusmodi. nisi minori in ordine maior administratio sit commissa. Unde archipresbyter vel presbyter debet archidiacono reuerentiam ratione maioris administrationis: licet ordinem maior sit. r. v. di. perlectis. ultra medium. s. archipresbyter. et no. r. v. di. in nouo. in glos. ar. q. Et in Hug. quilibet cardinalis presbyter vel diaconus maior est quilibet episcopo. ut no. Archid. post eum. ij. q. vij. quāq. licet glos. dicat contra. s. curia Romana in suo ritu cum Hug. tenet. Obediencia iudicij et precepti debetur ei tantum qui preest in administratione vel iurisdictione. vij. q. i. q. frater. et de ma. et obe. si quis venerit. nec est pereda iuramentum: nec per chartula conscribenda. et de ma. et obe. legatur. nisi a spectro et alio conspectu. et de ma. et obe. cum in ecclesijs. Forma obedientie manualis quā subditus religiosus prestat suo prelatori: et prelatoris inferiori: superioris: ponitur et de fimo. ne dei ecclesiam. C. Virtus seu efficacia precepti est q. subditus tenetur de necessitate obedire precepto sui prelati vel mandato. alio peccat in Ray. mortaliter. r. ij. q. i. quod precipitur. immo hariolus et idololatra dicitur. lxxv. di. siqui. s. Re. r. v. Quasi peccatum hariolandi est repugnare: et quasi scelus idololatrie nolle acquiescere. vbi dicit expositio. Idolum hominis est quicquid plus quam deum colit ac diligit. filijs ergo inobedientie voluntas sua idolum est. cuius ritus contempta dei voluntate sequuntur. et quicquid ipsa iusserit quasi sacrosanctum adorant. Et hoc intelligas quoties prelatoris precipit licitum. i. in deum et officium suum. r. v. q. ij. hoc tñ. r. q. ij. qui resistit. et. c. iulianus. Quid principaliter debet exercere circa correctionem et salutem animarum. Secundario circa discretam et utilem dispensationem rerum ecclesie. Unde si precipiat aliquid contra deum vel regulam: non est obediendum. et sic etiam in sacra regula beati Francisci continetur. et. r. i. q. ij. si idem qui preest. cum. ij. c. se. in. p. c. iulianus. cum. c. sequen. et de ma. et obe. cum in ecclesijs. et. p. c. ne dei. et et de iureiuran. ego. N. Si autem dubitat subditus utrum sit contra deum illud quod precipitur vel non: obediatur in dubio. c. di. contra morem. in prin. legitur et no. r. v. q. i. quid culpatur. in vlt. glos. et de tempo. ordi. c. ad aures. in glos. rita pater. et. c. di. lectus. in glos. bichabes. Nisi esset tale dubium in quo nullo modo excusabilis esset ignorantia. puta circa articulos fidei. ecclesie sacramenta. precepta vel prohibitiones domini vel generale statutum ecclesie. r. v. di. quod dicitis. r. v. di. c. i. et. c. qui ea. C. Religiosi autem longe magis sunt adstricti obedientie quam seculares. r. ij. q. i. non dicatis. et de off. ordina. quanto. Qui sine obedientia superioris viuunt in ecclesia Simonis. i. obedientis Petri non viuunt. Christus enim ascendit in vna Simonis nauem. Luc. v. ut qui christi et sui vicarii serui sunt in obedientia ecclesie viuunt. r. v. di. in memoria. et. c. nulli. Unde et christus multum in Bethania. i. in domo obedientie versabatur. Jo. r. ij. q. i. ipse precipue obediens fuit usque ad mortem. Jo. iij. r. v. et. Phil. ij. Et in Berni. potius voluit perdere vitam quam obedientiam. Unde inobedientes sine capite viuunt. et in canone acephali. i. sine capite iudicantur. r. di. nulli. Et inobediens morte corporali et spirituali condemnatur. et de ma. et obe. si quis venerit. vbi de hoc. et q. i. sunt. legi. per venerabile. s. rationibus. C. D. Est et sciendum finem beatum Antonium de ordine minorum predicatorum etiam super euangelium. Quid existis. Matthei. r. i. quia obedientia habet in se. v. que ipse colligit de verbo Esa. r. v. Germinans germinabit et erulabit letabunda et laudans. Vera obedientia est humilis. deuota. festinatio. iocunda et perseverans. Humilis in corde. hoc est Berni. c. genn. in initium est floris: et humilitas omnis bonae actionis. Superb. et filii Belial. labijs iugo vult esse: et alios subiugare. humilis autem subesse. Unde impossi-

Vera obedientia qua ius est de beat.

hile est quem esse verum obedientem: nisi firverus hu-
milis. Unde quum **Mat. xj.** christus dicit: Tollite iugum
meum. sequitur. Discite a me q: mitis sum et humilis corde.
q. d. Nunq: portabitis iugum obedientie nisi fueritis humiles
Deuota in voce. hoc est **Berninabit** et humilitate em
cordis procedit deuotio vocis. Unde et **Matth. xj.** dicitur
Discite a me q: mitis sum et humilis corde interius.
Unde **Berni.** Lollactane sunt humilitas et mansuetudo.
Et sicut presumptio ab elatione: sic vera mansuetudo ex
vera humilitate procedit. Festina in iussione. cui coo-
dat **Exultabit.** Exultauit inq: ad currenda via. ps. xviii.
Jocunda in tribulatione. hoc est **Exultabit.** Act. v. Roma.
v. Perseuerans in precepti adimplendo. hoc est laudas
quia omnis laus in fine canitur. **Matth. xj.** et **xxiiij.** de pe.
di. ij. d. euidenter. **It.** Illud. vij. q. j. suggestum. **E**
bet etiam habere obedientia tres alias condiciones que
notant. i. **Matth. xj.** Siluit terra iuda omnibus diebus. Si
monis. quiescit enim bona gentis sue. et placuit illis pore-
stas eius. Dies Simonis lux est obedientie. Simon enim
vt dicit: Iobediens interpretatur. Tres aut sunt conditiones
vere obedientis et obedientie. Debet enim esse grata pur-
ra sollicita. Grata sine murmuratione et contradic-
tione. hoc no. ibi. Siluit terra. Verus em obediens no murmu-
rat nec recalcitrat: sed filer meret: ore dicit gallice. **Sache.**
factum est. quia in corde bono suo pro facto habet verbum
prelati: ac si iam fecisset. et votu si bi pro opere reputatur.
de pe. di. j. votum. circa p. i. di. Item pura sine prop-
commodi carnalis intentione. et hoc notatur ibi. **Questi**
uit bona gentis sue. non sibi sed alijs per suam obediens
tiam quiescit bonum. q: obedientia charitatis. i. **pe. ij.**
Phil. ij. no querit que sua sunt. i. ad **Cor. xij.** vij. q. j. sunt
in ecclesia. Sunt enim quidam qui bene obediunt sine
murmuratione: sed ipsi commodum suum considerant:
non aliorum. Item sollicita vel festina. et hoc no. ibi. **Pla-**
cuit illis potestas eius. Quidam enim ita tarde et confus-
se et indeuote implent obedientiam: q: nulli placet potestas
eorum. I. obedientia per quam verus obediens super se
ipsum potestatem habet. **Prover. xj.** Vir obediens loquitur
victoriam. **Auic.** em verus obediens omnia membra
corporis exterioris: et voluntatem suam interioris. **Berni.** **De**
rus obediens mandatum non procrastinat: sed parat au-
res auditui: linguam voci: manus operi: pedes itineri: et
se totu intra se colligit vt mandatum peragat imperatis.
Verus ergo obediens debet esse silens a murmuracione
purus in intentione: placens sine exultatione: silens ore:
purus corde: placens opere. Unde et dicebat almus **Fr-**
ciscus. Fratres non factatis me verbum reperere. ad hec
est de ma. et obe. legatur. et cum in ecclesijs. y. cum igitur
tur. in si. libi. debet ac humiliter obed. rent. c. di. contra mo-
rem. in p. i. di. **Ad istam sancta obedientiam subeunda**
inducat dominus: quum ait **Mat. xj.** Tollite iugum me-
um super vos. Quis non obediat illi qui imperat ventis
et mari: et obediunt ei? **Matth. vij.** et **xxij.** et **Lu. viij.** et **Ma-**
r. c. v. Unde **Ecclesiastici** ultimo. Comparate vobis sine
argero sapientiam. et collu vestrum subijcite iugo ei et c.
E In verbo autem domini p. Tollite et c. tria de obe-
dientia in super dicuntur. q: debet esse voluntaria a prin-
cipio vt ait **Tollite.** q. d. Non impono vobis vt bebus vel
asinis: sed vos vt homines tollite vobis si vultis. **Dom-**
nus em filios: scz voluntarios vult habere non seruos /
scz coactos. **xxij. q. vi.** et **his.** Unde in edificio tabernaculi
dicit **Moysi.** Exo. xxx. Ab homine qui offert vltro ac-
cipiet. Et **Ambo.** de beata vita. Voluntarium sibi in
litrem elegit christus. voluntarium seruum sibi diabolus
auctionatur. **rv. q. j.** non est. Et fm hoc male faciunt illi qui
ponunt filios et filias suas inuitos in monasterio. contra illud.
Voluntarie sacrificabo tibi et c. ps. liij. Unde et canon. **Qd**
enim quis non eligit nec optat: profecto no diligit. quod
autem non diligit: facile contemnit. Nullum igitur bonu
nisi voluntarium: et q. ij. p. c. i. s. Sicut et integritas co-

pois res est voti: non precepti. **xxij. q. j.** integritas. vbi et
notatur q: non potest quis compelli ad seruandam res-
ligionem strictiorem q: promissit. et **xxij. di. gesta.** in glos.
ar. et est ne de. vel mo. relatum. in glos. in penam. et facit qd
no. **xxij. di. c. ij.** in glos. hic responder. p. promotos enim.
et facit qd no. **xxij. q. ij. s.** Item est quando. in glos. ab hoc lo-
co. **C. B.** Unde et tenet **Bug.** q: non tenetur monachus **Quates**
obedire abbati nisi tantum in ijs que spectant ad imperi-
um abbat. Item abbas velit ei iniungere strictio: em sequenda
viam: bene potest. sed ei non tenetur monachus obedire fir abbas
vt p. c. non est. et c. p. c. i. s. et c. **gesta.** et sic no. **xxij. q. j.** non di. ti.
catis. Et hec fuit etiam sententia **Auic.** et de maiornia.
et obe. dilecta. facit pro hoc quod no. **xxij. q. ij.** in summa. in
fi. pro hoc facit. ff. de reg. iur. factum a iudice. **xxij. q. ij.** hoc
tantum. Et facit pro hoc quod no. **Inno.** et de consil. cu
omnes. s. in glos. i. **caueat** in episcopus. Idem tamen **In-**
no. tenet q: locum habet in clericis no professis. nam pro
fessis austeriores constitutiones et obseruantie possunt
indici. vt no. et de regula. super eo. licet eorum ordo sine
communis consensu mutari non possit. et qd me. causa. cum
dilecti. Idem etiam tenetur **Bug.** et **Laus.** **xxij. q. ij.** in sum-
ma. Et **Jo. an.** et de sta. regu. c. vnico. in glos. sed quomo-
do. et de reg. iur. qd omnes. Et go aures in his distinguo. qd
aut faciunt constitutiones austeriores contra relaxatio-
nem regularis obseruantie: vt quod promissum plene
obseruent. Et tunc teneo cum **Inno.** et sequacibus. et ita
videtur fuisse mens sua in p. c. super eo. subtiliter intue-
ti: q: loquitur de conuentu in monasterio relaxato. Si au-
tem obierunt obseruantia regularis promissa: non cre-
do q: durior obseruantia possit imponi. et sic teneo cu p-
mis. Unde si fieret constitutio. q: fratres predicatorum vel
minores tenerentur ieiunare qualiter septimana die ves-
neris in pane et aqua: non teneretur hoc seruare. quia ad
hoc eos eorum regule non obligant. Si autem tales con-
stitutiones essent penales pro transgressionibus que fier-
rent: ad tales tenerentur professi. quia pro penitentia im-
ponuntur: quam tenentur facere: et ad quam possunt co-
pelli. **xxij. q. j.** predicandum. al. inuitum et iniquum vides
retur q: aliquis cogeretur ad seruandum amplius q: pro-
mittit. et quod est supererogationis. ad necessitatem et obli-
gatione adducere. **Matth. xxij. ar. bonu.** **xxij. q. j.** quis qd.
et ar. **xxvij. q. vij.** alligat. Item q: obligatio est de voto. vbi
de ps. **lxxv.** Houete et reddite. Et illud ps. **cxv.** Gloria mea
reddam. et de voto. magne. ergo a sensu contrario: quod
non voui non reddam: nisi constituto annexa esset voto.
ar. **ij. q. ij.** si quis obiecit. Ad p. tra. de sta. re. c. j. vbi im-
ponitur clausura presentibus professis no promittentibus
eam. Respondeo q: in feminis religiosis ad castitatem
seruandam propter seculum debet annexa est et consequens
quemadmodum clausura. vt clare colligitur de veris et
de mente illi. c. et ar. ad hoc et de iudic. mulieres. **lvj.** An
de q: **Dua** vagari voluit: stuprata fuit. **Berni.** **xxij. q. ij.** de pe.
di. v. c. j. ad fi. vnde **Seneca.** Inuitus bone vite et mentis et
bene constitute est vt aliquis sciat habitare. Sic ena nar-
rat **B. reg. in. ij. li. dialogorum** de beato **Benedicto** qui re-
cessit a malis monachis et habitauit secum. ad hec. **vij. q. j.**
s. hoc autem in fi. **xxij. q. ij.** s. ecce secum. Antiqua ena clau-
sura inuitur feminaru. **xxij. q. ij.** diffinitio. ibi extra posi-
tam portam et c. **Id.** Secundo obedientia debet esse
iusta. i. in ijs que sunt fm deum. vt s. **h.** et hec intelligas. cu
ij. se. satis probatum est. quia in malis promissis fides est
rescindenda. **xxij. q. ij.** in malis et ideo dicit **Iugum meum**
est autem triplex iugum. primum est propue voluntatis. volume
quod no est simplex i. multiplex. q: singuli sensus iugis
suum imponit. Unde **Zuc.** **xxij.** Iuga bouum em. v. id est
curiositate sensuum no sine labore: e magno acquisiui: vas
ga inuestigando: et in eis delectando. sicut enim iugum pie-
mit cervicem: ita sensus rationem. **Sap. ij.** Unde **Bug.**
Qui exterior: sensus carnis bono suo vtitur: interior: sen-
sus mentis dormit. Et **Iaac** de vita contemplatiua dicit.

Quum in eis a sensibus exterioribus trahitur: cum eis cibum comedit bestiarum. Quum vero sensus trahitur a mente: cum ea cibum comedunt angelorum. unde dicitur ibi in Luca. Eo probare illa. Ecce vitium curiositatis. si si nemo potest duobus dominis servire. Dat. vi. et Luc. xvi. et de pe. di. si. y. romanos. si nemo potest. quanto minus. v. tyrannis contra animam et rationem tyrannizantibus. Unde Bern. Qui iuga iumentorum emittit: iumentis solidio: et bestiarum: bestijs coputatur. Si optas iugum: tolle super te iugum christi: non graue sed leue et suauis: quod non infligit laborem: sed tribuit requiem. dimitte cupiditatem: et elige charitatem. Iugum etiam proprie voluntatis quod graue sit ostenditur Job. vii. Posuisti me contrarium tibi: et factus sum mihi inieripsum grauis. Ubi dicit Bern. Nullum mihi importabilius onus meipso. nulla sarcina grauior: est. factus sum mihi talentum plumbi: et refedit iniquitas super illud. Zach. v. vii. Desce. et confundetur israel in voluntate sua. Tunc iugum est diabolice dominationis. de quo Esa. i. Auferet onus de humero tuo et iugum de collo tuo: et cor putrescet iugum a facie olei. i. a presentia misericordie dei: et vinctio spiritus sancti. qui dicit Bernardus. xxx. Egeram iugum eius de collo tuo: et vincula eius dirumpam. Huic iugo se subdit qui suggestioni eius consentit. Unde Desce. et Effraim vitula docta diligere trituram. q. sicut vitula sponte accedit ad iugum ut comedat de frugibus aree: ita peccatrix anima sponte se subdit diabolo propter appetitum delectationis momentanee. Tercium est iugum diuine iussiois. de quo hic. Iugum meum suauis est. et pcedit in Dat. Venite ad me omnes qui laboratis et onerati estis. Ubi Aug. de verbis domini. Quare enim omnes laboramus: nisi quia sumus homines mortales lutea vasa portantes que faciunt inuicem angustias: si angustantur vasa carnis: dilatent spatia charitatis. Ad quod ergo dicit Venite ad me omnes qui laboratis: alibi ut non laboretis. Item ibi Hilarius. Regis etiam difficultatibus laborantes et peccatis seculi oneratos ad se aduocat. Item Hieronymus ibi. Brauia enim esse onera peccati et Zacharias propheta testatur. v. c. iniquitatem dicens sedere super talentum plumbi. Et psalmista compleuit ps. cxxvi. Iniquitates mee aggrauate sunt super me. Item Greg. xxi. mora Asperum etiam iugum: et dura seruitus et potius est subesse temporalibus: ambire terrena: retinere labentia: velle stare in non stantibus: appetere quidem transuentia: sed cum transuentibus nolle transire. Dum enim contra votum cuncta fugiunt que prius mentem ex desiderio ad praeconis affligerant: post ex pauore amissionis premunt. Item Chrysostomus. Non autem dicit Venite ille et ille. sed omnes qui in sollicitudinibus: qui in tristitijs: qui in peccatis estis. non ut expectam moras: sed ut soluiam peccata: venite. non indige vestra gloria: sed quia volo vestram salutem. Unde et dicit. Et ego reficiam vos. Non dixit saluabo solum. sed quod multo amplius erat reficiam vos. i. in omni quiete constituam. Rabanus. Non solum exonerabo: sed interna refectione saturabo. Item Remigius. Venite dicit non pedibus sed moribus. non corpore sed fide. Iste namque est spiritualis accessus quo quisque deo appropinquat. ideo sequitur. Tollite iugum meum super vos. Rabanus. Iugum christi est euangelium christi: quod iudeos et gentes in unitate fidei coniungit et sociat. hoc autem super nos iubetur sumere. i. in honore habere ne forte ponentes. i. prae illud contemnentis lulentis vitijs pedibus calcemur. Unde subditur. Discreta me. Aug. de verbis domini. Non mihi dum fabricare: non in ipso mundo miracula facere. sed quia mitis sum et humilis corde. Magnus esse visus a minimo incipe. Cogitas magnam fabricam constituere celsitudinis: de fundamento prius cogita humilitatis. Et quantum quisque vult superimponere maius edificium: tanto altius fodit fundamentum. Quo autem perueniturum cacumen nostri edificij. vsque ad conspectum dei. Rabanus. Dicendum quod nobis est a saluatore nostro ut simus mitis moribus et humiles mentibus. neminem ledamus. neminem con-

demnemus. et virtutes quas foris offendimus in opere intus teneamus in corde. Chrysostomus. Et ideo incipiens diuinas leges ab humilitate incipit: et maximum premium ponit dicens. Et inuenietis requiem animabus vestris. Hoc enim maximum est premium. Non enim alij efficitur utilis solum: sed te ipsum requiescere facis. et ante futuram hanc tibi dat retributionem. in futuro autem perpetua gaudebis requie. Et ne formidarentque dixerat onus et iugum. subdit. Iugum meum suauis est: et onus meum leue. Hilarius. Iuga autem suauis et leuis oneris blandimenta proponit. ut credentibus eis boni scientiam presteret. quod ipse solus nouit in patre. Greg. iiii. mora. Quid graue mentis nostre ceruicibus imponit: qui uisitare omne desiderium quod perturbat precipit: qui dedinari laboriosa mundi huius itinera admonet. Item Hilarius. Et quid iugo ipsius suauis? quod hoc onere leui? perbat fieri: scelere abstinere: bonum velle: malum nolle: amare omnes: odisse nullum: eterna consequi presentibus non capi: nolle in ferre alteri quod sibi perpetui sit molestus. Rabanus. Sed quomodo iugum christi suauis est. quum supra dicat. Dat. vii. Arcta est via que ducit ad vitam: Sed quod angusto initio incipit: processu temporis ineffabili dilectionis dulcedine dilatatur. Item Aug. Qui iugum domini intrepida ceruice subierunt: tam alacriter difficillima pericula patiuntur: ut non a laboribus ad quietem: sed a quiete ad laborem vocari videantur. Sed profecto adest spiritus sanctus qui in exterioris corruptione hominis. i. for. iiii. interiore renouaret. Ephe. iiii. de die in diem. et quum stata requie spirituali in affluentia deliciarum dei in spe future beatitudinis omnia presentia deliniret aspera: et omnia graua releuaret. Secari et vix se homines patiuntur: ut dolo: es actiores eterni aliquando dolorum precio redimantur. Quibus tempestatibus vel penis importunus sunt mercatores: ut diuitias venturas acquirant. Sed qui has non amant: eadem graua patiuntur. Qui vero amant: eadem quidem sed non graua pati vident. Omnia enim seua et immania propterea facilia et prope nulla efficiuntur: quanto ergo facilius ad veram suam beatitudinem charitas facit: quod ad miseriam quantum potuit cupiditas fecit. Hieronymus. Quomodo etiam leuius est lege euangelium: quum in lege. Ero. xx. homicidium et adulterium: in euangelio. Dat. v. de pe. di. homicidium. et c. si cui ira et concupiscentia puniant. In lege enim multa precepta sunt: que apostolus non posse compleri plenissime docet. ad Romanos. In lege opera requiruntur. in euangelio voluntas queritur. que est effectum non habuerit: etiam premium non amittit. de peni. di. i. votum. in peni. di. et peccatum facit. xxxii. q. v. non nisi. Euangelium ea precipit que possumus: scilicet ne concupiscamus. hic in nostro arbitrio est lex: quum voluntatem non puniat. de peni. di. i. cogitatio. puniat effectum ne adulterius facias. Finge in persecutione aliquam virginem prostitutam. hec apud euangelium qui voluntatem non peccat: virgo suscipitur in lege quasi corrupta repudiatur. xxxii. q. v. finge. as est. s. sub. Iugum c. de pudicitia. Est autem iugum christi suauis. Primo christi propter dominationem: q. sicut hic ait Aug. qui huic iugo suauis subditur: cuncta habet subiecta. s. ad For. iiii. Omnia vestra sunt. xxxii. q. vii. q. autem. in fi. Secundo propter oblationes. Magna enim suauitas est in obedientia et adimplerone mandatorum dei. ps. cxviii. In via testimoniorum tuorum: quum delectatus sum et c. idem. xviii. In custodiendis illis retributio multa. Ubi dicit Aug. Non ait pro custodiendis. sed in custodiendis. quia non tantum pro eis reddetur premium. sed hic in eorum custodia magnus est gaudium. Eccl. xxxii. Nihil dulcius quam respicere in mandatis domini. Actio hec sicut dicit Bernar. Andream fecit amplecti crucem gaudentem. Laurentium irridere carnificem. Stephanum. Act. vii. pro lapidantibus flectere genua in oratione. Et apostolos gaudere in tribulatione. Act. v. ps. iiii. In tribulatione dilatasti mihi. s. For. iiii. s.

Iugum diaboli: ce dñi: tionis.

Iugum diuine iussiois.

Iugum c. de pudicitia.

Sicut abundant passiones christi in nobis: ita et per christum abundat consolatio nostra. Unde et ps. xxx. Magna multitudo dulcedinis tue dñe quam abscondisti timentibus te. Ubi dicit Bern. Videns quodammodo memoriam suauitatis huius anima sancta exprimere gestiens: verba multiplicat. hanc dulcedinem nemo experitus. in expertus ignorat. q. nemo scit nisi q. accipit. Apoc. ij. Unde et ad gustandum nos David inuitat dicens. ps. xxxij. Gustate et videre. Item Bern. hanc suauitatem docet vnctio: nō lectio. Eccl. i. xxiij. Sps me⁹ sup mel dulcis. Bern. Adeo dulcis vt ne ipsa quidem mortis amaritudo licet amarissima queat illi dulcedini pualere. Quid ergo non temperet illa dulcedo: q. ipsa mortē facit dulcissimā? Bone. Tollite me et mittite in mare: et cessabit mare in vobis. Hec est lignus quod ipsas aquas amaras per Moy sen dulcorauit. Exo. xv. de con. di. ij. reuera. Hec est farina q. pulmentū pphetarū p. Deliseū saporaui. iij. Reg. iij. Hic est sal federis quod nulli sacrificio deesse iubet. 2e. iij. Unde Job. vi. Numquid pōt comedi infulsum qd non est sale cōditū? Hec dulcedo est etiam illa consolatio et manna quod datum est filiis israel in deserto hui⁹ pēgri nationis: donec terram pmissionis intrarent: que est terra viuentium. Exo. xvi. Dane iacuit ros p circuitum cas troz: q. germen diuine cōsolationis extinguit feruorem cōcupiscentie carnalis: et ab aduersarijs vndiqz nos defendit. Quumqz operuisset superficiem terre: q. gaudij cōscientie resulat in facie: apparuit in solitudine. i. in contemplatione minutū. ppter subtilitatem cognitionis. quasi pilotunsum. ppter suauitatem contritionis. in similitudine puiue. q. candozem h3 per munditiā sanctitatis: et im pinguat per affectum pietatis. Quod quum vidissent filij israel: dixerunt manhu. i. qd est hoc? quibus ait Moy ses. Hic est panis quē dedit vobis dñs ad vscendum. de con. di. ij. reuera. Hec est promissio quā pmittit dñs ad se venientibus. in. p. c. Dar. xj. Venite ad me omnes et ibi reficiam vos. Quicquid est in hoc mundo: hanc gratiam et suauitatem non pōt cōparare. Hec est multitudo dulcedinis: de qua dictum est. Delicie cordis. pimitie spūs. pa uis quotidianus stipendium militie: centuplum huius vite. de quo Mat. x. xij. C. Tertio est suaue hociugū dñi ppter promissionem. q. magna est spes mercedis. viij. ij. ad Cor. iij. Id quod in pñti est momentaneum et leue tribulatio: supra modū i sublimitate eternū glorie pondus operatur in nobis. q. d. Tribulatio est quantitas modica: duratione momentanea: acerbitate mensurabilis et finita in loco calamitatis: s3 glorie quātitate inimmēsa: duratione eterna: dulcedine inestimabilis in loco amenitatis. Eccl. i. xxiij. Unguentarius faciet pigmēta sua: uitatis: et vnctiones conficiet sanctitatis. Quarto propter amorem. An gen. xxi. Videbant Jacob pauci dies quibus seruauit pro Rachel: ppter amoris magnitudine. Bern. Nihil credentibus impossibile. nihil amantib⁹ difficile. nihil asperū mitibus: nihil humilibus arduū repit: tur: quibus gratia fert auxiliū. et obediendi deuotio lenit imperium. Quinto propter precedentium patrū considerationē. Heb. xij. Habentes impositam tantā nubē testium. i. multitudinem martyrum per patientiaz curram⁹ ad ppositum nobis certamen. Unde Greg. Si facta res colamus precedentium: difficilia non erunt que toleram⁹ Sexto propter subleuationem. q. licet finis sub onere: deus tamen a superioris onus leuat. Sicut mater quōqz portat onus super caput filij sui: et tñ ipsum reputat portare. sic et dñs suū bonum tribuit nobis ad ineritum: licet ipse operetur. Bern. xv. Credidit Ab: aam deo: et reputatū est ei ad iustitiā. De isto iugo etiam scripsi. s. in ar. vj. in. s. aleph. in. c. the. x. reb. bonuz est s3 hic plenus. et s. in pn. istius. ij. par. is. s. iam nunc. in rex. interierunt in vijs. i. ar. C. Tertio obedientia debet esse deuota. vii. ait Suppos. vt in honore habeatis. non subter. vt cōtemnatis. Unde bad. 2e. x. et Colol. ij. Omnia in gloria dei facite. Ean

ti. s. fasciculus myrrhe dilect⁹ me⁹ inibi. vbi dicit Bern. Non fascem s3 fasciculum dicit dilectū. q. leue pro ipsius amore ducit quicquid laboris imminet et dolo: is. Inter vbera mea cominorabitur. Bern. Habeto illum semper nō retro in humeris: s3 ante pte oculis. vt portantes et nō odorantes et onus preinat et odor: non erigat. Item de obedientia. i. Re. s. Roquere dñe: q. audit. seru⁹ tuus. Fla. vj. Ecce ego: mitte me. viij. q. i. in scripturis. Et Saulus. Dñe qd vis me facere? Act. ix. super quo verbo Aug. Dcā sus agn⁹ a lupis fecit agnos de lupis. Jā parat se ad obediendū q. prius seuerat ad psequendū. Item sup illud Prouer. xv. Responso mollis frangit irā: et lingua eucharis in bono hoie abundabit. Sanctus Antonius de ordi ne minorū ait. Rñsio mollis humilis subditi frangit irā superbi plati. Unde Prouer. xv. Patientia s3 subditi lenitur pñnceps. i. platus. xxi. di. eccl. i. et lingua mollis veri s3 obedientis cōfringer duritiam. s3 prelati austeri. Ne coneris dicit sapiens Eccl. iij. cōtra ictum fluij. i. voluntatem prelati. s3 humilia ei caput tuum. Verbum dulce multiplicat amicos: et mitigat inimicos. Et lingua eucharis. i. bone gratie in bono s3 subdito abundabit. Eccl. i. vj. vt dicat cum Job. xij. Vocabis me: et ego rñdebo tibi. Rñdet qui sibi pcepti et aio obedit fm Antonium. Itē i. Dach. ij. Ecce Simon frater vester: scio q. vir boni consilij est. ipsum audite semp: et ipse erit vobis pater. Simō interpretatur obediens. Obediētia bonū est cōsiliū. q. ppriam voluntatem (que est via ad infernum fm Bern.) docet mortificare: et alterius voluntatem (que est via ad celum) adimplere. Unde Dar. xvi. Si quis vult post me venire: abneget semetipsum. s3 per verā obedientiam. et sequatur me. per penitentiam et cōscientiam. Unde Grego. Sola obedientia est virtus que ceteras virtutes sibi inferit: infertatqz custodit. C. Obediētia autem fm sanctum Clinacū abbatē montis sinai est aie proprie cōsuminata abnegatio per corpus manifeste monstrata. Aut obediētia est perfecta co: poris abnegatio per animam ex voluntate feruenter ostensa. Obediētia est fm eundem mortificatio membrorum in viua mente et deliberatione. Obediētia est imperiscuratus motus: spōtanea moris: sine curiositate vitā: absqz cunctatione et solitudine periculū: carentia timoris mortis: absqz detrimēto naufragium: domiens vie peragratio. sicut em domiens quiescit a curis: nec curat de aliquo: ita qui verus obediens est siue in mari nauigans vel incidēs in latrones: de periculis nō curabit. Nec pcepta discernit. scit enim constanter q. in martyrium ei imputabitur quod superuenit periculum: eo q. obediētia sine discretionē huius mane prudentie impleuit. Est etiā obediētia perfecte assumpta perfecta omnium presentium rerū obliuio: et a proprijs naturalibus nobilibus versus recessus. Itē obediētia est sepulcrum voluntatis: resurrectio humilitatis. non contradicit aut discernit mortuā in bonis aut in apparentibus malis. Qui preest pie mortificat eius animam. et super omnibus satisfaciens reddet rationē. Obediētia est depositio hesitationis et distractionis in diuinitis discretionis. Qui enim in preceptis malis apparentibus sed simpliciter non malis vt peccatum: obedit: vere obediens est. sicut Ab: aam filium immolans. Bern. xxi. et alter cenobita ad preceptum abbatis filium in fumum pñciens. Diuinitate vero discretionis in obediētia nō discernit sunt virtutes que consequuntur obediētia non discernentem. sicut humilitas et patientia et alie virtutes. Inis trum autem mortificationis et membrorum et co: poris et anime et voluntatis labor et dolor. Medium vero quāqz dōqz est cum dolore: quandoqz sine dolore. Finis vero in omni immobilitate de cetero est et infensibilitate doloris. Tunc inspicitur dolens et contristatus viuens moris. iste beatus quando seipsum propriam viderit voluntatem facientem proprii iudicij pondus timeas: Quā subditus pcedentem dñdicator: numqz verus erit

Liber. II.

obediens. Inquantum enim pullulat ad prelatum in corde subditum fides: intantum in ministratio corporis accelerat. Quando ergo tentatur subditus prepositum iudicare: dicat se penitus tentanti. Non ego mei prioris sed ipse mei suscepit iudicium. Beatam obedientiam patres martyrum confessorum neminem existerere decreuerunt. Qui propter deum perfecte obedire: perfecte se delicto suo eruit. si vero in quibusdam suis perficit voluntate: quis obedire appareat: ipse suum potius porabit. hucusque Elimaclus. **R** Sed numquid solitarij et anachorite absque obedientia viuunt? Quid ergo de Paulo primo eremita et Antonio et Maria egyptiaca: Joanne baptista et alijs sanctis innumeris anachoritis maxime in egypto? Sz respondendum est quod subfunt epis in quorum territorio succedunt. ut no. xvij. q. i. qui vere. in glos. i. Sed et dicendum igitur proinde est quod qui perfecte carnem spiritus subijcit: et conscientie stimulum iudicare possidet: et ei obedit: nihil sibi de propria voluntate relinquit: diuinis preceptis obediens facit: ante quod visibile obedientiam pertransit ad intellectualem pertingit: que multum excedit visibilem: sicut anima corpus et spiritus litteram et gratia euangelij legem et gloria gratiam et hanc illa substituit et comendabilem facit. Et per hanc obedientiam intellectualem sancti anachorite quasi angeli deo obediabant: soli celestia sapientes: quibus dignus non erat mundus. **H**eb. xij. Precedit ergo intellectualis obedientia visibilem incomparabiliter. Et sicut sol stellas suo lumine occultat: ita intellectualis visibilem. Quare qui intellectualem non possident: sed adhuc sub visis in molestia sunt sine visibili: tamquam paruuli et sub nocte vitijs periclitari vel saluari non possunt.

Articulus. lxxij.

Boniam ergo obe-

scientia intellectualis diuina illuminatione perficitur: et conscientiam possidet iudicem: videndum est quid sit conscientia: contra quam agere est edificare ad gehennam. **R** xvij. q. i. **S** ex his. et ex de resti. spo. lras. et de sumo. per tuas. h. **C** Conscientia est diuine scientie motus et operatio cum nostra et in nostra scientia. Conscientia est scintilla diuini luminis in homine condito subfeminata a principio: quasi quedam cogitatio feruentior et illuminatiua: verbum seu rationem lucis in se continens et ostendens ei bonum a malo. Et hec vocatur conscientia et lex naturalis. Hec est Isaac purpureus: ut dixerunt patres: quem philistini demones repleuerunt caligine vitijs. **S**en. xvij. Hec in euangelio. **M**at. v. aduersarius ostendit. cui quod diu sumus in via debemus consentiri: ne mortiamur. **C** Conscientia vero ei dum ea custodimus. ad deum per fidem et obedientiam et amoris mandatorum: et proximum per pietatem patientiam et humilitatem. ad nos ipsos per mortificationem sensuum. custodiam cordis et lingue: et odium corporis: et omnium visibilibus: et proprie voluntatis. ad materias et usum rerum per temperantiam et sobrietatem et earundem custodia fideliter ostendendo in eis: sicut in rebus sacris dei reuerentiam et seruitutem. **D**icta est conscientia: quasi cum scientia. scilicet naturali diuina et scripta confirmata et reformata. Aut enim lege scripta per legem naturalem menti a deo insita se deo placens reperiunt: que conscientia ab apostolo vocatur **R**o. ij. vbi ait. Quum enim gereres que legem non habuerunt naturaliter ea que legis sunt faciunt: cuiusmodi legem non habuerunt ipsi sibi sunt leges qui ostendunt opus legis scriptum in cordibus suis testimonium reddente illis conscientia ipsorum: et inter se inuicem cogitationum accusantium aut etiam defendentium in die quum iudicabit dominus occulta hominum etc. Unde conscientia signatur per lapideas tabulas. de quibus **E**xo. xxxij. Tenet enim durabiliter in se leges scriptas. Nullus ergo excusari potest quod scripturas nesciat. quum scripturas in corde habeat: sicut quum qua visat. **S**ic et mandata in tabulis tabule in arca: arca in tabernaculo. **H**eb. ix. sic lex naturalis in conscientia: conscientia vero in anima vero in corpore est. Sed bene propter peccatum obscurata est lex conscientie. Illuminant autem per legem scriptam et legem gratie.

Conscientie descriptio.

Heb. viij. Dabo leges meas in cordibus eorum: et in membris eorum superscribam eas. Per legem enim scriptam cognitio peccati. **R**o. ij. et vij. Unde peccantes per ignorantiam non excusantur: licet bonas habuerint emulationem: contra quos ad **R**o. x. Testimonium perhibeo illis quod emulationem dei habuerint non secundum scientiam. **1** cor. q. i. **S**ed. **1** cor. viij. di. qui ea. **I**sta etiam conscientia est illa lex dei et lex mentis de qua **R**o. viij. **C**onductor enim legi dei secundum interiorum hominem. video autem aliam legem repugnantem legi mentis mee. **1** cor. x. q. v. si paulus. de con. di. iij. c. ij. di. vi. in palea. sed per sandum. **I**ste liber conscientie scribendus est calamo aureo bonorum meritorum. Si autem scribatur male meritis tunc signatur stilo ferreo. **1** Thim. xviij. Peccatum iude scriptum est stilo ferreo in ungue adamantino. i. in corde obstinato. sed bene quod ista scriptura ab omnibus leges in die nouissimo. **1** Thim. viij. **N**udabitur pectoris nostri conscientia: et aperto corde videbuntur labe peccatorum: que stilo ferreo et in ungue adamantino scripte sunt. atque vniuersa spectantium multitudo legit in pectore nostro signatas imagines peccatorum. Quia ergo quod sit contra conscientiam. subaudi secundum glos. preceptum vel prohibitionis. edificat ad gehennam. **1** cor. x. q. i. **S**ed ex his. vbi de hoc. et ex de resti. spo. lras. et de prescrip. c. viij. **E**t quidam habent conscientiam cauteriatam infirmatam vel vulneratam. **1** cor. x. di. in nomine patris. et i. ad **1** Thim. iij. quidam nimis scrupulosam. ex de sumo. per tuas. h. **I**deo consilium sapientioris adhibendum est secundum quod vel sequenda est vel non sequenda. ut in **1** cor. per tuas. et ex de sen. ex. inquisitioni. **A**ls hinc conscientia erronea et faciens contra eam peccat mortaliter. ut si haberet quis conscientiam tollendi paleam de terra: et si tolleretur peccaret mortaliter: si tollit eam peccat mortaliter contra suam conscientiam etiam erroneam faciendo. ut est ex prescrip. c. per tuas. et no. de hoc. in p. s. et his.

Sicut autem veri religiosi habent suam puram conscientiam conseruare: ita precipue cauere debent aliorum fratrum. **1** cor. vij. conscientias ferire aut etiam perturbare. Multis autem modis conscientia fratris feritur: extollentia et elatione superflua: prudentia seductione infidelitate mendacio fraude deceptione contemptu alioque murmuracione detractone vindicta et reliquis que pariuntur ex istis. **P**ura etiam conscientia est anime testimonium. **1** ad **1** cor. i. Gloria nostra hec est testimonium conscientie nostre. **1** cor. x. q. i. inter verba. Et beatus quod potest dicere cum **1** Job. xxvij. **N**ec enim reprehendit me cor meum. i. conscientia in omni vita mea. **I**dem tamen dicit. Si fuero iustus: os meum impia loquetur: et si sine crimine prauus inueniar. et si purificatus in niue et lotus mundis manibus satis me sordet tinctum. et recreatum est vestimentum meum. de pe. di. ij. si enim. ultra colum. **E**t **1** Job. ix. secundum aliam translationem. De ista etiam puritate conscientie apostolus. **1** ad **1** cor. iij. Nihil enim mihi conscius sum. **S**ine puritate istius conscientie non potest in anima esse vera charitas. **1** Thim. i. ad **1** Thim. i. Finis autem precepti est charitas ex corde puro et conscientia bona et fide non ficta. de pe. di. ij. charitas. **1** cor. x. **I**tem ergo. **Q**ue autem turbata et ingrossata conscientia est semper presumit seu. sicut dicit **Sap. xvij. Recta autem conscientia semper peccato contradicit: etiam in diabolo precepto et irreconuertibili. Unde poeta.**

Et templo quodcumque mali committitur: ipse displicet auctor: prima hec est ultio: quod se iudice nemo nocens absolvitur. **E**ccl. i. xij. **B**eatum quod non est stimulum. subaudi a conscientia. in tristitia peccati. quia omne peccatum tristitia mentis ingerit. **U**nde **I**sidorus. **A**nimum nunquam potest esse letum. **S**i ergo vis esse semper letus: semper bene viuere. **Q**uanta pars: quantum vero gaudium: quanta securitas: quanta fortitudo: quanta spes: vbi est puritas conscientie. **N**ihil enim timet exterius: quod interius est securus. **D**e ista sancta conscientia multipliciter comedata. **V**i de. x. q. i. quid obest. et c. **C**ur. et c. in amicitia. c. custodi. c. inter verba. **P**ura conscientia nec adulationibus maculatur: nec detractationibus irritatur. quia nec debere potest iniuria: nec coronare laus falsa. **S**ecundo ergo. **S**icut autem nobis

Liber. II.

attendunt. Si populus decimas non obrulerit, murmurant omnes, si peccantē pp̄m viderint: nemo murmurat contra eos. Sed q̄ scribarū & p̄bariseorū ad quos loquebat̄: quidā populares erāt: non est incongruum vt aliā expositionem faciamus p̄pter eos qui decimā dabant. Nā et qui accipit decimas recte decimare dicit̄ & q̄ oar. Scribe ergo a p̄barisei & ministrarum quidē rerū decimas offerebāt ostēdēde religionis gratia. In iudicijs autē erāt iniusti: in fratribus sine misericordia: in veritate inre & duli. Hieronym⁹. Camelū puro esse magnitudinē precepro: iudiciū misericordia: & fidē. Felice decimationem mēte & anetū & cymini & reliquorū olerū viliū. becaut̄ precepta que magna sunt deuotio: minus atq; negligunt̄: & operationē religionis in paruis q̄ lucū bñt cum diligentia mōstramus. Vig. Vel excolantes culicem. i. expellētes a se minima delicta: que culices nominauit. Camelū autē glutientes. i. cōmittētes maxima delicta: q̄ nominauit camelos: aialia videlicet tortuosa & grandia. C. Scribe autē moraliter sunt q̄ amplius nihil existimant positum in scripturis: q̄ simpliciter vno demonstrat. P̄barisei autē sunt oēs qui iustificāt semetipsos. & diuidūt se a ceteris: dicentes. Hier. liij. cly. dī. recedite. Noli mihi appropinquare: qm̄ mundus sum. Denta autē & anetū & cymini ciborū conditure sunt: non principales cibi. Sic in cōuersatione nostra quedā sunt necessaria ad iustificationem. vt iudiciū: misericordia: & fides. Alia sunt quasi cōdientia actus nostrorū: suauiorē eos facientia. vt abstinentia: silentium: ieiunium: Alexio genum: & huiusmodi. Quomodo autē non existimantur ceci quāuis vident. qm̄ nihil p̄dest caurum esse dispensatōē in rebus minimis: quā principalia negligūt. Hos ergo sermo p̄sens cōfundit: nō quidē leuia prohibens obseruare: sed principalia precipiēs cautiū cultodire. hucusq; Vig. Item adde hic q̄. i. scripti in ar. lxxvij. in. Saliud vitii peculiare. h. quintū ve. & ibi expono octo ve. C. B. Ue vobis scribet̄ p̄barisei hypocritarū: qui mūdatis quod foris est calicis & parophsidis: intus autē pleni estis rapina & inunditia. P̄barisee cece mūdā prius quod intus est calicis & parophsidis. vt fiat id qd̄ foris est mūdū. B. yso. Hoc dicit q̄: iudei quoties ingressuri erant templum: aut sacrificia oblaturi: aut per dies festos seip̄os & vestimenta sua & rensilia lauabant: & a peccatis nemo seip̄um purgabat. quū deus neq; corporis munditiam laudet: nec fordes cōdēnet. pone tñ q̄ deus odit fordes corporū: & vasorū: que necesse est vt ipso vsu sordident: quāto magis fordes cōscientie horret: quā si volumus semp mūdā seruamus. Itē Bilarius. Arguit ergo eos q̄ iactantia inutiles studij sequētes vtilitatis p̄fecte ministerium derelinquunt. Calicis nāq; vsus interior: est. qui si obfoduerit: quid p̄ficier lotus exterior? Atq; ideo interioris cōscientie nitor: est obrinendus: vt ea que corporis sunt forissecus abluantur. Itē B. yso. Non autē hoc dicit de sensibili calice aut parophside: sed de intelligibili. qui si nunq̄ tetigerit aquā mūdus p̄r esse apud deū si aut peccauerit: & tota aqua pelagi & fluminū se lauerit: sordidus est & miser añ deum. Ergo (vt s. dicit) attendenda est cōscientia: ne nimis declinet ad carnalia: vel declinet nimis ad spiritalia quedā corporalialia: vt nimia ieiunia indiscreta: vel nimia disciplina: vel nimiam vigiliā de con. di. v. non mediocriter. que p̄ dexteram intelligunt. Unde. i. Reg. vi. dicit. Hbāt autē in directum vacce per viam que ducit B̄rthames: & vno itinere gradiebantur per gētes & inuigentes: & nō dedinabant neq; ad dexterā neq; ad sinistram. Quidam em̄ fatui de omnibus sibi faciunt cōscientia. quos diabolus tentat de nimia subtilitate cōscientie: vt eos nō potētes suas fatuas cōscientias seq̄ faciat desperare: vel facere cōtra eā: vel cōtinua melāpholia & tristitia molestat. sicut sepe expertus sum. Et ideo salu p̄ntioris est consilium a talibus requirendum. vt superioris est probatum. Et de hoc plene tractat Jo. cassi. in colla. Moyse secunda: q̄ loquit̄ de discretiōe in li. collationū

Sicut enim caro suam habet sensualitatem declinantem ad carnalia que perdenda est. Jo. xij. de qua sensualitate et in clementinis. de sum. tri. sacrosancte. & de here. ad nostrū. §. sedo. & de sacra vnc. c. vñico. h. refert. h. p. caput. Sic sp̄s feruens & effrenis non discernens quid agendū sit: suam quodāmodo sensualitatem h̄z precipit ad oia que sp̄s videntur. cōtra quē sp̄ritū. Bern. air. Zelū tuum in flāmet charitas. informet veritas. regat sciētia. firmet cōstantia. C. E. Unde & media via est eligenda. legitur & no. et de off. dele. querenti. Luc. xij. Ego in medio vestrorū sum sicut q̄ ministrat. Apoc. i. Hec dicit q̄ ambulat in medio candelabrorū aureorū. &c. Unde & sapiens mundi dicit. Virtus est mediū superfluitatis & indigentie. Unde & dñs reperitur in natiuitate in medio aialius. Luc. ii. In natiuitate docet nos tenere mediū paupertatis. Aialia em̄ mansueta in p̄sep̄io dei sunt pauperes voluntarij. Vñ ps. lxxvij. Aialia tua habitabunt in carparasti in dulcedine tua paupi deus. S̄z quidā sunt pauperes sordidi: et ij designantur in aīno: qui nihil discernūt: s̄z in multis peccijs quibus se recipiant & in squallidis vestibus & birris singularibus credunt esse iustitiam. Quidā pauperes delicati: designati per bonem qui sensū eligit. Ponitur ergo dñs in medio eorū vt mediocritatem doceat paupertatis. Unde Hiero. Nec affectare sordes: nec exquisire delicie laudem parium. xij. dī. §. i. c. parumoniā. & c. sepe. In adolescētia stetit in medio doctorū. Luc. ii. & ibi docuit nos tenere mediū sapientie. C. Quidam namq; sunt qui totū tribuūt intellectui: & nihil aut parū affectui. sicut curiosi cōter hodie religiosi medicātes laborantes & p̄notātes circa subtilia & inutilia. q̄bus ap̄s air. Iko. xij. Nō plus sapere q̄ oportet sapere: s̄z sapere ad sobrietatē. vñ. Bern. sup. Cant. i. Si ignoras te inquit o pulchra &c. ait. Ticer in se omnis scientia bona sit: qm̄ tñ subnira est veritatu tñ q̄ cō tremore & timore tuam operaris salutem: pro tēporis breuitate festina ea scire prius ampliusq; curato que sensu seris viciniōia salutis. Comparatur namq; sapientia cibo: circa quem sumendum si modus & ordo non seruatur: prius redditur. Item comparatur salis: quo conduntur cibi. xlij. dī. sit recto: h. per salē. tamen si mensura exceditur & ipse perit: & quod salierit perdit. Quidā econuerso tribuunt totū affectui: nihil aut parū intellectui. sicut rospētes circa salutē proximī abscondentes pecuniā dñi sui. contra quos dicitur. Prover. xi. Qui abscondit frumenta maledicetur in pp̄lis. Vbi greg. Qua pena plectēdi sunt qui quum fame verbi dei anime pereant panem percepte gratie non ministrant. Medium ergo tenendum est: vt studeamus circa intellectum illuminādum per discretiōnem: & circa affectum attēdendum per deuotionē. Unde s. ad Timo. iij. Attēde tibi & doctrine. xxxvij. dī. §. ecce. Itē Jo. v. Erat Joannes lucerna ardens & lucens vbi dicit Bern. Ardere parum: tantū lucere vanum: ardere & lucere perfectum. C. In passione docet nos tenere mediū penitētie. q̄ in cruce sedit in medio latronum. Mar. ry. Latrones namq; sunt: qui seip̄os in patibulo penitētie p̄pter peccata suspendunt. Job. vij. Suspēdium elegit anima mea: & mortem ossa mea. Sed quidam sunt qui iudis secretas penitēcias faciunt. & significantur per Zachēum qui ascendit sycomorū: vt videret Jesum. Luc. xiv. Sycomorus interpretatur ficus fatua. & significat talium disciplinam. que dulcis est propter seruosē & vanam gloriā mistam: q̄ regitur sensu proprio: & nemini credit. sicut in me sepe expertus sum. S̄z fatua propter indiscretionem q̄ sicut air Seneca: Cōtra naturam est torquere corpus propriū: & cibis non tñ vilibus sed crudis & horridis vti. Quemadmodum enim desiderare delicatas res lurrarie est: ita vstitas & magis parabiles fugere dēmerie est. Quidam econuerso faciunt penitētiā dissolutā: sicut carnales significati in populo iudeorū: qui in deserto ad ollas egyptias suspirabant. Numeri. xi. cōtra quos dicitur Mar. xij. Quid existis in deserto videre? Arum

Medio
cris
vbiq; ser
uanda.

Interioris
mundicie
cura
potis
simū est
habēda.

dinem vtro agitaram: Sed quid existis videre? Dominum mollibus vestitum: Ecce qui mollibus vestiuntur in domibus regum sunt. **xxi. q. iij. c. i.** Arundo indiscreti sunt foris nitidi per ostentationem operis: intus vacui per inanitionem virtutis. **ij.** agitatur vento: quia per impatientiam non possunt resistere etiam leui verbo. **D**ollibus vestiti sunt delicatissimi mollissime resoluti. **et ideo vtriusque latronis crura fracta sunt: quia illi per impatientiam illi per dissolutam vitam franguntur.** Dominus ergo suspensus in medio docet ut pro mensura virum pondus penitentie assumatur. ut fin philosophum dicatur semper. **Ne quid nimis. et sic nec frange propositum: nec salubris interio coteretur.** Unde **ps. xxxij.** Custodit dominus omnia ossa eorum. vnum ex istis non coteretur. **C** In resurrectione docet nos medium iustitie. quia tunc etiam in medio discipulorum stetit. **Zuc. xxiij. Jo. vlti.** Ande et tunc pacem annuntiavit. quia sicut dicitur **Esa. xxi.** Erit opus iustitie par. Iusti namque sunt qui vitam suam quotidianam examinatione discutunt. Sed quidam nimis declinant ad sinistram iudicij trepidantes timore ubi non erat timor. **ps. xliij. et liij.** hoc tamē rutilans quia bonarum meritorum est. **et. dist. ad eius. et de obser. ieiun. c. ij.** Alii nimis declinant ad dextram misericordie dicentes par ubi non est par. **Hiere. vi.** Propter hoc medium est tenendum: et dicendum cum **ps. c.** Misericordia et iudicij cantabo tibi domine. **Itē alij declinant nimis in misericordia versus proximū. alij nimis in rigorem. unde temperamentum est faciendum. p. v. di. discipuli nam. et c. omnis qui. et c. sunt namque. et ideo dicit Nume. xxi.** Publica gradiemur via: non declinantes ad dextram vel sinistram. **et. dist. sepe.** Nunquid hec discretio que est mater virtutum. **i. q. v. presentium. et de offi. custo. c. f.** et sine qua omnis virtus est virtutum finis. **Itē. haberi potest vel seruari: nisi per humilitatem: que est ut nullus sue pudencie innitatur. et de p. s. t. ne innitatur. sed semper ab aliquo seniore. f. sancto experto requiratur consilium in agendis. i. q. f. estote. legitur et no. lxxxiij. di. c. f. sic etiam no. Jo. cassi. in lib. collationum in collatione. ij. de discretionem. et retigi supra eo. f. quidam enim. et supra. s. primo. f. quia ergo.** **S**ed iterum facta aliqua digressionem vtili ad tractandum bonum obedientie reuertamur. de qua quidam sanctus dixit sancto Climaco: ut ipse narrat in. iij. gradu de obedientia. Si vtiq; tibi inest sapientissime dicentis. **Phil. iij. et. dist. qd dicit. in sensu aie operatio: q. omnia possum in eo qui me confortat christo. si spiritus sanctus rois castitatis finem virginem superuenit in te. Zuc. f. si virtus altissime patientie obducat tibi. Zuc. f. p. cinge sicut vir christus lumbos tuos obedientie cingulo vel linteo. Jo. xxiij. et surgens a cena tue solitarie quies/pedes fratrum in contribulato spiritu laua. Magis vero sub pedibus congregationis prouoluere in subiecta et delecta prudentia. Statue duos ostiarios. i. virtutes cardinales: et vigiles in porta cordis tui. Inuincibiliter contine mentem difficulter valentem. Continere in occupato corpore circumspectam. In medijs motis et concussis intellectualē et quietem exercita: quod est vniuersis supergloriosissimum. Esto imperturbabilis in medio perturbationum et tumultuum animam pacificam habens. Loge linguā vesanam et furem in contradictionibus insilire. Terra contra reginam hac septuagies septies in die. **Matt. xvij.** Tu mortificatione carnis et crucifixione cum suis concupisceris. **Gal. v.** posside mortificationem anime: scilicet propter sensus et proprie voluntatis. Tene in mentem imperturbatam ut incudem: scilicet a mutuis inuicem confusionibus et fragoribus percussam: illulam impoperatam maledictam subannatam desam. et in nullo vnquam resolutam: neque stragem sustinerem: sed totam planam et immotam existentem et manentem. **Expolia te voluntate. Zuc. xxiij. Jo. vi. Phil. ij. et. q. confusio amicitie: et ea denudatus in necessitudinis stadium intra: qd raro et difficulter inuenitur. Itē due loica. Apostolus dicit. et scitum Ephe. vi. fidei ad agones. i. propositi vel prelati preceptos rum tolerantiam. non dissolutilem neque penetrabilem ab aliis qua infidelitate. Tactu tene inuicunde profligentem et****

peratē freno. Loge oculum memoria mortis. **Itē. in p. i. mo prologo biblie in fi. volentem per singulas horas magnitudine pulchritudinem et visionem corporum curiose aspicere. Obmutescere fac intellectum curiosum in familiari solitudine volentem fratrem iudicare. f. Loy. iij. ij. q. f. multi. in negligentia operatem. Et omnē charitatē. Col. iij. et cōpassionem ad proximum absque errore infirma. Tunc vere in hoc cognoscet omnes amantissime pater: quod christi Jesu discipuli sumus: si in coadunatione inuicem charitatem habeamus. Jo. xxiij. iterum ait. veni cōcertabile substantiam nationes hominibus singulis sicut aqua vite. quoniam vniuersa que sub celo sunt. Dauid in ps. scrutatus iocunda ultimo post omnia querens dixit. Ecce quid bonum: et quid iocundum: nihil. sed habitare fratres in vnum. Si vero nondum bono homini obedientie et patientie facti sumus diligite bonum saltem. igitur est longe ab agonistico stadio stantes propriam infirmitatem cognoscere: et singulariter sub obedientia certantes beatificare: ac eis patientia imprecari. Quādo absente eo qui preest vultu ipsius imaginamur hunc nobis semper ad stare putantes: et omnē colloquutionē vel sermonē aut cibū vel somnū vel quippiam quod eū suspicemur odisse/auertimus a nobis: tunc cognoscamus quod vere legitimam obedientiam exequimur. Segnes prauorū magistri absentiam gaudium arbitrantur. generosi vero et non biles dānum eādem putant. **D** Obedientia humilitatis possidet: quia nimirum si prudens et bene intelligens obediens mortuos suscitet: et si lachrymarum donum possideat: et si liberationē a pugnis: existimat penitus quia patris spiritualis qui preest oratio fecit: et manet ipse a vane proprie reputatiois elatione alienus. Quomodo namque super illo exaltabitur quod ex patris adiutorio dicit factum: et non ex solitudine propria. Sicut apparuit in Mauro discipulo beati Benedicti: qui ad imperium abbatis sup aquas lacus currens puerum Placidum liberauit. quod miraculum Mauro patri imputauit non sibi. et sic Placidus confirmauit. Solitarius autē ab ista predicta elatione liber non est: quia directiones suas sibi imputat. quā non habeat preiudicem. **Itē. ex Alexandria et principibus in ces nobis se conuertens et obedientie submittens sicut ferrum fabro per obedientiam presidentis ad portam mansionis stetit ingredientibus et egredientibus semper dicens. Ora pro me pater: quod peccavi. In fine. vij. annorum veller abbas cum fratribus intus adiungere supplicauit se sic manere ad portam: predicans finem suum proximum. et sic post dies x. expulsi: trahens post septē dies portarum eiusdem mansionis secū. sicut et in spiritu predixerat ad maximam certitudinem ipsius incōfule obedientie et adeo imitatorie humilitatis. **Phil. ij.** Melius est sub obedientia certare cum hominibus aliquādo quidem seuiuentibus aliquādo vero penitentibus: quam solitarium certare cum demonibus semper fixitibus. Qui quādoque est obediens patri quādoque inobediens: similis est homini aliquādo quidem collyrium alius quādo vero calceum in suos oculos mittenti. vnus enim ait qui edificat et alius qui destruit: que utilitas in vtriusque nisi labor: tantum. **Ecc. i. xxiij.** Sine medico eger non curatur. **Ecc. i. xxxvij. lxxij. dist. s. f.** Nauis sine gubernatore naufragium patitur. **Prover. xxiij. vij. q. f. sciscitaris. Ecus sine duce in laqueum cadit. Zuc. v. Mat. xvi. xxxvij. di. s. f. et de eta. et qua. cū sit. Rex sine pastore lupis exponitur. **Ezech. xxiij. Jo. x.** Quis sine obedientia superioris potest euadere: cū dist. per totū. Sit tibi locus monumentum ante monumentum. nemo enim egredietur a monumento ante comunem. et de sum. tri. c. i. s. hec sancta. resurrexerunt. et si egressus fuerit: iterum perpetuo morietur. Si preceptus et preuentus es pacationibus et sponsonibus professionis: et sine profectu vides anime oculum: non deus res dysfunctionē et separationem. Non enim contra obedientiam facit qui a vita et conuersatione carnali et a societate fratrum penariorum regule recedit: ut christo perfectius obediatur et feruiat. In omnibus enim rebus considerant******

dus est finis: et finem enim propositi nostri dirigendus est cur-
 sus. finem Ioseph in coll. de definiendo. quod si superueniente sa-
 lubriou consilio ad deterioiorem partem uigere uiderim? Re-
 crius est incogrua et inconsiderata constitutione sumnota/
 ad melioiorem transire sententia: quod statutis pertinacibus in-
 perendo peccatis grauioribus obligari. Non enim tantum
 processus operis quantu uoluntas est attendenda et intue-
 da. Nec statim quid quis egerit: sed quo voto egerit inquis-
 rendum. Illud enim pro retributione mercedis iuste uni-
 cuique repensatur: quod principaliter mente conceperit: non
 quod erinde bene vel male contra uotum operantis emer-
 serit. Emendatio enim dispositionis improuide non uoti est
 iudicanda transgressio. Quicquid enim pro charitate dei et
 pietatis amore perficitur: etsi dure atque aduersis uideatur
 principis inchoari: non solum nulla reprehensione sed etiam
 laude dignissimum est. Omnia enim ad hoc agimus: ut cor-
 mundu deo exhibeamus. faciunt que leguntur et non. et de
 collu. dete. c. i. in glos. de amicitia. et. xiiij. q. v. si quid. de pe-
 di. i. in prin. et in glos. tribus positis. super verbo. uoti enim
 c. magna pietas. et. xiiij. q. viij. cecidit. Deus enim non uer-
 bo: u tantum actu uincit nostros: u discusso: et iude est sed
 etiam propositi et destinationis inspecto: qui si quid cau-
 sa salutis eterne ac diuine contemplationis intuitu ab uno/
 quocumque factu uiderit uel promissum: tamen si duru et iniquu
 hominibus uideatur: ille tamen intima cordis inspiciens
 pietatem non uerbo: u sonum sed uotum diiudicat uolu-
 tatis. quia finis operis et affectus considerandus est perpe-
 trantis. quia nec dubitauit Jacob medacij macula inun-
 datione benedictionis paterne protinus ablucenda: et uel-
 lut nebulam quodam statu spiritus sancti uelociter absumen-
 dam. atque uerbio: a sibi per hanc affectatitiam simulatio-
 nem quod per illam ingenitam ueritatem merito: u premia
 conferenda. Alia solutio ponitur de Jacob mentienter ex-
 cusatio. xxiij. q. ij. Item opponitur. Hec predicta sunt uer-
 ba predicti Elmachij et Ioseph anachorite in coll. de de-
 finiendo. Ad quoru probationem facit quod beatus Benedic-
 tus recessit ab illis malis monachis: et habitauit secum.
 ut dicit Breg. in. ij. lib. dialogoru. et habetur. viij. q. i. s. hoc
 tunc. h. sic beatus Benedictus. Faciunt etiam illa. c. xxiij. q.
 iij. si anachor. i. et. ij. et. c. non solum. et. c. incomutabilis. et. c. ma-
 gne. c. non omnia. c. diffinitio incauta. Facit etiam quia ma-
 gis deus cordis quam operis est inspecto. Nec tantum attens-
 dendu quod fiant: sed quo animo fiant. xv. q. vi. c. i. Ad hec
 facit quod dicit Seneca. Magna pars sanitatis est horato-
 res infanter reliquisse. et ps. xviij. Cum sancto sanctus eris:
 et cum peruerso peruerteris. Et qui tetigerit picem: contami-
 nabitur ab ea. Eccl. i. xij. Et quia ecclesia non debet alicui
 laqueu inijcere. xxviij. q. i. de uidiis. Sed contra ista uide-
 tur illa omnia. c. que prohibent a malis fieri separationem:
 copio: alem propter schisma uita dum. xxiij. q. iij. in prinis.
 vj. c. cum si. Sed credo quod si in religione uel monasterio
 est preuicatio comunis regule uel professionis: et in illa
 professione non inuenitur arctio: ad quam quis possit recur-
 rere petita licetia. et de regu. licet. licitu est auctoritate pro-
 pria immo iuris recedere: ubi possit sua regulam obserua-
 re. alio non. et sic intelligo contrariu. Ad hanc solutionem
 facit op. viij. q. i. s. hoc etiam. h. cum autem. et. c. seq. quod inci-
 pit. ibi. Et hoc etiam ideo quia ex illo: u morbo: uum coso-
 tio inficeretur. et facit bene. rlv. dist. illud. et de statu. mo.
 ea que. et ne de. uel mo. relatum. in prin. et que leguntur et
 no. xviij. q. ij. diffinimus. cum. h. c. seq. et. xxiij. q. iij. q. quis.
 in fi. Nec est inobediens qui recedit ab obedientia carna-
 le: ut uiuat sub dei obedientia spirituali. sicut uixerunt sancti
 dei anachorite. Faciunt pro hoc. r. q. iij. s. item quando. in. c.
 seq. vj. q. ad. s. cum ergo. et. r. q. dist. nerui. h. alius. et de res-
 si. spo. literas. s. poro. et de sent. exco. inquisitioni. Item
 Almacius de obedientia. Dominus sapientes facit cecos.
 obedientium oculos aperit in magistri uirtutibus: in des-
 fectibus uero teneb: efecere facit. Ps. autem bonorum
 id quod contrariu est agit. Sic nobis figura et typus per-

fecte obedientie argentum uiuū dicitur. nam subtus om-
 nia circūuolutum ab omni sorde manet inconfusum. Non
 obliuiscaris in tota uita tua illius magni creatoris qui in
 totis. xviij. annis auribus corporis a precepto: epten?
 non audiuit Salueris. auribus uero intrinsecis quoridie
 audiuit a domino: non Salueris. sed saluatus es. Qui-
 dam ad suas uoluntates conuersi: ad uoti uisiones ques-
 runt: et obtinent. At uero a confessionis corona et obediens
 tie merito agnoscant se penitus cecidisse. Nam obedientia
 est peregrinatio ab hypocrisi et proprio desiderio. Et
 obedientia humilitas: et humilitate discretio nascit. ut phi-
 losophatur Jo. cassi. in coll. ij. de discretionem. Est qui susci-
 pit preceptum: et uoluntatem precipientis sciens: non obe-
 dit. Alter obedit sciens preceptorem ex animo non preci-
 pere. primus non obediens est obediens. alter obediens
 inobediens est. quia uoluntas precipientis debet inspicere:
 non iussus. et uerba debet seruire intentioni: non econuer-
 so. et de uer. signi. intelligentia. Et semper est scribens uel
 mandatis intentio attendenda. et de pcura. petito. de ar-
 bi. exposita. de ressi. spo. audita. de preben. cu causam. et. c.
 vlti. Sed in dubio stabitur super verbo. ff. de lega. iij. non
 aliter. Si impugnatur monachus ab his uera obedientia
 de loco recedere: non recedat. quia signu est quod si impugna-
 tur pugnat. Et Inuenis quida Innocentius noie a quos-
 dam sene negligente et crudeli suo preceptore sepe percu-
 tiebatur: et iniurijs afficiebatur. nec propterea ab eo reces-
 sit. qui tadem mortuus est cum sua obedientia et patientia.
 qui quu sepultus esset: uenit ad illum Innocentium mor-
 tuu quidam sanctus Joannes nomine: et uocauit eum de
 monumeto dicens. Frater Innocenti mortuus es. At ue-
 ro bene prudens obediens et post morte obedientia ostens-
 dens respondit illi magno seni. Pater quomodo possibile
 est homine operatore obediens mori? Precepto: uero
 istius Innocentij qui adstabat tremens in faciem sua cu
 lachrymis cecidit: et cellam prope monumetu discipuli
 fecit: et de cetero caste et solidus uixit dicens patribus sem-
 per quia homicidiu feci. Contra omnia quide uerum
 equaliter contra ista duo uicia qui sumus in congregatione
 sub obedientia horis singulis agonizemus. uidelicet con-
 tra ueteris et gula insaniam: et furoris et ire celerem et acu-
 tamurbationem. proprias enim et domesticas materias ista
 uicia possunt in turba facilius inuenire. Reuolue in obedi-
 entis improbi deliberatione et mentem: et inuenies ibi
 cogitatione erroneam et intentionem seductam: uidelicet
 queris solitarie: ieiunij extremi et arcti: orationis irrecu-
 uabilis: carentie uane glorie ad summum memorie eritus
 inobliuiscibilis: indefinens copunctionis: oimode pri-
 uationis ire: silentij profundum: et castitatis superexcedens
 tis concupiscentia. Vere namq solitariam uita et quietem in
 oratione erequi rarissimo: u existit. et illo: uum solummodo
 qui possidet consolatione diuinam ad laboru et dolorum
 solatium et cooperationem impugnatum et pugnarum.
 Sit tibi iste modus ad obedientiam. uidelicet existinare quod
 probat requi preest et terat. et nuquam aliquando decides uel
 errabis: quando redargutus et correptus a patre incessan-
 ter ad ipsum amplio: e fidem et charitatem assumis. spiritus
 sanctus inuisibiliter habitabit in aia tua: et uirtus altissi-
 mi obunb: abit tibi. Luc. i. Verumtamen ne gloriaris neque
 gaudeas generose sufferens contumelias et ignominias:
 sed magis plora. quia aliquid dignu contumelias existit:
 et conturbasti animam fratris: uel proprii: prepositi contra te.
 Noli admirari et stupere super id quod diciturus sum. habeo
 enim Moysen hoc una mecum predicantem. Expedit magis
 in deum et non in patrem nostru peccare. deo enim ad
 iram concitato: dur noster potest eum nobis reconciliare.
 Ero. xxiij. rlv. dist. disciplina. Istis uero conturbato a nobis
 aliquem pro nobis ero: autem deum et propitiu faciemus
 ulterius non habemus. Intendamus et uigilemus quan-
 doquide a pastore inculpati traquille et cum gratiarum
 actione sustinere debemus. uel quando certificare eum et

fatiffactionem facere inde videtur: super oibus quidem nobis ignominiam cōdiliantibus esse tacendū, lucis effi hora est. super ijs vero que in personā alterius recurrūt: fatiffaciendū et excusandū esse propter vinculum et cōiunctionē charitatis et insolubilis pacis. Quicūq; ex obediētia refflexerunt: tamen annūtiabunt eiusdem vtilitatem. tunc enim cognouerāt in quali celo stabant. Qui em̄ ad impassibilitatem et deū currit: omni die in qua non male dicitur se multū damnū sustinere arbitrat̄ur. quemadmodū arbores ventis mote profundam radicem subternit: tunc ita in obediētia degentes fortes et inconculsas animas possident. Quisquis in solitaria q̄te sedens cognouit suam infirmitatē: et transiens seipsum obediētie vendidit: quū esset cecus absq; labore ad christū respexit. State state: et iterū dico state: curretes fratres pugiles. certatores audientes sapientē clamātem de vobis. Sap. iiii. Tāq; aurum in fornace magis vero in cenobio: pbat̄ur eos dominus: et quasi holocausta victime accepit eos in sinibus suis. Quādo sentiunt grauiā esse mādāta que iubentur a patribus: qui sunt p̄iores et magis oriofi: tunc magis p̄eanticipare et p̄elugere conantur orationem. quādo vero leuiora iubentur: ab eadē tunc sicut ab igne fugiunt. Quādo igitur ad operationem manū accedis: cogita quia christo ministras qui p̄cepto et exemplo ad opera vsq; ad mortē te informat. Operans laudem tuā lingua. mente cogita. infirmitate glorifica. Nam qui in laboribus et in operib; est infidelis et piger: in orationibus multo amplius erit piger et infidelis et remissus. Sane oratio nequāq; in corpore quiete dirigitur: sed labor et actu. Amor quietis orationis est exterminium. et diminutionem virtutū predica mandata negligere. Nūq; suscipias eum qui tibi subditus est dicētem tibi. Da mihi licentiam et potestatem ad talem operationē exequendam et ita meipsum et ad id quod spirituale est permitte dirigere. Qui ita dicit: seductus est: et prop̄ia perficit voluntatem: et optime obediētie federa spernit: et deceptus et illusus meritis coram deo obediētie perdit. Hucusq; Elias macus a principio quasi istū. S. hucusq; vide. In isto ar. in. S. dicebat. N. cum beatus. Dicit sener. Obediētia grāde orationem est monachis. Quicūq; eam possederit et ipse audietur: et cū fiducia crucifixo christo obediēti vsq; ad mortem. Phil. ij. adstabit. Quid obediētium qui totū quem auream in collo habet: maiorem gloriā possidet: q̄ aliquis ordo viuendū: q̄ totus in voluntate patris pendens nullam habet requiem. Est autem obediētia salus omnīū fidelium: genitrix omnīū virtutum: regni celorum inuentrix: celos aperit: hominē de terra eleuat: cohābitatrix est angelo: um: abus est oim sancto: um. Et hac enim ablactati sunt: et per hāc ad perfectionem venerūt. Mar. cus Syluani discipulus quū scriberet: et a patre vocaretur: obediētia festinus compleret: mediā quam scribebat figuram litere dereliquit. cui quū diceret Syluanus pater de sue syluestri q̄ esset bubalus: et haberet cornua: et ille confessus est. ij. Eoz. r. Capriauerat enim intellectum in obsequiū obediētie. et transformat̄ suum videre in videre patris. quod super gloriofum est. Quū missus frater ab abbate suo in vicū vt deferret necessaria: ingressus esset domū vbi erat puella sola: et traheretur ab ea ad peccatum ait: Domine: ppter orationes patris qui misit me salua me in hac hora. quo dicto subito inuenit est ad ripam fluminis iuxta monasterium suū: et reuersus est ad patrem sine macula. Abbas Paulus mandauit Joanni discipulo q̄ duceret sibi finū boum qui erat iuxta sepulchra. et si inueniret ibi hyenam seuam bestiam: q̄ duceret eam capram. Fuit Joannes. intruit super eum hyena. ille vero voluit eam tenere. sed illa fugit. fugientem vero insiluit Joannes. dicens. Abbas meus dixit vt te ligē et captam ducam. illa vero stetit: et ille ligauit eam captā: et duxit ad patrem. pater admiratus ait vt humiliares. Joanni cedēs enim: Stulte istum canem miserum quid hoc

adduxisti: et mox soluit eum sener et permisit discedere. Unus frater multū a se spiritualis inuidebat quidā alteri fratri germano suo multum obediēti. et durit illum ad fluium vbi erant crocodili: et dixit ei. Intra fluium. et intrauit. et non nocuerunt ei crocodili: sed lingebant eū. Iterum redeuntēs inuenerunt mortuum: et orauerunt super illum: et surrexit. quod miraculū ille frater spiritualis et religiosus sibi impurabat. sed abbas dixit ei. Propter obediētiā fratris tui mortuus est resuscitatus: non propter te. Dicit abbas quidam suo discipulo q̄ lignū ficū quod ipse plantauerat irrigaret. erat autem ab eis lōge aqua: vt scro pergeret et mane rediret. post tres autē annos viruit contra naturam lignū illud: et fructum fecit. q̄ fuit fructus obediētie. ¶ Joannes abbas in collatione sua de fine cenobite et eremite ait. Virtus humilitatis matris omnīū virtutum: actotius spiritualis structus: re solidissimum fundamentum: a nostris penitus exulatus institutis. quia subiectionis iugum non sustinere contenti: ad p̄sumptionē notie libertatis p̄otinus euolamus. quia non fm distictionis regulam sed pro nostri arbitrii libertate seniois subijcimur imperio. vt nō patientie fructum addiscere: sed tempus ad p̄iscēde licentie expectare videamur. Si illius temporis sancti religiosi hoc dicebant: nostri tēporis capitati et exterius viri signati in continua viuentes notia libertate et sub p̄elatis. Zacha. xij. idolis viciantes: quid possunt dicere? Idem p̄ceptum euangelicum de crastino. Matth. vi. non cogitare: et p̄elato vsq; ad finem obedire: obseruare: non est minus p̄ctum anachoritica puritate. Talis enim illū imitatur de quo dicitur Phil. ij. Humiliauit semetipsum faciens obediens vsq; ad mortem. et Non venit facere voluntatē meā: sed voluntatem eius qui misit me patris. Jo. vi. Idem: Finis cenobite est omnes suas mortificare et crucifigere voluntates: ac fm euangelium nihil de crastino cogitare. Matth. vi. quem virum Esaia describens ait Esa. lvij. Si auerteris a sabbato pedem tuum facere voluntatem tuā in die sancto meo: et vocaberis sabbatum delicatum et sanctum domini gloriofum: et gloriofaueris eum dū non facis vias tuas: et non inuenitur voluntas tua vt loquaris sermonem: tunc delectaberis super dominū. et sustolam te super altitudinem terre: et cibabo te hereditate Jacob patris tui. Ecce triplex p̄mium religiosorum vere obediētium: et qui vere sanctificant sabbatum: delectatio: exaltatio: hereditas. Delectationem merentur: ppter carnis macerationem. Exaltationem: propter voluntariam subiectionem. Hereditatem: propter voluntariā pauperitatem. iuxta illud Mar. v. Beati pauperes spū: quoniam ipsorum est regnū celorum. In predicta autem auctoritate Esaie ponuntur bona quibus vacare debēt religiosi: ad quos prop̄ie spectat sanctificatio sabbati. Sanctificatur autem sabbatū per eos per. vij. scz per obseruantia quietis spiritualis: per abnegationem prop̄ie voluntatis: per studium dilectionis spiritualis: per munditiā mentis et corporis: per gloriā actōis: per restrictionem concupiscentie carnalis: per custodiā oris. Sed hodie cōmuniter religiosi non sanctificant sabbatum. iuxta p̄ceptum domini. Exod. xx. Vemento vt diem sabbati sanctifices. sed more iudaico carnaliter ipsum maculant: non sanctificant. Iudei nāq; tamq; carnales carnaliter sabbatū custodiebant orio et comestationib; vacantes: sic et religiosi bodiēni ab exercitio opere cessantes sed nō vacantes deo sed acidiosi et gulosi de prop̄ia salute non curant. Contra quos Augu. Quū deus p̄ceperit obseruari sabbatum: illi in ijs que deus p̄obibet exerceant sabbatum. Vacatio nostra a malis operibus. vacatio illorum a bonis operibus. Melius est arare q̄ saltare. et melius fodere q̄ murmurare. melius est scribere q̄ orari. Laueant tales ne in tali sabbato moriantur. Matth. xxij. Vate ne fiat fuga vestra. id est mors. sabbato scz acidie. hyeme et: po: is: te po: is. ¶ Erēmite vero perfectio est exuere mentē a cūis

Sabbati sanctificatio.

Lib. II.

cris terrenis: eaq̃ quantū humana fragilitas presumit et imbecillitas finit/vivere cum christo. de quo dicitur: Thren. iij. Sedebit solitari? et tacebit: quia leuauit se super se. et ps. q̃. Similis factus sum pellicano etc. Raro ergo est et paucissimis dono dei concessa perfectio. Iste enim vere et non ex parte perfectus est: qui et in eremo squallosum solitudinis et in cenobio infirmitates fratrum equali magnanimitate sustentat. Et ideo in vtraque professione per omnia consummatum inuenire difficile est. quia nec anachorita contemptum et priuationem materialium rerum: nec cenobita theorie ad integrum potest assequi puritatem. Jo. cassi. in. iij. lib. de institutis renuntiatiū ait: q̃ ingrediens monasterium in Egypto primo ponebatur et probabatur ad portam monasterij ad seruitium peregrinorum et hospitum per annum. quo completo admiscebatur congregationi fratrum: et tradebatur in cura vni seniori: qui. et iunioribus preerat et gubernabat. Cuius hec erit sollicitudo et eruditio principalis: per quam iunior: introductus scandere consequenter etiam culmina perfectionis preualeat: vt doceat eum primitus suas vincere voluntates. quem studiose et diligenter in his exercens ea semper illi imperare de industria procurabit: q̃ senserit animo suo esse contraria. Multis siquidem experimentis edocti tradunt monachos et maxime iuniores ne voluptatem quidem concupiscentie sue refrenare possent: nisi prius mortificare per obedientiam suas didicerint voluntates. Ideoque pronuntiant nullatenus vel iram vel tristitiam vel spiritum fornicationis posse extingui: sed nec humilitatem cordis veram nec cum fratribus unitatem perpetuam nec firmam diuturnamque posse retinere concordiam: sed nec in cenobio posse quidem diutius permanere: eum qui prius voluntates suas non didicerit superare. Idem Jo. cassi. ibidem. Tanta obsequantia obedientia regule custoditur: vt iuniores absque licentia prepositi sui non solum non audeant cellam egredi: sed nec ipsi naturali necessitati satisfacere proprio auxilio: presumant. Sicque vniuersa complere quecumque fuerint ab eo precepta: tam si ex deo sint celitus edita: sine ulla discussione festinant: vt nonnulli impossibilia etiam sibi imperata ea fide ac deuotione suscipiant: vt tota virtute ac sine ulla cordis hesitatione perficere ea ac consummare nitantur. et ne impossibilitatem precepti pro seculis reuerentia meriantur. Itaque confidentes intra cubilia sua: et operi ac meditationi studium pariter impendentes: quoniam sonitum pulsantis ostium audierint: ad orationem scilicet eos vel ad opus aliud inuitatis: certatim unusquisque de suo cubili prorumpit. Ita vt is qui opus scriptoris exercet: quam repertus fuerit inchoasse literam finire non audeat: sed in eodem puncto quo ad aures eius sonitus pulsantis aduenit: summa velocitate prosiliens: nec tatum quidem more interponat quantum cepti apicis consummet effigiem: sed imperfecte litere lineam derelinquens non tam operis compedia lucraue sectetur: q̃ virtutem obedientie etique toto studio atque emulatione festinet. quam non solum operi manuum vel lectioni vel silentio et quieti celle: verum etiam cunctis virtutibus ita preferunt: vt huic iudicent omnia postponenda. et vniuersa dispensanda subire contenti sunt dummodo hoc bonum in nullo violare videantur. ¶ Item Jo. cassi. ibidem. Per humilitatem et veram obedientiam ceterarum virtutum quis potest culmina ascendere. sicut in Joane abbate patet. qui toto mundo claruit: et usque ad gratiam prophetie per virtutem obedientie extitit sublimatus. Hic itaque Joannes ab adolescentia sua usque ad virilem etatem seniori deserviens: donec ille in huius vite conuersatione durauit: tanta humilitate inhefit eius obsequijs: vt ipsi quoque seni obedientia eius stuporem summum incurreret. Cuius hanc virtutem vtrum de vera fide ac profunda cordis humilitate et simplicitate descenderet: an affectatitia esset et quodammodo coactitia: atque ad imperantis faciem preberetur: velle manifestius explorare: q̃ plurima et etiam

superflua minusque necessaria vel impossibilia frequenter iniungebat. Ex quibus tria ponam quibus manifestari possit volentibus scire vel metis eius vel subiectionis integritas. Sumpsit namque lignum aridum et putre et fixit in terra. precepitque Joanni vt illud aqua vecta quotidie bis rigaret: vt in antiqua arbor: reuiuiscens diffusis ramis amenitatem oculis atque vmbra culum essu feruenti subter residentibus exhiberet. Quod preceptum veneratione solita sine ulla impossibilitatis consideratione suscipiens adolescens: ita quotidianis diebus expleuit: vt aqua fere per duo miliaria indefinenter apporans: nullatenus lignum cessaret rigare. atque per totius anni spatium non infirmitas corporis: non festiuitatis solennitas: non occupatio necessitatis vllius que illum etiam honeste excusaret ab executione mandati: non denique hyemis asperitas intercidens: ab obseruantia precepti huiusmodi potuit impedire. Quibus hanc eius sedulitatem tacitus senex consideraret: videretque eum simplici cordis affectu mandatum suum velut diuinitus emissum sine ulla permutacione vultus vel rationis discussione seruare: sinceram eius obedientiam comprobans pariter et admirans tam longum laborem quem per totum anni spatium studio deuotionis impederat: ad aridum virgultum accedens. ¶ (Inquit) Joannes: misime radices hec arbor: an non? Quibus ille respondit se dixisset: senex velut inquireret rei veritatem et tamque tentans vtrum in suis radicibus teneretur: euulset coram ipso leui commotione virgultum: sicque prosiciens illud: precepit vt deinceps rigare desineret. Hic idem Joannes ad dicti senis imperium tentatum lenticulam olei que sola in eremo remanserat: per fenestram conuenientiam demisit ad terram: parum cogitans vel retractans precepti ineptiam: diuturnam necessitatem: infirmitatem corporis: penuriam sumptuum: eremi squalentis angustias ac difficultates. Hic idem ad obedientiam dicti senioris factum quod multe turbe hominum mouere non possent: coplicita nunc ceruice nunc toro corpore prouoluere contendebat: non metiens impossibilitatem precepti pro reuerentia senioris: et obsequij simplicitate sincera: qua credebat fiduria senem non posse incassum ac sine ratione percipere. Abbas pater inuitus cum filio suo circiter. viij. annorum intrauit monasterium. quadam die quum abbas infantem vidisset plorantem: simulans se commotum: ad probandum patris constantiam mortificationem et obedientiam: precepit patri vt tolleretur filium: et iaceretur in flumini. quod preceptum velut a deo sibi factum adimplens filium in vlnis rapiens proiecit in flumen. quem tamen procurati fratres post currentes de fluminis alueo leuauerunt. Reuelatum autem continuo fuit seniori: hac eum obedientia. ¶ Item. xij. Abba patriarche opus implese. quem post semigrans ad christum abbas successorem monasterio dereliquit. Quidam filius comitis diuissimi studiis literarum libus non medio critere institutus in monasterio conuersus: ad senioris preceptum confestim postquam intrauit monasterium. et sportas ceruicibus suis portans et per plateas circumferens: singillatim multis et non vni sicut sibi preceptum erat statuto precio vendidit: non considerans tam vilis et inconstueta officij nouitatem: splendorem natalium: venditionis iniuriam: dum illam Christi humilitatem. ¶ Dat. xij. (Que est vera nobilitas animi: que moribus ornat) per obedientie gratiam desiderat obtinere. Abbas presens abbas in egypto ingentis cenobij signis et virtutibus gloriosus: timens ne fauor populi fructus sibi presens vacuaret eternis: occulte suum monasterium fugiens habitu seculari indutus receptus est: sicut nouit? ignorus in monasterio Zabensiorum in Thebaida. datumque est tamque senex inutilis et incognitus in aduinculum cuidam fratri adolescenti qui hoc tum susceperat excolendum. qui non solum omnia que ipse prepositus imperasset et que vni in operis cura poscebat: cum summa humilitate complebat: sed humeris portando et alia officia vilia fac-

ciendo: verū etiam quedam necessaria opera que propter
horrorem a ceteris vitabantur noctis labore complebat.
tādem cognitus a suis monachis eum querentibus/ co-
actus est ad suū redire monasteriū: dicens se inuidia dia-
boli proditum/ ne bono subiectionis et obedientie potire-
tur. Simile fecit idem receptus in monasterio Bethlemi-
tano: qui tādem coactus ad suum rediit monasterium in
egypto: et coactus est esse quod erat. ¶ Quidam iunior
cū a suo increparetur abbate cur humilitatem et obedi-
entiam quā renuntians mundo pro modico tempore reten-
tare cepisset/ dimitteret: diabolica instat superbia suaque
contumacia respondit. Nūquid ob hoc inemetipsum hu-
miliaui pro tempore: vt semper subditus sim: ad quod eius
effrenatū celestisq; responsum ita est senio: stupefactus:
precipiens verba hec non ab homine sed ab antiquo lu-
cifero esse prolata: vt nullam vocem aduersus tantā pro-
teritiam de ore suo emitteret: et non nisi gemitus de corde
tātummodo et suspiria potuerit proalare: tacitus intra
se voluens illud qd legitur de christo. *Phil. ij.* Qui quum
in forma dei esset: humiliavit semetipm factus obediens:
non vt ille diabolico spiritu actumore possessus/ p tem-
pore: sed vsq; ad mortem. *Jo. cassi.* Nullo modo poterit in
anima nostra virtutum structura cōsurgere: nisi prius ias-
tra fuerint vere humilitatis in corde nostro fundamina:
que firmissime collocata perfectionis et charitatis culmē
valeat sustinere. Ita videlz vt primum fratribus nostris
veram humilitatem intimo cordis exhibeamus affectu.
in nullo scz acquiescentes eos cōrřistere vel ledere. quod
nullatenus poterimus implere: nisi renuntiatio vera que
in expoliatioe omniū facultatum ac nuditate cōsistit/ in
nobis fuerit christi amor: e fundata. deinde obedientie ius-
gum et subiectio simplici corde ac sine vlla fuerit simula-
tione susceptra. Ita vt pterer abbas tamen mandatū nulla pes-
nitus in nobis viuat voluntas. Quod non aliter poterit
obseruari: nisi quis se non solum mortuū huic mundo/ ve-
rū etiam insipientem iudicauerit ac stultum: vniuersa que
fuerint a senioribus imperata/ sine vlla discussione persū-
dens: sacrosancta ea credens ac diuinitus promulgata.
In qua consistentibus qualitate proculdubio status ille
humilitatis vere tranquilluss ac immobilis subsequetur:
vt nosmetipsos inferiores omnibus iudicantes/ vniuer-
sa que nobis fuerit irrogata tamen in iniuriola sint vel tri-
stia vel dānosa: tamq; a superioribus nostris illata patien-
tissime toleremus. hucusq; *Jo. cassi.* in dicto. *iiij. lib. de in-
stitu. re.* ¶ Quū Paulus simplex discipulus magni
Antonij semel et simplicitate presentibus alijs fratribus
interrogasset ipsum an christus prius fuerit an propheta
beatus Antonius verē cū datus pro eo: qd sic eum discipu-
lus suus absurde interrogasset: filere eum ac abire iussit.
Ille vero quia omne quod ab eo dictū fuisset tāq; prece-
ptum dei seruare proposuerat: accedens ad cellam suam
tāq; mandato accepto silentiū gerere instituit: nec omnis
nō aliquid loqui. et sic. t. annis permāsit. Quod quū per-
cepisset Antonius: mirari cepit vnde hec illi obseruantia
placuisset: quā anime sciebat nō esse mandata. Quūq;
eum loqui iussisset: et cur tantū siluerit indicaret. Tu
(inquit Paulus) dixisti mihi vt irem et silerē. Et stupefactus
Antonius ita ab eo sermonē quem ipse negligenter pro-
tulerat obseruatum. Omnes nos iste (inquit) condēnat.
Quū enim: nos de celo nobis non audiamus loquentem:
ab isto qualiscūq; sermo qui ex ore nostro processerit ob-
seruatur. multa tamen Antonius docere volēs eum ob-
edientia precipere ei solitus erat etiā que ratio non posce-
bat: in quibus eius animus probaretur. Iaurire nāq; ali-
quādo eum aquā iussit ex puteo: et in terrā tota die effun-
dere. et contextas sporellas resolvere: atq; iterum retepe-
re: et rursus resolvere. Et ita per becat obedientiā puris-
simā informatus in beati ad perfectionem peruenit. Et
cuius exēplo dicebat Antonius qd si quis velit velociter
ad perfectionem venire: non sibi ipse fieret magister: nec

proprijs voluntatibus obedire: etiam si rectum videret.
tur esse quod velit. sed mandatum saluatoris obseruan-
dum ante omnia/ vt vnusquisq; abneget semetipsum sibi
et renuntiet proprijs voluntatibus. *Martb. xvi.* quia chri-
stus dicit *Jo. vi.* Ego veni non vt faciā voluntatem meā:
sed eius qui misit me. et vtriusq; voluntas sua non erat con-
traria patris: sed qui venerat obedientiā docere: non in-
ueniretur obediens: si propriam faceret voluntatē. quan-
to magis nos iudicabimur inobedientes: si faciā? pro-
prias voluntates? Deniq; supra dictus Paulus exemplū
nobis est. qui obedientie et simplicitatis merito in tantū
spiritualium gratiarum culmē ascendit: vt multo plures
et potentiores virtutes per ipsum qd per Antonium domi-
nus faceret. Ante fuit simplicitatis et fiducie apud deū:
vt quodam tempore quum celeriter non curaret quēdam
oppressum a dirissimo demone more canis rabiētem: mox
re infantium indignatus dixit ad christum. Vere hodie
non manducabo si eum non curaueris. et mox quasi deli-
cioso infanti satisfactum est a christo. et statim curatus est
ravidus. ¶ Abbas Basilus interrogat quomodo sibi
inuicem fratres obedire deberent: respondit. sicut serui do-
minis suis. sicut precepit dominus. quia qui vult in vobis
esse magnus. fiat omnium nouissimus et seruus. sicut filius
hominis non venit ministrari. *Martb. x.* sed ministrare.
Dicebat senex quia nihil sic deus querit ab ijs qui inritū
habent conuersionis: quod obedientie laborem. ¶ Quidā
secularis renuntiavit seculo: et venit in monasteriū addu-
cens secum suū filium paruulum infantem. quem abbas
tenens osculabatur: et dixit patri suo/ Amas hunc? et ille
respondit. etiam. Postea dixit illi abbas/ Tolle ergo si
amas eum: et mitte eū in furnum ardentem. et tenēs eum
pater suus iactauit in furnū ardentem. et statim factus est
furnus velut ros. *Daniel. ij.* Et quo sacro acquisiuit sibi
gloriam quemadmodū Abraam patriarcha. Idem quasi
supra eo. h. abbas pater. ¶ Beatus Benedictus iussit das-
ri oleū quod remanserat cuidā subdiacono. sed cellerari
nō obediuit ne fratribus oleū deesset. Iratus pater iussit
alijs fratribus vt ipsum vas vitreū in quo paruū olei remā-
serat/ per fenestrā proiceretur: ne in cella aliquid per in-
obedientia remaneret. factūq; est. sed proiectū vas remā-
sit incolume. Tunc collectis fratribus beatus Benedictus
de infidelitate et inobedientia inobedientē monachū in-
crepauit. ¶ Narrat Greg. in dialogo li. iij. de epō sabino
episcopo placetino. qd cū Padus fluuius egressus aluē
suū terras ecclesie occupasset: dixit diacono suo/ Vade et
dic pado/ mandati tibi eps vt te cōpescas: et ad propriū
aluē redeas. qd diaconus irritus: nec obediuit. Tunc vir
dei accessit notario dictauit dicens. Sabinus dñi nostri
Jesu christi seruus cōmonitorij Pado. Precipio tibi in
noīe Jesu christi vt de alueo tuo in locis illis vltieri? non
ereas: nec terras ecclesie ledere presumas. et dixit notario
Vade hoc scribe in aquam eiusdē fluminis hoc pronūce.
Quo facto sancti viri preceptū suscipiens aqua ad aluē
est reuersa. qua in re inobedientia duritia cōfundit quan-
do in virtute Jesu et elementū irrationale sancti viri pre-
ceptis obediuit. ¶ Vir dei cōtra Samariā missus/ quia
per inobedientia comedit in itinere: hūc leo in itinere oc-
cidit. sed statim illic scriptū est. *ij. Reg. xij. vj. q. i.* deniq;
quia stetit leo iuxta asinū et nō comedit de cadauere. Et
qua re fm Greg. in. iij. dialogo: ii ostēditur qd peccatū in-
obedientie in ipsa fuerit morte laratū. In libro qd dicit pa-
radisus dicit qd quū vidimus monachū rogasset beati
Antonij magnū qui eū ad visitandū venerat: qd in cella
sua flecteret genua et peccē funderet: statim fecit. at secun-
do noluit serrogari. ipsis nos rebus docēs sancto: vlti-
tatibus obedire: quia verus monachus nō contēdit. *Jo-
seph in coll. sua de defuniēdo dicit.* Seniores nostri quoq;
fidei apostolicarū signa virtutū testimonia reddiderunt:
quicq; vniuersa iudicio potius ac discretionē spūs qd rigis-
da animi obstinatione gesserunt: eos qd alienis infirmitas

Liber.II.

ribus et voluntatibus acquiescerent multo vberiores fructus penitentie quam eos qui in suis voluntatibus perdurarēt capere censuerunt. Denique abbas Piamon post. xxv. annos oblatus sibi vnam et vinū a quodam fratre sine hesitatione suscipiens cōfessum ea que ingesta fuerant contra cōsuetudinē degustare. quod ignore cūctis continentie maluit propalare virtutē. Idem in eodē. Nunquam rationabiles ac probatos patres duos aut irrevocabiles in suis definitionibus fuisse meminimus sed velut cerā calore ita etiā eos ratione molliores et intercedere salubriori cōsilio mentioribus partibus sine hesitatione cessisse. Quoscumque autē vidimus definitionibus propriis inherere: irrationabiles semper probauimus ac discretionis expertes. ¶ Quidā venit ad abbatē Sisoy volens fieri monachus vnicū habens filiū. cui dixit Sisoy. Si vis fieri monachus projice filium in flumen. quo volēte facere missus a Sisoy alius frater dixit. Ne iactes puerū in aquā. dixit ille. Abbas precipit vt iactem. Cui frater. Ille et iterū precipit quod non facias. Ille autē relinquens filiū factus est monachus probatissimus propter obedientiā. ¶ Dixit abbas Sisoy. Veni ad abbatē Achillem quod fuit magne obedientie. et ad abbatem B. qui magne humilitatis fuit. et quā stare in ibi: allatus fuit eis quidā piscis modicus: quem quā abbas Achilles incidere vt pararet eum: vocatus est ab B. ille autem dimisit cultellū in medio piscis statim: et non precipit eū: et cucurrit ad eum. et miratus sum tātam obedientiam eius. quia nō dixit. expecta donec incidā piscem. Et dixi ego abbatē Achilli. Abi inuenisti obedientiam hanc: respondit. Non est mea sed istius senis. et dixit mihi. Veni et vide obedientiā et humilitatē eius. Corit autē Achilles partem piscis maleitā vt perderet illū voluntarie. et apposuit seni. et ille manducauit nihil loquēs. et dixit ei. Bonū est senex: et ille respondit. bonū est valde. Post attulit aliā partem nimis coctam. et dixit. Ecce illud perdidisti senex: et istud nimis cori. Respondit etiā modice mali cibi exiuit. Et cōuersus ad me abbas Achilles dixit. Vide quia hec obedientia istius senis est. Et exiui ab eis. et quicquid ibi vidi: feci sibi meā virtutem. ¶ Quidā patrū misit discipulū suū procul haurire aquā ad puteū. qui oblitus potare funem: residens super puteum clamauit dicens. Zacus lacus: abbas meus precepit mihi vt implerem lagenam istā aqua. et statim ascendit aqua vsque ad summū putei: et obediens sibi: sic ut ipse suo patri spūali. et impleret lagenam aqua: et reuersa est aqua in locum suū. ¶ Quidā puer cū patre suo venit instinxe ad penitentiā faciendā. qui quā rēaretur a fornicatione: dixit patri. Vado ad fesculā: quia nō possum carnis concupiscentiā tolerare. Cui pater. Accipe panes. et esto in eremo deferens folia palmarū. et diebus. qui obediens patri quā quicquid ibi. et diebus: sterit corā ipso velut mulier ethiopissa turpissima et fetidissima: ita vt abijceret eā a se feto: eum non tolerās. Cui illa. Ego sum que corā vobis iuuenū dulcis appareo. sed propter tuam obedientiam et laborē et orationem nō permittit me deus te seducere. Ille autē surgens nūtiāuit patri. Cui pater. Et ego inquit noui. sed si permansisses. et diebus iuxta mandatū meū maiora vidisses. ¶ Sanctus Abba: anacho: ita in cella oclusus perfecte viuēs rogatur ab episcopo ire ad vicum gentiliū: et conuere eos. cui Abba: am. Obsecro inquit sanctitatē tuam vt me mala mea plangere permittas. Cui eps. Ecce mūdum et que in eo sunt reliquisti: et crucē christi amplexus es. attamen donec vniueris hec epleueris: agnosce te obedientiā (que cunctis virtutibus eminet) non habere. Nec ille quā audiret cepit flere. et ait. Fiat voluntas dñi. propter obedientiā quocūque iusseris pergam. ¶ Beate memorie Arsenius dixit aliquādo abbatē Alexandro. Quādo expens deris palmulas tuas: tūc veni et gustabimus. Si autē alii qui peregrini superuenerint: comede cū eis. Abbas autē Alexander lenius operabatur. et quum facta fuisset hora māducandi: supererat adhuc ei de palmulis suis. sed vos

lens custodire sermonem senis sustinuit donec explicaret palmas. Abbas autē Arsenius quū videret quia tardaret gustauit. existimās quia forte peregrini superuenerant: et cū ipse gustasset. Abbas autem Alexander. postquam explicauit palmulas: vespere perrexit ad Arseniū. Et dixit Arsenius. Peregrinos aliquos habuisti: Et ille respondit. nō. Et Arsenius. Quare ergo nō venisti: Et respondit. Tu dixisti mihi: quādo defecerint palme: tūc veni. ego habens sermonē tuū in animo meo non veni. quod modo adhuc cōpleui opus. Et miratus est senex scrupulositatē obedientie eius: et dixit. Et ius disungere ab opere tuo: vt et ministeriū psallendi facias et aquā tibi haurias. Alioquin citi debilitabitur corpus tuū. ¶ Veniunt aliquādo fratres quatuor: vestiti pelliceas tunicas deserti ad abbatē Pambon. Et indicauit vnusquisque virtutē alterius non presente eo de quo loquebatur. Vnus autē ex eis ieiunabat multū. Alter vero nihil possidebat. Tertius vero habebat plurimā charitatem. De quarto dixerunt. quod. xlii. annos habebat peruanēs in obediētia senioris. Respondit eis abbas Pambon. Dico vobis quod istius virtutis maior: est aliorum. quā vnusquisque vestrū virtutem quā possidet propria voluntate retinuit. hic autē solus suam voluntatē abscondens alie ne voluntatis se seruū fecit. Zales enim veri cōfessores sunt si vsque ad finē ita perseverauerint. Dicebant senes quod ista querit christus a christianis: vt obediat quis diuinis scripturis. quoniam inde accipiet loquendū et agendū formā. Et vt cōsentiat prepositis et patribus suis orthodoxis. ¶ Item sciendū quod vbi inferior: prelati vel iudex alii quid precipiunt: et superior: alius contrarium: superior obediendū est. quod qualiter intelligatur no. x. q. ii. qui refert. vbi de hoc. Unde super illud Rom. xii. Qui superiores resistunt: ipsi sibi dānationem acquirunt. dicit glossa. Aug. Si quis iusserit: nūquid faciendū est: si contra proconsum iubeatur: Rursus si quod ipse proconful iubeat: et aliud imperator: nūquid dubitatur illo cōtempno illi esse seruies diuinis: De hoc etiā habetur di. vii. que cōtra mores. Notat etiam Innoc. et de appel. ad hec. quod in dubijs maxime in spiritualibus obediendū est. De hoc etiā plene no. et de tēpo. ordi. ad aures. ¶ Item non tenentur subditi obedire prelati in his que nō pertinet ad officiū suū. xviii. q. ii. hoc tantū. et no. in pre. cad aures. Dicit etiam Seneca in. iij. lib. de beneficijs. Errat si quis existimat seruitutem in totū hominē descendere. pars ei? scilicet corpora obnoxia et adscripta sunt dominis. mens quidē sui iuris est. Et ideo in ijs que pertinet ad interiorē: eum motū vel votū voluntatis: nō tenetur homo obedire homini. sed in ijs que exterius per corpus sunt agenda. In quibusdā tamē que ad naturam corporis pertinet homo homini obedire nō tenetur: sed soli deo. quia oēs homines natura sunt pares. puta in ijs que ad corporis pertinent sustentationē et proles generationē. Unde non tenentur nec serui dominis nec filij patribus obedire in matrimonio contrahendo: vel virginitas seruanda: aut aliquid huiusmodi: nisi de bono et equo. de hoc legitur et no. et de despon. impub. c. j. et no. et de regu. cum virum. in glossa. paterna deuotio. et. xxv. q. i. c. j. et de cōiu. ser. uo. c. j. et. xxi. q. j. integritas. Sed in ijs que pertinet ad dispensationem actū et rerum humanarum tenetur subditus suo superiori obedire: sicut rationem superiori: iratis: sicut miles. duci exercitus in ijs que pertinent ad bellum. xxi. q. j. quid culpatur. vbi de hoc. Seruus domino in ijs que pertinent ad seruilia opera equeunda. li. dist. quia cūque. et quasi per totum. et et de iudeis. c. ij. Filius patri in ijs que pertinent ad disciplinam vite et curam domesticā. xxi. q. iij. duo ista. de obedientia religioso: vni supra ples ne dicit. ¶ Tenentur etiam christiani potestati? secularibus obedire in fidelibus. per fidem enim non tollitur odo iustitie: sed magis firmatur. sed odo iustitie requirit vt inferior: es suis superioribus obediant. aliter enim non posset humanarum rerum status conseruari. ad hec j. per. ij. Serui subditi estote in omni timore dominis: nō

In qd
et obed
diendū
superior

tantū bonis et modestis sed etiam dycolis. *ij. q. iij. iulias*
nua. r. s. Item in psalmis. et de iude. multo. lxxix. di.
ad hoc. Non tamen per hoc possunt iudei aut saraceni ha
berē seruos christianos. quia prohibitū est ex causa. et de
iudeis. c. i. r. et cad. hec. r. c. f. Excommunicatis etiam do
minis. quādiu errat excommunicatio. non tenentur vasalli
obedire. Ad hec. ry. q. vj. c. nos sancto. r. c. iuratos. vbi
de hoc. Nec hereticis. et de here. c. vlti. Nec tyrannis vsur
pantibus publice principatum. nisi iam confirmatis. iij. q.
vij. s. tria. h. verū tamen. in glos. ecce quātum. Item super
riori iudici. vbi sunt duo. obediendum est. vt dictum est in
pre. c. qui resistit. et hoc habet locum quando ad superior
rem appellatum est. vel quādo vnus iudei habet iurisdic
tionem ab alio. vt officialis ab episcopo. ff. de iudi. iudis
cum. C. de offi. rec. p. uin. portiores. ad hec faciunt. r. i. di.
inferior. et de offi. leg. volentes. Vbi autem sunt equales
domini quibus aliquis tenetur. et precipiunt diuersa. obe
diat vtrique si potest. ff. de op. liber. libertus. r. no. de peni.
di. i. s. hoc idem. h. nemo. em. in glos. diuersis. als obediāt
cui primo iurauit. quia primū iuramentum seruandū est.
et de iureiur. tua. r. c. veniens. Si autem quis in duobus
beneficiis intitulus est. et sub diuersis prelati: tūc obe
diat ei a quo maius habet beneficium. et qui vtilius preci
pit. ar. et de testa. cum in officiis. r. c. relatum. ij. r. et de po
stu. c. f. Si in omnibus sunt equales. locus est gratifica
tionis. ff. ad sylvia. senatus consul. si q. in grau. s. sicut ois.
hēc in ordinariis iudiciis locum habent. In delegatis
vero seruatur quod dicitur de rescrip. cum cōtingat. Itē
tam in ordinariis q. in delegatis locum habet. et de sen. r.
re iudi. c. f. Si precipiat episcopus sacerdoti excomu
nicare vel denunciare aliquē quē sacerdos et maior pars
parochie scit innocētē. nihilominus obediāt sacerdos.
ij. q. iij. sententia. r. ij. q. i. quid culpatur. et de offi. delega. si
quādo. c. pastoralis. s. quia vero. Unde Bern. ad Adam
monachum. Quedam sunt pura bona. quedam pura ma
la. et in his nulla debetur obedientia hominibus. quia nec
maia agenda. nec bona sunt propter obedientiam dimitt
enda. sed inter hec sunt media. et in his non est fas sensum
nostrum preferre sententię magistro. um: scz vt vigilare.
disciplinare. ieiunare. peregrinari. et similia. Si episco
pus precipiat derico suo vt eat Romam propter negoria
ecclesie. non potest se excusare ab obediendo. quia dicit q.
alii sunt ibi magis idonei. quia in legationibus non est
ordo seruandus. ff. de lega. secūdo. s. penult. r. no. de hoc
ry. q. i. vos autem. Nec potest se excusare p. et etu cure fa
miliaris. quia cōmunis vtilitas preferenda est p. iuate. et
de postu. pre. bone. et hoc tamen intelligas fm ea que no.
vij. q. i. scias. Non tamen tenetur obedire vt promoueat
negotium cōtra semetipsum. ff. de lega. secūdo. s. si accu
satio. r. ar. et de iureiur. petitis. et faciunt ea que no. r. ij. q.
v. de forma. in glos. sic ergo. Item nō tenetur dericus
obedire prelato suo ad dādū ei vel suo nepoti liberos suos:
vel remittiare beneficium vel ecclesie sue. quia non pertinet
hoc ad officiū prelati. vij. q. i. quia frater. Ideo dixit can
to: Parisiensis q. non tenentur derici ad obedientia bur
salem siue argentinam siue mulinam siue equinam. Si
tū iste dericus sit habens dericos dure ceruicis: sit et ipse
superior. precipit q. cōmoder derico bone indolis et inges
nij: vt studio theologie ad quod mittit ipsum pficiat vel
iuris canonici aut ciuilis: tunc obediendū est ei. quia non
mouet ipsum cupiditas: sed charitas et ecclesiastica vnli
tas. ar. p. c. quia frater. et et de magistris. super specula.
Et hoc intelligas quando ille dericus cui talis obediē
tia iniungitur liberos de bonis ecclesie acquisiuit. als sey
cus. et de testa. requisisti. r. c. quia nos. et de iure patro. cū
dilectus. s. nos igitur. r. ij. q. iij. c. i. r. q. v. fitum. et no.
ri. q. i. res ecclesie. Ray. Beg. in moral. Obediētia que
habet aliquid de p. op. io. in p. speris nulla est aut minor.
quia scz voluntas p. op. ia non videtur p. incipaliter ten
dere ad implendum preceptum: sed ad adsequendū p. op.

p. ium volitum. In aduersis autem nisi ex semetipso anis
mus appetat obedientie sibi meritum minuit. quia ad ea
que in hac vita despecta sunt inuitus nolens descendit.
vij. q. i. sciendum. ¶ Religiosi profitentur obedientiam
quantū ad regularem cōuersionem fm quam prelati
suis subduntur. Ideo quantū ad illa sola obedire tenentur:
que possunt ad regularem obseruantiam pertinere.
Et hec est obedientia sufficiens ad salutem. Si autem in
alijs obedire voluerint: hec erunt ad cumulum perfectio
nis. dummodo ista non sint contra deum aut contra p. os
fessionem. Unde Bern. dicit in lib. de precepto et discipli
na. Subditus nec cōtra promissum est inhiibēdus: nec vlt
tra promissum cogendus per legem obediētie. Credo ta
men q. ista regula fallat in obedientia fratrum minorum:
qui per regularem professionem suam tenentur eorū pre
latis obedire in omnibus que non sunt contra regulam
aut contra deum aut animā. sicut in eorum regula conti
netur. Et hec obedientia strictior: et perfectior: est obediē
tijs aliarum regularum. Et hoc est p. op. ie fm euangeliū
seipsum ex toto abnegare. Matth. r. r. ry. Mar. vij. Lu.
ij. r. r. iij. Nihil enim fratres minores excipiendo in obe
dientia regule ad omnem sunt generaliter obediētiā
obligati. s. Coz. ry. r. l. eb. ij. et de p. iul. quia circa. cum fi
vbi de hoc. ¶ Religioso imponuntur aliqua q. sunt
fm regulam. vt que continentur in regula: et ea que ad des
bitam illo:unt obseruantiam expediunt vel requiruntur.
Et in hoc non est dubium q. religiosus tenetur suo obedi
re prelato. nisi impedimento legitimo excusetur. et de ma
io. r. obe. cum in ecclesijs. et de simo. ne del. Aliqua vero
imponuntur p. et regulam. vt que nec ibi continentur:
nec expediunt ad illam: nec ordinantur. vt eleuare festu
cam. et hic etiam non tenetur obedire. quia non tenet nisi
quatenus se obligauit sua professione. vt supra dixi. Per
fecta tamen obediētia est in his obedire. Aliqua impos
nuntur contra regulam. Et hic distinguendum est. quia
quedam sunt in quibus prelati potest dispensare. vt ab
bas in esu carniū ex causa. vt no. et de statu. mona. cum
ad monasterium. in glos. sic ergo. r. r. q. vlti. c. vlti. Et tūc
tenetur obedire. quia melius est macrare mentem q. ven
trem. vij. q. i. sciendū. Quedam in qbus non potest dispē
sare. vt in castitate: et in habēdo p. op. ium: et similibus. et
de sta. mona. c. ij. r. c. cum ad monasteriū. s. fi. Et tunc non
debet obedire. Aut dubium est an dispētare possit aut p. et
cipere. Et tunc obediendum est. r. ij. q. i. quid culpatur. et
de hoc satis notatum est supra. ¶ Item tenetur religiosus
suis obedire suo prelato precipienti. q. ster in scholis vel q.
addiscat. quia non est hoc contra professionē regularem. A qbus
excepto studio p. yfice: et legum. eis prohibito. et ne deri. studiis
vel mona. nō magno. De quo textu arguo q. studere in sa
arceant theologia et sacris canonibus qui p. actiat ipsam nō religiosi
est ipsis prohibitum. Et ar. decre. eiusdē r. super specula.
s. fi. et exp. pressum. et de renū. post translationem. s. ceterū.
ibi. Ac per exercitiū lectionis scientie reperit scientie mar
garitam. de cōse. dist. v. nunq. ibi. Ama scientiam scriptu
rarum. r. ry. q. i. doctos. in primo verbo. r. c. legi. ibi. et cū
desit ei instructio necessaria. Idē dico etiam eis cōcessum
studere in liberalibus artibus rēperate et sine debito ad
sacras literas melius intelligendas: errores vitandos et
confutandos. r. ry. q. i. dist. qui de mensa. r. c. si quid. r. c. tury
bat. r. s. ecōtra. r. s. cur ergo. excepta Arithmetica et Geo
metria et Astronomia: que non sunt scientie pietatis fm
lbero. Scientia autē pietatis est legere et studere in sacris
litteris. r. ry. q. i. dist. si quis grāmaticam. Astronomia autem
p. ona ad idololatriam in desuetudinem abiit. r. ry. q. i. s.
his ita. ¶ Ad hoc tamen q. possit religiosus sacro studio
intendere duo precipue eriguntur. Primū vt ex obediē
tia cogatur. vide et ne deri. vel mona. vt periculosa. li. vj.
quia fm apostolum scientia inflat. ar. ad Coz. viij. et de res
nun. nisi cum p. idem. s. p. o defectu. Et q. dicit inflat. ad
superbiam inclinat. Inflatio enim p. o superbia accipit
§ iij

tur. it. q. iij. si autem. Et dicit Bern. Sicut cibus indige-
stus corrumpit stomachum et hydropicum facit sic scientia
adicta nisi sit feruore charitatis decocta malos mores
generat. Et quia ex se semper debet in claustrum manere. xvi.
q. i. placuit. ibi. Si claustrum suo contentus. quia sicut piscis
sine aqua caret vita. ita sine monasterio monachus. Sed
deat itaque solitari? et taceat. quia inuidio est mortuus: deo
autem vivit. Secundum quod intentio eius non fit ad gloriam
nec appetitum honoris: sed ad sapientiam dictam a sapore et
gustum diuino adspirare. quia monachus non docentis sed
plangentis habet officium: qui et se et mundum lugeat. xvi. q.
i. monachus. vii. q. i. hoc nequaquam. Et dicebat sacer frater
ciscus requisitus a fratre quid legeret quod sufficiebat ei le-
gere in libro crucis. Et dicebat fratribus suis. Quod erunt
vacantes scientie: quod beatus erit ille qui se ab ea sterilem
fecerit propter deum. Nec potest abbas non exemptus
mandare per obedientiam monacho suo quod non cōfiteatur
episcopo vel penitentiario suo. quia est ordinarius omnium
de diocesi clericorum et monachorum. xvi. q. vii. omnes basi-
lice. et de offici. ordi. conquerere. et de offici. archiepiscopi. officium.
et de prescrip. cum olim. §. si ibi. Penitentia in leuoribus
culpis. Nec tenetur monachus de iure suo abbati peccata
illa de quibus semel fuit confessus et absolutus ab episcopo
vel penitentiario. confiteri. de peni. dist. i. §. his auctorita-
tibus asseritur. Nec est necesse. nisi in casibus positus ibi
in glossa. que incipit in casibus tamen. Unde dicit Thomas
quod non potest quis auctoritate cuiuscunque hominis compelli
ad confitendum peccatum quod alteri confessus est quod ab-
soluere potuit. quia confessio peccatorum est quoddam sacra-
mentale diuino imperio subiacens non humano. Non tenetur
religiosi etiam non excepti obedire in omnibus episcopis
secopis. Unde si precipiant prelato eorum vel fratri quod vadat
ad papam vel regem pro ipsis aut pro alijs: aut quod recipiant
comissiones eorum in causis: vel executiones testamentorum
aut similia: non tenentur obedire. Ad hoc. xvi. q. i. c.
hoc tantum. xvi. q. i. de prescriptum. et de simo. ne dei. Et de
rem tamen quod propter necessitatem vel magnam utilitatem
possunt episcopi talia demandare. et ipsi tunc obedire tenentur.
per ea que leguntur et no. xvi. q. i. qui vere. et c. quis
dam monachi. vbi de hoc. et ij. q. vii. cura pastoris. Non
possunt religiosi non excepti sine licentia dioecani vel eorum
vicariorum vel capituli vacante ecclesia ad ordines
promoueri per alium episcopum. quia subsunt episcopis: et
de eorum iurisdictione sunt. ut supra probatum est. et de
prescrip. veniens. §. christiana. expressum est de tempo. ordi.
cum nullus. §. inferiores. lib. vi. et fin illum. §. et sequentem
intellige quod dicitur supra de vicarijs. Si episcopus ve-
lit monachum instituere rectorem in ecclesia seculari: et ab-
bas nolit obedire in monachum abbatem. xvi. q. i. cum pro vi-
litate. et c. monachi. lvi. dist. ci. et ij. Si tamen utilitas ec-
clesie exigit: cogendus est abbas per superiores consensu
tunc: et monachum licentiarum. ut per c. cum pro utilitate. et ex
de iure patro. nullus. et facit et de sta. mona. quod dei. Si
prelatus vocet ad se aliquem religiosum ad suum comitatus
cum vbi illereligosus regulam suam vel statuta alia regu-
laria seruare non potest: consulo ut ad claustrum proprium re-
uertatur: nec periculum suum exponat comodis alienis.
lvi. di. sicur. Si vero de precepto pape vel superioris cogatur:
et nequeat misericordia inuenire: necesse est obedire. ar. et de offici. deleg. si quando. xix. dist. in memoriam. c. vi.
contra morem. et ibi pro: ut poterit regulam suam obseruet.
quia gratia dei ubique datur. et regula vbi libet difficulter
seruari potest. quia nec societas nec locus est de substatia
regulari. ar. bona. l. dist. illud. et c. quilibet. Item notan-
dum quod regulares longe magis sunt adstricti preceptis suis
obedire. utpote qui renuntiaverunt omnibus et propriis volun-
tati. quod clerici seculares episcopo. xij. q. i. non dicatis. et de offici.
ord. quanto. et supra dicitur. Et clerici magis sunt adstricti obe-
dire episcopo quam laici. ar. lxx. di. p. matus. vii. q. i. quid ait. Te-
netur monachus obedire episcopo inuito abbate vocatus pro

cubiculari. licet videatur privilegium papale. no. ij. q. vii. et
pastoris. fin additione Bar. licet alij sint contra. vide qd
no. supra. §. sed ut sciant. et inquit. et in additione ibi po-
sita. in ar. xx. Non solum non est obediendum precepto ini-
iusto manifeste: sed etiam in bono et incommodo. no. ij. q.
iij. non semper. hucusque Ray. ab illo. §. supra si episcopo.

Terum ad ampliozem obedientie notitiam ve-
niamus: et primo ea describamus. Obedien-
tia est voluntas faciendi preceptum vel man-
datum superioris. Et intelligas mandatum
quod fit mediate: vel per nuntium: vel per lite-
ras. Preceptum vero quod fit immediate. Vel mandatum
intelligas voluntatem iudicatam que est sine coactione im-
perij. Preceptum vero est quando est imperij coactio. Pro-
batur hec descriptio. xiiij. q. i. quod precipitur. vbi etiam de
hoc no. Item sic describitur. Obedientia est spontaneum
et voluntarium et rationabile proprium voluntatis sacrificium.
Probat hec descriptio. xx. q. iij. presens. xv. q. i. non est. vii.
q. i. sciendum. Vel obedientia est pio studio proprie volun-
tatis abnegatio. ad hoc. xij. q. i. non dicatis. Et notan-
dum quod propria voluntas dupliciter accipitur. Uno enim mo-
do dicitur voluntas propria: que non est deo subiecta. Et fin
hoc abnegatio proprie voluntatis fit: quia voluntas nostra
diuine voluntati subijcitur. Phil. ij. Jo. iij. et vi. Luc. xxi.
Mat. xii. et Mat. xxv. Alio modo dicitur propria volun-
tas: que non est subiecta homini. et fin hoc voluntas propria
abnegatur in eo qui se vobis obligans homini voluntatem
suam subdit voluntati humane. Et sic abnegatio proprie vo-
luntatis specialiter videtur pertinere ad religiosos. ut pre-
c. non dicatis. et ex lib. vi. de elec. si religiosus. De prima
abnegatione magister Hugo de sancto victore ait quod ipsi
ritus hominis in medio quodam loco constitutus supra se crea-
torem suum habet: cui subiectus esse debet. sub se carne sua:
cui debet esse prelatum. Rom. vii. Aliud ergo debet crea-
tori propter subiectionem. aliud carni propter prelationem.
Creatori debet ut nunc propter eius voluntatem se moueat
extra illam effluendo. Ben. xlij. ad Heb. ij. presumens illa que
non debet. vel infra illam subsistendo: torpens ab his que
debet. Carni vero scilicet ancille debet ut eam fin arbitrium ra-
tionis scilicet dñe disponat. Hec caro non est habenda odio.
fin apostoli Ephe. v. xij. q. ij. non existimemus. Ber. No-
ne odit carnem suam qui ei cumulos gehenne mercatur: et
fin duritiam suam et cor: impensitens thesaurizat iram in
die ire. Optime diligit carnem: qui conculcat: macerat ea:
sicut pannus a fullonibus concalcatur: ut mundior: et me-
lior fiat. Apoca. vii. lbi sunt qui venerunt de tribulatione
magna et lauerunt stolas suas in sanguine agni. Item Anf.
Non est aliud peccare quam non reddere deo debitum. Omnis
enim voluntas rationalis creature subiecta debet esse vo-
luntati diuine. Hoc est debitum quod debet angelus et homo
deo. Et hec est iustitia siue rectitudo voluntatis: que iustos
facit siue rectos cor. de i. voluntate. Hic est solus et totus ho-
mo: que debemus deo: et a nobis exigit deus. Sola namque
talis voluntas facit opera deo placita: quam potest operari
et quam non potest. Ipsa sola per se placet: quod nullum opus
sine illa placet. Hunc honorem debitum qui deo non reddit:
aufert deo quod suum est: et deum ex honore. ar. hoc est peccare
re. Roma. ij. Per preuocationem legis deum in honorem. As.
Nihil enim minus tolerandum est in rebus ordine: quod ut crea-
tura debitam subiectionem et honorem suo creatori aufe-
rat: et non soluat quod aufert. Necesse ergo est ut aut ablas-
tus honor: solvatur: aut pena sequatur. Nam aut homo des-
bitam subiectionem deo volenti spontaneam exhibet: aut
deus eum inuitum sibi torquendo subijcit: et sic se dominum
eius ostendit. Unde Ezech. x. Alio ego dicit dominus deus. qui
in manu forti et in brachio extenso et in furore effuso regnas
super vos. Pio studio dicit in descriptione ad diffe-
rentiam illorum qui voluntatem suam humane volunta-
ti subdunt timore scrupili: qui non est in charitate. §. Joan.
iij. de quo etiam habetur. xiiij. q. vi. §. vlti. Obedientia

Obedi-
tie descri-
ptio.

Abre
obedi
tia,

5

Lib. II.

Unde mirū q̄ visu & colloquio & societate dilectissimi fili
lij nō reratur. vt supradictū est. Et offer eū ibi in hoc
locaustum. Et summus cumulus doloris. holocaustum
em̄ est totum incendiū. vt supradictū est. vt nihil de illo
remaneret. nec etiam os ad patris solatium. Sup vnum
montiū quē monstrauero tibi. Hic est mons Moia. in
quo postmodum factū est templum. Sed vide multū
dinem obedientie. Abrahā de nocte consurgens strauit
asini suū: & preparauit necessaria holocausto. Nemini
em̄ que facturū erat voluit indicare. me forte phibere
parere deo. xxi. q. ii. pphetauit. quod est cōtra reuelātes
obedientias nō sibi consolatorias: & facientes eas & p
curātes per seculares maxime reuocari. Precepto ergo
accepto tam difficili non se excusauit. causam pcepti non
interrogauit. sicut faciūt quidam religiosi diaboli imita
tores. qui ait Bēn. iij. Aur pcepit vobis deus vt nō cō
ederetis &c. Item nō procrastinauit mandatum exequi.
sed de nocte surrexit: ne videretur & impediretur nulli
consilium cōmunicauit. vt dictum est. Si aliquod hōi
fecisset. forsitā meritū amississet. q: dñs dixisset ei. Vo
lebam q̄ faceres hoc sed ad pbandum te hoc dixi. xxi. q.
ii. non em̄ volebat. Item attendendum est q̄ vtile sit p
ptum esse ad obedientiā. Abrahā em̄ filium nō imola
uit: & tamen tam meritū habuit obediētia eius quā
si imolasset. Bēn. xxi. Quia nō pcepisti filio tuo vnige
nito ppter me. q: quātum fuit in Abrahā filiū interfecit
q: votum eius p opere reputatur. de pe. dist. j. magna. in
pn. dist. cū legib⁹ canonizatis ibi se. vlt. ad. s. cōtra. Bē
nedicā te & multiplicabo semen tuū. & in. e. c. In femine
tuo benedicentur omnes gentes: q: obediisti voci mee.
Bēn. xxi. C. Homo qui promptam voluntatem habet ad
obediendū deo: in omnibus placet deo. & p infinitis re
bus quas nunq̄ facturū est meritū habet. B. eg. Non
est manus vacua a munere: si arca cordis plena fuerit
bona voluntate. Tercio die vidit montē pcul. & relictis
iuuenibus quos secum duxerat cū asino: ne impedirent
eum: aut gemitu obstreperent aut fletu. fm Ambro. xxi.
q. ii. pphetauit. Et sic creuit tentatio. quia remāsit solus
cum filio. Imposuit ligna super Isaac. Et hic creuit do
lor: & tentatio. vt filius materiam sue portaret mortis: si
cut christus crucem. Jo. x. maio: q̄ si alius materiā sue
mortis portaret. Et accipiens ignem & gladiū solus ascē
dit cum eo. vt nemo eum impediret. Et hic augmentat
tentatio maio: q̄ si alius materiā mortis filij portaret. &
ait Isaac. Ecce ligna et ignis. vbi est victima? Et hic in
geminantur dolores de verbis filij. Qui pater. Deus p
uidebit sibi victimā filiū mī. Et statuit arā. & lignis dispo
sitis ignem adhibuit. Et hic augmentatur dolor. Quis
liber actus eius quasi quedā occasio filij est. Et sicut Jo
sephus ait. Ad puerum dixit. Puer quē innumeris vo
tis obtinui: susceptūq̄ diligentissime alui: in quo felicem
me arbitrabar quā viderem ad virilem etatem venire:
vt moriens mei relinquerem successore: em̄: q: ex voluntate
te dei pater tuus factus sum: ex voluntate dei similiter te
deponam. eo q̄ ipse dignatur accipere te in odo: em̄ suā
uitatis. vt sicut mirabilis fuit ingressus tuus in mūdū:
ita & mirabilis sit egressus. vt Jo. bapt. Luc. j. Dar. vj.
Non em̄ iudicauit te dignū egritudine seu bello vitā finī
resed cum orationibus & sacrificijs aiam tuā ad se vo
care. & ipse de cetero mei curā gerens senectutēq̄ regēs
(qua grātia maxime te nutriebā) moriar de te desolat⁹
pro obedientia patris. Isaac vero sermones patris libe
ter accipiens. ait. Inuitum erat si natus fuisset: si dei
patris iudiciū refutarem. quādo solo patre id volēte im
piū esset nō obedire. Hec dicēs accessit ad aram pariter
& ad mortem. arrept⁹ ab Abrahā gladio. puero posito
in ara sup struem lignoz vt imolaret. reuocauit de⁹ p
ceptum p angelum. Jam em̄ impleuerat illud Abrahā.
quū preparasset se oīno ad immolandum. vt supra dixi.
Dox ergo angelus dñi clamauit. Bēn. xxi. ad eum. Ne

extendas manū tuam sup puerum. nūc cognoui q̄ times
as dñm. Non em̄ timebat deus sanguine pueri: sed vt sci
retur quātū Abrahā timebat dñm. de hoc. xxi. q. ii. s. q̄
aliquid. cum. c. seq. vbi de hoc. C. D. Et hinc digredies
vtiliter venio ad obedientiā filij dei quā p nobis assum
pt. Nam fm allego. Abrahā significat deū patrē. quem
innata pietas. de pe. di. j. quia diuinitatis. & c. multiplex.
nō solum tentauit sed etiā cōpulit filium p salute huma
ni generis imolare. Unde sup illo verbo ps. lxxxiij. Mī
sericordia & veritas obuiauerūt sibi. dicit Bēn. Verita
te & iustitia in terra manentibus vt miserum hominē fla
gellarent: pater misericordia recesserūt ad deū q̄ dedit
illas. Et pio quodā susurro paternā pulsantes viscera lo
quebantur. ps. lxxvj. Nūquid in eternū pōniet de⁹: aut
nō apponet vt cōplacitio: sit adhuc? Nūquid obliuiscet
misereri deus: &c. Isaac vero signat christus. qui reuera
est filius & gaudiū patris & matris et omnīū electōrum.
Luc. ii. Amūtio vobis gaudiū magnū qd̄ erit oī popu
lo &c. Hunc pater singulariter & ineffabiliter diligit. vñ
Joā. iij. Pater diligit filium suū: & oīa dedit in manu ei⁹.
Ipsum quoq̄ in senectute genuit. q: in fine seculoz icar
nari. Gala. iij. cōstituit. Allegat ergo p humano genere
pietas dicens. Abrahā Abrahā. qui interpretatur pater
multarū gentiū. Bēn. xxi. q. d. Tu es pater omnīū gen
tiū p creationē: succurre eis per filij missionē & passio
nem. Tolle igitur filium tuū. i. tibi cōsubstantialē vnige
nitū per naturā. xxiij. q. iij. quidā. h. arriani. Et vade in
terram visionis. i. in mundum: de quo videbat recessisse
ppter peccatū Ade. Erd: terra visionis: q: videtur deus
ibi per fidem. i. Ro. xij. Luce. x. Et offer eum ibi in holo
caustum. vt totus imoletur pro humano genere. Unde
Bēn. Totus mihi datus est. totus in meos vsus expens
sus. Eteri nāq̄ sancti dicunt sacrificia: q: partim p amo
re dei partim p seipfis passi sunt. sed christ⁹ solus dī hoc
locaustum: quia nihil pro se pertulit sed totū pro nobis.
Unde signatur p vitulam rufam que tota incēdebatur.
Leui. xvi. Super vñ montiū. mons iste est locus caluarie.
Dar. x. Luce. xxiij. in quo redemptionis nostre mys
terium extitit psummatum. Abrahā igit super Isaac li
gna imposuit. q: christus ex dispositōe dei prīs crucē p
priam baiulauit. Jo. x. Ipse vero portabat ignem & gla
diū scz feruentissimā charitatē qua dilexit nos. Jo. iij.
& feruentissimā fiam quā pro filio suo nō pepercit. Ro.
viij. Altare dō est cruc: vbi christus nō solū ligatus est sz
clauatus. ps. xxi. Foderūt manus meas &c. Quādo autē
dī. Ne extendas manū tuā sup puerū. innuitur q̄ caro chri
sti potuit crucifigi: sed diuinitas nō potuit ledi. Per arie
tem inter vepes herentem cōmibus significat humani
tas. que inter iudeos epas perantes suspensa fuit iter o
b: achia crucis. vñ Abachuc. iij. Co: nua in manibus ei⁹.
C. Facit etiam ad cōmendationem obedientie: quia vo
luit deus scilz pater filium suū christum probare quodā
modo per obedientiā. in quo voluit sibi formare nouū
populū. Christ⁹ nō terram sicut Abrahā: sed celū quo
dāmodo deseruit. Bēn. xxi. Reliqui domū meam. i. celū
vel domum. i. patrem. quia filius est in patre. Joā. j. Unū
genitus est in sinu patris. quia carne assumpta nō appa
ruit in ea forma in qua equalis est patri. Dimisi heredita
tem meam. i. ecclesiam triūphantem. quia non apparuit
in mundo in ea forma q̄ ab angelis videtur in celo. Dar
thē. xviij. Item reliquit matrem synagogam de qua na
tus est fm carnē. qd̄ figuratum fuit in hoc q̄ Assuerus re
probata Vasti cōiunxit sibi Bēster. Bēster. j. & j. Bēster
interpretatur exaltata in pps. quia christ⁹ reprobata
synagoga copulauit sibi ecclesiam de gentibus. quū dicit
Ela. l. Ponā te in supbiā p pfor. & facit. xlv. d. i. cū igit
tur. ultra mediū. Deseruit etiā matrē suā beatissimā: q:
ipsum aiam doloris gladius pertransiuit. Luce. ii. Reli
quit etiam domū. q: nullam habere voluit. Dar. b. viij.
Luce. ix. Vulpes foueas habent &c. Item formā spūalis

Ad chri
stū refer
tur Isaac
obedien
tia.

circūcisionis dedit: quando volūtatē patris sui sue vo-
luntati preposuit. **Matth. xvi.** Non sicut ego volo: sed
sicut tu. **Mar. xij.** Non quod ego volo: sed quod tu vis.
Luce. xxi. Non mea voluntas sed tua fiat. Ipse mandato
patris in holocaustum seipsum obtulit. **Joan. iij. vi.** et c.
Matth. xiiij. Sicut inādatum dedit mihi pater: sic facio.
¶ Item valet ab cōmendationē obedientie: qđ legitur
de ipso **Heb. v.** Et quidem quā esset filius dei: didicit ex
ijs que passus est obedientiā. didicit in quā per experien-
tiam. Item didicit in corpore per ea que passus est in cas-
pire. ipse fuit discipulus et doctor: obedientie. Si fili? dei
obedientiā didicit tot laborib? et angustijs: nō debet esse
homini onerosum addiscere eam. maxime ijs q̄ sunt in
scholis ipsius: scilz in claustro. Valde verecūdam erit il-
lis qui diu fuerūt in ijs scholis si obedientie ignari inuē-
ti fuerint. Adam inuenit? est male in obedientia se habuiss-
se: in qua dñs eum pbare voluit. sed qđ grauē disciplinā
dñs ei dederit: ipse et nos filij eius nouimus. **Israel** filij
similiter in obedientia pbatī sunt. et diutissime flagellab-
ti: quā in ea semale habuerunt. sic diutissime flagellabū-
tur qui inobedientes fuerint. Inobedientiā hominē de
paradiso eiecit. **Heb. iij.** Obedientiā vero ipsū in para-
disum introduxit. **Luce. xlii.** Eduxit eos foras in Bertha-
niam. i. in domū obedientie. Felix quē dñs duxit in Ber-
thaniā. i. in religionē vbi est locus obedientie. Spera-
re firmiter pōt qđ sit inde ascensurus in celum: si tamē in
vera obedientia obierit. **i. Per. i.** Sperate in eam que vo-
bis offertur gratiā in reuelationē Jesu christi quasi filij
obedientie. Obedientiā voluit christus docere et in hūc
mūdum veniens. **Jo. vi.** Descendi de celo: nō vt faciā vo-
luntatem meam: sed volūtatē eius qui misit me. Et de
mundo transiens. **Matth. xvi.** Non sicut ego volo: sed
sicut tu. **Jo. xij.** Sicut inādatum dedit mihi pater: sic fa-
cio. **Bern.** Dementote fratres. christus ne pderet obe-
dientiā: pdidit vitam. In signū qđ obediendo mandato
p̄is mortē sustinuit: inclinatio capite emisit spm̄. **Jo. xii.**
Et in mūdoviuens. **Jo. iij.** Deus abus inquit vt faciā
volūtatē eius qui misit me. **Eusdē. v.** Non quero volū-
tatē meā: sed voluntatē eius qui misit me. Obedien-
tia est imago celestis hoīs. Sic inobedientiā est imago
terrestis hoīs. **i. ad Cor. xv.** Sicut portauimus imaginē
terreni hoīs: ita et portemus imaginē celestis. **Ephe. iij.**
Induite nouū hominū. qui fm̄ deum creatus est. i. opere
diuino conceptus: nō opere humano more aliorū hoim.
¶ Cōmendabilis est obedientia a suo multiplici effectu.
Unde notandū qđ obedientia seruū dei efficit. et ianuam
celi aperit. et inobedientiā claudit. **Mar. viij.** Non ois qđ
dicit mihi dñe dñe: intrabit in regnū celoꝝ. sed qui facit
voluntatē patris mei qđ in celis est et c. Magna securitas
est habere dñm omnipotentē. **Amb. o.** Mori non timeo:
qđ bonum dñm habeo. Beatus est qđ vere habet dñm. **ps.**
cxlij. Beatus populus cuius dñs deus eius. Item obe-
dientiā hoim christi facit fratrē. immo quasi omni gene-
re attrinentie affinē. **Eccl. xxxij.** Si est tibi seruus fidelis
sit tibi sicut aia tua. quasi fratrē sic tracta illum. **Matth.**
xxij. **Mar. iij.** **Luce. viij.** Quicūq; fecerit voluntatē p̄is
mei qui in celis est: ipse meus frater ppter cōmunez vo-
luntatem operadi: et soroz ppter cōmunē voluntatē cō-
patiendi: et mater est christi p̄cipiendo et in cordibus au-
dientiū generādo. **Bala. iij.** Filii mei quos iterū par-
turio donec formeť christus in vobis. **Breg.** Parit deus:
qui eū cordi audientis infuderit. Mater eius efficit: si p̄
eius vocem amo: dei in mente p̄mū generatur. Simile
Matth. iij. Item obedientia deo p̄stat obsequiū acce-
ptissimū. **i. Regū. xv.** Nūquid vult deus victimas et holo-
causta: et nō potius vt obediat voci eius? Delio: est obe-
dientia qđ victima. **lxxij. di. fiqui. viij. q. i.** sciendū. et de ma-
io. et obe. **illud. 2. c. d. iij.** Multo melius est obedientia qđ
victime. Sic em̄ deus nō exaudiat nos qñq; ad volūta-
tem: vt exaudiat ad vtilitatem: eo qđ ipse scit qđ nobis ex-

pediat: nos vero hoc nescimus. Ipse em̄ vult vt seruiam? ei ad eius voluntatem: non ad suam vtilitatem. quā ipse
ps. xv. bonoz nostrorum nō indigeat. et quā volūtas sua
semp recta sit. **Eccl. xxxv.** Salutare sacrificiū est attēdes
re mandatis dei. **Deutero. iij.** in pn. et c. in fi. **Prouerb.**
xxx. Que p̄cipio tibi hec tñ facias. nō addas quicq; nec
minuas. Item obedientia in hoie habitaculū deo quasi
excidit: expellendo a corde hoīs sensum p̄pium et p̄pā
volūtatē. Unde dñs in domo Simonis discubuit. **Sis-**
mon em̄ obediens interpretatur. **Luce. viij.** sed non in do-
mo Simonis cyrenei: qui crucez domini fert in angaria.
¶ **Mac. xv.** et **Luce. xxiij.** vbi deest vñctio spūs sancti: et ideo
inimur est ibi. **Eccl. xxxij.** Precordia fatui quasi rora
cari. si vñcta non fuerit: murmurat. In Bethania qđ in-
terpretatur domus obedientie: christus vngitur. **Jo. xij.**
Ipse eos diligit qui ibi habitant. **Jo. xij.** Diligebat Iesus
Mattham et **Mariā** soroz eius et **Zazarū**. Nun deest
sibi hospitium: venit Bethania: vbi ibi hospiteretur. **Mar.**
xi. Et circūspectis omnibus: quum iam vesp̄a erat hora:
erit in Bethania. **glos.** Et qđ in vbe non inuenerat ma-
gna: in agro paruulo apud **azarum** et soroz eius habe-
ret hospitium. In vtero virginali hospitio filius dei rece-
pit est: quā **Mariā** verbo angeli obediuit. **Luce. i.** Fiat
inquit mihi fm̄ verbū tuū. Item obedientia hominēz
sup̄a se leuat. **2. he. iij.** Leuauit se sup̄a se. Nisi co:pus
esset sociatum spūi: vt sensu eius et imperio regeretur: nō
ascenderet ad hoc vt remunerationē eternā mereret.
sic vir simplex per obedientiā ascendit ad sapientiā et mo-
res maioꝝ a quibus regitur. immo quodāmodo ad deū
ascendit: dum seipm̄ eruit: et deum quodāmodo induit.
Bala. ij. Vivo ego iam nō ego: viuit vero in me christus.
Phil. i. et ibi. Mihi viuere christus est et mori lucrū. **glos.**
intelligitur vt nō. de peni. **dist. ij. c. fiqui.** tantam. in **glos.**
christus. Et sic quodāmodo deificatur homo fm̄ illud
ps. **lxxij.** Ego dixi dñ estis. Et nō solum deificatur quoad
sensum et voluntatem dei quā assumit: sed quodāmodo
quoad potestatem. Facit enim diuina et mira vt pater in
perro: qui obediens christo iubenti ambulauit sup̄ aq̄s.
Matth. xiiij. **Breg.** refert de **Mauro** monacho qui ad
iuilium sancti **Benedicti** ambulā super lacū traxit pue-
rum **Placidū**. vt sup̄a etiam dixi. Item obedientia pos-
nit hominem in excellentissimo statu et in p̄senti et in fu-
turo. **p̄mū** ostenditur **Deutero. xxxij.** Si audieris vo-
cem dñi dei tui: faciet te dominū deus tuus excellentiorē
cunctis gentibus. **Secūdm** ostenditur in patre illo qui
raptus in spiritu ordinem obedientium superiorē vidit
tribus alijs. de quo sup̄a dixi in. **§. sed iterum. h. o. rdo.** in
isto. **lxij. ar.** qui ordo. **¶** Que nullam habet hic requiem: in
futuro summam habebit. **Phil. ij.** de christo dicitur: **¶** Sa-
ctus obediens et c. et sequitur. Propter quod deus et al-
rauit illum et c. Item obedientia deum glorificat. **Mathe.**
lvij. Si glorificaueris eum et c. et sequitur. Et nō inueni-
tur voluntas tua et c. et sup̄a retigi. Multum vere glori-
ficat deum verus obediens: quia facit beneplacitū dei.
quā hoc etiam deus mandat ei per vilem personam aut
peccatorem. Et tanto est maior dei gloria: quāto p̄cipi-
ens vilior persona. ideo hō obediens merito a deo glori-
ficatur. **i. Regum. ij.** Quicūq; honorificauerit me: glorifi-
cabo eum. **Eccl. i. r.** Semen hominū honorabitur hoc qđ
timet dominū. semen autē hoc exponabitur quod p̄s-
teritū mandatum dñi. Item obedientia quod vult a deo
impetrat. **Breg.** Si obediētes fuerimus p̄positis no-
stris: obedit deus orationibus nostris. **Augu.** de operib?
monachorum. Citius exauditur vna oratio obediētis:
qđ decem milia contemprois. **i. Jo. iij.** Si co: nostrū non
reprehenderit nos: fiduciam habemus ad deum qđ quic
quid petierimus ab eo: accipiemus: quia mandata eius
custodimus. **Breg.** Lūci liquido nouim? qđ: quā is qui
displicet ad intercedendū mittit: irati animus ad de-
riora p̄uocat. **ij. q. viij.** in grauib?. Et post illud **Heb. v.**

Effect?
obediē-
tie multi-
plex.

Lib. II.

Exauditus est pro sua reuerentia. subditur. tamq̃ causa illius exauditionis. Et quidem quū esset filius dei: didicir ex ijs que passus est obedientiam. Obedientia est que dicit illud Anti. v. Dilectus meus mihi: ego illi. Deus em̃ facit ac si totaliter esset cum obedientia. quia obedientia totaliter est cum illo. Dicit em̃ verus obediens illud Roma. xiiij. Nemo nostrū sibi visuit. Item obedientia a periculo maris huius liberat. Sap. xiiij. Friguo ligno credunt hoies aīas suas: et transeuntes mare per rarem obedientie liberati sunt. Frigū lignū est obedientia. Obedientia facta est quasi nauis infistoris. Prover. vlt. Qui in nauī est: etiam comedens et bibens et quiescens proce dit. quia alieno motu mouetur. sic obediens qui in religione est etiam quiescendo comedendo bibendo meret. Nam quicquid agit: in obedientia agit: et propter deum agit. Item obedientia hominē dirat. Nec mirū. quū de suo nihil expendat. q: nihil suū reputat. et quū in cunctis que agit. voluntate alterius facere intendat. Ideo pro oibus que agit merito remunerationē expectat. Dulce filie dei scz virtutes congregauerunt diuitias meritorū: obedientia vero supergressa est vniuersas. Prover. vlt. Quis est qui qñq; nō faciat multa specialiter p se: de qbus nō expectat remunerationē: obedientia vero p alio agit: et ideo semp̃ habet remunerationē. Item obedientia quasi equus in paradisu vadit alieno sensui et voluntati quasi pedibus alienis innitendo. ideo velocius vadit. q: pedes qbus innititur velociores sunt proprijs. im̃mo obediētes nō vadūt: sed volant citissime p obedientiam in celum. De eis em̃ d: Esa. lx. Qui sunt isti veri religioſi obediētes: qui vt nubes eleuati a terra et refrisgerati a concupiscētia carnali et cōpuncti lachrymarum aquis: volant alis obediētie et charitatis: et quasi colūbe simplici intentione obediētes. ij. q. viij. nō oīs. ad fessas nostras suas. i. ad sensuū corpore: aliū cōhibitionē: ad Christi vulnerū meditationē: ad ruine angelice reparationē: Sed multi religioſi qñ mittunt extra claustrū: volāt ad cadauera gule et luxurie et mūdane glorie: sicut coruus quē emisit Noe. Gen. viij. qui vt dicit Auctibus est iterceptus: ideo ad arcam nō rediit. Sic tales religioſi itercepti sunt aquis delectationū carnalium. et ideo nō redeunt ad arcam vite. Ite. v. Non dabūt cogitationes suas vt reuertant ad deū suū. q: spūs fornicationis in medio eorū volat. et currunt corpore: et spūali q: multi in religione valde surgūt mane: et frequēter ieiunāt: qui si eēnt in seculo: do: miferent et crapule vacarent. Obedientia nō maculatur. Prover. iij. Vie eius vie pulchre. Nec ledit. Si quid em̃ culpe et periculi in eo qd̃ iniungitur est: superioris est. sibi non nocet: nisi manifestū pccm̃ sit. xxiij. q. i. quid culpatur. et de hoc satis. s. e. ar. h. item sciendū. Vnde de obediētia pōt dici illud ps. xc. In manibus portabūt te et c. Item obediētia hoīem expedit et exoneratū redit. alij em̃ incūbit sollicitudo p ipso et p aliter et spūaliter ideo nō solum pōt currere sed etiam volare. vt prime dictum est. Si tñ habeat alias duas alas sibi pūctas: scz castitatem et paupertatem. Apocal. xij. Date sunt mulieri due ale aquile magne vt volaret in desertū scz religionis. Bern. Magna penna paupertas: qua tam cito volatur in celū. Nam alijs virtutibus pmissio regni datur. Paupertati vero nō tam pmittitur. q: celi inuestitura datur. qm̃ ipsoz inquit est regnū celoz. Matt. v. Castitas etiā magna penna est. qd̃ hoīem expedit ab illa delectatione qd̃ difficillimū est hoīem liberari. loist. q: tua. et a fortissima occasione peccati: scz a muliere. p qua diabolus Adam eiecit. Gen. iij. et per qua Job deuicit: quū dixit illi vxor. Adhuc tu pmanes in simplicitate tua et c. Eui ille. Tāq̃ vna de stultis mulieribus locuta es. Job. ij. Itē obediētia facit hoīem triumphare. Prover. xij. Testis mēdat peribit. vir obediēs loquetur victorias. Testis mēdat est: qd̃ profusus est obediētia et eā nō seruat. qd̃ in pñi perit: dū in bello spūali succūbit. et in futuro peribit: q: eternāter

dānabitur. Exemplū de hoc in ppo iudaico qd̃ pmissit se seruare legem. Exod. xix. Via que locutus est dñs faciemus. Itē Josue. i. Via que pcepisti nobis faciemus. quū vero transgredebatur legem vincebat. Josue. viij. Anathema in medio tui israel est: nō poteris stare coram hostibus tuis. Adam similiter factus inobediens superioris: suo habuit repugnās suū inferius. Gen. iij. Qui comes dit: et aperti sunt oculi eius. glos. Aug. Aīa rōnalis mortales bestiales in carne sua erubuit. et subdit. Mortus iste de transgressionē veniebat. Bern. Tale inuenit aīa inferioris: qualem se exhibuit superiori suo. Armatur em̃ creatura ad vltimā inuiriā creatoris. Vnde et iustus Job grauatur in isto inferiori aīa. Job. viij. Quare posuisti me contrariū tibi: et factus sum mihi metipſi grauis: vbi dicit Greg. Dum homo a carne molestias et a mente questionēs tolerat: graue pondus super se metipſum portat. et iij. Reg. ij. legitur de Salomone. Fecit Salomon qd̃ nō placuerat corā dño. et subditur. Et fuscitauit dñs aduersarium Salomoni. Sic accidit ei qui in religione est: qui obediētia non seruat ei cui pmissit. qd̃ dñs permittit euz impugnari et vinci. et sic perit qui propriam volūtatē in religione vult sequi tamq̃ filius pditionis. Jo. xviij. Nemo perijt ex eis nisi filius perditionis. Et vere filius pditionis est: qui volūtarium laqueū sibi iniecit quod periturus erat. Prover. viij. Illaqueatus es verbis oīs tui. Et vere filius pditionis de loco salutis fecit sibi locū dānationis. et quū esset liberatus de mari mūdi huius: et iam ingressus nauē religionis: ibi etiam periclitatur. Actū xviij. Et qd̃ homicida est hic qui quū euasit de mari: vltio diuina nō permittit eū viuere. Vnde et Abbas Ddostues (vt legit in vitis patrum) ait. Nos quidem in tranquillo mari nauigare videmur. seculares vero in periculosis locis. et nos quasi in die nauigamus: sole iustitie illuſtrati: illi vero in ignorantia quasi per noctem. Sed frequēter cōtingit qd̃ secularis in tenebrosa pyeme nauigās vigilans autem et clamans propriam nauem saluet. Nos autē qui in tranquillo nauigamus: sepius ex ipsa securitate negligimus: et perimur humilitatis gubernacula relinquentes. Obedientia autē filia pmo genita est humilitatis. sicut sensus proprius et voluntas pmo genita filia superbie est. et vt supra tactū est vir obediens pōt loq̃ victoriam. Prover. xxi. q: habet nobilissimū genus triumphi. Nobilissimū genus triumphi est seipsum vincere. Ezech. v. Nūus ethici. Nobile vincendi genus est patientia. vincit Qui patitur. si vis vincere: disce pati. qd̃ facit obediens. Vnde sup̃ illud. i. Reg. xv. lxxij. dist. siqui. Delictor est obediētia et c. dicit Gregorius. Vir obediens loquitur victorias. dum enim aliene voci humiliter subdimur: nos metipſos in corde superamus. Prover. xvij. Delictor est qui dominatur animo suo expurgatore vrbium. Dulci vrbes et regna sibi subiugauerunt: qui ad hunc triumphū nobilem non perueniunt. Ite triumphus proprius est hominis. Vincit leo vel aliud animal cetera animalia: s; seipsum vincere non potest. Seneca. Qui seipsum vincit contra omnia fortis est. Constantinus augustus dicit vt legitur in legenda beati Syluestri. Vincimur nos metipſos quū nos a mala voluntate excludimur. Quid prodest barbaras vincere nationes: si a crudelitate vincamur. Vincere namq; bella virtus est populoꝝ. vincere vitia virtus est morum. Obediens deo subiectus est. ideo merito cetera sunt ei subiecta: et nihil ei repugnat. Deus enim in obediēte pugnat. ideo nō est mirum si ipse triumphat. Levit. xxi. Si in preceptis meis ambulaueritis et c. Persequimini inimicos vestros: et corruent corā vobis. Itē obediētia animā ornat. Vñ in auri est aurea quā celestis sponsus dat aīe. Prover. xxi. In auri aurea et margarita fulgens: qd̃ arguit sapientem: et aurē obediētem. Margarita fulgēs in auri auree decenter iungit: et doctrina mentē illuminans auri obediēti vtiliter pponitur. Dat Eliezer iures aureas Rebecca. Gen. xxiv. In

taures ergo dat christus anime. vt in auditu auris obedi-
at sibi in pceptis et prohibitionibus. ps. xvij. In auditu
auris obediuit mihi. Item obedientia ecclesiam lerificat.
Eccl. iij. Qui obedit patri refrigerabit matrem. scilicet ecc-
lesiam militantem. Item hominē glorificat. Roma. vlt.
Obedientia vestra in omnem locum diuulgata est. Ani-
mam castigat a libidine pprie voluntatis. i. Per. i. An-
imas vestras castigantes in obedientia charitatis. Item
conseruat animam. Prouerb. xix. Qui custodit manda-
tum: custodit animam suam. Obedientes merito custo-
dit dominus tamq̃ suum. Prouerb. xix. Verbum custodi-
ens filius extra perditionem erit. Eccl. viij. Qui custo-
dit pceptum non experietur quicq̃ mali. Item obedi-
tia homini pacem dat. Prouerb. xij. Qui timet pceptū:
in pace versabitur. i. Machab. xij. Siluit terra iuda ois
bus diebus Simonis. siluit. i. quiesuit: vel pacem habuit.
Simon obediens interpretatur. Et vere verus obediēs
silet corde et ore: non murmurans de iniunctis nec intus
nec extra. vnde et pacem habet quicq̃ sibi cōmenderur.
Esaie. xlvij. Utinā attendisses ad mandata mea. fuisset
quasi flumen par tua. Item obedientia benedicti homi-
nem facit. Deutero. xj. Propono vobis benedictionem: si
obedieritis mādatis. eiusdem. xxvij. Venient sup te oēs
benedictiones iste et apprehendent te. si tamen pcepta
eius audieris benedictus tu in ciuitate et c. Item facit ho-
minē beatum. Matth. xvj. Beatus es Simon bariona.
Prouerb. xix. Qui custodit legem beatus est. Obedien-
tia in p̃senti hominē dignum prelacione efficit. Unde do-
min⁹ Simonem p̃fecit ceteris apostolis. Matth. xvj.
i. Machab. ij. Simon frater vester scio q̃ vir p̃sili est. ipsū
audite semp. et ipse erit vobis pater. In vita beati Hil-
berri dicit. P̃cesse nō audeat. qui subesse non didicerit.
nec obedientia a subditis imploret qui eam prelatis ex-
hibere. Cā. q. vi. qui se scit. i. c. ij. Inō nouit. P̃ius quidem
debet esse discipulus q̃ magister. lix. dist. o. dinatos. ex de
elec. cā in magistrū. Atqui inuerecūde repente religiosi
p̃epositi ducatum ambiunt: quia nec esse adhuc milites
didicerunt. Quid putamus: quid istis subiectis prestatu-
ri sunt: qui ante q̃ discipulatus limen attingant: tenere
locum regiminis nō fornicant. lix. dist. hoc ad nos. Et q̃
sub alio est vel esse debet: alium sub se habere non debet.
ff. de adul. sic eueniet. ff. ad mace. filium habeo. lvi. di. mi-
serum. Item obedientia ad regnū celi introducit. Mar-
ti. Mar. x. et Luce. xviij. Si vis ad vitam ingredi: serua
mandata. Inobedientia claue paradisi amittit: sed obedi-
entia eā recuperat. Unde Simoni Petro dicit Mar-
ti. xvj. et xxiij. q. i. quodcūq̃. Dabo tibi clauē regni celoru.
Item obedientia vitam hominis feliciter cōsummat. Job
xxvj. Si audierint et obseruauerint: cōplebūt dies suos
in bono: et annos suos in gloria. Si autem nō audierint
transibūt per gladius. Item de obedientia dicit Greg.
q̃ non tam est virtus q̃ mater virtutum. quod ideo dicit
quia obedientia producere potest motus omniū virtutū.
omnes enī possunt iuberi. et si aliquis producat motus
illos qui iussus est: obediētie sunt. et de hoc supra in isto
ar. in. s. iterum etiam. h. item obedientia. tactum est. Item
super illud Benef. ij. Signūq̃ scientie boni et mali. dicit
glos. Aug. Obedientia sola verissima est virtus: creatus
re subditi rationali sub dei potestate degenti. Quod pōt
intelligi dictum esse. p̃mo quia obedientia perficit hos
minem ex parte illa qua habet comparationē ad deū sub
quo est. et respectu actus qui est nobilissimus tamq̃ finis
hominis. Finis enim est optimū in quoquoq̃. Hic actus
est obseruatio mādari diuini. Eccl. vltimo. Deū time et
mandata eius obserua. hoc est omnis homo. Secundo
potest hoc intelligi dictum propter meritū. ad quod va-
let obedientia. Unde super illud Ben. ij. Signūq̃ scientie
di cit Aug. Opo: tebat vt homo sub domino positus ab
aliquo p̃bideretur: vt esset virtus merendi. Obedientia
(cum aliquis intendit facere voluntatem ppriam) nō vi-

detur mereri: nisi apud seipsum. Ab illo enī merces expe-
ctatur cui seruitur: vel cuius voluntas fit. Non meretur er-
go apud alium: nisi qui nō vult facere voluntatem ppriā.
qd est obediētie. Unde et Greg. Sola est obediētia q̃
meritū fidei possidet. Tertio potest intelligi dictū Aug.
pp̃ter maiorem difficultatem. Virtus est enī circa difficul-
te. iuxta sapientem. Et nomen virtutis a vi videtur esse
deductum. Difficillimū autem videtur agere cōtra se. qd
facit obediēs. qd sonat nomen obediētie. Obedire enī
est p̃tra audire. p̃tra scz ppriū sensum et ppriam volun-
tatem. Greg. super. i. Regū. xv. Delio: est obediētia q̃
victima. quia per victimā aliena caro: per obediētiā
vero ppria mactatur. et de hoc supradictum est. in ar. liij.
in. s. tertius error. h. qui autem. Obediētia quasi quod-
dam martyriū est s̃m Climacum. Greg. Tanto quisq̃ ci-
cius deum placat: quāto rep̃essa arbitrii sui supbia glā-
dio p̃cepti se immolat. Obediens quasi propriū sibi
amputat p̃o christo caput: et caput sibi christū constituit
vel eum qui loco eius est. qui martyriū p̃o christo susti-
net: vnam voluntatem sibi amputat. scz voluntatem viuēs
di. sed obediens omnē voluntatem: et sepius vsq̃ ad mor-
tem. Obediētia maxime pprie voluntati detrahīt. et ideo
virtuti maxime addit. Sapiens. Hoc solum virtuti ad-
ijciens: qd pprie voluntati detrahēris. Poeta. Est virt⁹
placidis abstinuisse bonis. Propter ea q̃ dicta sunt amā-
da est obediētia a fidelibus tamq̃ mater eoru. i. Per. i.
Sperate in eam que offertur vobis gratiam in reuelas-
tione Iesu christi quasi filij obediētie. C Sequit de ijs
que iuuare possunt obediētiā: vt aliquis ad eaz magis inueniat
reddatur flexibilis. P̃mū est exilitas. vt p̃z in virga q̃
pp̃ter exilitatem flexibilis est. etiam ferrum si fit exile vel
tenue: flecti potest. sic exilitas humilitatis percipue vas
let ad obediētiā. Unde cantor: Parisiensis humilitas
tem posuit matrē obediētie. et Phil. ij. p̃mittit humili-
tatem christi. Apostolus. Humiliauit inquit semetipsum
factus obediens et c. Aug. xiiij. de ciui. dei. Obediētia
nisi humilium esse non potest. humilitas enim vacuitas est
proprij sensus et voliti: et alienū sensum et volitum recipit
quasi vacua a suo. et sic fit obediens. Superbus sensum
ppriū retinens nō recipit sensum alienū et velle. et ideo
non obedit. Prouerb. xxvj. Vidisti hominē sapiētem sibi
videri: magis illo spem habebit insipiens. Libus nimis
salitus quasi perdit⁹ est. facilius sal cibo additur q̃ sub-
trahatur. Sic qui ad religionem venit: si sal proprij sensus
in eo nimis abundet: non est aptus religioni. Facili⁹
homo simplex religiosus bon⁹ efficitur q̃ sapiēs. Bern.
ad fratres de monte dei. Superbia quantūvis sibi p̃ui-
dens videatur: dimittenda et abigenda est. Si enim ad-
mittitur superbus. p̃ma die qua incipit habitare incipit
leges dare. nimis nō stultus discere non pōt quas inue-
nit. Eccl. xix. Delio: est qui minuitur sapientia: et indis-
get sensu in timore dei: q̃ qui abundat sensu et transgres-
ditur legem altissimi. Timor quidez existimat pericula:
etiam que non sunt. defectus suos scrutatur et inuenit se
sensu indigere. et fictimor: humilitatem introducit. Huius
militas vero videns sensum suū non sufficere: alieno sen-
sui acquiescit. nec vult habere ducem illū qui in tot foue-
as eum precipitauit. scilicet sensum propriū. C Secū-
dum est assuefactio. vnde equus assuefit circumuolutio-
nibus: vt facilius ad voluntatem seſoris flecti possit.
Prouerbio: um. xxi. Equus paratus ad diem belli. domi-
nus autem salutem tribuet. Equus autem est religiosus
cui frenum obediētie impositum est. Zacha. x. Posuit
eos quasi equos glorie sue in bello. Operatur autem
deus in viro religioso gloriosa et salutifera. et ideo equus
glorie potest dici. Hic equus per assuefactionem paratus
ad obediētiā: vt vult seſor: eius. i. platus. nūc ad
dexteram prosperitatis: nūc ad sinistram aduersitatis
vertit. aliter in die belli succūbet: qñ scilz aliquid graue
iniūgetur. Religiosus qui in sua voluntate nutritur: des-

Quib⁹
inueniat
obediē-
tia.

Liber.II.

**Obedić
niegrad?
seprent**

The Road

ideo in principio non precipiebant eis congrua et discreta. Unde in uiribus patrum dixit quidam abbas pastor. Seniores non loquuntur ab initio fratribus recta sed magis distorta. et si uiderint quia ea que torta sunt faciunt iam eis non loquuntur nisi quoad expedit: agnoscunt quoniam in omnibus obedienter sunt. Debent inferiores audire mandata seniorum et prelatorum quasi a deo decerentur. **Wartb. r.** Qui uos audit me audit. **Zuce. r. p. di. in nouo.** Unde si aut non discernent si aliquid a deo eis precipiatur: sed humiliter illud implerent: sic non debent disceptare de mandatis prelati. **Bern.** Non te moueat magistrum impetus indistincta potestas: sed memento quod non est potestas nisi a deo et qui potestati resistit: deo resistit. **r. q. iij. qui resistit. r. iij. q. i. quid culpatur. Roma. r. iij. Colof. iij. Ephe. vi. Hebr. e. ultio.** Serui obedite per omnia dominis. Et sequitur. Quodcumque facitis ex animo operamini sicut domino et non hominibus.

Radice est et ipse radum et obediendum.

Tertius gradus est hilariter obedire. Hilariter enim datorum diligit deus. **ij. ad Cor. ix. et de dona. c. i. Bern.** Serenitas in uultu dulcedo in sermonibus multum colorant obedientiam obsequiis. Nubilosa corporis compositio et facies tenebris tristitie occedata vel obfusata ab animo recessisse sinceram et iocundam animam signat. In compositio enim corporis (in Aug.) inegalitate mentis indicat. **r. di. s. sicut ergo. Sed r. superior: cum hilariter uultu precipiat.** Qui enim libenter obediunt hominibus tristitia efflatur. **Ephe. vi. ibi.** Et uos domini eadem facite illis remittentes minas. **Ecdi. r. r. v.** In omni mandato hilariter fac uultum tuum. **Quidius.** Super omnia uultus accessere boni. **Qui cum murmure obediunt felle deum pascunt.** **ps. lxxv. Dederunt in escam meam fel.** Libus christi obedientia est. ut supradictum est **Jo. iij.** Deus cibus est et fel in qua murmur. Obedientia talis est quasi obedientia demonum. Ad preceptum enim christi exibat demonia a multis clamantia. **Zuce. iij.** qui licet obediunt non tamen obediunt: et est dicantur esse. **Wartb. r. xvij.** Inuenerunt hominem circencum simonem nomine: et huic angariauerunt. Vere enim tales cum multa sui angaria et prelatorum tristitia et melancholia obediunt. sicut hodie inter religiosos continua experientia manifestat. Tales sunt ut magis lapides: qui moueri non possunt sine afflictione mouentis. **Ecdi. r.** Qui transfert lapides: affligitur ab eis. Ad istam hodie si plures transierat de loco inobediabili fratrem ad alium locum non sibi consolationem: afflictione et persecutione recipiet a fratre translatore. Tales sunt ut rore carri: non solum in hoc quod defectu uisionis murmurant sed quod unus alterum precedere non uult. non faciam hoc dicit unus nisi ille idem fecerit. **Ecdi. r. iij.** **Peco:** dia fatui quasi rota carri. unde **Jo. r. q. i.** qui dixisset dominus Petro: Sequere me. et ille dixisset de Joane. Hic autem quid ait ei dominus. Quid ad te tu me sequere. Tales enim sunt sicut imagines in edificiis que sustinent columnas: que in facie tristitiam ostendunt. **Prelatus** cuius subditi cum tristitia et murmure obediunt: similis est illi qui habet omnia membra infirma: qui necesse habet moueri: et nullum mouere potest sine magno labore et dolore: unde est in magna miseria. Prelatus talis imperat isti: et ipse affligitur et contristatur. et ipse cum eo. et sic qui obsequi debuerunt offendunt. **Hebr. e. iij.** Obedite prepositis uestris: et subiacete eis. Ipse enim peruiuant quasi rationem pro animabus uestris reddiduri. ut hoc faciant cum gaudio et non gementes. hoc enim non expedit uobis. **Seneca in li. de officiis.** Ita a natura comparatum est: ut altius iniurie quam merita descendant. Illa cito deficiunt. has tenax memoria custodit. Satisfacit dominus pro obedientia aliquot: si afflictionem quam ipsi faciunt superioribus suis ignoscit. Quia hodie rationem prelati pro subdito reddet dominus: quam raro hodie quis obediatur nisi ubi consolationem suam uideat: Secure dicat eis prelati si eos corripit. Unde sunt manus mee a sanguine uestro. **Actu. r. xliij. di. ephe. iij. r. uide quod legitur et non est de off. o. inrefragabilis.** Quartus gradus est velociter obedire. **Zuce. r. p. dictum est Za-**

cheo. Festinans descende. et subditur remuneratio. **Ho. die salus huic domui facta est. Wartb. iij.** Illi continuo relicti rebus secuti sunt eum. et de **Wartbeo d. Wartb. ix. et Zuce. v.** Surgens secutus est eum. **Matth. i.** Perfecta obedientia est imperfecta relinquere. **Lanti. v.** Danus eius tornatiles. Valde gratum solet esse principibus quam precepta eorum velociter adimplent. **Proverb. r. iij.** Audisti hominem velocem in opere suo. coram regibus stabit. non erit ante ignobiles. **Ethicus.** Tolle moras: nocuit semper differre paratis. et de reg. iur. li. vi. mora. **Marianum** raue natem episcopum reprehendit **Breg.** et statim in iniunctis sibi non obediuit. **r. iij. q. ij. dudum.** Et episcopus spontaneus. **r. r. q. i. si cultos. ibi.** Et statim non solum et. Et **Sergius** defensor: em. e. q. et causa. si homo. ibi. **Omni ergo dilator ne omni excusatione postposita.** Et pape **Hicor:** dicit. Na si hoc agere cito neglexeritis et c. et c. dist. c. h. Et hic adde quod scripsi. **j. in. s. species acide. h. alia species acide est tarditas.** in ar. lxxv. Et **Belasius** Castorius episcopum. **r. iij. q. ij. p. iij. dem.** Quintus gradus est uiriliter adimplere mandatum. **Bern.** Danum tuum misisti ad fortia. agendum est instanter et constanter obediendum. Nec inter asperitatem uerbum tam regalis est semita relinquenda. et loquitur de semita obedientie. **ps. r. r. v.** Uiriliter agite. **Christus** hac semitam etiam pro morte ignominiosissima relinquere noluit. **Phil. ij.** Factus obediens usque ad mortem. **Bern.** ad fratres de monte dei. Putas obedientie fructum quum subditus audit obedientiam quam multis experierat votis: quum ei precipitur quod redoleat dignitatem? **Contrario** meritum assigna illi obedientie que terreat animi audientis: grauis ad audiendum: grauis ad implendum: et grauissima ad tenendum. Ad hoc facit. **ric. dist. in memoriaz.** in pn. et c. di. contra morem. in pn. **Sextus gradus est humiliter obedire.** unde **Bern.** Magna uirtus humilitatis: sine cuius obtentu uirtus fortitudinis non solum uirtus non fit: sed etiam in superbiam erumpit. **Lu. r. v.** Quia feceritis omnia que precepta sunt: dicite Serui inuitiles sumus. quod facere debuimus fecimus. **Septimus gradus est indefinenter obedire.** **Bern.** Perseuerantia finalis est filia summi regis. **Wartb. r. et r. iij.** Qui pfer uerauerit. **v. q. i. suggestum.** **Jdes.** Quid currere potest: et ante metam cursus deficere? Sic currere ut comprehendaris. **s. ad Cor. ix.** **Breg.** in moral. Incassum quippe bonum agitur: si ante uite terminus deseratur. quia frustra velociter currit: qui prius quam ad metam perueniat deficit. de hoc de peni. **dist. iij. incassum.** et de hoc legitur et no. et de renun. c. i. **Hi sunt septem gradus scale quam uidit Jacob.** **Bern. r. r. v.** Hanc uisionem uidit iacob dormiens in itinere lapide supposito capiti. **glos.** Caput ponit in lapide: qui christo inheret mente. Et in **Augu.** In itinere dormire: est in uia huius seculi ab impedimento secularium actionum quiescere. **Beatus Basilius et Augustinus et Benedictus et Franciscus** qui religiones instituerunt: quam christo corde adhesissent: et a curis huius seculi quiescerent: spiritualiter uiderunt uisionem illam. Scala hec obedientia est. iuxta illud. Si uis ingredi ad uitam: serua mandata. **Wartb. r. r. v.** **War. et Zuce. r. v.** Cuius duo latera possunt intelligi paupertas uoluntaria et continentia: uel abrenuntiatio proprii sensus et propriie uoluntatis. **Attendenda autem sunt quatuor: que de hac scala dicantur. et tria infra adduntur.** **Primum est quod erat stans super terram.** in quo notatur rectitudo intentionis. que debet esse in istis qui uiam obedientie aggrediuntur. et excluditur per hoc macula intentionis terrene eorum qui habent terrenam intentionem in religione. in quibus scala non stat sed potius iacet super terram. **Ecdi. iij.** **Alustodi pedem tuum.** intentionem et affectionem ingrediendo domum dei. **Secundum est.** caumen eius agebat celum. in quo figuratum est quod conuersatio religiosorum in celis deesse. iuxta **Paulum.** Nolite conuersari in celis est. **Phil. iij.** **Uel quod in media tus transiit est in morte a uia perfecte obedientie in celum.** **q. fin**

De preceptis primum est et ipse

Circum scalas iacob uisam confiteri.

1970-1971

3 Obediē
ria comē
dabilis
duplet

debetur parentibus carnalibus. Ephe. vi. filij obedite parentibus vestris per oia. hoc em et iustū est. et Col. iij. filij obedite parentibus vestris per oia. hoc em beneplacitum est in domino. lxxvij. dist. nō satis. h. ceterū. Item est obedientia que nō debetur ex natura: sed habuit voluntatem principium sui: vel voluntatem liberam: vel non liberam. Voluntatem non liberā principij sui habuit obedientia: quā seruus debet dño. Col. iij. Serui per oia obedite dñis vestris. Voluntatē vero liberā sui principium habuit obedientia: quā vtor: debet viro: vel quā subdit. plato. Ephe. v. Mulieres subdite sint viris suis in oib. Bern. iij. Sub viri potestate eris: et ipse dñabitur tui. xxxij. q. v. manifestū. c. est ordo. c. cum caput. c. mulierem. c. mulier. lib. xij. Obedite ergo p: ppositis vestris.

Obediē
tie ad
uersari
na.

Multa autē sunt que

obediētie aduersant. et primo potissimū p: prius sensus et ppria voluntas: sicut equus vidēs non est idoneus circūire ad molam: Sic qui h: ppriū sensum: non est aptus volubilitati obediētie. Deutero. xij. Nō facieris ibi qd nos facimus bich: die singuli quod rectū sibi videt. Judic. xviij. In illis diebus non erat rex in isrl: s: vnusquisq: qd sibi rectū videbatur hoc faciebat. De ch: isto dicit Luc. ij. Et erat subditus illis. Bern. Quis non erubescit obstinatus esse in cōsilio suo: quādo sapiētia ipsa ipsum deserit. Proprius sensus occultus est vteris hominibus qui inimicus est deo: et ideo erudus est. Mat. xviij. Prouer. iij. Ne innitaris prudētie tue: et ne sis sapiēs apud te ipsum. et de cōst. c. j. c. ne innitaris. Ne qui sapientes estis in oculis vestris: et corā oculis vestris prudentes. Esa. v. Quō sensus pprius obuiet obediētie: et quō non: quere. viij. q. j. sciendū. Dicebat almus frāsciscus. Nō est sine oculis: qui oculos pprii sensus sibi referuat. Ad literā: verus obediēs stultus fiat vt sit sapiēs. s. ad Locut. iij. De cōsilio pprio nō sequēdo: q re collationē moyfi de discretione scām. in li. coll. Joan. cassi. vbi etiā dicit de paulo: qui euangelium quod didicerat per reuelationē: predicauerat cum virtute et signo: opatione: voluit cōferre cum Petro Jacobo et Joanne. Gala. ij. Dicebat pater Pinusius quidam iuueni: quē ad professionem recipiebat: q esset cecus et stultus vt esset sapiēs. vt dicit in. iij. li. institutionū Joā. cassi. Et tota synodus Nicēna. cccviiij. patrū stetit sentētie solius pannutiij. xxx. di. Nicēna. C De ppria voluntate notandū est q ipsa multū deo displiceat: diabolo multū placeat: hominī multū nocet. Nec mirū si multū deo displiceat. ipsa enim est que primo deo iniuriatur. ipsa sola aufert dñum suum deo et dat illud diabolo. Sicut em obediētia efficit hoies seruū dei: sic ppria voluntas efficit seruū diaboli. et ideo multū sibi placet. Eccl. xviij. Post cōcupiscētiās tuas nō eas: et a voluntate tua auertere. si em prestas aie tue cōcupiscētiās ei: faciet te in gaudiū inimicis tuis. Propria voluntas hominī multum nocet. Primo enim aufert deum. Bern. sup Lanti. Non dabit inobedienti copā sui tātus obediētie amato: vt mori q nō obedire maluerit. Secūdo beneficia dei hominī subtrahit. Grego. Dignum est vt ab ei? beneficijs quilibet sit extraneus: q eius iussionib? nō vult esse subiectus. Tertio meritū euacuat. Esa. lvij. Quare ieiunauimus et nō asperxisti: et subdit. Ecce in die ieiunij inuenis voluntas vestra. Bern. sup Lanti. Bana de malū voluntas ppria: qua fit vt bona tua tibi bona nō sint. Quarto hoiem excomunicat. ij. Thessa. iij. Siquis non obedit verbo nro: p epistolā hunc notate: et ne cōmīscamini cū illo. xij. dist. si inimicus. frater qui corripit ab ecclesia et non obedit: fit tibi sicut ethnici et publicanus. Mat. xviij. xxiij. q. iij. notandū. ij. q. j. si peccauerit. et de iudic. nouit. nemo excomunicat nisi p cōtumacia. ij. q. iij. nemo. Quinto hominē furē efficit. ille em q est in religione: pprie voluntatis: contrectat rem alienam scilicet seipsum domino inuito. legitur et no. et de elec. dudum.

Volūta
tis ppe
incomod
da.

Matth. xvi. Siquis vult post me venire: abneget semetipsum. vbi Grego. in homil. Non est laboriosum hominī relinquere sua: sed valde laboriosum est hominī relinquere semetipsum. minus qppe est abnegare qd habet. valde autē multū est abnegare quod est. Luce. xiiij. Dis ex vobis qui non renūciat oibus que possidet: non potest me esse discipulus. Inter alia possessa et corpus et anima est. vnde Luc. xxi. In patiētia vestra possidebitis aīas vras. Verus ergo obediēs nedum alijs: sed et seipso exp: propria rus est. vnde nec animā habet: nec corpus quodammodo: quia prelati sunt ad vtendū. xij. q. j. non dicatis. et de elec. si religiosus. li. vi. Serro reddit hominem maledictum. Deutero. xxiij. Si audire nolueris vocē dñi dei tui: vt tu stodias et facias mandata eius: venient super te maledictiones iste: et apprehendent te. maledictus eris in ciuitate te. Septimo idololatrias efficit. i. Reg. xv. Quasi peccatum ariolandi est repugnare: et scelus idololatrie nolle acquiescere. vbi dicit exp:posito. Idolum hominis est quicquid plus q deū colit ac diligit. filijs ergo inobediētie voluntas sua idolum est: cui? nutus contempta dei voluntate sequuntur. et quicquid ipsa iusserit: quasi sacrosanctū ado: ant. ad hoc. lxxij. dist. si qui. xxiij. dist. s. verū. h. porro. ibi ait em samuel. Et de hoc etiam. s. glof. sola est obediētia que fidei meritū possidet: sine qua infidelis quisq: cōuincitur: et si fidelis esse dicatur. Inobediēs negat deum inquantū dñs est. Grego. in moza. Contra deum superbi re: est precepta eius peccādo transcedere: q: quasi iugum a se dñationis excurrit: cui per inobediētiā subesse cōtēnit. Crauo hominē a dignitate efficit: vt patet in Saul. cui dicit samuel. i. Reg. xv. Quia proiecasti sermonē dei: proiecit te dominus ne sis rex super israhel. facit. xix. dist. in. nulli fas. Nono aduersarium suscitāt. iij. Reg. xi. fecit salomō quod non placuerat dño: et suscitauit dñs aduersariū salomoni. Decimo hominē cōfundit. Osee. x. Confundes tu israhel in voluntate sua. Esa. xlv. Confundantur oēs q repugnant ei. In hoc confunditur qui in religione ppria voluntatem sequit: quia cōtrarium accidit ei illius quod intendit. querit alicubi consolationem: et ex hoc post habet maiorem desolationem: vel in remissione conscientie: vel impugnatione penitētie: vel infirmitatem que quans doq: ex hoc sequit. Qui plus vult facere in religione voluntatem suam: plus cogitur facere cōtra eam. multa non conceduntur sibi que conceduntur vero obediēti. Jonas fugere voluit voluntatem dei: et tñ impleuit eam inuitus. Jone. iij. Grego. Ecce ionam fugitiū dei potestas inuenit. so: s ligat. mare recipit. et q: auctor: is voci obedi re: renuit: ad locū quo missus fuerat: suo reus carcere portatur. Undecimo hominem affligit. Unde saul inobediētem malignus spiritus exagitat. i. Reg. xvi. Homo pprie voluntatis in religione animū habet inordinatum: et ideo affligitur. Aug. in. j. li. cōfessi. Iussisti dñe: et sic est: vt pena fit vniūq: oīs animus inordinatus. Duodecimo hoies morte tēpo: ali? eterna dignū efficit. Deutero. xviij. Qui superbiērit nolēs obedire sacerdotis imperio: moriatur. et qui si. sint leg. per venerabilem. s. rationib? et de ma. et obe. c. ij. Deutero. xxi. Si genuerit homo filius cōtumacem: qui non audiat patris aut matris imperiū: et coercitus obedire cōtēpserit: lapidib? eū obuet ppls. Jo sue. j. Qui dixerit ori tuo (et sequit) moriatur. iij. Reg. xiiij. Vir dei q inobediēs fuerit o: i dñi: percussus est a leone: et tñ alter ppba deceperat eū: dicens q angel? dixerat ei vt inuitaret eū. Bern. Quid odit de? aut qd perimit? pter voluntatem ppriā: cesset em ppria voluntas et infernus nō erit. C Quida heretic? (sicut i actis reperi) dicit. q nihil aliud erat infernus: nisi nō facere ppriā voluntatē. sup quo vide qd scripsi. s. in. s. rursus q dicit. in illo. h. in ar. li. ¶

Sciendum insuper est

¶ est quadruplex obediētia. Una que obedit rā qd nū inspirationibus sanctis dei. de qua ps. lxxxiij. plex.

Obediē

Audiam quid loquatur in me dominus deus. huius inspiratiōi obediuit illa mulier Sareptana de qua dicit dñs. iij. Reg. xvij. Precepi mulieri vidue vt pascat te. Hoc preceptum. fm Aug. non fuit vocale: sed in mente inspiratio. de qua etiam obedientia potest intelligi illud ps. xvij. In auditu auris scilicet interioris: obediuit mihi. De interiori etiam locutione. Job. iij. c. Ad me dictum est verbum absconditum. i. carnalibus ignotum: et quia i. furtive. i. late suscepit auris mea. sc. cordis venas susurrj ei. Bene susurrj sunt modi qd ad intelligētiā nram venit inspiratio dei. vide. s. e. ar. s. et fm eorū. d. s. nunqd. Scda obedientia est: que fit legi dei et ecclesie. et de ma. et obe. c. s. r. ij. Thessa. ij. Siquis non obedierit verbo meo: per epistolam etc. Tertia que fit rectoribus et prelatiis. de qua ple. ne. s. dictum est. Quarta que fit priuato homini propter deum. de qua Petrus. j. Per. ij. et de ma. et obe. solite. s. respōso. et illud pauli ad Ephe. v. Subiecti inuicem in timore christi. Tres pime sunt necessarie ad salutē: quarta de bene esse et perfectio. Quinta potest addi: vt qs obediatur pprie rationi sequens eam. de qua dicit dñs Sa. maritane. Eade voca virum tuum. i. intellectum et ratio. nem. fm Aug. pugnantem contra sensualitatem. Joā. iij. Leo. Tunc est vera pars hominis: et vera libertas: quādo et caro iudice regitur: et animus deo perfide gubernatur. Quātum obediens est spiritus deo: tantum et caro spiritui. fm Hugo. sancti victoris. et quātum deo spiritus recalcitrant: tantū sibi caro. De errore vero illo: qui dicit deo: et nō homini obediendum: plene s. scripsi inter errores beghardorum. et qd plurimis autoritatib⁹ et testimo. nñs noui et veteris testamenti: et iure canonico et ciuili p. batum est. non solum deo: sed etiam hominib⁹ necessario obediendum esse. vnde hic nō repero: sed ibi vide in ista scda parte istius operis. in s. tertius error. i. ar. lñ. Sed adhuc de virtute obedientie instruat nos ille humilis et obedientissimus sacer s. franciscus in suis legendis. Regitur qd quodā tēpore sedens ipse inter fratres. tale quod. dam emisit suspirium dicens. Aliquis religiosus est in toto mūdo: qui perfecte obediatur prelati suo. per mortu. fratres et timore paucis: dixerunt ei. dic nobis pater qd sit pfecta obedientia. Et ille verum describens obedientem sub figura corporis mortui. Col. iij. xvj. q. j. placuit. ij. respōso. tolle inquit corpus exanime: et vbi placuerit pone. videbis non repugnare mortuum. non murmurare futurum. quod si statuatur in cathedra: nō alta: sed ima perit. Deest huius militas sine qua nullus obediens est. vt. s. dictum est. ps. cxij. Humilia respicit. si collocetur in purpura duplo pallescit. Idcirco verus obediens est: qui cum moueatur: non diiudicat. vbi loquitur: non curat. vt transmittitur: nō sup. plicat: nec instat. euectus ad officium solitam tenet humilitatem. rcv. dist. episcopus in ecclesia. c. dist. contra morem. plus honoratus plus reputat se indignum. Alia vice de hoc loquēs. cōcessas post petitionem pprie licentias: dixit. iniunctas vero nec postulas sacras obedientias nominauit. vocauit autē obedientiā tutiorem qd licentiā: qd in ista pima volūtas regnat: et ideo non est pura obedientia. rñ. q. j. nolo. r. c. non dicatis. Summa vero obedientia: et in qua. et de sacra vnc. c. vnico. s. ad exhibendum. ibi. vt corina corina trahat. nihil habet caro et sanguis. illam esse credebatur qua diuina inspiratione. rñ. q. ij. due. et de regu. licet. inter infideles itur. siue ob proximo: siue ob martyri: si desiderium. hāc vero petere multū deo diiudicabat acceptū. per obedientiā vero raro pcediendum censuit. nec pimo iaculum fulminandus: quod debet esse extremum. Vide quod no. rrv. dist. c. j. glos. fi. et quod no. s. in isto ar. in. s. cōmendabilis. h. valet etiam. Ad ensē inquit nō cito manus mittenda est. ensē vocabat obedientiam. sicut vocatur ex cōmunicatio. rñ. q. ij. vñs. Quum vero qui precepto obedientie obedire non festinaret: nec deum timere: nec hominem censuit reuereri. Nam quid in temerario preceptore auctoritas impe-

randi: nisi gladius in manu furiosi: quid vero desperatius religioso obedientia continente: Zā vberem assereret obedientie sancte fructū: vt eis qui iugo eius colla summitterent: nil tēpore sine fructu transiret. quere. s. in isto ar. Et dicebat in p. elatione casus. xl. dist. ante oia. rñ. dist. nerui. in laude precipitum vane glorie. vi. q. j. sunt plurim. m. rñ. q. ij. inter. in humilitate subditi anime lucrū est. qd in vero obediēte nihil tēpore sine lucro transit: vt p. ori. dicit. s. cur ergo periculis plus qd lucris attendimus: quū tēpus ad lucrandum acceperimus? Gala. vi. Dum tēpus habemus operemur bonū. Grego. Omne tēpus tibi impensum: requiritur a te qualiter fuerit expensum. dñs em non venit ministrari: sed ministrare. et dicit. Quicūq. in ter vos voluerit in aior fieri: erit vester minister. et quicūq. voluerit primus fieri: erit vester seruus. Luce. rñ. Mar. rñ. dist. xl. quicūq. Abhorrebat quippe sanctus s. franciscus superbiam oim malorū originē: et inobedientiā pessimā ei⁹ prole. Tob. iij. Nam inobediētis fratris capitū in mediu flammari fecit p. oia: vt oēs adnerterent quāta: qualis vindicta fit offensa inobediēte percellenda. Dicebat etiā charissimū fratres pino verbo pceptum implete: nec expectetis iterandum. Idem posui. s. in pñ. istius ar. in. s. j. qd dicit. Nihil etiam impossibilitatis causemini: qm et si supra vires ipse mandarem: merito obedientia non careret. Ipse etiā in quodā capitulo sancte marie de portuincula resignauit officium ministri generalis: et promisit obediētiam fratri Petro carthani. sicut generali. ac deinde vsq. ad mortem semp remansit subditus quasi vnus de alijs fratribus. immo non solum generali ministro et prouinciali subditus esse voluit: qm in quacūq. prouincia morabatur vel irer ad predican. obediēbat ministro illius prouincie. sed etiam propter maiorem perfectionem et humilitatem longo tēpore ante mortem suam. Quadā vice dixit generali ministro. Volo vt cōmitras vicem tuam de me semp vni de socijs meis cui obediam vice tua: quoniam propter bonum et virtutem obediēte in vita et in morte: semp volo qd maneat tecum. Et exinde vsq. ad mortem semp habuit vñū de socijs suis guardianum: cui obediētiam p. omittēbat et seruabat vice generalis ministri. Dixit etiam quadā vice socijs suis. inter alias hanc gratiam cōtulit mihi altissimus: qd ita libenter obedirem fratri noui tui qui intraret hodie in religionē: si esset meus guardias nōs: sicut ille qui esset sanctus et antiquus in religione: qm subditus suum prelatum non hominē debet cōsiderare: sed deū. p. cui⁹ ar. Luc. x. Qui vos audit etc. rñ. di. in no. uo. r. viij. q. j. qui vos. ij. q. vñ. accusatio. amore sibi subditus est. Et quāto prelati vilior: est et simplicior: tanto ei obediens ppter deū maius meritu h⁹: qd humiliter agit. ar. j. q. j. non quales. subditus em prelatum suū vice dei su p. caput suum posuit. rñ. q. ij. statuimus. et de elec. si religiosus. li. vj. rñ. q. ij. s. j. in fi. ps. lxxv. posuisti homines super capita nostra. Similiter dixit. non est prelati in toto mūdo: qui rātū timeatur potius ametur. di. rcv. esto. a subditis et a fratribus suis: quāntū dñs faceret me timeri a fratribus meis si vellem. sed hanc gratiam cōtulit mihi altissimus: qd volo esse cōtentus oibus et cōmunis sicut qui minor: est in religione. vnde quū alij fratres non satisfecerent sibi in necessitatibus suis: vel dicerent ei aliqd verbum per quod solet homo moueri ad scandalū: statim ibat ad orationem: et in reuerfione sua nolebat reco. dari: dicens talis frater mihi nō satisfecit: vel dixit tale verbum: qd charitas oia sustinet. s. Loz. rñ. mihi. immo quodā tpe sue infirmitatis: oēs suos socios resignauit generali ministro dicens. nolo habere focum specialem: sed ppter amorem dñi dei fratres de loco ad locū mihi prouideant: et me affodiant. sicut dñs inspirauerit eis. Et ait. vidi iam tecum qd non habebat nisi caniculā pro duce itineris sui. Dixit etiā semel socio suo. non video: mihi frater in iuno: esse: nisi tuero in statu quem tibi describam: Ecce prelati fratrū episteni: vado ad capitulū predico et cōmone fratres et in

sine dicit supra me. nō cōuenis nobis q: illiteratus. xxxvj. dist. illiteratos. es elinguis: idiora et simplex. xxxix. dist. pe-
trus. tandem effior: vilipensus: cum opprobrio ab omni-
bus. Dico tibi nisi eodem vultu. eadem mentis letitia. et
eodem sanctitatis proposito. hec verba audiero que au-
diui quā factus fui prelatatus et a fratribus laudatus: vere
mortuus erat mūdo. Col. iij. frater minor: nō sum. et ideo:
quia humillimus et obedientissimus fui: obediāt ei do-
minus ad vōrum et creature. vt. s. in isto ar. dixi in. s. ad cō-
mendationē. s. v. vt apparet in sua legenda. Et ponebat
etiam illud Luce. xiiij. et Joā. xij. Qui non renuntiat omni-
bus que possidet: non potest me esse discipulus. Mat.
x. Et qui voluerit animā suā saluam facere: perdet eam.
Ille homo relinquit omnia que possidet: et perdit corp⁹
suū: qui semetipsum totum prebet ad obediendum in
manibus sui prelati. Et quicquid facit aut dicit quod ipse
sciat quoniam sit cōtra voluntatem eius: dummodo bonus
est qd facit aut dicit: vera obedientia est. Et si quādo subdi-
tus viderit meliora anime sue: qd ea que prelati sibi pre-
cipit: suā voluntatem deo sacrificet: que autē sunt prela-
ti studeat adimplere. Nam hoc charitatiua. s. Per. s. obe-
dientia est que deo et proximo satisfaciāt. Si vero prelat⁹
precipit aliquid cōtra animā suā subdito: licet ei nō obe-
diāt: vt plene dicitur est in prin. istius ar. in. s. s. tamē ipsum
prelatū non dimittat. viij. q. iij. nonne. Et si ab aliquo in-
de persequenti sustineret: magis eos diligat ppter deū
Matth. v. nam prius sustineat: qd velit a suis fratribus se
parari. ad hoc. xxiij. q. iij. c. cum. vij. se. c. vij. q. s. hoc tñ.
s. cum autē. viij. q. iij. nonne. Aliis non recedens: nec pec-
cato obediens: vere permanet in perfecta obedientia: q:
ponit aiām suā pro fratribus suis. Joā. x. Et de et dicit
bat. sunt multi religiosi: quibus sua meliora videntur: qd
que sui prelati precipiunt. Luce. ix. et tales retro. de pe. di.
ij. pñata. aspiciunt: et ad vomitum proprię voluntatis re-
deunt. ij. Per. ij. hī homicide sunt. et ppter mala sua exim-
pla multos animas suas perdere faciūt. xj. q. iij. precipue.
Et ponebat etiam verbum illud domini. Non veni minis-
trari: sed ministrare. Matth. xx. Illi qui sunt super alios
cōstituti prelati: tantū de illa prelatione glorientur: quā-
tum si essent ad abluendum pedes fratrum in officio. Et
quātum magis turbantur de ablata sibi prelatione: qd de
pedum officio: tanto magis loculos ad periculum aie cō-
ponunt: quia ambrosij. s. q. vj. sicut. Et dicebat. beatus ille
prelatus: q inuentus est ita humilis inter subditos suos:
sicut qñ est inter dños suos. Et beatus ille seruus q semp
est sub virga correctionis et obedientie. talis enim pur-
gatur: quia obedientia purgatorium vt dixi. s. in isto ar. et
purgat a malo crescit in bono in virtute proficiendo. de
pe. dist. ij. dum sanctam.

Bebat beatus egi

dius beati francisci socius: et erat laicus:
quātōmagis est cōstrictus religiosus amore
dei sub iugo obedientie: tāto maiorē red-
dit fructum. Et quātōmagis est religiosus obediēs et sub-
iectus prelato suo: ppter honores dei: tāto magis est ve-
rus pauper carens sensu proprio: pauper spū. Matth.
v. id est humilis et timens deū sū Aug. et inūduis a pecca-
to suo purgatus in camīno paupertatis vincens cor suū
de sensu proprio: quod est difficillimū. Esa. xlvij. Elegi te in
camīno paupertatis. l. dist. et purgabit. Pre ceteris hoib⁹
huius mūdi religiosus bene obediēs similis est militi be-
diēs cui ne armato sedenti sup bonum equum: qui transit securus
cōparet. inter hostes: et nemo pōt offendere eum. Religiosus au-
tē obediēs cū murmure: similis est militi infidenti equo
malo: qui transiens inter hostes cadit: et ab inimicis capi-
tur: vulneratur et vincilatur: et in carcere mittitur: et quā-
doq occiditur. Religiosus qui in propria vult vivere vo-
luntate: ad ignem inferni vult ire per propriam volunta-
tem. sū Bern. et dixi. s. eo. ar. s. multa. in fi. Et qdū bos

tener caput sub iugo implet horreū frumēto. xij. q. s. s. his
ita. Vos autem non tenens caput sub iugo: sed vagando
discurrens: sibi ipsi magnus dñs videt: sed frumento hor-
rea non implentur. Magni sapientes ponunt caput sub
iugo obediētie humiliter. Stulti de iugo obediētie caput
abstrahūt. Religio scilz mater qñq filium scz religiosum
exaltat: q postq magnus effectus est: matri ppter suā su-
perbiām non obedit: sed eam deridet et spernit. imo ma-
ter lacrat. ij. q. vj. ad romanā. n. filium. et ipse in sinu ei⁹ ege-
rit. ar. et de iude. et si iudeos. Magis reputo obedire pre-
lato homini ppter deū: q obedire creatori: ipsi p seipsum
mandāt: q: maior: fides et reuerentia. Videretur autē mi-
hi q si quis esset in tanta gratia: q cum angelis loqueret:
si vocaretur ab hoīe cui promisit obedientia: deberet col-
loquium angelo: nō dimittere: et hoī cui promisit obediē-
tia obedire: q: dñ subditus est in hoc mūdo: tenetur obe-
dire prelato creature: cui subiectus est ppter creatorē: et
hoc signum: q dñs Samueli nō manifestauit voluntatē
suā anteq licētiām habuissent ab Ili. s. Reg. iij. Qui cas-
pur posuit sub iugo obediētie: et postea vt viā sequat p
fectionis extrahit caput de sub iugo obediētie: hoc est sis-
gnum superbie magne: q: vult viuere in sensu proprio: qd
est ppter superborum. Immo abbas Joānes probatissim⁹
mus anachorita dimisso eremo venit ad cenobiū sub ab-
batis obediētia moraturus asserens maiorē fructum as-
sequi de obedientia q de anachoreti. vt narrat Joā cassi.
in li. coll. in coll. de fine cenobite et anachorite. Dices
bar quidam sanctus frater minor: laicus florētius Guis-
do note q si angelus de celo descenderet et predicaret in
platea florentina: q non peteret licētiām a prelato au-
diendi eum. Renuebat cū dauid ps. lxxvj. cōsolari in ani-
ma sua: vt se in vera obediētia abnegaret. Matth. xiiij. et
magis meretur renuntiās dei cōsolationi ppter deum:
quod perfectior est in cruce gloriāntium: nō hic cōsolat-
ionem querentium. Gala. vj. Et nūq reperitur q in vi-
ta sua licētiām aliquā petuisset a prelato pro re aliqua:
nisi q semel petijt se remoueri p custodiām de officio por-
te: q: tēpore hyemali prohibitus fuit a guardiano intro-
mittere intra portam loci in vestibulo pauperes: qui expe-
ctantes elemosynam extra portam frigore cruciabantur.
non potuit pati videre tantā crudelitatem. Quā sanctus
franciscus cōsiderans sanctitatem fratris Egidij dixit
set ei vt pergeret quo veller. Respondit frater Egidius q
in tā libera obediētia ire et viuere nolebat. De obediē-
tia aut fratru minor: sic ait frater Joānes de pichano ma-
gister in theologia sup regulam eorū. Primam virtutem
prefert regula obediētia. non qualemq: s: que illā dñi
nostri emuletur: vt humana fragilitas patitur: qui vsq
ad mortem patri humiliter obediuit. Phil. ij. Quā igitur
obediēs religiosi alij soleant obediētiā promittere sal-
ua stabilitate ad locū. ex de iureiuran. sicut ex lris. et non
supra regulam quam vouerūt: sciat frater minor: nullum
ius sibi esse in loco: nec sibi in aliquo loci ambitu obediē-
tiā coarctari: aut etiā terminari. Sciat etiam nihil into-
lerabile posse supra ius obediētie esse asserere: nisi cōtra-
riū sit regule vel salutis generaliter vel ex euidentī causa
aliqua speciali. de hoc etiā. s. in hoc ar. in. s. cōmendabilis
nō obediētia vero. et in. s. sed iterū. n. religiosi. Sciat etiā
quo est asperius humiliter carni horribilius qd sibi cōtin-
get obediēcialiter imponi: eo ad id debet esse paratior: ex
aio. viij. q. s. sciendū. Obediētia vero fauorabilis p viri-
bus declinare. hoc est em obediēdo scām euangelij obser-
uare. Sicq sibi pspiciat: vt qd facit per superiores obe-
diētiā faciat: vt dñ bona facie ex charitatis et obie radice:
ex parui harū duarū virtutū semp meritū duplicet. CS

commedationem

hui⁹ alme virtutis obediētie scale celi: extirpa-
tis superbie filie humilitatis: singularis dei menda-
culicis: exterminatis casus filie pmo genite fidei ma-
rio.

cris castitatis/pacificitatis fructu et plato: in morte in
aia et in corpore nutritis vite et reducat: protoplasto
rū et ppaginis eorū in paradysum non terrestrem: sed dei
viventis celestem. et pro expeditione eius aliqua iungam
originalia preter superius allegata. ¶ Valde iniquū est
velle sibi obreperari a minoribus et nolle obreperare maio
ribus. glos. i. ad 2. cor. 11. facit. q. vj. qui se scit. Qui se scit
alij esse ppositus: nō moleste ferat aliquē sibi esse plātū.
¶ Redde reuerētiā et obediētiā prelato. quarū altera cor
dis est: altera corporis. Nec em̄ sufficit exterius obrepera
re maioribus nostris: nisi ex intimo cordis affectu sublimi
ter sentiamus de eis. Bern. in sermonib⁹. Bene ita regi
est cum timore honorem impendere. glos. ad hebr. 11. rñ.
¶ Tanto citius quisq; deum placat: quāto ante ei⁹ oculos
repressa arbitrii sui superbia/gladio precepti se immolat.
viñ. q. i. sciendum. Greg. in moral. li. xxxv. ¶ Ad obediē
tiā requirūtur. Rectū q; non est obediendū cōtra deum.
rñ. q. iij. si is. Voluntarium: q; quod ex necessitate fit: non
est bonū. et de re. iij. qui ex timore. xv. q. i. non est. Purū: vt
intentio sit pura: q; si oculus simplex est: totum corpus lu
cidum est. Luc. 11. q. i. iij. Discretū: ne quid nimis.
qui em̄ ratione offert: si non ratione diuidat: peccat. de cō.
dist. 11. si credis. de off. iust. c. 1. firmū. i. perseverans. perse
uerantia em̄ oia claudit et tenet. nullum bonum sine perse
uerantia est. viñ. q. i. iij. suggestum. vt aut̄ perseverantia ha
beat manus obediētie inherere sibi debent propugnacul
la patientie. Bern. in sermonib⁹. Sic multo: vñq; hodie
pusillanimitas et perueritas erigit: vt ab eis queri opo
reat a prelatis: quid vis vt faciam tibi? Luc. 17. iij. non ipsi
querere: dñe quid vis me facere. Act. 13. Tales cōsiderāt
quid sibi pcepti velint: non que sit voluntas preceptoris.
qui aperte vel occulte satagit: vt quid vult ipse. hoc enim
prelatus iniungat. ipse se seducat et frustra sibi de obediē
tia blanditur. non em̄ in ea re ipse prelato: sed magis ei p
latus obedit. Bern. in sermonibus. et de hoc etiam. s. Qui
impo: rabilis? et de pac. c. 1. exceptis partē acerbissimam
seruitutis elegit. s. facere qd velint. nō qui iussus facit mis
ser est: sed qui iniussus facit. Seneca in eplis. Dixit dñs ad
adā Gen. 1. q. iij. qd ergo. de oi ligno paradisi comedas:
de ligno aut̄ sciētie boni et mali nō comedas. De oi ligno
paradisi poterat comedere: q; dñ non venit cōtra obediē
tiam nō peccauit. ille em̄ comedit de ligno sciētie boni: q;
voluntatē suā sibi appropriat: et se exaltat de bonis que
dñs dedit: et opatur per eum et per suggestionem diaboli
et transgressionem mandati. factū est ei pomū sciētie ma
li. vnde oportet q; sustineat penā. ¶ Franciscus. obediē
tia est mater quodāmodo custosq; oim virtutum. Aug. in
li. xiiij. de ciui. dei. c. 1. Sicut ab: ae non immerito magna
obediētia pducatur: cui⁹ occideret filium res difficilima
est ipeata. Bern. 11. q. iij. q. iij. pphetauit. de quo plene. s.
e. ar. Ita in paradiso tanto maior: inobediētia fuit: quāto
id quod preceptum est nullius difficultatis fuit. Magna
em̄ est hois miseria aduersus eum ipsum inobediētia ei⁹
ipsius. qm̄ nec voluit quod potuit: quod non potest velint.
et de off. deleg. qm̄. in paradiso em̄ etiam si nō omnia po
tuit ante peccatum: quicquid tñ nō poterat non volebat.
et etiam poterat oia que nolebat. Nunc aut̄ ps. c. liij. ho
mo similis factus est vanitati. Quis enūmeret qm̄ multa q;
non potest velint: dum voluntati sue ipse animus: eoq; in
ferio: caro non obreperet. Rom. viij. q. v. si paulus.
Ipso nāq; inuito et animus plerūq; turbatur: et caro dol
let et veterascit et mori. Aug. de ciui. dei. li. 1. diuino in
romante pcepto obediēdum est. rñ. q. i. quod pceptum
non disputandum. Aug. 1. li. quo. s. Diuini imperij cedē
dū est obreperado: nō resistendū disputando. Aug. 1. tra
fastū. Et sciremus non dei creaturam esse culpabilem:
sed inobediētia cōtumacem et cupiditatem inordinatam:
non ppter potum: sed ppter pomum: pimus homo in
uenit mortem. Et elau pumatus suos non ppter gallinā
sed ppter lenticulā perdidit. Bern. 11. q. iij. Aug. super Joan.

Ad obe
diētiā re
quisita.

boni. p. facit. rñ. di. q. i. quis. r. c. delice. r. rñ. q. v. c. v. l. r.
Qui se sibi magistru cōstituit: sulto se discipulum subdit.
et em̄ quid aliq de se sentiant ignoro: ego de me expertus
sum quod dico: et facili⁹ imperare et securius pcesse alijs
multis q; mihi. Bern. in epla ad odonem. Quicquid nos
bis a senioribus fuerit imperatū sit tāq; si de celo sit ore
dei prolatum. nihil rep: ebēdas nihil despicias: in nullo
penitus murmurare psumas: q; in monasterio seruire
venisti: non imperare. obedire: non iubere. totum sanctū.
totum vtile iudica: quicquid aut tibi aut alijs videris im
parari. Celarius in sermone. Obediētia in omni ratione
li creatura est ois iustitie origo atq; pfectio. Ande p obe
diētiā et inobediētiā distinguit ch: istus ab adā. Ande
apls ad Rom. vj. Sicut p vnus hois inobediētiā et
Aug. sup questiones. lxxj. P: ppositū monasterij timeas:
vt dñm diligas: vt patrē credas tibi salutare quicquid ille
pcepit: nec de maioris sentētia iudices: cui⁹ est officiū obe
dire: et q iubent implere. Hiero. in epla ad Rusticiū. Didici
cū ex his q passus est obediētiā. ad heb. v. Hoc duplici
ter pōt intelligi. aut em̄ didici est: didici q alios discere fe
cit: aut q; experimēto didici quod per scientiam nō igno
rauit. Anselm⁹ in li. 1. Cur deus homo. c. 1. Aliqñ pceptum
bene et obedit bene: vt qui pceptis seruauit castitas. aliqñ
pceptis male et obedit male: vt qui alicui pceptum furari
aliqñ pceptum bene et obedit male: vt cum alicui capriū
dicit fuge et ero p te in vinculis et penam pro te accipias:
vt fecit Sacculus pro diacono capto a longobardo: vt
narrat Greg. in. iij. li. dialogo. Bona quidē est talis pce
ptio: q; ex perfecta charitate: s; mala obediētia: q; obuiat
charitati. Aliqñ pceptum male et obedit bene: vt quum
prelatus sibi pceptum afferri a subdito qd qd sine periculo
esse non potest: vt dauid qui pceptum sibi aquā deferri de
cisterna bethleem cum periculo misit: quā pprea effudit et
dño libauit. Anselmus de similitudinib⁹. h. Reg. 1. rñ. rñ.
dist. delice. Omnis virtus ab obediētia incipit: quēadmo
dū omne virtū ab inobediētia processit. Frustra nāq; vel
in obediētia rebellis vel cōtumaci doctrina: vel non intel
ligenti pceptū daretur. Hugo de similitudinibus. s. par
te. rñ. q. iij. Obediētia ad omne quod iniungit sponta
neo vigore: aliterq; animo fertur: modū non cōsiderans
in infinitum libertate extenditur. Ande etiam si impossi
bilia iniunguntur: pñdens de dei bonitate obedit ex cha
ritate. Bern. de pcepto. Obediētie limes fin tps est ipsa
tēporis extremitas: vt sit terminus obediētie: qui et vite:
quod nobis maxime cōmendat vnigeniti dei exemplum:
qui fact⁹ est patri obediens vsq; ad mortē. pñ. h. Bern.
de pcepto. Obediētia nō seruili metu: s; charitatis affe
ctu seruanda est. nō timore penę: s; amore iustitie. Greg.
in mora. sed a timore incipit et in charitatem pñcit. de pe.
dist. 11. scit seta. ¶ Bonus obediētie gradus s; ppter me
tū gehenne: siue ppter factam professionē quā pfectus
est: quisq; obediāt. Melio: aut cū dei amore obedit. illa
quippe obediētia necessitatis: ista charitatis est. Ille aut̄
optūnus est obediētie gradus: quū eo aio opus iniunctū
recipit: quo et pceptum. Greg. ibidē. Imperfecti cordis
et infirme voluntatis indicū est statuta seniorū studiosius
discutere: rationem ad oia que iniunguntur exigere. de q;
busq; male suspicari. de oi pcepto (cui⁹ causa latuit) nec
vñq; libēter obedire: nisi et audire cōtingit qd fore libue
rit: aut qd nō aliter licere vñ expedire monstrauerit: vel ap
ta rō: vel indubitata auctoritas. Greg. ibidē. Et si ois in
obediētia inexcusabiliter sit culpabilis: nulla tñ eternalis
ter est dānabilis: nisi quā remedium penitētie non sanat.
nulla est letaliter criminalis: nisi que cōtempnum supbie
non euitat. Et si iubente seniorē vt sciam: verbum mihi
fore per obliuionem elabitur: reum me fateor: inobediē
tie: sed venialiter. Sed si et contempni. rñ. q. iij. s. pmissis
et s. cum ergo. in fi. rñ. q. iij. notandum. in fi. et de deri.
ex. mi. si celebrat. in fi. sciens et deliberans in verba pro:
ppter silentium rumpo: p: uariato: rem me cōstruo et cū

inimally pecco: et si impenitēs vsq; ad mortem perseue-
ro: dāno. Hego. ibidē. Adolefcens sine obedientia inter
ſeculi abuſua eſt. obedientia mater oim diſciplinārum eſt.
Cyprianus de. rñ. abuſiuis. vide. ſ. e. cōſequēter. n. inter
pñ. abuſiua. in ar. xvij. qui obedit prelati: hñ ſibi corpus
obediens. Bern. in ſermo. feſti. Erar ſubdit⁹ illis. Luc. ij.
Quis: quibus: deus hoibus. deus cui angeli ſubditi ſunt
erat ſubditus marie. nec tñ marie: ſed etiam Joſeph pro-
pter mariam. Mirare ergo vtrūq; et elige quod ampli⁹
mireris. filij benigniſſimā dignationem: an matris excel-
lenſiſſimā dignitatem. vtrūq; ſtupor. vtrūq; miraculum.
et q; deus ſemine obreperet: humilitas ſine exemplo. et q;
ſemina deo precipiat: ſublimitas ſine ſocio. In laudibus
virginum. Apocal. xij. dicitur ſingulariter. q; ſequuntur
agnum quocūq; ſerit. Quibus ergo laudibus iudicas bi-
gnam: que etiam preit: Ad diſce homo obedire. certa ſub-
di. diſce obreperare. De auctore: noſtro et preceptore dicitur.
Et erat ſubditus illis. Erubefce ſuperbe cinis. dñs ſe
humiliat: et tu te exaltas. deus ſe humilibus ſubdit: et tu
te preponis auctori. Quoties em̄ preſſe deſidero: toties
deum meum preire cōrendo. Si hominis o homo imitari
dedignaris exemplū: certe non erit tibi indignum imitari
auctorem tuū. Bern. ſuper Miſſus. Homo ſubdere ei q;
ſupra te eſt. et infra te erunt illa quib⁹ ppoſitus es. Quia
em̄ homo deſeruit eum ſub quo eſſe debuit: ideo ſubdit⁹
eſt eis ſupra q; eſſe debuit. Supra te deus eſt: ſub te pec-
ra. agnoſce eum q; ſupra te eſt: vt agnoſcant te que infra te
ſunt. Ideo q; quā Daniel cognouiſſet ſupra ſe deus: agno-
uerūt illum ſupra ſe leones. Daniel. vi. Si autem ſuperio-
rem contēnis: ſubderis inferiorib⁹. ppter ea ſuperbia eg-
prio: n de rānis. Erod. viij. et mulcis cōdenata eſt. poterat
deus leones mittere: ſz aliquis magnus leone terrendus
eſt. quāto illi erant ſupiores: tāto de rebus cōtemptibilis
bus et abiectis fracta eſt eo: n̄ ceruit mala. Aug. ſuper epis-
tola Joā. homil. viij. Non erit caro ſubiecta anime: nec vi-
tia rationi ſuccumbent: ſi animus nō eſt ſubditus auctori
ſuo. Tunc autem rationi ſubijciuntur nobis omnia que nos
bis ſunt: ſi nos ſubijciuntur ei a q; nobis illa ſubiecta ſunt.
Nam que videntur ſubiecta ei eſſe qui deo ſubiectus non
eſt: non ſunt vere ſubiecta ei: ſed ille potius ſubijciat eis
qui ſuam voluntatē ſubiugabit eis. Jfidorus de ſummo
bono. li. j. Deipotentia regens miniſtris ſuis vniuerſam
creaturam naturas et volūrates. Naturas vt ſunt. vo-
luntates autem vt nec infructuoſe bone: nec impunitē ſint:
male ſubdidit. Primus ſubdidit oia: deinde creaturā co-
poralem creature ſpūali. irrationalem rationali. terreſtre
celefti. femineam masculine. minis valentem valentio-
indigentem copioſiori. Aug. ſuper Bern. li. viij. Puer pa-
rentibus ſubditus erat. Luc. ij. doctrina em̄ deus appare-
bat et acit⁹ hñ. Aug. de vera religione. c. x. Dis creatura
velit nolit ſubest creatori. Sed a creatura rōnali volūta-
ria ſubiectio tripliciter eſſe debet. vt q; certū eſt deū velle
id qd nos velimus. et id quod certum eſt eum nolle id ex-
cremur. quod autē incertū eſt vtrū velit an nolit: neq; ve-
limus ex toto: neq; penitus non velimus. Bern. Quidam
amant ſubefce vt poſſint preſſe. honores fugiūt vt hono-
ribus obuient. Hugo de claſtro. li. iij. Et de hoc. ſ. in hac.
ñ. parte. in. §. poro. n. quidam amant. in ar. xxiij. Bonum
eſt obedire maiorib⁹: parere perfectis: et poſt regulas ſcri-
pturarū vite ſue tramitem ab alijs diſcere: nec precepto: e-
vri peſſimo. ſz preſumptioe ſua. Diero. in epiſ. Seruus
fratris: hoſpitum pedes laua: paſſus iniuriā taceas:
prepoſitum monaſterij tūneas vt dñm: dilige vt patrem:
credas tibi ſalutare quicquid ille precipit: nec de maiorū
ſentētia iudices: cuius officiū eſt obedire et implere q; iuſ-
ſa ſunt. Diero. ibidem. et de hoc etiam. ſ. in ar. xxiij. §. poro.
Quedā ſunt pura bona: quedam pura mala. in his nulla
debetur hoibus obedientia. qm̄ nec illa omittenda ſunt:
etiam quū prohibentur. nec iſta etiam quū iubentur ſunt
cōmittēda. Porro inter hec ſunt media qdā: que pro mo-

do loco et tēpore iudicio et perſona et mala poſſunt eſſe
et bona. Et in his lex poſita eſt obedientie tāq; in ligno ſcē-
rie boni. Bern. ij. vide. ſ. eo. n. dicit et mali. qd erat in medio
paradiſi. in his omnino prelatorū nec iuſſio: nec prohibi-
ditio eſt contēnenda. Bern. in epiſ. Monachū obediē-
tiſſimū dico: cui ex quibuſlibet ſeniorū verbis me vñū
quideſ iora preteruolat. Marti. v. nec attendit quale ſit
quod precipitur. et ſit obedientia ſine mora. Bern. ibidem.
Quū ſemel vicarius beati ſfranciſci teneret capitulū: et
ipſe in cella ſua oaret: vnus ex fratrib⁹ defenſionis quo-
dam cōtextus pallio non ſe diſcipline ſubdebat. vidēs
hoc vir ſanctus abſens in ſpū vocauit quēdam de fratrib⁹
bus et dicit ad eum: vidi frater diabolum ſuper illius fra-
tris inobediētiſſis doſum: collū eius tenentē adſtrictum:
qui tali ſeſſori ſubiectus: obedientie freno ſperio inſtinct⁹
eius ſequēbatur habenas. et cū rogarem deum pro fratre
ſubito oſus demon abſceſſit. vade igitur et dic fratri vt
obediētie ſancte iugo collū ſine mora ſummittat. moni-
tus per internuntium frater ſtatim cōuerſus ad deum:
ad pedes vicarij humiliter ſe piecit. In legēda beati ſfra-
ciſci in titulo de intelligentia ſcripturarū et ſpū pphetie.

¶ Articulus. lxx.

Contra sanctas obe-

dientiam: aut ei⁹ puritatē ſupra copioſiſſime
approbatam cōmendatam et deſcriptā mul-
tipliciter ſit a religioſis iſtius tps hypocri-
tis: qui ei capita ſummiſerunt. ¶ Et primo et grauius: q;
multi ex eis nedum non obediunt ſimpliciter: ſz precipiē-
tibus eis prelatiſ multas verbales inferūt iniurias. et ali-
quoties (qd eſt deſperatius) manus mittunt in chriſtum
dñi prelatorum ſuū. cōtra illud. ſ. Reg. xxiij. et ij. Reg. i. ij. q.
vij. §. de his etiam illud. n. Jtē in libro regū. et de ſen. ex.
cum illo. ¶ Scdo: q; etſi non iniuriantur prelatiſ: ſicut ſe-
pe eis iniuriantur: vt vidi fieri dicentibus ſubditis: tantū
tibi obedire: quātum canis vel aſino. non tñ obediunt: ſed
inflati tacēt vel recedūt a facie eius: ſicut cayn a facie dñi.
Bern. liij. et de pe. diſt. j. et venit. Vidi quēdam fratrem. et
vñam ſolus eſſet. in eremitorio chiboroli in cuſto dia pe-
ruſina in prouincia beati ſfranciſci: vbi eram de familijs
qui in mea preſentia: quū precepiſſet ei gardianus. q; red-
deret mantellos ſuperfluos quos habebat in cella p for-
tenſibus fratrib⁹ q; venerant: noluit reddere. et quū fra-
ter fugeret ad cellam recedens a facie Gardiani: cuar-
rit poſt eum gardianus claculo: et ego cum eo. et retroue-
niens mandauit ei iterū per obedientiā q; redderet mā-
tellos. ille nunc nolens audire obedientiam quam ante ta-
men audierat: cum ambab⁹ manibus clauſit aures ſuas:
et ſicut ſerpens obturauit aures ſuas. ad lirerā ne vocem
incantatois. i. preceptoris audiret: et cellā ſuam ſic intra-
uit. ps. lvij. Cōtra tales Hieremias. Hiere. xxiij. Vocatus
ſum ad te in abundantia tua. i. ſuperbia vel auaritia. que
vtraq; fuit in iſto fratre. et dixiſti: nō audiam. et Ezech. iij.
Domus iſrael nōlūt audire te: q; nōlūt audire me. Dis
quippe domus iſrael attrita fronte eſt et cor: de duro. Jtē
cōtra tales Act. vij. Dura ceruice et incircūciſ cordibus
et auribus et c. Contra tales etiaſ dicit Job. xxx. Seruum
meum vocauit: et nō rēdit mihi. Contra tales etiaſ dicit
Eſa. xxx. Aures tue audient poſt tergū monētis te. Zach.
vii. Auertēt ſcapulas et aures aggregauerūt: ne audis-
rēt. Eſa. lviij. Audire me duro corde: qui longe eſtis a iuſti-
tia. Eſa. lxx. Ad vocem clamoris tui ſtatim vt audierit reſ-
pōdebit tibi. ¶ Terrio: aliquoties reſpondēt ſuis prela-
tis quū precipitur eis aliquid. faciatis vos. accipiūt perſo-
nam prelatorū: quū ſint ſubditi. cōtra illud. lxx. diſt. ad
hoc. xxi. diſt. inferior. cum. ij. c. ſeq. ¶ Quarto: quidam ſe
excuſant et falſo cōmuniter. cōtra id ps. cxl. Non declines
cor meum in verba malitię: ad excuſandas excuſationes
in peccatis. Deutero. xxx. Mandatum quod dedi tibi: nō
eſt ſupra te. et de cōſue. quanto. xvi. q. j. p̄dicato. ¶ Quin-

Religio
ſoz rara
tur in o-
bedientiā

Tiber. II.

to: et si aliquoties obediunt: cum murmuratioe tñ et dispi-
centia et tristitia. Exod. xvi. Non est dixit moyses: murmur-
vestru cōtra nos: s; cōtra dñm. nos em̃ quid fumus? cōtra
murmuratores. sc. id est. alienus. ij. q. viij. s. de his. 8. item
objicitur. Quam semel murmuraret coras fratre. Egidio
socio beati francisci quidam frater de obediētia sibi data:
dixit ei frater Egidio. Amice mi: quāto plus murmuras:
plus reoneras. et quāto humilior et deuotior summissi-
us caput obediētie: tantō lenior: et suauior: tibi erit. vince
te metipsum: et vinces oia. q: parū est homini vt trahat ani-
mas ad deum nisi semetipsum vincat. Et dicebat beatus
franciscus q: victoria mundi a suis pñs est: victoria inchoā-
da. ¶ Sexto: tarde obediunt. cōtra id Mar. iij. ibi. Illi
aut statim. c. 7. s. dñi. ¶ Septimo: non cōplete obediūt:
vel amplius q̃ eis fuerit imperatum faciunt. Contra pñs
mū et de regu. iur. defleat peccator: de pe. dist. v. c. 1. Exod.
fir. Dia que preceperis nobis faciemus. Contra scdm̃ est
q: idem est facere plus in talibus: q̃ minus. et de off. cust.
c. 1. q̃s que ibi no. et de hoc s. in. l. i. ar. in. s. cōmendabi-
lis. 8. quartus gradus. ¶ Octauo: frequēter audiunt vo-
cantes p̃elatos eos: et non respōdent et superbia vel im-
patiētia vel acidia vt preceptum subterfugiat. Non sic fa-
muli dicens belli. Ecce ego. vocasti em̃ me. et tamē non vo-
cauerat. i. Regū. ij. ¶ Nono: abscondunt se ne a p̃elatis
inueniantur: et ne eis p̃cipiat. Isti vere cōtumaces obe-
diētie sunt. et de alie. iud. mu. c. 1. ibi. vel malitiose se dux-
erūt absentes. et de off. deleg. consultationibus. in fi.
ibi. Nisi is qui possidet re p̃o: cōtumacia absentes sit. et vt
lit. non cō. qm̃ frequēter. s. porro. ibi. Siue q: malitiose se:
ipsum occultat. siue q: impedit ne possit ad eum citatio p̃-
uenire. et de de. nō refi. et tue. ibi. Qui se fraudulēter abs-
sentant. v. q. v. quidā. ibi. q: si non exierint. faciunt que no.
et de do. c. cō. c. ij. in. glos. cōtumacia. ¶ Decimo: faciunt se
timēri a p̃elatis verbis et signis et factis et iniurijs et mi-
nis: ne eis aliquid p̃cipiant. ita q: p̃elati non audēt cō-
muniter hodie aliquid p̃cipere eis magis timētes sub-
ditos tales q: ipsi eos: et quia nolūt scandalizari in se pas-
sive nec in subditis. Tales subditi filij mortis sunt: q: ni-
hil possunt aut audēt eis p̃elati p̃cipere: nec in subiectio-
ne viuunt: s; in supbia et elatione et rebellionē. Tales p̃-
p̃e filij belial sunt. i. absq: iugo. sic em̃ interpretat belial.
ita vt nemo maxime p̃elati possint eis loqui. i. Reg. xxi.
¶ Undecimo: obediunt ex timore seruii non amoris: et
ideo meritum obediētie pdunt. et de reg. iur. qṽ ex timore.
q: timor non est in charitate. i. 3o. iij. xxiij. q. vi. s. et his.
et de hoc etiam loquif. viij. q. i. sciendum. 2. c. Per. s. Lasti-
cantes aias in obediētia charitatis. ¶ Duodecimo: quā
vtrūq: obediunt: mercedem tēporalem et cōsolationē ex-
pectant et recipiunt. vnde meritum obediētie pdunt: quia
sub ista spe obediunt: et sic mercedem suā recipiūt. Mar.
vi. q: op. ar. xviij. q. ij. si quilibet. vbi obsterces pro: reserua-
tione puero: in domos tēporales receperunt. tales miseri
stulti mercatores sunt: q: bonū opus obediētie vñ possunt
habere vitā eternā: vendūt p̃ vili p̃ctantia: vel vili runis
ca: vel vili munusculo: vel alij cōsolatione tēpali. atra
quos Grego. Quā pro opere recto laus transitoria aut
p̃miū queritur: eterna retributiōe res digna vili precio
venditur. ¶ Decimotertio: quā obediunt. et iterū de eas-
dem materia. vt de eundo pro pane: vel facere hebdoma-
dam: vel associando fratrem: vel cōsimili: vel alia eis a p̃-
latis p̃cipitur: imp: operant et referunt q̃stiones eis. to-
ties iur pro pane: vel simile. quasi obediētia sit tenninis
cōclusa: vel limitata viabus: et nō p̃petua et vsq: ad mor-
tem vt dñs. Phil. ij. et de hoc satis. s. in. l. i. ar. in. s. com-
mēdabilis. ad fi. 8. obediētia vero. ¶ Decimoquarto: in-
stant cum p̃elatis p̃cipientib: p̃cibus et frequēter mis-
us: vt reuocent obediēcias eis dadas: vel per superiores
p̃elatos: et frequēter per seculares eas faciunt reuocari.
qd̃ idē est in effectu: et pessimo et cōtumaci affectu. ac si dī-
cerent. nolo facere quod vis p̃elate. Ista autem reuocay

no. et si exterius in foro contentioso excusare videatur ut inobediens non iudicetur: nec ut inobediens non puniatur: in foro tamen conscientie non excusatur. Nec credo eos excusari a mo: tali: q: reuera inobedientes sunt. et de ma. et obe. si quis. quia prelati tunc obediunt: et subditi precipiunt. qd est ordo retrogradus fm vnum intellectum. xxxij. q. v. est ordo. quoniam contrarium debeat esse. xvj. di. esto a subdiacono. et tales precipietarii sunt proprie voluntariis: et in suo proprio pessimo corde viuunt. et de sepul. c. vii. li. vi. de testa. c. vii. li. vi. ¶ Decimo quinto accipiunt vnam licentiam vel obedientiam eundi ad vnum locum: et vadunt ad alia et ad personas alias. Et proprie tales contra obedientiam vel licentiam faciunt: q: forma obediencie eis traditam non seruant: que est exacta diligentia obseruanda. et de rescript. cum dilecta. vbi de hoc. et de off. deleg. venerabili. ibi. contra mandatum nostrum tenorem. et de rescript. spo. c. vii. ff. mandata. diligenter. ¶ Et ultra terminum eis datum in obedientia stant: quoniam tunc dies assignata per prelatum interpellat. ar. et de loca. potuit. Non enim possunt subditi sine voluntate prelati sibi terminum obediencie proponere. ar. op. et de off. dele. de causis. Et ut narrat clunacensis senior sanctissimus missus a lerandria ab abbate pro necessariis: q: non venit in termino prescripto: qd fuerit legitime impeditus: et vtiliter egit agendam monasterij: publicam nihilominus coram fratribus penitentiam fecit impositam per abbatem. Et in lxx. ar. §. commendabilis. h. cum in lius. §. dicitur est de Julio cui honor solitus redeuntis negatus fuit a senatu: q: ultra terminum quinque annorum sibi assignatum tardauit: qd cum maxima victoria redisset. ¶ Decimo sexto: q: raro per obedientiam vadunt: sed per licentias procuratas: ne dicam extorsas. et frequenter cum minis et subannationibus extorcas: procuratas cum talibus licentijs suas consolationes corporales et temporales eundi pariter standi cum cardinalibus/regibus et episcopis et alijs dijs mundi visitandi consanguineos et amicos. eorum maledictas deuotas in monasterijs pellentes. vide qd legitur no. xxxij. dist. laici. et de pe. dist. ij. si est. ultra. v. colum. h. pernus. ibi. pellicium. et in glossa. i. allicunt. bibendi. discurrendi et per peregrinationes vagandi potius quam plorandi. contra illud. viij. q. i. scidum. et de off. or. quarto. xvj. q. i. monachi vagantes. xvij. q. ij. quida monacho. ¶ Decimo septimo: q: licentias tales quas procurant faciunt eas per prelatos in litteris eis datis ad eorum quasi excusationem et vanam gloriam obediencias appellari: quoniam tamen proprie non possit dici obediencia: nisi quam prelati subdito suo motu suo fine requisitione eius imponit et voluntate. alio potius obediencia prelati et satis facit misere consolationi subditi. qd contra. vt. §. e. ar. §. sciendum. h. alia vice dicitur est. Est autem differentia inter licentiam et obedienciam que est quodammodo inter permittere et precipere et velle. quod autem permittimus inuiti et toleramus. xxx. q. i. hacratione. iij. dist. deniq. Permittere autem tribus modis accipitur. vt no. iij. di. c. vlt. quod autem precipimus volumus. xiiij. q. i. qd precipitur. ¶ Et tales dupliciter offendunt. et q: parat et extorsas tales carnales licentias. et q: fingunt eas obediencias. qd est quod daturum mendacium et hypocrisis. xxi. q. v. cauere. xxi. q. i. nolo. ¶ Decimo octauo aliquoties non obediunt sub specie spiritus. quando eis aliquid consolabile pro corpore vel pro anima prelati iniungitur: vel vt vadant ad hospitium vel foris eariam ad comedendum: vel q: fedent in loco superior: vel q: non veniant ad chorum: vel q: vadant ad orandum quoniam alij laborant: vel q: dimittant abstinentiam specialem. et hoc sub specie humilitatis quasi vel austeritatis. si ista superbia occulta est. ar. xxi. q. ij. cu3 humilitatis. q: vera humilitas. vere obediens est in omnibus nihil habens de suo. xij. q. i. non dicatis. et talis austeritas voluntaria volutu caret. Et la. lviij. In die ieiunij vestri inuenitur voluntas vestra. et de hoc §. in §. multa. et tertio. in lxx. ar. Et idem genus inobediencie est vel pro refectione: vel pro ieiunio: vel pro orando: vel pro dormien-

dosensoris violare mandatu. fm Danielē. in col. iij. ⁊ de hoc supra etiā. Posset tñ subditus in tali cōsolatiua obedientia dicere prelato suo: Si placeret vobis pater refugerem istam cōsolationem. finautem: fiat voluntas vestra. et sic intelligitur. viij. q. i. sciendū. perfectus est tñ fimpliciter obedire ⁊ nihil prelato dicere. Et de tali obedientia dico. qd benedicta sit talis obedientia: que corpus ⁊ anima cōsolatur: qd aliqua similitudinē habet cum illa quam sunt sancti in patria habituri in duplici scola. corporis et anime. Apocal. vi. Esdre. ij. ¶ Decimono Acitur frequenter voluntatem prelatis: licz eis nihil dicant timore: aut ne eos tribulent: ⁊ non faciunt. cōtra tales dicat Luc. xij. Seruus scies voluntatem dñi. et non faciens ⁊ a pulabit plagis multis. xxxviij. dist. §. vt itaq. religiosus autem seruus est. liij. dist. multos. ¶ Vigesimo obedientias impositas p cōstitutiones vel ordinationes prelato: ū cōmuniter non seruāt. dicentes. non seruāt prelatis: nō seruiemus nos. cōtra tales dicat dñs Martb. xxiij. Via quecūq. dixerint vobis: seruare et facite: fm opera vero eorum nolite facere. p. dist. fm. i. q. i. non quales. Nam et si cōstituentes prelatis seruare debeat que cōstituerūt. vt. ix. dist. iustum est. Et qd quisq. iuris statuit ipse debeat vti eo. ex de consti. cum oēs. ff. qd quisq. iuris. l. j. ⁊ in p. in. decreto: ū humanum. nec debet alijs legem imponere: quā ipsi negligunt obseruare. et de preben. p. o illo: ū. si tñ non seruāt: seruare tenentur subditi. i. q. i. oia sacramēta. et. c. significasti. ⁊. c. nō quales. i. q. viij. si quis omnem. C. de legi. et cōsti. l. leges. ex de cōsti. c. j. ⁊. c. vlti. xix. dist. romano: ū. ¶ Dēs autē predicti articuli obedientie et puritatis ei⁹ insecui: et si qui alij inueniri possunt: per originalia superius allegata referēdo singula singulis ⁊ adaptando fm pudentiam legentium: que hic causa breuitatis non repero: ostendunt clare et legitime refellunt. Et huiusq. de obedientia et multiplici eius commendatione et transgressione dixisse plenissime sufficiat.

Articulus. lxxj. De disciplina.

В

Ed qꝛ dictum est de

**Discipli
ne acce
priones**

Obedientia qua reddis quod debes superiori:
Ergo est ut dicamus de disciplina q red
ditur quod debetur inferiori. ¶ Primo igit
ponam diuersas acceptationes huius nois disciplina. Dis
ciplina igit quadoq; dicit desiderium corrigendi inferior
res: et sic videt pars iustitie. Quadoq; dicit disciplina id
quod adhibetur ad correctione aliorum: sic sumitur Debe
ri. sili mi noli negligere disciplinam. in eodem. In disci
plina perseverantes et. Itē si extra disciplinam estis et
scieriam sumitur. xlv. dist. disciplina. Quadoq; disciplina
dicit effectus discipline sumptis scōo modo. et sic videt eam
describere Lxxvianus dicens: Disciplina est morū o:dina
ta correctio: et maiō:ū p:ecedentium patrū regularū ob
natio. Itē magister hugo de sancto victore. Disciplina in
quit est conuersatio bona et honesta: cui parū est non ma
lum facere: si non studet in his que bene agit per cuncta
irreprehensibilis apparere. ps. cxxij. et. xxxvj. et. j. Per. iij.
Dedina a malo et fac bonum. Bern. in epistolis. Discipuli
ua ceruicem summittit. deponit supercilia: q; verecunda et
pudo:ata. lxxvj. dist. non satis. cxxvj. dist. in scripturis. com
ponit vultū. ligat oculos. cxxij. q. v. nec solo. cxxij. in nos. v.
q. iij. in loco. cohibet. modera linguā. v. q. iij. in loco. qus
lam frenar. xlv. dist. c. cum seq. riam. xc. dist. per totum. se
dat. format incessum. xlv. dist. s. sicut ergo. xlv. dist. s. fi. Itē
magister hugo de sancto victore. Disciplina est omnium me
b:orū motus o:ordinatus: et dispositio decens in omni ba
bitu et actione. ¶ Disciplina primo modo sumpta
idem potest esse quod zelus. de quo in ps. lxxvij. et Joā. ij.
Zelus domus tue comedit me. et ex de custo. eucha. c. ij. Qui
zelus sic ab Aug. describitur in loco p:dicto. Bonus zelus
est feruor: animi quo mens abiecto timore humano p vir
tutis defensione accenditur et comeditur: q; quilibet p: a

Zelus
94 fr.

ua que viderit corrigere fatagit: si nequit tolerat et gemit.
 hoc pro batur. vij. q. i. ois qui. et caduerit. S. hoc etiam.
 h. hinc etiam Aug. ibi. Irasci iustus peccatis palearii. et.
 et. ibi. non clamat. glos. alres. fed intus gemit dices. Quia
 deficit in dolo: et vita mea: et anni mei in gemitibus. et. h.
 hic idem. columba a molestijs querit auolare. fed dilectio
 ne non amittit: sed semp gemit. facit. ij. q. iij. q. iij. q. iij.
 q. iij. q. c. recedere. et. quida. ibi. Cum vero eis per quos eccle
 sia regitur: adest salua pace potestas discipline. et. C. Ad
 zelum autem primo videtur pertinere dolo: de dei contra
 melia. qui est quasi scissura co: dis: quam interdum indica
 scissura co: po: is vel vestis. Job. l. j. de pe. dist. i. S. hoc idem
 h. hinc etiam. Secundo tabescentia: que est quoniam dolo: ve
 hementior: aut diuturnior fuerit. ps. cxxviii. Super inimi
 cos tuos tabescebam. Et idem. ps. lxx. zelau super iniquos.
 Tertio ira per zelum: que est appetitus vltisendi dei ofe
 nsam: que ira est odium contra vitium. ps. cxxviii. Non
 ne qui oderunt te dñe oderam. vij. q. i. S. hoc etiam tuc. h.
 hic idem in ps. irasci iustus pctis palearii. lxxv. dist. odio.
 xij. q. iij. duo ista. in iudice quoniam signu ire maxime in se
 reda fenetria cauendu est. ij. q. iij. S. si ergo. h. ira em viri. et. c.
 illa. et. c. ira. et. c. cu apd. It. ps. cxxviii. Perfecto odio ode
 ra illos. Perfectus odiu est quo inimicos dei vsq ad dile
 ctionem persequimur: non habentes pacem cum eis: qd iu
 sunt dei inimici. q. fin. B. ego. dei se amicum denegat: qui
 eius placet inimici. De isto bono odio loquitur. xij. q. v.
 non est innocentie. Vel perfectum odium dicitur omnia
 perfectorum: quo peccata hominum non homines odio
 habentur. vt p. c. odio. et. c. duo. Ambro. Qui habent ze
 lum dei omnes inimicos putant suos qui sunt hostes dei:
 quis patrem fratrem sorore. de omnibus dicunt. ps. p. c.
 Et inimici facti sunt mihi. De isto zelo. xij. q. v. si audie
 ris. et. q. iij. q. christus. rlv. distin. disciplina. xij. q. viij. les
 gi. et. c. petrus. xij. q. i. dilectissimis. Idem. Nemo grauior
 hostis omnium. q. qui omnium ledit aucto: em. Augu.
 Unumque q. christiani zelus domus dei comedit. Non
 em est magis domus tua. q. illa vbi habes salutem eternam. si
 ergo in domo. (ne qd puerum fiat) fatagit: in domo dñi
 vbi salus est pposita et requies fine fine non debes pati
 quatun in te est: si qd peruersum fore videris. C. Noradu
 etiam q. non videtur omnino idem esse zelus et ira per
 zelum. Bonus zelus est. vt ait glos. Aug. super illud Joa.
 ij. c. zelus domus tue et feruo: animi. et. vt propi. h. disci
 plina. s. Ira vero per zelum est ira iusta. de qua glos. sup
 illud Mart. v. Omnis qui irascitur. Iusta ira est mater
 discipline. Et super illud Job. v. Virum stultum interfus
 cit ira. dicit B. ego. Est ira per zelum qua irasci sicut nobis
 nostris primis erratibus debemus. de hac ira dicit glos.
 super illud Eccl. viij. Melior est ira risu. et. Decet ira q
 vitij irascimur. It. morand. q. super illud Eccl. iij.
 Summe tibi sartagine ferream. dicit glos. B. ego. Nullu
 maius sacrificiu deo est. q. zelus aiaru. dei gloria in finem
 do defendit. Zelus carbo est que vnus de seraphin accepit
 de altari celesti: et tergit labia Es. eiusd. v. vij. q. i. scri
 pturis. Nam non sunt digna predicare labia illa verbum
 dei: que hic carbo non tengerit. ps. lviij. Mors in labijs
 eoru. vbi litera comunis h: gladius in labijs eoru. In la
 bijs quoniam verbu dei qd dicit et esse sps et vita. de
 pe. dist. iij. si ex bono. mors est. ppter defectum enim zeli
 verbum dei ira frigide annuntiat aliqui q. auditores eo
 ru inde potius frigescent q. accendantur. B. ego. Pec
 frigidu verba ignita pferre non pot. ppter ignem istum bi
 crum est de helia. Eccl. rlvij. Surrexit helias ppheta q. si
 ignis. P. ouer. r. Vis sermo dei ignit. et. Zach. xij. Po
 na duces iuda sicut caminum ignis in lignis.

Ad relin-
quendo
crent.

Equitur de his que

Possunt incitare ad correctionem faciendam. **facienda**
Et primo incitare potest frequens admonitio incitantio facit scripture. **Matth. viii.** Si peccauerit in re fra tior.

15 úp

Libro II.

ter tuus: corripe eum inter te et ipsum solum. ij. q. i. si peccauerit. vbi de hoc. xlv. dist. sed illud. vbi de hoc. xlii. q. i. ira plane. r. c. duo ista. vbi de hoc. et de iudic. nouit. vbi de hoc. et de hereti. cum et iniuncto. s. ne quisq. vbi de hoc. Galat. vi. Si preoccupatus fuerit homo in aliquo delicto: vos qui spirituales estis. instruite binos in spiritu lenitatis. s. ad Thessal. iiii. Rogamus vos fratres corripere inquietos. Prouer. xxiij. Noli subtrahere a prauo disciplinam. Eccli. vii. s. fili tibi sunt erudi illos: et curua illos a pueritia eorum. Eiusdem. xxx. Tunde latera eius dum infans est: ne forte induret et non credat tibi. Ibidem. Doce filium tuum: et opera re in illum: ne in turpitudinem illius offendas. Ephe. vi. Educate filios vestros in disciplina et correctione domini. ij. ad Timoth. iiii. Argue obsecra increpa r. c. xlv. dist. c. j. r. c. cu beatus. ij. ad Timoth. iiii. His scriptura diuinitus inspirata utilis est ad docendum: ad corripiendum r. c. ps. xcviij. Deus tu propitius fuisti eis et visitans in omnes admonitiones eorum. vbi dicit expositio. non odij: s. pacis est talis vitio qua flagellat pater filium ne pereat. necesse dominus iudicem exhibet sed amicum. Esa. ix. Zelus domini exercituum faciet hoc. dum in virga et verberibus iniquitates visitat et peccata. Apocal. iij. Ego quos amo arguo et castigo. Amos. iij. Tantummodo vos cognoui ex omnibus congregationibus terre: idcirco visitabo super vos omnes iniquitates vestras. de hoc. xlv. dist. in. quasi per totum. et magis me in pre. c. cum paulus. et. s. salomon. c. licet. c. disciplina et. c. licet. ij. xlii. q. i. iij. ipsa pias. c. quid faciet. c. nimium sunt iniqui. c. displicet. c. qui peccat. c. si ecclesia. v. q. v. non omnis. c. non osculatur. et de off. o. licet. c. irrefragabilis. et de accusa. qualiter. ij. de simo. licet heli. de sta. mo. in singulis. r. c. ea que. cum multis. Secundo incitat ad correctionem faciendam. exemplum maxime christi. de cuius zelo habes Mat. xij. Joa. ij. Mar. xij. et Luce. xix. ps. lviij. Zelus domus tue comedit me r. c. et de custo. eu. c. ij. q. i. vendentes. c. saluato. xlii. q. i. iij. qui peccat. lxxviii. dist. c. j. ciens. xvi. q. vii. et hoc diximus. Esa. lix. Perturbatus est domus pallio zeli. Anti. ij. En ipse stat post parietem. ad modum scilicet zelantis et auscultantis. Templum zeli habes Exod. xxxij. in moysi et leuitis vindictam sumentibus de idololatria populi iudaici. et pre. c. disciplina. dist. xlv. Num. xxi. in phinee qui occidit filium israelitam coeuntem cum madianita. de quo dominus ad moysen: Phinees filius eleazar auerit iram meam a filiis israel. quia zelo meo contra eos commotus est. de hoc. xlii. q. vii. legi. cum. c. seq. ij. q. vii. s. item cum balaam. r. cum phinees. r. xlii. q. i. iij. q. christus. Item in helia. iij. Regu. x. qui interfecit prophetas baal: et fecit descendere ignem super duos quinquagenarios. iij. Reg. i. et pre. c. q. christus. Item in matathia. s. Machab. ij. qui cruciavit iudeum sacrificantem idolis. et pre. c. q. christus. Item in petro anima duertente in ananiam et saphiram. Act. v. xlii. q. vii. legi. et. c. petrus. Item in paulo occidente Elimum magum. Act. xxi. xlv. dist. s. salomon. de isto zelo est quarta beatitudo. Beati qui elurium et sitiunt iustitiam. Tertio utilitas ex correctione proueniens. virga enim correctionis fructifera est. ps. xxi. Virga tua et baculus tuus r. c. Bego. Virga percutimur. baculo sustentamur. xlv. dist. disciplina. unde significata est per virgam illam. que protulit flores et amygdala. Num. xvij. Utilitatem correctionis in multis locis insinuat sacra scriptura. Prouer. xvij. Melior est manifesta correctio quam amor absconditus. et in eodem. Meliora sunt vulnera diligenter quam fraudulenta oscula odientis. v. q. v. non omnis. r. c. non osculatur. xlii. q. i. iij. nini. et. c. xviij. Qui corripit hominem: gratiam postea inueniet apud eum. magis quam qui per blandimenta lingue decipit. eiusdem. xxx. Virga argus correctio tribuit sapientiam. Eccli. vii. Melior est a sapiente corripit quam stultorum adulatione decipi. Eccli. xxx. Qui diligit filium assidue illi flagella: ut leuetur in nominis suo. facit. xlii. q. i. iij. ea vindicta. Item in eodem. Qui docet filium suum: laudabitur in illo. Augu. ad Timoth.

thum. Non omnis qui parat amicum est. nec omnis qui verberat inimicus. Melior est cum seueritate diligere: quam cum lenitate decipere. vtilius esurienti panis tollit: quam de cibo securus iustitia negligat: quam esurienti panis frangit: ut iniustitie seductus acquiescat. et qui phreneticum ligat: et qui lethargicum excitat: amobus molestus. amobus amat. hec verba ponuntur in pre. c. nimium. xlii. q. i. iij. et cipsa pietas. r. c. quid faciet. Item Augu. Quis nos potest amplius amare quam deus: et tamen nos non solum docere suauitatem: verum etiam salubriter terrere non cessat. Quarto damnum proueniens ex defectu correctionis. quod in multis scripturis insinuat. s. Regu. iij. Scribo aduersus heli omnia que locutus sum super domum eius: eo quod nouerit indigne agere filios suos: et tamen non corripuit eos. unde et voce diuina dicitur ei. Nonne isti filios tuos magis quam me. de hoc. xlv. dist. s. necesse. iij. Regu. i. Adonias eleuabatur. dicens: Ego regnabo. r. j. nec corripuit eum pater eius aliquando. quem hac occasione postea salomon frater eius fecit occidi. Unde et gratias postea salomon dauid erga filios bonitatem non discipline seueritatem exercebat: eorum iuuentutem experimento didicit perniciosam: quorum pueritiam vagalicia permisit esse voluptuosam. Anus quippe eorum: sororem suam stupro corrumpens. iij. Regu. xii. a fratre eius absolone scilicet inter epulas quas fratribus suis fraudulenter parauerat: obtruncatus est. Absolon postquam veniam a patre obtinuit: de regno illum expulit: et ad concubinas eius ingressus est: deum per inuia deserti patrem persequens quereui inhe. it. xlv. dist. pre. s. necesse. Item Prouer. xii. Qui parat virge: odit filium. qui autem diligit instanter erudit. facit. xlii. q. i. iij. displicet. r. quare mouetur pater. Prouer. xxi. Puer qui dimittitur voluntati sue: confundit matrem suam. Eccli. xxi. Confusio patris est de filio indisciplinato. eiusdem. xli. De patre impio queruntur filii: quonia propter eum sunt in tormento. ij. q. vii. q. r. tur. Esa. xlii. Preparare filios eius occisioni in iniquitate patrum eorum. De Sequitur de impedimentis correctionis. Notandum igitur quod oco sunt que solent impedire ne correctio debito modo fiat. Primum est indisciplinatio. Augu. loquens prelati. Quando necessitas discipline in moribus coercendis dare vos dura verba compellit: si etiam vos excessisse modum sentitis: non a vobis exigitur ut a subditis veniam postuleris: ne apud eos quos oportet esse subiectos: dum nimium seruatur humilitas regendi frangatur auctoritas: et tamen perenda est venia ab omnium domino qui nouit eos quos plus iusto forte corripitis: quanta beniuolentia diligatis. lxxvi. di. quando. vbi no. q. auctoritas illa: Et de pus reconciliari fratri tuo. Mat. v. de prelati non intelligitur: nisi quando ex odio corrigunt. Item Eccli. xlii. Noli esse humilis in sapientia tua. ad Titu. ij. De loquere et exhortare et argue cum omni imperio. Secundum est timor scandalum. sed veritas vite doctrine vel iudicii propter scandalum dimittenda non est. et de reg. iur. q. scandalizauerit. vbi de hoc no. xj. q. i. iij. inter verba. et vide quod no. et de renuntia. nisi cum pudem. s. pro graui. et de no. op. nun. c. cum et iniuncto. Item Galat. ij. dicit paulus. Quum venisset petrus antiochiam: in facie restitit ei quia reprehensibilis erat. ij. q. vii. paulus. Mat. xv. quum diceret christus. Satis quia pharisei audito hoc verbo scandalizati sunt. ipse respondit. Omnis plantatio quam non plantauit pater meus eradicabitur. finite ees quia cecidit et duces eorum. pre. c. inter verba. Tertium est timor humanus vel mundanus. contra quod legitur de helia Eccli. xlv. Non pertimuit principem. nec superauit eum verbum aliquod. et. iij. Regu. xvij. dixit helias ad achab regem. Non conturbabo ego israel: sed tu et domus patris tui. et Joanes herodem arguebat dicens. Non licet tibi habere uxorem fratris tui. Mar. vi. xlii. q. i. iij. vnusquisque. s. facile enim a iustitia deuiat: qui hominem timet. sic pilatus timore domini

Corre
ctione
iud

tesunt christum morti adiudicauit. Iohan. xij. q. iij. quas
tior. et c. quisquis. **Qu**artum est remissio. de qua exem
plum habetur in heli. i. Regu. ij. qui remisit arguebat fi
lios suos dicens. Quare facitis res huiusmodi quas ego
audio. p. vij. dist. i. s. necesse. Non sic paulus. xlij. dist. ephes
sis. non moyses. xlv. dist. disciplina. De negligentia ma
xime in corrigendo prelatorum: que est in eis peccatum
morale. lxxij. dist. in p. mis. v. c. vsq. ad. s. sicut aut. et ef
de of. archid. ea q. legit et no. et de of. o. irrefragabili. vbi
de hoc legitur et no. in glos. i. **Q**uintum et sextum sunt
austeritas et indiscretio. contra que duo sunt in arca testa
menti cum virga et manna. Heb. ix. In virga correctio. in
manna mansuetudo. contra austeritatem. xlv. dist. disci
plina. contra austeritatem dicitur Gala. vi. Vos qui spiri
tuales estis in instruere huiusmodi in spiritu lenitatis. Con
tra indiscretionem dicitur Proverb. xij. In ore stulti vir
ga superbie. Ifaciendum est ergo temperamentum quoddam
inter rigorem et desidiu. vt p. e. c. disciplina. et e. dist. oes
qui. Et leniter castigatus reuerentiam exhibet castiganti
asperitatis autem nimie increpatio. nec correctionem re
cipit. nec salutem. xlv. dist. cum beatus. Item rector: sub
ditus pietas mater disciplina vero patrem exhibeat. xlv.
dist. sed illud. et in. s. seq. hinc etiam. **S**eptimum est ira
vel odium. Proverb. xvij. Spiritu ad irascendum facies
quis poterit sustinere? Eccl. xij. Est correctio mendax in
ira contumeliosus. videtur esse correctio: quod potius est
corruptio vel conuiciatio. xj. q. iij. ira. s. et. c. ira. q. et. c. illa. et
p. e. c. quatuor. **I**n viris patrum legitur q. discipulus
Macharij ipsum precedens in via inueniens presbyter
ru idolo: dixit ei. quo vadis demon? quem ipse presby
ter percussit vsq. ad mortem. Macharius sequens disci
pulum: et obuians eidem presbytero: dixit ei. salueris. ex
quo verbo conuersus fuit presbyter. unde Hierony. Vide
quid benignitas sermonis: quid austeritas fecerit. Sa
piens ecclesiasticus. Eccl. vi. Verbum dulce multiplicat
amicos: et mitigat inimicos. **O**ctauum est amor: terre
nozu. Genes. iij. dixit cayn. Num custos fratris mei sum
ego? de pe. di. s. serpens. Cayn interperat possessio. Ama
tor: possessionum: custodia fratrum negligit. contra illud.
Eccl. xij. Perde pecunia propter fratrem. Malus aut
prelatus dicit verbum cayn: qui magis curat de pecunia
q. de anima. p. per quam christus Apocal. i. Ephe. v. mo
tus est. Bern. Cadir asina: et est qui subleuet. perit ani
ma: et non est qui adiuuet. Idem. Venient ante tribunal
christi: et audietur populo: um querela grauis: et accusa
tio dura: quoru vivere stipendij et non diluerit peccata.
ad hoc. q. i. s. ipse facit dotes. iij. q. i. placuit. l. di. si q. dia
onus. expressum. **N**on est timor: detractionis vel appe
titus adulationis. Prelati em timentes asperitatem lin
gue subdito: ru: aut falsa blandimenta: et periculosas adu
lationes libenter accipientes: p. mittunt eos in peccatis ia
cere. et isti an tribunal christi accusaturi sunt tales platos
in die iudicii: vt dicit papa homisda. l. di. si quis diaconus
aut presbyter. et Hiero. xlv. dist. s. illud. propter easde adu
lationes iustitia deserit. s. q. s. sunt nonnulli. **E**

Corrige
dimos
tus.

Equit de modo fa

ciendi correctionem. Attendendum ergo q.
correctio procedere debet ex amore. Apoc.
iij. Ego quos amo corrogo. arguo et castigo.
xlv. dist. licet. s. et. Sed vtrum aliqui qui illos maxime corri
gunt: quos non amant: quorum ab his quibus adhibetur
non reputatur correctio: sed hostilis persecutio. Eiaie. xj.
Egredietur virga de radice iesse. Iesse interpretatur in
cendium. et debet ex incendio amoris: egredi virga corre
ctionis. ij. Thessa. vlti. cap. Nolite quasi inimicum epist
mare illum: sed corripite vt fratrem. **M** autem ex amore
correctio facienda est: est expressum. xxiij. q. iij. ita plane.
ibi. Et hec omnia cum dilectione corrigendi: non cu odio
persequendi faciat. et c. nimium. vltra medium ibi. Illi se

uientes cupiditate: isti charitate. et c. ea vindicta. Ea vin
dicta que valet ad correctionem no prohibetur. et. i. Sed
huic vindicta inferende non est idoneus: nisi qui odium
quo flagrare homines solent: qui se vindicare desiderat:
dilectione et mansuetudine superauerint. et. i. Quem enim
diligat dominus: corrigit: flagellat autem omnem filium
quem recipit. Proverb. iij. et Heb. xij. et. i. Animaduertentes
eos non amare correctionem: sed odio desiderare vindi
ctam. Item correctio debet fieri cum compassione. Aug.
Duo ista nomina quu dicimus homo peccator: no vtiq.
frustra dicuntur: quia peccator: est corripe: et quia homo
miserere: nec omnino liberabis hominem: nisi quu perse
cutus fueris peccator: em. xxiij. q. iij. duo ista. ps. cxi. Corri
piet me iustus in misericordia: et in crepabit me. sicut dicit
glos. super illud Mat. v. Beati qui esuriunt et sitiunt
iustitiam. iustitie lumen est misericordia: dia. Jacobi. ij. Iusti
tia sine misericordia: cecus furor: zelus absq. misericordia
est vt cecus sagittarius qui intendens occidere feram: oc
cidit hominem: sicut lamech: qui intendens sagittare fes
ra: sagittauit Cayn. Gen. iij. xxiij. q. i. quomodo. ignis zel
li ardere. xlv. dist. disciplina. debet in oleo misericordie.
S. ego. super Ezech. Zeli sacri distractio de virtute miseri
cordie necesse est vt ardeat. ad hoc. xlv. dist. disciplina.
Ideo necesse est eu qui alios habet corrigere: iugiter me
ditari in seipso p. p. iam infirmitatem: vt sciat quid alij por
tare possunt. l. dist. considerandum nobis est. viij. q. i. de
mens. Contra quod aliqui prelari faciunt. xviij. q. viij. allu
gant. ps. ix. Sciant gentes quoniam homines sunt. Gal.
vi. Considerans temetipsum: ne et tu reueris. Ecclesiasti
ci. xxi. Intellige que sunt proximi tui ex teipso. S. ego.
Omnipotens deus idcirco principem apostolorum per
misit cadere: vt in culpa sua disceret qualiter alius miseri
ri debuisset. vt p. e. c. considerandum. Et de christo legitur
Eiaie. liij. Virum dolorum et scientem infirmitatem. ad
Heb. xij. Non habemus pontificem qui non possit com
pati infirmitatibus nostris: terarum autem per omnia p.
similitudine absq. peccato. qui non didicit pati disciplina
nescit eam in alijs. ar. s. c. considerandum. exercere. **Q**ui
dam religiosi habentes abbatem torrorem crudelissimu
inexpertem discipline: quam volebat in alios exercere:
coegerunt eum sedere per mensu inter fratres: et gere
re se taq. simplicem fratrem: quem quotidie perclaman
tes et egregie verberantes: tandem restituerunt eum se
di sue: dicentes. Ecce per mensem fuisti in scholis discipli
ne: et non solum audisti doctrinam discipline: sed etiam
sensisti. non erat mirum si nesciebas quod non didiceras
sis memor: eorum que didicisti: alioquin rememoratio
faciemus tibi. vbi Heb. iij. Eia. liij. Eius qui didicit ex his
que passus est disciplina. Unde dicit sapiens. Ecclesiasti
ci. xxiij. sententialiter. Inexpertus qd nouit et S. ego. i.
Cum in magistrum sumi non debeat: qui formam disci
puli non assumpsit: nec sit p. ficiendus qui p. esse non
nouit. et de elec. cum in magistrum. facit. l. xj. dist. miseri
xviij. q. i. si dericatus. Sunt multi qui alios dure volunt cor
rigere: se tamen nolentes corrigi. Contra quos Bern. su
per illo verbo. Beati qui esuriunt et sitiunt iustitiam.
Mat. v. Sunt multi qui zelu iustitie videntur habere
sed si vera haberet zelu se festinarer corrigere et correctio
ne recipere: sed q. hoc nolunt veru zelu no habet. Contra ta
les dicit dñs Mat. v. et Luc. vi. Hypocrita eice p. mu
trabem de oculo tuo: et tunc perfpices vt educas festuca
de oculo fratris tui. Inter alia signa que ponit Aug. quo
modo cognoscat hypocrita est vnus: quia hypocrite faci
les sunt ad reprehendendu: vt videant habere zelu. Ta
lium qui nolunt corrigi: est ille qui dicitur. Noli me tange
re. tales a solo deo sunt curabiles: quu omnem humanus
tractu fugiunt. p. qd dicit a dño in ps. lxxij. Imple facies
eoru ignominia: et querent nome tuu dñe. Supbi et pesti
lentes nolunt corrigi. Proverb. xv. Non amat pestilens
qui se corripit. et Sap. ij. Dixerunt impij non recte cogi

rantes et cetera. **I**mproperat nobis peccata legis: et diffamantes in nobis peccata discipline. **P**rouerb. xv. Qui increpationes odit morietur. **I**n corrigibilis characterē habet bestie. i. diaboli: qui est incorrigibilis. **A**pocal. xix. Unde iudeis incorrigibilibus ait dñs Joan. viij. Vos ex patre diabolo estis. et talis incorrigibilis a domino maledicū deuterono. xxvij. Sit celum quod supra te est eneuū: et terra quā calcas ferrea. **T**ūc ergo fit celum eneuū: quando oīas nō habet deuotionē. terra fit ferrea qñ ceciducunt et obstinatis nullū fructū affert impatiētia. **L**uce. xviij. **E**sa. xlvij. Scio qz durus es tu: et neruus ferreus ceruix tua: et frons tua enea. verbū corrigentis. **E**sa. xlv. Audite me duro corde. **P**rouerb. xvij. Peccator: quū in profundum malosū venerit: cōtēnit scz cor: rectionem. xvij. dist. nec liquit. vbi ponūtur hec verba. Et sequit ibi. **I**ra obstinari et pūmaces exiterunt vt doceri non velint. et est de iudic. cū nō ab homine. ps. xcij. Nolite obdurare cor: davestra. **C**irē correctio debet fieri cū mansuetudine. ps. lxxix. Supue nū mansuetudo et corripimur. **S**eneca. Virium animi si cut vitia cor: poris leniter tractāda sunt. **A**mbro. sup. **L**uca. **P**lus proficit amica correctio: q̄ acufatio turbulenta. **I**lla pudorē incutit: hec indignationē mouet. **S**al. vi. Vos qui spūales estis: instruite hñōi in spū lenitatis. l. dist. pōderet. faciūt sepe all. c. xlv. dist. licet. j. et ij. et c. disciplina. **J**elus feder in fornace vel in ira: fornacem. scz vñm irascibilē. vnde de facili emicant scintille ire: quibz turbatur oculus mentis. ps. xxx. **C**or turbatus est in ira oculus. (i. ratio) me et illud **L**aro. **I**mpedit ira anīmū ne possit cernere verū. Et sup illud **J**ob. v. Virū stultum interficit iracundia. **D**ist. **E**rgo. **I**ra per selū turbat. **I**psē nāqz zelus rectitudinis dū ad eum mentis agitat: turbat. **I**deo sancti viri impetum ire sentientes: supersedent correctioni donec ira cessauerit: et tranquillitas in mente facta sit: imitari volentes illum cui dicat. **S**ap. xij. **L**u dñator: virtutis cum tranquillitate iudicās. **A**ug. Non cōcupiscit deus reo: vñm dicam tāq̄ saturari desiderans: sed quod iustum est cum tranquillitate discernit: et recta voluntate disponit: vt etia malis sint inordinari. **E**rgo. **I**ra dei non est vt hoīs p̄turbario cōcūti animi: sed tranquillā iusti iudicij cōstitutio. de pe. dist. iij. productio: neqz em deus hoībuz: sed virijs irascitur. dicit **H**iero. de pe. dist. i. q̄ ob: em. **J**aco. j. **I**ra viri iustitiam dei non operatur. vj. q. iij. ira. j. et ij. cū. c. leg. **D**io: genes philosophus quū esset iratus seruo suo ait. **J**am te nisi essem iratus verberis enecassem. xj. q. iij. cū apud. **C**assianus in. viij. li. de spiritu ire ait. **I**ra em in nris cordibus insidente: et oculum mentis noīis tenebris excecante: nec iudicium recte discretionis acquirere: nec cōtēplationis intuitum: nec maturitatem cōsiliij possidere: nec vire participes: nec iustitie tenaces: sed nec spūalis quide ac materia luminis capaces poterimus epistare: qz turbatus est inq̄ ps. xxx. p̄e ira oculus scilz ipsa mens. et **E**ccl. vij. **I**ra in co: de insipientiū requiescit. et ira q̄ p̄didit pudentes. **V**ir iracundus inhonestus est. et iracundia agit sine cōsilio. et **P**rouerb. xxix. **I**n aliam translationem. scz lenitētia vna. **P**rouerb. xxvj. **D**omo iracundus suscitāt rixas. eiusdē. xxix. **V**ir iracundus puocat rixas. et **E**ccl. xxvij. **D**omo iracundus incedit litem. **V**ir autē iracundus effodit peccata. **I**n oībus aut iracundis non exilit scintilla de fornace vis irascibilis: sed flamma totum vorans. et qd zelo scd ceperint: furore psumunt. **I**n eis opus sanctū quod zelus sanctus tenebat: ira rapit et sibi vendicat. scintilla vero ire: etsi aliquid turbationis oculi mentis ingerat: non tamē opus sciētie zelo inceptum sibi vendicat. **E**rgo. **I**lla p̄e postroz sollicitudo est vtilis. illa est cautela laudabilis: in qua totum ratio agit: et furo: sibi nihil vendicat. **R**estringenda est subratione potestas. nec est qd agendū prius q̄ cōcūta ad tranquillatē mens redeat. **N**ā cōmōtionis tpe iustū putat esse oē quod fecerit. xj. q. iij. illa. **S**imile invenitur in viro q̄ ex iustitia reddere vult debitū vpo: cui op̄i dupliciter se pōt ingere voluptas. **V**el sic vt opus ius

stie non auferat: vel ita vt in totū sibi rapiat vt scilz solo voluptatis amore cōsumatur. **S**ala. iij. **S**ic stulti estis: vt cū spiritu ceperitis: nunc carne cōsumemini. **H**iero. **A**dulter est in suam vpo: amator ardentior. xxix. q. iij. origo. et vide. xxix. q. v. c. j. et xij. dist. nerui. in fi. **S**imile accidit in illo qui ex charitate vult dare eleemosynam: cui vana gloria dupliciter se potest ingerere. aut per modum titillationis vel tērationis: aut per modum cōsensu delibetati. de qua incipit quis tabescere et cōtabescere: et inaniri et inflari. et se hoībuz appetit innotescere: non dei gloriam querens: sed suam vt ab hoībuz videatur. **S**m Aug. in sermone de cōfessore non pontifice. **P**rima periculosa non est: qz omne bonum opus gloriam secum portat: et letitiam: que non homini: sed deo assignanda est: vt de glo rificetur: et proximis vt edificetur. **M**atth. v. **L**uceat lux vestra et c. **S**ecunda periculosa. de qua legit et no. i. q. i. v. de. in glo. j. **S**imile etiam accidit in eo qui ex deuotione inchoat iter hierosolymitanum: et intrat in cor eius cogitatio de negotiatioe ibi exercēda. que cogitatio dupliciter se potest ingerere vt pus et tunc periculosa: vel vt postea et tunc non: quia periculis est intentio attendēda. **S**m Aug. in primo sermone. et ar. xxix. q. v. de occidendis. **C**irē correctio occulte et secreto faciēda est si ocula fit culpa. **M**atth. xxvij. si peccauerit in te et c. ij. q. j. si peccauerit. et et de iudic. nouit. vbi de hoc et et de here. cū er iniuncto. **S**ic quisqz vbi de hoc. **S**i vero culpa fit manifesta: manifeste faciēda est. **I**ad **T**imoth. v. **P**eccātes corā omnibus argue: vt ceteri timorem habeant. c. v. di. sed illud **J**ido. **M**anifesta peccata non sunt occulta correctione purgāda. q̄ palā nocent: palam corrigantur: vt dñi aperta obiurgatione sanantur: hi qui imitando eos deliquērunt corrigantur. dum vnus corripitur plurimi emendantur: necesse est: vt p̄o multorum saluatione vnus cōdētur. q̄ per vnus licentiam multi perdidit. **A**ug. **I**ra erga delinquentem sermo est proferendus: sicut eius qui corripitur expositat salus. de hoc legitur et no. et de pe. et re. c. j. **C**irē in correctione attendendus est stat personarum que corriguntur: quia non sanat oculum: qd sanat calcaneum. ad hoc op. ar. eorum que leguntur et no. xxix. q. j. qui cōtra. xl. dist. homo christianus. et de iure iur. quidam medicus impericus vno collyrio omnium oculos vult curare. xxix. dist. sciendum. **S**eneca. **C**um veteranis parcius est agendum. **I**ad **T**imoth. iij. **S**enio: em ne increpaueris: sed oblecta vt patrem. et. lxxvj. dist. tanta ibi. canis tuis parcius. quod qualiter intelligendum sit habetur. ij. q. vij. paulus. **C**irē in correctione etiam seruanda est modestia. tenendum enim est medium inter remissionem et discretū zelū. **I**ad **T**imoth. ij. **S**eruū dñi oportet esse patientem: cum modestia corripientem. de hoc factis. **S**matine. xlv. dist. qñ p̄ totū. **Q**ui nō possunt benignitate corrigi: terrore sunt corrigendi. optime facit. xxix. dist. sciendū. l. dist. vt cōstitueret. ibi. **L**ogut em multas inueni remedicinas: multorum experimenta morborum: et de vi. et ho. cleric. vt clericor. ibi. vt quos diuinus timor: amalo non reuocat: repositis salte pena cohibeat a peccato. vbi de hoc plures sunt concordantie. **A**ug. ad bonificiū. **Q**uidam dicit pudore et libertate liberos retinere sanctius esse credo q̄ metu. Et subdit **A**ug. **H**oc quidem verū est. Sed sicut meliores sunt quos dirigit amor: ita plures sunt quos corrigit timor. **R**oboa fil. **S**alomonis. cre dens cōsilio iuniorū terrens p̄p̄in et cōmationibus vrens decem tribus perdidit. ij. **R**egū. xij. vj. q. j. deniqz. **J**ido: us. **Q**ui blādo verbo castigatus non corrigit: alius qui acius necesse est vt arguas. **E**ū dolo: em abscondenda sunt q̄ leniter sanari nō p̄nt. **S**yrac. papa. **I**ferro necesse est vt abiciantur vulnera: que fomento: nō non senserint medicinam. lxxix. dist. plurimos. in fi. **J**de dicit **S**ym machus. xvj. q. j. in canonibus. **B**ern. super **L**anti. **Z**elum inquit em inflamat charitas: in fomes sciētia: firmet cōstantia: sit seruus: sit circumspexus: sit inuictus. **J**dem

Lower
cio qñ
pato sit
exercens
da.

Quo zelus feruidior ac vehemensior: spūs pfusio: q̄ cha-
ritas: eo vigilatiori scientia opus est: q̄ zelum supp:imat:
spūs tepet: o: dinet charitatem. Sunt qui zelū habēt nō
fm sciētia. Rom. xv. q. i. s. i. q̄ vulgariter vocant hoies si
ne capite beluina rabie sentientes in peccatores cōiūcis
eos dehonēstātes: nō medicos: sed hostes se exhibentes:
quātum in eis est iudiciū dei euacuantes: dum omnia hic
vindicare volunt. si em̄ oia hic iudicarent (vt dicit Aug.)
locum diuina iudicia non haberent. vs. q. s. si oia. Ipsi offi-
cium demonū quod est torquere. Mar. xviij. tradidit eū
tororibus. de pe. di. iij. s. i. x. tradidit. diligenter facerēt:
si haberēt potestare in ore eorū personant hē voces dia-
bolice. crucifigatur. Luc. xxiij. cōfundatur: deponat: etiā
tur. potestas eorū vt gladius in manibus furibundi. vir
ab ore eorū auditur: corrigatur. ipsi solū vere no:unt. et
secare cum omni egritudine ignem et ferrum adhibere vo-
lūt: ignorantes q̄ oim medicamentoz saluberrimū est sa-
pientia. Sap. ix. circa finē. Per sapientia sanati sunt quis
cū placuerit ab initio. eiusdē. rvi. Nec herba: nec mala:
gma sanauit eos: sed sermo tuus dñi qui sanat oia. Pec-
catores (vt ait dionysius) ramq̄ cecū in nuducendi sunt.
Tullius. Andic: fulcendi sunt q̄ nuunt. erigendi sunt qui
ceciderunt. et sanandi qui vulnerari sunt: et nouo vulne-
re transigendi. Qui zelū indiscretum habēt: similes sunt
illis qui reficiunt vereres patellas: qui foramē vnum vo-
lētēs obstruere vno ictu mallei multa faciūt: vel illud au-
gent: vel patellam oino confringunt. facit. rxi. q. vii. ali-
gant. videntur tales credere q̄ oia vasa sunt malleabilia
quū tamē fictilia vel vitrea malleatione potius cōfringā-
tur. facit. rxiij. q. iij. qui fm carnem. Correctio est refectio
vasozū spūalium cōfractozū. Eccl. xxi. Co: fatui quasivas
cōfractum. q̄. Timor b. ij. In domo magna sunt vasa: non
solū aurea et argentea: sed etiam lignea et fictilia. vt pre-
c. qui fm carnem. Ibi correctionem hoim facile desperant:
ad male sentiendū de hoibus faciles: ad male faciendum
difficiles. cōtra illud Amb: o. de oibus iudicat. glos. i. bene
presumit qui fidem esse in oibus arbitrat. rxi. q. iij. in-
nocens. bi peruersum sanitoz: cordibus suis p̄fecerūt:
qui mala fratū tam facilliter p̄mittunt intrare: bona vero
vir vel raro. Opinione malam de aliquo cōceptā vir aut
raro deponunt. p̄tra id. rj. q. iij. absit. et melius. in. c. in mul-
tis. Contra muscas vel pulices in gladio magno pugna-
re volunt: similes cuidā qui dū musculam quādam quam
videbat sup caput alterius volitantē securi intenderet p̄-
cutere etcereb: auit eum. Multotiens dū tales ligna pec-
catozū intendūt cedere: fugit securis manum eorū: et fer-
rū lapsus de manib: proximoz occidit. Deutero. xix. glos.
simpliciter ligna succidimus: quū delinquentium vitia p̄ia
intentione refecamus. securis manum fugit: quū increpa-
tio in asperitatem sese pertrahit. ferrū de manub:io p̄osi-
lit: quū de correctione sermo durior exit. amicum occidit:
qui per aspera correctionem eum magis inobedientē fas-
cit. Bern. Cōmorio tua ibi moriatur: vbi oritur: ne p̄mit-
tatur exire que mortem porat. Eccl. xxxviii. I flagelli plas-
ga liuorē facit. s. in mēbris co:pozis: plaga autem lingue
cōminuit ossa: id est virtutes mentis. Tales zelatores pro
medicina venenum po:ant et ppinant. Job. xx. Panis
ei in vtero illius verteretur in fel aspidū intrinsecus. Ta-
les similes sunt cuidam faruo: qui rectissime volens ince-
dere sine ruina domo:ū: non poterat per ciuitatem ince-
dere. Tales spūaliter multos corruere faciunt. in tempe-
state turbine sunt vie eorū. Naum. i. Prouerb. x. Quasi
tempestas transiens non erit impius. Tales similes sunt
pugilibus. qui incedentes per mediū p̄sture alios impel-
lunt: alios cōculcant: alios impediūt a gressu. maledictio
nem multitudinis post se relinquunt. Sicut quacuq̄ cō-
uersationes tales conuersati sunt: post decessum vel recess-
sum querelas vel maledictiones relinquunt. bi periculo-
se ambulant inter ventres p̄gnantium. Quis em̄ enar-
raret abo: sus sanctozum p̄posito: um quos faciunt: et

tenero: um animalium vel spūalium: Tales in p̄nci-
pe demoniozū efficiunt demonia. et satban a satban expel-
litur: si tamen expellitur: et nō potius introducitur. Luc.
xi. et Mart. xij. Interdum enim querentes se expellere
spūritū luxurie: non expellunt eum: sed latere cogunt in-
troducētes cum eo alios spūs nequā et nequiores. spūri-
tum mendaciū simulationis: ire et odij. Unde oppo:rtū
rate inuenta erēt vitia: vt bestie de cauernis cum multi-
tudine nouozum vitiozū. et est error: nouissimus peior
prior. Mart. xij. et procuratur quandoq̄ depositiones
habērium zelum inducitur: vel etiam mors eor. Mul-
tum attendenda esset in correctionibus infirmitas cor-
gendozum: et potestas correctionis: ne stragem multozū
operetur correctio: sed salutem paucozum. ar. l. dist. vt con-
stitueretur. et c. considerandus. rxiij. q. i. nolite de deri. et.
mi. latores. Erubescenda est medicis spūalibus timor
ratio medico: um tempo: alium: quēadmodum solcite ca-
uent ne medicina eozum sint mortis occasio. et de eta. et
qua. ad aures. deridenda est eozum iustitia: qui ne amitt-
rant de suo vilem denarium: parati sunt centus marchas
expendere. Timendum est ne zelū aliquozum inanis glo-
ria concitet: vt cuidam accidit: qui vt iustus appareret: p̄-
prium filium pro leui delicto decollauit. mercator infans
finus qui mortem filij sui vanam laudem ficta iustitia cō-
parauit. Zelus iste indiscretus p̄cedere solet et iner-
peritēria discipline in seipsis: et ex ignorantia p̄prie infir-
mitatis et aliene: et ex amore inanis glorie. talibus nō es-
set danda potestas. Ipsi ad instar demonum quocūq̄ in-
troeunt incendium post se dimittūt. Qui vero zelum dis-
cretū habere cupiunt: medicos co:pozū instent. morbos
spūitales persequentes: salutem vero egrozum queren-
tes. ar. et de pe. et re. cum infirmitas. s. fi. Non irascuntur
medici co:pozum patientibus: immo consolantur eos et
ad tollēdum horozū medicinē prius inde gustant. Unde
dicit Aug. de saluatore. Salicem inquit passionis p̄us
bibit medicus: ne illum abhorreret egrotus. Non puniūt
homines habent zelum discretum fm merita. hoc em̄ deo
relinquunt. sufficit eis vt faciant homines penitere. pu-
niant vt emendant: vt qui peccauerunt humilientur: non
conterantur. tales officium torozum diabolo et angelis
eius relinquunt. Mart. xviij. de pe. dist. iij. in p̄in. x. tra-
didit. Unde legitur in legenda antiqua beati s̄francisci:
q̄ quum quidam frater redargueret beatum s̄franciscum
q̄ non corrigeret fratres: qui recedere videbantur a via
simplicitatis et paupertatis. Respondit sanctus s̄francis-
cus et ait. meum officium est spūitale: videlicet sup fra-
tres: quia debeo emēdare vitia et eis dñari. vnde si vitia
fratrum dominari et ea emēdare non valeo p̄dicatione
verbo et exemplo: nolo carnis fieri ad percutiendum et
flagellandum sicut potestates huius seculi. Sed osido in
dño: q̄ adhuc inimici inuisibiles: s. demones q̄ sunt cas-
caldi dñi ad puniendū illos in b̄ seculo et in v̄turo: q̄ tras-
grediūtur mandata dei: fument de ipsis vindictam faciē-
tes ipsos corrigi ab hoibus huius seculi: et ad improprium
et verecundiam ipsorū reuertent ad p̄fessionem suā et vo-
cationē suam. Heritāmē vsq̄ in diem mortis mee erem-
plo et operatione non cessabo fratres docere ambulare
per viam quā mihi dñs ostēdit: et ego ostēdi eis: et ipsos in-
fo:maui: vt sint inexcusabiles coram dño et ego corā ipso
de ipsis: et de me non teneat ulterius reddere rationē. Ec-
ce forma et verba et doctrina sancte correctionis sanctorū
platozū volentiū se et aias subditozū saluare. ad hoc. rxiij.
dist. ephesij. et optime. rlvij. dist. c. vtri. Tales boni cores-
ctores sic secant putrida. rxiij. q. iij. refecande. et de sta.
mo. ea que. i. responso. vt sana illesa relinquāt. sic herbas
pestiferas euellunt. et de ma. et obe. solite. s. i. vt salu-
res non ledant. sic zizaniam extirpant. rxiij. q. iij. notan-
dum. vt tritico lesionem non inferant. Mart. x. rj. q. iij.
nolite. rxiij. q. iij. quantus. Quidam habētes zelum: non
scientiam. rj. q. i. s. i. sic hortos abbatiazū suarum purgas

Lib. II.

uerunt ab arboribus fructiferis. vt fere ibi nullā relinque
rēt. ¶ Et notandum q̄ quū parcere et punire vt cōtrario
rū in eadē sit disciplina. ff. de ver. obl. inter stipulantē. §.
sacramentum. Qui nescit parcere nescit punire. Et notan
dum etiam q̄ sicut zelus indiscretus reprehensibilis est:
ita remissio est reprehensibilis. Berni. Nō irasci vbi irascē
dū est: nolle emēdare peccatus est. Plus vero irasci q̄ iras
cēdum est: peccatū peccato addere est. ¶ Remissio ipa est
vt somnolentia in rectore nauis. Prouer. xxiij. Eris sicut
dominiens in medio maris. et quasi sopitus gubernator:
amisso dauo. Unde dominus ait. Perro in persona p̄ela
torum. Simon domine. Mar. xiiij. Ifidorus p̄elatum ne
gligēte domienti assimilat: de cuius manibus cadit bac
culus pastoralis. et pictores pingunt ipsum acumbentē
in cathedra super cubitū somno grauatum: et cadentē de
manu eius baculum pastorem. de quo baculo de conse
cra. dist. i. nullus episcopus. x. rlv. distin. disciplina. et vide
q̄d no. ex de sacra vnc. c. vnico. §. si. in fi. in glos. martialis.
in fi. et in glos. seq. que incipit. quia baculus. ¶ Item res
missio pigris agricolis assimilat. Prouer. xxiij. Per
agrū hominis pigris transiit: et per vineam viri stultici: et
ecce totum repleuerat vitice. et operuerat superficiē ei⁹ sp̄s
ne. facit et de sta. mo. ne in agro. in de. in prin. ¶ Remissio
est velut defectus larratus in cane gregem seruante. Esa.
lvj. Canes muti nō valētes larrare. quod exponit Grego.
in pastorali. de pastoribus p̄elatis negligentibus p̄edi
care et corrigere. xliij. distin. fit rectos. ¶ Item sicut defectus
gladii in custode. Esa. lvij. Super muros hierusalem cons
titui custodes: sed non paratarum. xvi. q. i. in canonibus.
P̄elatis em̄ proprie dicitur. Gladij ancipites in manib⁹
eorum. ps. clix. et ij. Macha. xv. Accipe gladium sanctū
scilicet correctionem et predicationem pungentes. et de
p̄uili. ex ore. l. dist. si quis. in fi. ibi. que est ista iustitie inimici
ca bonitas. palpare criminosos: et vulnera eoz⁹ vsq; in diē
iudicii incurata seruata. Iheb. iij. Alius est sermo dei ⁊c.
penetrabilis: omni gladio ancipiti. munus a deo. in quo
desiētes aduersarios populi mei: id est mala opera et vō
luntates. Jtē defectus buccine in speculatore. Secb. xxiij.
Si speculato: viderit gladium venientē et non insonue
rit buccina: et p̄p̄us nō custodierit se: veneritq; gladius
et tulerit de ijs animā: ille quidē in iniquitate sua captus
est: sanguine⁹ autem eius de manu speculato: requirā.
et de off. o. irrefragabili. vbi de hoc. et de reg. c. vlt. in prin.
vbi de hoc. Speculato: autem p̄elatus est. xliij. dist. fit res
tor. ¶ Sunt qui remissione misericordia reputant: quū
tamen potius sit crudelitas. xlv. di. sepe. xliij. q. iij. est iniu
sta. Misericorditer agitur cum p̄p̄enitico quū ligatur. et
cum leuargico quū excutitur. xxiij. q. iij. quid facit eccle
sie. et c. nimum. Et cū eo qui in igne est: quū per capillos
inde trahit: si aliter inde extrahi nō pōt. De ore lupi infer
nalis violenter extrahēdi sunt hoies. Amos. iij. Quoino
do si eruat de ore leonis duo cura: aut extremum auricū
le: si ceruentur filij. Job. xxi. Conterebam molas iniqui
et de dentibus illius eripiebam p̄edam. Mole diaboli
sunt vitia et peccata. Eadem etiam dentes possunt dici.
Eccl. xxi. Dentes leonis dentes illius ⁊c. ¶ Item extrahēdi
sunt de aquis delictiarum et inuiri anteq; ibi submergan
tur. ar. xxiij. q. iij. displicet. Et de hac materia satis sup̄a.
¶ Et notandum q̄ ij qui faciūt correctionem non debent
de se confidere: sed de deo. et orationi debēt instare: quū
soli⁹ dei sit hominem corrigere. Ecclesiastes. viij. Consi
dera opera dei: q̄ nemo pōt corrigere quē ille desperes
sit. confidera. l. discerne inter opera dei. sibi hoc spera esse
possibile et non alijs hominē corrigere. corrigere em̄ est
cor hominis dirigere et regere. rlvj. di. §. necesse. in fi. ps.
v. Dirige in conspectu tuo viam meam.

In dran
cia ad re
cipiēdas
eq̄ aio di
sciplinā.

Equif de ijs que in
arare possunt ad libenter recipiendum vel cor
rectionem vel disciplinā. ¶ Primo multiplex

admonitio sacre scripture. ps. ij. Apprehendere discipuli
nam ⁊c. Prouer. iij. Disciplinam domini fili mine abh
das. et eiusdem. iij. Tene disciplinam et ne dimittas eam.
Iheb. xij. Noli negligere disciplinam. ¶ Item in disciplina
perseuerare. ps. cxvij. Bonitatem et disciplinam ⁊c. Jtē.
et disciplina tua ipsa me docebit. ¶ Secundo vtilitas et
correctione vel disciplina pueniens. Prouer. xxiij. Virga
arq; correctio tribuit sapientiā. et eiusdem. xij. Qui diligit
disciplinam: diligit sapientiā. qui autē odit increpatioes:
insipiens est. Disciplina vel correctio placet sapientibus
et in eis proficit: insipientibus vero displicet nec proficit
in eis. Eccl. x. Vir prudens et disciplinatus non murmu
rabit correctus (als correctus). Prouer. ij. Arque sapiē
tem et diligit te. et eiusdem. xv. Non amat pestilens eum
qui se corripit. eiusdem. ix. Qui arguit in ipsum generat
maculam sibi. idem ibidem. Qui erudit derisorem: ipse sibi
iniuriā facit. et ij. Noli arguere derisorem: ne oderit te.
Eccl. i. Peruersi difficile corriguntur. Peruersus est qui
et in intellectu et in affectu a bonitate auersus est. Eccle
siastic. xxiij. Idō peccator vitabit correctionem. Prouer.
xviij. Plus proficit correctio apud sapientem: q̄ centum
plage apud stultum. eiusdem. xxiij. Si contuderis stultū
in pila quasi p̄isanas feriente de super pilo: non auferes
tur stultitia eius. ¶ Tercio malum pueniens ex eo q̄ dis
ciplina vel correctio abhicitur. virga enim correctionis in
colubum vertitur. qui enim hīc non corrigitur: in futur
ro a serpentibus infernalibus punietur. Eccl. iij. Pro
iecit moyses virgam que versa est in colubum. Prouer.
xv. Qui increpationes odit: morietur. et eiusdem. xxi. Vi
ro qui corripientem se dura ceruice contēnit: repentinus
superueniet interitus. Eccl. xij. Qui odit correctionem:
minuetur vira. vira in quā triplici. nature. gratie. et glorie.
Homo qui est sine disciplina: terrenis adheret: de eternis
non curat. Job. xviij. Eo eorum longe fecisti a disciplina:
propterea non exaltabitur. Glos. qui per disciplinam mi
nime custodire vitas student: semper per desideria in rui
nis iacent. Qui sine disciplina est in periculo est. Prouer.
xv. Qui abhicit disciplinam: despiciat animā suam. sicut car
nem despiciat: qui eam non vult sale condire ne putrescat.
qui contēnit disciplinam per consequens abhicit omne bo
num. Sap. iij. Sapientiam et disciplinam qui abhicit in
felix est. fugiunt enim eū omnia bona. talis diabolo mul
tum assimilat qui incorrigibilis est. Eccl. xxi. Qui odit
correctionem vestigium est peccato: is. diabolus peccat
tor: dicitur antonomastice: cui multum assimilat. Qui
odit correctionem vt vestigium similes similis est pedī in
pinguedine terre ⁊c. Benef. xxiij. pinguedo terre gratia
compunctionis. impinguat terra quum in ea firmus sa
ciat. et cor peccato: is quum in correctione compungitur.
Luce. xxi. dixit cultor: vinee de ficu quam volebat domi
excidere: sfodiam circa illam et mittā sterco: a. increpando
et exprobrādo ei peccata sua. Sed quidā sunt terra males
dicta: q̄ vnde debet impinguari: inde cōtingit eos mise
rabili ter indurari. quod no. Eccl. xxi. De stercore boū la
pidabit piger. q̄d est q̄n de increpatione plari indurescit
peccator: vbi dicit Berni. Quid faciemus tibi piger: nō
ne bon⁹ simus spargit in agro tuo? vñ ergo lapides. l. tu
inimicus homo hoc facis. qui finum tibi cōuertis in lapis
des. ¶ Et notandū q̄ laudabilis est correctioem libe
ter accipere: q̄ audacter facere. Aug. ad hiero. Quū san
ctius sit a tenendo itinere in nullo q̄ in aliquo declinare:
multo tñ est mirabilis et laudabilis libenter accipere
corrigentē q̄ audacter corrigere deuantē. ¶ Partes dī discipuli
scipline multe sunt. Est disciplina ad oēs pertineas. s̄z dī ne pres
sciplina p̄p̄ij corporis. de qua Esa. liij. Disciplina pacis
nostre sup̄ eū. Et est disciplina pertineas ad eos qui p̄sunt
ceteris hoibus. Prima multiplex: vt ieiunium. asperitas
vestimenti. duritia leci. peregrinatio. vigilia. disciplina
verbo: um. Secunda vero duplex est. quedā sp̄ualis. quā
s̄z delinquentes feriuntur gladio sp̄uali: que specialiter

pertinet ad prelatos ecclesie. xvij. q. ij. vifis. Quedam vero materialis. quoniam scilicet delinquentes feriunt gladio materiali quoniam maxime pertinet ad principes terrenos. xxiij. q. v. rex. z. c. regum. z. quasi per totam illam questionem.

Articulus. lxxij.

A

Equitur videre de

erro: ibi circa disciplinam. et primo de errore illoz qui dicunt nullum esse excommunicatum. Secundo de errore illoz qui dicunt maleficos non esse puniendos pena corporali. C. Primus error: videtur inniti his testimonijs sacre scripture. Luce. vi. Nolite iudicare et non iudicabimini. xxiij. q. iij. s. f. peccant ergo sacerdotes qui excommunicationis sententia ferendo homines excommunicant et iudicant. Item ad Rom. ij. Inexculsabilis es o homo omnis qui iudicas. in quo enim iudicas alium: teipsum condemas. Item ad Rom. xij. Benedicite z nolite maledicere. xxiij. q. iij. s. illucita. Peccant ergo sacerdotes qui hominibus maledicunt. s. ad Cor. vi. Neque maledici. neque rapaces regni dei possidebunt. pre. s. illucita. Item per. iij. Non reddentes malum pro malo. ad quod mo- nemur exemplo christi. s. per. ij. Qui maledicere non maledicebat. Item ad Eccl. xij. Du maledicis impius diabolo: maledicit ipse anima suam. Si ergo diabolus maledicendus non est: ut est expressum. xxiij. q. iij. s. igitur. multo fortius homines non sunt maledicendi. C. Ad primum dicens: du est q. est iudicium iustum z iudicium iniustum. Iudicium iniustum prohibitu est. iudicium vero iustum non est prohibitu. Imo christus monet ad illud Joa. viij. Nolite (inquit christus) iudeis fin faciem iudicare: s. iustum iudicium iudicare. De manifestis pcellum est nobis iudicare: non de occultis. xxiij. dist. erubescat. vbi de hoc. xxiij. q. v. christiana. s. ad Cor. iij. Nolite ante tempus iudicare. ij. q. i. multi. in prin. z ad fi. ibi. Non enim contrarium est huic loco illud qd dicit apostolus Rom. xxiij. Tu q. es qui iudicas alienum seruum: suo domino stat aut cadit. Noluit enim hominem ab homine iudicare ex arbitrio: suspicionis: vel etiam extra ordinario et suspecto iudicio: sed potius ex lege dei fin ordinem ecclesie. Apoli potestatem habuerunt iudicandi: ostenditur in hoc qd dicit petro. Mat. xvi. Quodcuq. ligaueris super terram z c. xxiij. q. i. quodcuq. Item eiusdem. xviij. Quodcuq. alligaueritis super terram: erunt ligata z in celis. de pe. dist. i. que peniter. Joa. xx. Quoscuq. remiseritis peccata: remittunt eis. z quoscuq. retinueritis: retenta sunt. s. ad Cor. v. ostendit apostolus se iudicasse corinthum fornicato: Ego inquit absens corpore: psum autem spiritu: iam iudicaui eum q. sic opatus est in noie domini nostri iesu christi: congregatis vobis z meo spiritu cu virtute domini iesu: tradere huiusmodi sathane in interitum carnis: ut spiritus saluus sit in die domini nostri iesu christi. de hoc. ij. q. i. de manifesta. xj. q. iij. audi. ex de bo. z coru. veritatis. Item eiusdem. s. ad Cor. vi. An nescitis q. sancti de hoc mundo iudicabunt: Et si in vobis iudicabitur mundus: indigni estis qui de minimis iudicetis: Nescitis qm angelos iudicabimus: et qui si. sint le. per venerabilem. s. sunt autem. in fi. Ad aliud dicendum est: q. ecclesia non reddit malum pro malo. nec malum operatur quoniam aliquem excommunicat. Excommunicatio enim medicinalis est: non mortalis. xxiij. q. iij. notandum. ij. q. i. multi. ex de sen. ex. cum medicinalis. li. vj. Nec excommunicatio est mala: nisi malitia pene. ex de sen. ex. sacro. ibi. tantaz infligere penam insonit. sicut medicinalis amara d: quoniam vere bona fit: eo q. fit morbi expulsiua et sui natura: licet aliud frequenter contingat ex vicio ea coterminantis. xj. q. iij. s. p. emissis. Et licet excommunicatio mala excommunicatio videatur (ut dictum est) bona tamen est: quoniam iustitia est. Non enim iudex crudelis est iustitiam faciendo: immo crudelis esset eam non faciendo. xxiij. q. iij. ne amissio. z. c. est iniusta. Vel furem patibulo suspendendo: et si illi cui infertur pena crudelis appareat. xxiij. q. v. non est crudelis. Excommunicatio est ad hoc: ut hoies couertantur et salui fiant. xj. q. iij. audi. in prin. ps. lxxij. Imple facies

eorum ignominia: et quiescent nomen tuum domine. Aug. Quicquid facit mater ecclesia vera et legitima: etiam si asperum amarumque sentiat: non malum pro malo reddit: s. expellendo malum iniquitatis bonum discipline apponit: non odio nocendi: sed dilectione sanandi. ad hoc facit. xxiij. q. iij. s. precepta. z. q. v. prodest. Item Aug. Melius dolo: capitis dolo: dum curatur: q. dum paratur et non sentitur et non sanat. ad illud no. Eccl. xxi. Dum maledicis impius diabolus z c. Dicendum est q. verbum intelligendum est quantum ad illos qui ad sui excusationem maledicunt diabolo: imputantes ei peccatum suum. sicut eua peccatum suum imputare voluit serpenti. z per consequens auctor serpentis accusauit latenter. Gen. iij. de pe. dist. i. serpentes. C. Auctoritatem autem excommunicandi z maledicendi hanc ecclesia ex diuersis locis scripture sacre. Mat. xviij. Si ecclesiam non audierit: sit tibi sicut ethnicus et publicanus. ij. q. i. si peccauerit. ex de iudic. nouit. z Mat. xxi. et Mar. x. Maledixit discis ficulnee fructum non ferenti. z Act. viij. dixit Petrus simoni mago: Pecunia tua sit tecum in perditionem. s. q. i. reperitur. z. c. qui studet. C. Et q. sancti possint maledicere ex causa. habetur. xxiij. q. iij. s. sed qui pro. z. c. sancti. ij. Joa. c. i. Siquis venit ad vos z hanc doctrinam non habet: nolite hunc recipere in domum: nec aue ei dixeritis. xxiij. q. i. ois qui. xj. q. iij. excommunicatos. s. ad Cor. v. Siquis frater noiat. ij. q. i. multi. vbi exponit hec auctoritas. in eodem. Nescitis q. modicus fermentum totam massam corrumpit: expurgate vetus fermentum. Item. Auferte malum ex vobis ipsis. eiusdem vlt. Siquis non amat dominum nostrum iesum christum sit anathema. Item Gala. vlt. Siquis vobis euangelizauerit preter id quod accepistis anathema est. Item s. ad Timor. i. Et quibus est bymeneus et alexander quos tradidi sathane: ut discant non blasphemare. sicut ouis moribida a grege separatur: ne grex ex ea inficiatur. xlv. dist. sed illud. xxiij. q. iij. corripiatur. ex de sta. mo. ea que. s. responsio. Et sicut membrum infirmum et corruptum abscondit: ne cetera membra per illud corrumantur. xxiij. q. iij. rescende. z. c. corripiantur. z sicut humores mali a corpore educantur: ne infirmitate corpori inducant: sic hoies pestilentes a corpore ecclesie per excommunicationem separandi sunt: ne ceteros corrumant: ut de hoc. xj. q. iij. quasi per totum. z. xxiij. q. i. quasi per totum. z. ex de sen. excoi. per totum. Aug. Malum christiani sic sunt in corpore christi mystico: quod est ecclesia. xxiij. q. v. de liguribus. quomodo humores mali qui quando euomuntur: tunc releuatur corpus. de cose. dist. iij. est unitas: sicut mali quando exeunt tunc ecclesia releuatur. et dicit: ex me exierunt humores isti: sed non erant ex me. ar. ad hoc de pe. dist. iij. si ex bono.

Equitur de errore il-

loz qui dicunt maleficos non esse puniendos pena corporali maxime morte. qui error: videtur posse inniti his testimonijs sacre scripture. Gen. ix. Qui cuius effuderit sanguinem humanum: fundetur sanguis illius. Item Exo. xx. non occides. xxiij. q. v. si non licet. quod verbum adsumit dominus. Mat. v. Non occides. Roma. xij. Hebre. x. Deutero. xxiij. Mors est ultio z c. Ecclie. xviij. et. xxiij. Nolo mortem peccatoris z c. Item Mat. v. Ego dico vobis non resistere malo. In eodem. Qui irascitur fratri suo: reus erit iudicio. si ergo non licet irasci fratri: ergo non licet eum occidere. Item in eodem. Diligite inimicos vestros. et eiusdem. xij. de zizanij supereminatis. dicunt serui. Vis inus et colligimus ea: et air paterfamilias: non: ne forte colligeret zizaniam z eradisset simul et triticum. finite vtracq. crescere vsq. ad messum. xj. q. iij. nolite. ij. q. i. multi. Item luce. vi. Nolite condempnare et non condempnabimini. Rom. xxi. Non vos defendentes charissimi: sed date locum ire. scriptum est enim. Prover. xx. quantum odit fratrem suum homicida est. Et scitis quoniam ois homicida non habet vitam eternam in se manentem. Mat. xxv.

Excoica
diautho
ritate
habet ec
clesia.

Malef
cian vlti
mo sup
plicio
sunt ples
tendi.

Omnia qui accepit gladius: gladio peribit. Itē Joā. viij. Dimisit dñs in pace mulierem in adulterio deprehensā. iij. q. viij. qui sine. et. c. postularis. Predicte auctoritates et alie pro ista parte ponuntur. xxiij. q. i. §. i. et. q. iij. §. et his omnibus colligitur. r. q. v. §. i. et. q. viij. §. i. Ad primū di cēdū. q. illud Gen. ix. Quicūq; effuderit rē. et illa Mat. xxvj. Omnis qui acceperit gladium et potius offendunt (si diligenter inspiciant) aliquē q; neminem debere occi di. Quā enim sentētia domini indubitanter sit iusta: quis cūq; sanguinem humanum iniuste fuderit: iustum est ut gladio pereat. ergo in aliquo casu sanguis humanus iuste effunditur: et homo iuste gladio perit. Et sicut quā pa terfamilias prohibet ne quis accipiat de vino alicuius do lū sui: non est intentio sua. ut non accipiat ille cui ipse hoc iusserit: sed ne hoc aliquis sua auctoritate accipiat: q; in generali sermone persona loquēs intelligitur exdpi. ff. lo cari. qui insulam. §. si. C. de solu. inquisitio. C. de cōsti. pūm. autē. sed ira. ff. de cōdi. et demonst. qui heredi. §. plautius. et de iureiur. peritio. Sic quā dominus dixit. Non occi das: non fuit intentio sua. ut non occideret quis in casib? Illis in quibus ipse hoc permisit: vel precepit: sed ne aliq; occideret aliquē auctoritate propria. xxiij. q. v. §. hinc ap parer. et. c. si non licet. Unde post illud verbum. Non occi des. dominus in eodem lib. in multis casibus precepit oc cidi. Vide etiam Exo. xxij. unde in Deuterio. xxij. Mea est ultio. Illud autē Eccl. Nolo mortem peccatoris et. de morte eterna pōtēponi. iij. q. iij. hī qui. xxiij. q. vj. agno uimus. De morte etiam temporaliverum est. q; deus non mortem peccatoris. quādoq; quē pūider corrigendum esse et misericorditer ipm expectat ad misericordia. Sap. xj. Rom. ij. et. ij. Mo: svero illius peccatoris. q; sibi nocet peccatum peccato addendo: et alios subuerrendo et cor rumpendo: de cuius correctione spes non habetur: indubi tanter sibi et ecclesie dei utilis est. ar. bonum. xxiij. q. iij. si quis fortitudinem. Et ad illud Mat. v. Ego dico vobis non resistere malo. Et illud Rom. xij. Non vos defenden tes charissimi. dicendū est q; loco et tēpore debet aliq; et pōt non resistere malo: et nō defendere se: ut fiebat in ec clesia pūnitiva: quando per miracula et passionē ecclesie nouella plantanda erat: loco et tēpore pōt homo resistere malo et se defendere. nisi enim ecclesia ab infidelib? de fenderet se: posset ab eis occidi: et sic periret bono: et cult? diuinus. Zuce. xij. ait dñs. Qui non habet gladium: veni dat tunicam suam et eruat gladiū. At illi dixerunt ei. Ec ce duo gladii hic. quibus dñs. satis est. si non habet ecclesie nisi gladiū spūalem: dicendum fuit. nimis est. et nō fuit dicendum: satis est. De hoc plene dixi in prima parte istius operis. in ar. xl. in fi. d. scribitur etiam. et in ista. ij. parte. §. si autē queratur. h. aliud qd opponit. in ar. lviij. Item paulus resistit malo secum ducens milites. Act. xviij. xxiij. q. iij. maximianus. r. q. v. de occidēdis. Et ad illud Lu. vj. nolite cōdemnare et. c. prohibetur cōdemnatio inordinata et vbi incerta est culpa ei? q; cōdemnatur. xj. q. iij. graue. ij. q. i. multi. et. c. deus. Et ad illud. §. Joā. iij. Omnis homici da qui occidit: non habet vitā et. dicendū est q; non repu tatur homicida qui precepto dei hominē occidit: sed qui odio vel desiderio vindicandi se hominē occidit. xxiij. q. v. cum minister. c. miles. c. officia vindicte. et. c. cū hō ab homi ne. Aug. in questionibus leuitici. Quā homo iuste occidi tur lex eum occidit: nō hō. xxiij. q. v. cum homo. ij. Et q; pec cat: non peccat legis auctoritate. xxiij. q. iij. q; peccat. Tūc ergo homicidiū impurandū est: quādo ex corde et volun tate pūia mala pōcedit. Et corde enim pōcedunt cogi tationes male homicidia et. Mat. xv. xv. q. vj. c. i. Et ad illud Mat. xij. Sinite vtracq; crescere vsq; ad messē: ne forte colligentes zizanias et. dicendū est q; dñs non dixit hoc nisi ut parceretur tritico. ergo noluit parci zizanij in tritico detrimētum. ergo quando pōt eis parci sine tritici detrimēto voluit eis parci. vbi ergo crescunt zizanias et suf focant tritici: noluit zizanias parci. et hoc etiam obfer

uant heretici in agris proprijs. vbi enim vident zizaniam vel alias herbas noxias: quas possunt eradicare sine tri tici damno crescere in agris suis: et credunt nisi fuerint eradicare: triticium suffocari: diligenter faciunt eas eradi cari. et de sta. mo. ne in agro. in clemē. In agro vero do mini: idest in ecclesia pertinaciter comēdunt eradicatio nem in consimili casu nullo modo debere fieri. Nec mirū quum ipsi zizanias sint. et sentētiā mortis timeant. et de here. super eo. Siquis vero dicat q; si qui sunt zizanias: pos sunt fieri triticium. hoc verum est: sed hoc incertum est an futuri sint triticium: sed certum est q; triticium suffocant: quia simplices subuertunt. et raro videmus hereticorum verā conuersionem: sed frequēter bonorū subuersionē. et de here. ut officium. §. si. li. vj. Ideo bonum cōuersionis ra rum. et valde incertum. et valde difficile. vnde non debet pōponi damno magno et frequenter accidenti. ff. de legi. nam ad ea ne dum vana spe parvis parciat irrepabili lis multitudo per eos perdat. Hoc enim tale esset. ac si paucis lupis in medio gregis existentibus et gregem la ceratibus parceretur: quia forte illas oves aut agnos fas ciet deus. et paucos lepores dimitteremus populi corru ptes eum: quia forsitan illos deus sanabit. facilius ra bies lupina seuit in gregem: q; mansuetudinem transeat in ouinam. et de elec. ne pro defectu. Et contagium lepre facilius a leprosis deriuatur ad sanos: q; a sanis sanitas ad leprosis. Et iura ad ea que frequēter accidunt: ada prantur. ff. de legi. nam ad ea. Et quod autem dicitur est de hereticis qui sunt zizanias non tolerandis: sed pcedē dis. et de here. super eo. li. vj. et si fuerint incorrigibiles fe cundo corporaliter puniendos: intelligendum est de ma nifestis. de quibus. xxiij. q. iij. quando. et de here. excomu nicamus. §. r. ij. Secus de occultis: qui non possunt sepa rari a tritico: vel a grege. et sic intelligitur illa parabola de zizanias tolerandis vsq; ad messē ac crescenda. de quibus. xxiij. q. iij. quantus. et. c. quidam cum bonorum. et. xj. q. iij. audi. Et autem licet sit in multis casibus homi nem occidere: manifeste potest ostendi testimonijs sacre scripture. Zuce. xij. Inimicos meos illos qui noluerunt me regnare sup se adducere ante me et interficere. Mat. xxiij. Missis exercitibus perdidit homicidas illos. Greg. in homil. Angelorum agmina sunt exercitus regis nostri missi ergo exercitibus extirpasse homicidas dicitur: quia in hominib? omne iudiciū per angelos exercet. homici das ergo perdit: quia persequentes intrinsecus. ciuitate eo rū igni succendit: quia illorum non solum anime: sed caro quoq; in qua habitauerunt ereme gehenne flāma crucia tur. Rom. xij. de illo qui habet potestatem. dei minister est. vnder in iram ei qui malum facit. Zuce. xviij. Si mas nus tuus vel pes tuus scandalizat te: absconde eum et proij ce abs te. Idem Mat. xviij. Ergo ecclesia abscondere debet membrum: quod corrumpit cetera membra. Zulu lius. Sicut quedam amputantur si languent: et tāq; spū ritu carere ceperint: noceantq; reliquis partibus corpo ris: sic ista in figura hominis falsitas et immanitas belue a cōmuni humanitate segreganda est. Iaco. ij. Abraam pater noster nonne ex operibus iustificatus est offerens filium super altare? Ergo abraam placuit deo: quia ad preceptum eius voluit occidere filium suum. xxiij. q. v. si non licet. et Abraam non solum et. qui precepto domini occidit hominem non peccat. Item. §. ad 2imoth. ij. ibi pceptum orari pro regibus: qui habent gladium mares riales ad iustitiam faciendam. xxiij. q. v. regum. Roma. xij. Non est potestas nisi a deo. et paulopost. Deimister tibi est in bonum. si enim malum feceris time. non enim si ne causa princeps gladium porat. xxiij. q. i. quid culpa tur. et. q. v. solum. Zuce. iij. approbatur militia. et. xxiij. q. i. quid culpat. et. c. militare. Item petrus occidit anas niam et saphyram. Act. v. xxiij. q. viij. legi. et. c. occidit. Si quis dicat q; occidit sed non gladio: sed idē est lingua oc cidere. de peni. dist. i. periculose. l. di. si quis viduam. et de

Hominem occidere licet.

homicid. sicut dignum. ¶ Rationibus etiam pōt ostēdi q̄
liceat in casu hominē occidere. Primo sic. aut puuli sunt
erudiendi et corripendi. saltem leuib⁹ flagellis: aut nō
si non: ergo dimittendi sunt oibus vitijs. et minus curan-
dum est de eis q̄ de equis et afinis. si ergo paruuli cor-
piendi sunt. v. q. v. non omnis. c. non osculatur. multo ma-
gis adulti: quā malitia eorum magis sit noxia. Item cō-
stat q̄ bruta de puteis et cisternis extrahuntur: si in illa ce-
derint fin illud Luc. xiiij. Qui vestrū afinus aut bos &c.
multo potius hoies extrahēdi sunt etiam inuita pericu-
lis corporali⁹: si sic vero occurratur morti corporali: quā-
to magis occurrendum est morti spūali: sic argumentat̄
Aug. xiiij. q. iij. displicet. Item si furiosi sunt includen-
di vel ligandi ne sibi vel alijs corporaliter noceant: mul-
to fortius mente insani cohibendi sunt ne se spiritualiter
occidant. sic etiam argumentat̄ Aug. xiiij. q. iij. nimium.
Si vero homines pro leuib⁹ culpis leuiter sunt punien-
di. si culpa augeat: augeri debet et pena. et vt lit. nō p̄test.
quoniam frequenter. ergo quib⁹ culpa augeri possit vsq̄ ad
homicidium: ergo et pena augeri pōt et debet vsq̄ ad ho-
micidium. scilz vt pro iniusto homicidio: quod aliquis cō-
miseri iuste occidatur. Item aut mors corporis est pena oī
culpa maior: aut nō. si sic ergo de male infligit eā p̄ come-
stione pomi vetit. Gen. iij. Si nō: ergo aliqua culpa pu-
nienda est morte corporali. Item si homicidium iniustum
est puniendum: aut erit puniendum morte corporali: aut
pena minor. si morte: ergo licet aliquem occidere. si pena
minor: aut in infinitum minor: aut non. si sic ergo nulli⁹
cōpationis erit id quod patiet̄: ad id quod intulit. vnde
talis erit iustitia: vt si quis damnificasset alium in mille
milibus librarum: et puniretur amissione in minoris festu-
ce. Si vero pena minor: sed non in infinitū: tale est ac si
damnificasset proximum in tribus marchis. et puniretur
in vna. Item qui deū impugnat in beneficio accepto ab
eo: meretur illud beneficium amittere. xcvj. dist. si impera-
tor. & i. q. vij. c. j. vbi de b. & et de postu. c. si vbi. plene de b.
ergo qui vira sua a deo accepta: deum impugnat meretur
vitam amittere. Item si mors eterna infligenda est pro
aliqua culpa: quāto magis tēporalis. Mat. xxv. ibi. Item
maledicti. Preterea. nonne cōtra dei inimicos est pugna-
dum q̄ diu resistunt. vel saltem repugnandum q̄ diu im-
pugnant. si vsq̄ ad mortē corporis repugnandum erit eis
vsq̄ ad mortem. vel si non est repugnandum fugere debet
tota ecclesia. vel permittendum est q̄ tota occidatur: et q̄
cultus dei destruat̄ vt corporib⁹ impiorum parcat̄. Pa-
ter ergo q̄ heretici sub specie pietatis honorem dei et reli-
gionem fidei destruere possunt. Et ipsi sunt p̄ in lupos:
et crudeles omnibus et agnis. ar. bo. xiiij. q. iij. quādo vult.
Mat. v. Attendite a falsis p̄phetis &c. ipsi p̄ sunt in
fures et alios maledicos: crudeles vero in innocentes.
Item si verbo cōtradicens est hereticis. xiiij. q. vj. vis-
des. non est ratio aliqua quare potius manus debeat esse
exempta q̄ lingua que pro deo pugnet. Item si bestie
vt lupi leones serpentes exterminande sunt p̄ salute cor-
porū: quāto fortius spūales bestie pro salute animarū. ar.
xxv. dist. sedulo. Et est cōueniens similitudo habito res-
pectu ad venenū pseudo predicator. Tullius. Quid in-
terest: vtrū ex homine quis se cōuertat in beluam: an sub
figura hois immanitate gerat belue: Gualfredus. Quid
p̄dest hoies ab hominib⁹ appellari: et iudicio veritatis
canes malitia. lues immūditia. vulpes astutia. serpentes
odij et inuidie virulentia. vana gloria volucres reputari:
Item hereticus in ecclesia est vt ouis morbida in grege:
vel vt membrū cancerosum in corpore: ergo quod facien-
dum est de oue pro grege. et de membro canceroso p̄ cor-
pore: hoc faciendū est de heretico pro ecclesia. xlv. dist. sed
illud. et de sta. mo. ea que. i. respō. xiiij. q. iij. refecand. Et
notandum q̄ de illis hereticis specialiter est iustitia qui
negant iustitiam faciendam rāq̄ de manifestis hostibus
iustitie: quam colere summum bonum est in hac vira. xij.

q. ij. cap. cum deuotissimam. Siquis vero dicit hereticos
occidendos a deo: non ab ecclesia: ergo ecclesia exponen-
da est et sine defensione dimittenda. quod est contra illa.
c. xiiij. q. v. principes. & c. regum. & c. de liguribus. c. quali.
c. relegendes. Item dominus hereticos vult occidi et mā-
dat. Deutero. xij. Si audieris in vna de ciuitatibus quas
dominus deus dabit tibi: in habitare illic dicēs. Eamus
et seruiamus dñs alienis: quos non nosti: interficiens ne-
cabis omnes qui sunt in ciuitate &c. xiiij. q. v. si audieris.
vbi de hoc legitur et no. q̄ heretici possunt occidi. Idē les-
git et no. xiiij. q. iij. qñ. in glos. vlti. & c. est iniusta. circa pñ.
Preterea qua de causa volunt tātū heretici parci corpo-
bus malorū a morte. Si ppter spem correctionis: vbi nō
est spes correctionis: ibi cassare debet falsa pietas. ar. op.
xiiij. q. iij. est iniusta. Si vero propter p̄ciositatem vite
corporis: ppter maiorem p̄ciositatem animarū. xij. q. i. scis
mus. nō erit eis parcendum: quia maius est periculū ani-
marū q̄ corporū. ar. xiiij. q. iij. quādo. xiiij. q. iij. qdam. &c.
manichei. p̄terea manichei q̄ dicunt corpora esse a dia-
bolo: non habēt quid respōdeant. destruenda em̄ erūt a fi-
lijs dei: quā sint opera diaboli: qui sunt huius erroris sub
specie pietatis ipsis corporibus nocent. Reprobī em̄ quo
amplius viuunt: amplius in inferno punientur. addendo
enim peccata cumulant supplicia supplicis. et quantum
ad corpus: et quelibet pars suppliciorū infernalium mas-
io: videtur esse supplicio mortis corporalis. ar. de pe. dist.
vij. nullus. ad si. vbi loq̄tur de pena purgato: si que maior
est omni pena vite huius: multo potius infernalis. Item
licet cōcupiscētia rei aliene sit inhiibita. Eto. xx. xiiij. q. v.
penale. tñ qui rem alienam iniuste vsurpari iuste re sua p̄-
uatur. ergo a simili: licet homicidius sit prohibitum: tamē
qui iniuste occidit: iuste occiditur. Item cum nemo has
bēs mentē bene dispositā dubitet in reb⁹ ceteris ab hoie
corruptura esse auferenda: quare heretici in solis hoibus
hoc non recipiunt. Ad quod pōt dici q̄ fures et alij ma-
lestici non libenter dant sententiā quā videt cōtra se esse:
immo dicunt maleficos iniuste occidi: sed non est in hoc fi-
des adhibenda: contra scripturam diuinam superius et
inferius memoratam. Item quum heretici sint lupi rā-
paces intrinsecus. Mat. v. et de hereti. vt officium. &c.
si vero. li. vj. ipsi bene vellent q̄ non essent canes: id est p̄-
dicatores. xliij. di. sit rector. in grege domini qui eos a gre-
ge arcerent. Item si non est distinguendum circa hoc p̄-
ceptum / Non occides. quia euangelium non distinguit:
ergo occidere quēq̄ semper est peccatum mortale: ergo
mortaliter peccat: qui cūlicem vel pulicem occidit: sicut
dicunt aliqui ex eis heretici. quod est falsum: quia occides
reinterperationem recipit. xiiij. q. v. si nō licet. ¶ Causa
te occidere frequēter et in casibus nō sit peccatum: immo
meritum in gratia existenti apparet authoritatibus no-
et vt. testa. et canonum et legū. Unde dominus ad moy-
sen. Maleficos ne patieris viuere. Eto. d. xij. xiiij. q. viij.
S. i. Item qui coierit cum iumento: morte moriatur. Les-
uiti. xx. et. xxxv. q. i. mulier. Item adulteri et blasphemī
lapidari in lege iubentur. Ioan. viij. Daniel. xiiij. Leuiti.
xiiij. Siquis blasphemauerit nomen domini: morte mori-
ariatur. iij. q. viij. postularus. Moyses cultores idoli mor-
te puniuit. Eto. d. xij. xlv. dist. disciplina. Samuel regē
amalech Agag pinguisimum in frustra cōcidit. i. Regum
xv. Et Phinees occidit iudeum coeuntem cum madian-
nita. et reputatum est ei ad iustitiam. Numeri. xvj. de hoc
ij. q. viij. S. his ita. i. q. iij. S. notandum. xiiij. q. v. S. i. et. q.
viij. occidit. Item Augustinus ad publicolam. xiiij. q.
v. de occidendis. De occidendis hominibus ne ab eis
quisq̄ occidatur: non mihi placet consilium: nisi forte sit
facies: aut publica functione teneatur: vt non pro se hoc
faciat: sed pro alijs &c. Item Augustinus in lib. de ciui-
ra. dei. Nequaquā contra hoc p̄ceptum fecerunt quo di-
ctum est / Non occides. qui deo auctore bella gesser-
runt &c. xiiij. q. v. si non licet. vbi laudatur Abrahā: qui

Occide
re non
nūq̄ me
ritorū.

obediēter voluit filiū occidere. Sic etiā excusatur Iepse qui filiū occidit. Iud. xj. et Samson q̄ se occidit. Iud. xvj. quia spiritus sanctus hoc latēter iusserat. Item Aug. li. j. de ciui. dei. Miles quū obediēs potestati sub qua legitur ine constitutus est hoīem occidit: nulla sue ciuitatis lege reus homicidij est: imo nisi fecerit reus impij deserti atq; cōtempni est. et c. xxiij. q. v. miles. Ad hāc materiā vide originaia Aug. Hiero. Ambro. Lypriani. et aliorū. xxiij. q. v. lex. c. cum homo. c. regum. c. non solum. c. qui malos. ca. homicidas. c. si audieris. c. sunt qdā. c. rex debet. c. si homicidij c. cū homo. c. cū excommunicatorū. Itē ppter peccatū vane glorie Dauid angelus dñi. lxx. milia de populo interfecit. ij. Reg. c. vlti. q. iij. S. his ita. d. i. re dauid. Item dominus precepit filiis israel. vt pplis amor eo: um/ chana neo: n/ et aliarū nationum. propter peccata eo: ū nō parcerent: sed oēs morti traderent: et terrā eo: ū possiderent. xxiij. q. v. S. hinc notandum. Item in lege dñi dicit Deus. xxiij. q. iij. Si frater tuus: et amicus tuus: et vxor: que in sinu tuo dormit: deprouare voluerint veritatem: firman? tua super eos: et effundes sanguinem ipso: ū. xxiij. q. viij. legi. Ad idem. e. q. occidit. et c. petrus. et c. qui amiq;

Articulus. lxxij.

De inobediētia religiosorum

reus de inobediētia religiosorum: nri tps: et que sit: et in quibus cōsistit vera obediētia. Recta etiā occasione pertractato de discipulina prelatorū: quomodo eā facere debeant: et subditi sustinere: et quō pnt excommunicare rebelles: et quomodo illi qui potestatem habent: possunt

**De ipso
necesse
religio
forum.**

licite occidere impios. Nunc de immūditia vel incestu et eo: ū fornicationibus: qui mali sunt religiosi: et castitate et munditia eo: ū: qui boni sunt: tractandū est. Tertiu emm substantiale eo: ū triū q̄ pmiūt: castitas est. et de sta. mo. cū ad monasterium. S. ij. xxiij. q. j. nuptiarū. De fornicatione autē aliquid tractauim in hac ij. parte. vbi dixi de anachoritis in materia begardorū: in errore eo: ū: qui dicūt non esse peccatum fornicari. in. S. septim? error. in ar. li. j. hīc latius pertractabo. Et pmo de occasionibus fornicationis: maxime in religiosis. occasio autē in eis et in quocūq; immūditie vna quidem est gula. Cōmuniter emm religiosi istius temporis gastrimargi. i. gulosi sunt. Gule autem due species sunt. crapula. i. cruda epula. et ebrietas. i. potus extra mensurā. Rom. xij. Non in comessationib? et ebrietatib?. et de vi. et ho. cleri. a crapula. vbi de b. vtrūq; istoz luxuriā prouocat. De vino dicit apls ad Eph. v. et c. xxiij. dist. in palea. vinolentum. vinum et ebrietas incediū est. ibi. Nolite inebriari vino in quo est luxuria. non formaliter: sed paccidēs. et de iureiurā. et si christi? Hiero. Zupuriosa res est vinus. xxiij. dist. luxuriosa res est. Et itē rū ibi. Prosper. c. luxuriā. Zupuriā facit et nutrit vini pceptio nimia: non natura. Noe in ebrietate nudauit femora. Gen. ix. xxiij. dist. S. j. et c. vj. Item loth inebriatus cōcubuit cū filiabus. Gen. xix. de quo. xxiij. dist. S. j. et de quo dicit Ambro. q̄ fuit in eo ebrietas incestus origo. xxiij. dist. sexto die. xv. q. j. inebriauerunt. et Hierony. Venter mero effluens facile despumat in libidinem. xxiij. dist. S. j. et in palea venter. Innoc. iij. Ebrietas et mentis inducit exiliū: et libidinis prouocat incentiuum. vt in. ca. crapula. et de vi. et honest. de. Venter et genitalia sibi inuicē vicina sunt: vt ex vicinitate memb: o: ū cōfederatio intelligatur vicio: ū. xxiij. dist. S. j. Nabuzardā princeps coquo: ū inueros hierusalem destruxit. iij. Reg. vlti. quia venter cui multitudo coquo: ū deferuit: edificia virtutum ad solui redigir. xxiij. dist. S. j. Nilus monachus ait. Castitatez generat continētia. concupiscentia autem gule mater libidinis est. vt p. ca. crapula. Qui impugnat a spiritu fornicationis concupiscentie saturitatem percipit. versus. Subtrahē ligna foco si vis extinguere flammam: Si carnis motus oia vina dapes. Qui repleuerit ven-

**Occa
sio immū
ditie.**

tre et promiserit castitatem: similis est ei qui dicit se posse refrenare ignes in palea vel stipula. quē admodū enim ignis impetum in arundinetis ardentem sic impossibile est in saturitate cōpescere. Columna cōfirmatur sup basim: et fornicationis passio in saturitate requiescit. hucusq; nilus. Hiero. in Michea. Ecclesie principes qui delicis affluunt: et inter epulas atq; lasciuas pudicitiam se seruare credunt: propheticus sermo describit. q̄ cūcendi sunt de spaciosis domibus lautisq; cōuiujs et c. xxiij. dist. ecclesie. Berth. Periclitatur castitas in delicis. humilitas in diuitijs: pietas in negotijs: veritas in multiloquio: caritas in hoc seculo nequā. Nilus. Lignum: cui copia ingentem suscitāt flammam. multitudo autem esca: nutrit concupiscentiam. flamma ignis obscuratur deficiente materia: et esca: indigentia desideria carnis marcescunt. spinas germinat terra inculta: et mens gulosi germinat cogitationes turpissimas. nescit dolor: en ignis copus mortui: neq; cōtinens cōcupiscentie mortue voluptatem. Nō miserearis corpore: si lassitudine defleat. nec velis saginare eum affluentia esca: ū. si enim preualuerit: insurget aduersum te: et bellum sine federe cōmouebit aduersum te: donec capiat animā tuam. et quasi seruum tradat spiritui fornicationis vitio. hucusq; Nilus. Cassianus in. v. lib. de gastrimargia ait. Quibuslibet eldis reffectus venter seminaria luxurie parit. Sodomitis causa luxurie saturitatis extirrit panis. Eze. xvi. Et quia per saturitatem panis inextinguibili carnis ardore fuerunt succensi iudicio dei celitus igne sulphureo concremātur. Quod si illos panis nimiras ad tam peritum flagitiorum precipitium vitio saturitatis impēgit: quid censendum est de ijs qui vegetas to corpore perceptionem carnium et vini immoderata libere presumunt: nec quantū expetit inbecillitas: sed quantum libido animi suggerit: vsurpantes hec cum carnis cura in desiderijs cōtra apostolum Rom. xij. dist. v. non mediocriter. in si. vbi etiā de hoc in glos. si. Idem in eodem. Non habet perpetuam castimonie puritatem quisquis non iugem reuerentiam equalitatem tenere cōtent? est. Rom. ix. Idem in eodem. Nunquid poterit ardētis concupiscentie stimulos cohibere. quisquis desideria gule refrenare nequiverit? Interioris hoīs castitas virtutis huius consummatione discernitur. Nunq̄ emm robustiorib? emulsi colluctari posse cōstas eum quem in leuio: conflictu conspexeris ab infirmioribus paruisq; superari. Idem in eodem. Impossibile est saturum ventrem pugnas interioris hominis experiri: nec bellis robustioribus attentari dignum est eū qui potest defici leuio: conflictu. C. Itē Climacus in gradu. xxiij. de gula. Gula est delectationis libidinis foris fornicationis paratit. tribulatio vero vetricis conciliatit est castitatis. Quis suus ventrem et fouet et cōtendit spm fornicationis extinguere? C. Immūdis demon gule recedit post dibi repletionem: et fornicatiois spm nobis mittit. qui veniens et inueniens ventrem grauat somno: ligat pedes eius et manus: et oia quecūq; voluit de reliquo fecit: et corpus et aiā phantasijs et iniquationibus et colluuiōib? fedauit et fo: didauit. Ampla et spaciola est via ventris: que ducit in fornicationis perditionem. Mat. viij. Luc. xij. et multi sunt qui vadunt per eam. l. dist. ma. q. angusta et arcta est ieiunij et abstinentie via: que ducit in vias castitatis: et pauci sunt qui ingrediuntur per eam. xxiij. dist. de p. filius primogenitus gule: minister fornicationis. vincens gulam ad impassibilitatem et castitatem ascendit. Hucusq; climacus. C. De secundā occasio et materia fornicandi religiosi et cuiusq; est cōuersatio mulierum et iuuenum. Unde Nilus. Olei enutrit lucernam: et ignem luxurie cōfubulario mulierū. ffacies mulieris sagitta est virulēta. Infirmit vuln? in aia: et venenū ibi reposuit. et quanto magis memoratur: amplior: em putredinem opatur. Qui cauet hec facula: nō se ingerit solemnitatū frequentie: neq; in festiuitatibus quasi amens

trem et promiserit castitatem: similis est ei qui dicit se posse refrenare ignes in palea vel stipula. quē admodū enim ignis impetum in arundinetis ardentem sic impossibile est in saturitate cōpescere. Columna cōfirmatur sup basim: et fornicationis passio in saturitate requiescit. hucusq; nilus. Hiero. in Michea. Ecclesie principes qui delicis affluunt: et inter epulas atq; lasciuas pudicitiam se seruare credunt: propheticus sermo describit. q̄ cūcendi sunt de spaciosis domibus lautisq; cōuiujs et c. xxiij. dist. ecclesie. Berth. Periclitatur castitas in delicis. humilitas in diuitijs: pietas in negotijs: veritas in multiloquio: caritas in hoc seculo nequā. Nilus. Lignum: cui copia ingentem suscitāt flammam. multitudo autem esca: nutrit concupiscentiam. flamma ignis obscuratur deficiente materia: et esca: indigentia desideria carnis marcescunt. spinas germinat terra inculta: et mens gulosi germinat cogitationes turpissimas. nescit dolor: en ignis copus mortui: neq; cōtinens cōcupiscentie mortue voluptatem. Nō miserearis corpore: si lassitudine defleat. nec velis saginare eum affluentia esca: ū. si enim preualuerit: insurget aduersum te: et bellum sine federe cōmouebit aduersum te: donec capiat animā tuam. et quasi seruum tradat spiritui fornicationis vitio. hucusq; Nilus. Cassianus in. v. lib. de gastrimargia ait. Quibuslibet eldis reffectus venter seminaria luxurie parit. Sodomitis causa luxurie saturitatis extirrit panis. Eze. xvi. Et quia per saturitatem panis inextinguibili carnis ardore fuerunt succensi iudicio dei celitus igne sulphureo concremātur. Quod si illos panis nimiras ad tam peritum flagitiorum precipitium vitio saturitatis impēgit: quid censendum est de ijs qui vegetas to corpore perceptionem carnium et vini immoderata libere presumunt: nec quantū expetit inbecillitas: sed quantum libido animi suggerit: vsurpantes hec cum carnis cura in desiderijs cōtra apostolum Rom. xij. dist. v. non mediocriter. in si. vbi etiā de hoc in glos. si. Idem in eodem. Non habet perpetuam castimonie puritatem quisquis non iugem reuerentiam equalitatem tenere cōtent? est. Rom. ix. Idem in eodem. Nunquid poterit ardētis concupiscentie stimulos cohibere. quisquis desideria gule refrenare nequiverit? Interioris hoīs castitas virtutis huius consummatione discernitur. Nunq̄ emm robustiorib? emulsi colluctari posse cōstas eum quem in leuio: conflictu conspexeris ab infirmioribus paruisq; superari. Idem in eodem. Impossibile est saturum ventrem pugnas interioris hominis experiri: nec bellis robustioribus attentari dignum est eū qui potest defici leuio: conflictu. C. Itē Climacus in gradu. xxiij. de gula. Gula est delectationis libidinis foris fornicationis paratit. tribulatio vero vetricis conciliatit est castitatis. Quis suus ventrem et fouet et cōtendit spm fornicationis extinguere? C. Immūdis demon gule recedit post dibi repletionem: et fornicatiois spm nobis mittit. qui veniens et inueniens ventrem grauat somno: ligat pedes eius et manus: et oia quecūq; voluit de reliquo fecit: et corpus et aiā phantasijs et iniquationibus et colluuiōib? fedauit et fo: didauit. Ampla et spaciola est via ventris: que ducit in fornicationis perditionem. Mat. viij. Luc. xij. et multi sunt qui vadunt per eam. l. dist. ma. q. angusta et arcta est ieiunij et abstinentie via: que ducit in vias castitatis: et pauci sunt qui ingrediuntur per eam. xxiij. dist. de p. filius primogenitus gule: minister fornicationis. vincens gulam ad impassibilitatem et castitatem ascendit. Hucusq; climacus. C. De secundā occasio et materia fornicandi religiosi et cuiusq; est cōuersatio mulierum et iuuenum. Unde Nilus. Olei enutrit lucernam: et ignem luxurie cōfubulario mulierū. ffacies mulieris sagitta est virulēta. Infirmit vuln? in aia: et venenū ibi reposuit. et quanto magis memoratur: amplior: em putredinem opatur. Qui cauet hec facula: nō se ingerit solemnitatū frequentie: neq; in festiuitatibus quasi amens

quasi amēs. et stupidus circumuagatur. Velius nāq̄ est manere in domo et vacare orationibus: q̄ si putet bono rare festiuitates: et cum inimicis confideat. facit optime qd legitur et no. xxiij. q. i. odi. in glo. ar. contra. ¶ **3re** Nilus. Fuge cōfabulationes mulierū si castus esse volueris: et ne tribuas eis fidutiam aliquando audere in tuis conspectibus comparere. Religionem in initijs aut habent aut simulant: postea audebunt oīa procaciter. ¶ **4^a** ma cōfabulatione obrutum hñt deo: sum: loquuntur mitius: et compatiendo lachrymas fundunt: habitum preterunt honestatis: et ingemiscunt amariter. sciscitant de pudicitia: et cum deuotione auscultat. Scō iūsti et vidisti: et pusillo innuunt. Rursus tertio: et incendunt procaciter. Subiūsti: et ille p̄fuse risere. Exomantur deinde et euidēter se tibi ostendunt. obrutum componunt et annuntiant passionem. supercilia extendunt et palpebras subuertunt. denudant ceruices: et toto corpore franguntur. verba loquuntur quibus passio emollitur: et loquela studet seductionis: ut auditum perinulceant. et in oībus hīs aīam tuam impugnant. Hec autem efficiuntur tibi hāmi inescantes ad mortem: et velut nebula multimoda trabēs in perditionem. Non te decipiant verbis cum inofense abutentes. Absconsum namq̄ in eis est venenum bestiarū nequis simum. Magis appropinqua igni ardenti q̄ mulieri no uelle: quā ipse in apine sis iuuenis. Igni namq̄ accedēs quum doloeris cito erilis. mulieris vero sermonib⁹ emollitus non facile valebis abscedere. Berminat herba que secus aquam cōstiterit: et passio libidinis in cōfabulatione mulieris. Fluctus maris cōminatur periculum. forma mulieris parturit perniciē. Forme pulchritudo peius q̄ procella. cōsurgunt procelles: sed quidē ob vire desiderij inter eas possumus transare. species autem mulieris si se mel deceperit: etiam ipsam vitam continere facit. Exo. iij. Rubus solitudinis flammā ignis effugit illesus. et p̄dicus remotus a mulieribus non est inflammatus libidinis vitio. Sicut ignis memoria non comburit mentem: sic nec passio preualet si non fuerit p̄sens materia. Si miserus fueris hostis erit tibi inimicus. Seneca. Laue tibi de inimico recōdiliato. Et si peperis passioi: insurget super te libidinosa illecebra. Ad voluptatem pertrahit facies mulieris impudice. castum vero cōmouet ad glorificationem dei. Si quieuerit passio in cōfabulationibus mulierū: me credideris ei quasi impassibilitatem tibi p̄mittat. Nam canis q̄ cōmouerit caudam: cōgaudet. si quidē si capiat a turba. foris autem progrediēs p̄p̄iam ostēdit nequitia. In mulieris memoria impassibilis efficitur: et phantasia eius nō cōmouet passionem: tunc existimato fines conscendere castitatis. q̄ aut figmentū eius re ad contemplationem suscitāt: et membra eius pōt cooperare virtutibus: tunc cōfide in natura esse virtutis. Sed nec fig velis remoueri in eius cogitationibus. neq̄ multū voluas in mente tua formā mulieris. est enim passio que facile in aliud transfert. et periculum h̄z in p̄ximo. et res de facili ad suam naturā reuertit. ff. de pac. si vi. ar. xxxv. di. ab exo: dio. Natura castissima corumpitur: si diutius phantasia mulierū in animo immoretur. In paleis si re tarder ignis: excitat flammam. sic memoria mulieris succendit cōcupiscentiam. huc usq̄ Nilus. ¶ **3re** Jo. cassianus in. vi. li. de spiritu fornicationis ait. Humani generis conditor: opificij sui naturā p̄ omnibus emendationēq̄ cognoscens. illic curam adhibuit medicāne vnde causas morbi p̄ncipaliter nouerat enanare iniquiens. Dat. v. Qui viderit mulierem ad cōcupiscendum eam: iam mechatus est eam in corde suo. xxxij. q. v. qui viderit. Perulantes oculos notans. nō tam eos arguit: q̄ illū iterio: ē sen sum qui officio eo: um male vitur ad videndum. ¶ **Su**p verbo ait illo decalogi. Nō mechaberis et c. dicit Augu. Non mechaberis. id est non ibis ad aliquam aliaz p̄ter v̄rorem tuam. Tobie. iij. Attende tibi fili ab omni fornicatione: et p̄ter v̄rorem tuam nunq̄ patiaris crimen scire.

Tu enim hoc exigis ab v̄rore: non vis hoc reddere v̄rore: quū debeas in v̄rore p̄cedere v̄rore. xxxij. q. v. nō mechaberis. et q. vi. nō mechaberis. Turpe est aut v̄rū dicat nō posse fieri qd semina facit: v̄r nō pōt. Noli aut dicere v̄rore nō habeo. ad meretricē p̄go. ne hoc p̄ceptū violo quo dicitur non mechaberis. Nam em̄ nostri p̄cū tuum. iam nostri quid mādūces: qd bibas. imo quē mādūces quē bibas. Absline ergo te a fornicationibus. Quum em̄ imaginem dei quod es tu corumpis per fornicationes et defluas libidinis: ipse etiā dominus q̄ scit quid tibi v̄tile sit: hoc precipit: ne per illicitas voluptates corruat templū eius quod esse cepisti. ad hec. xxxij. di. audite charissimi. q̄ est palea. de pe. di. i. agite. xxxij. q. iij. meretrices. ¶ **3re** Iheron. sup p̄dicto verbo. Qui viderit mulierem et c. Inter passionem et p̄passionem hoc interest: q̄ passio reputat p̄o v̄rio. p̄passio licet v̄rij culpam habeat: nō tñ erit in crimine. Ergo qui viderit mulierem et aīa eius fuerit titillata: hic p̄passione p̄cussus est. Si ergo consenserit: de p̄passione transiit ad passionem. et huc non v̄o iuntas peccandi deest: sed occasio. Quicumq̄ ergo viderit ad cōcupiscendum: si sic asperit ut concupiscat et facere disposuit: recte mechatus dicitur in corde suo. ¶ **3re** Aug. Nam tria sunt quibus impletur peccatus. di. vi. in palea. sed pensandum. de pe. di. ij. sicut tribus. sc̄z suggestio: que per memoriam fit siue per corporis sensus. Qu si frui delectauerit: delectatio illicita refrenāda est. Si autem cōsensio facta fuerit: plenum peccatum erit. Verum tamen delectatio ante consuetudinem vel nulla est vel tenuis: cui consentire peccatum est. Si autem et in factum processerit: videtur satiari et extingui cupiditas. Sed postea quū suggestio repetitur: maior attenditur delectatio. que ad huc minor est q̄ illa que in cōsuetudinē vertitur. quā vincere difficile est. Adde hic q̄ scripsi et additionauī. s. in. ij. parte. in. ij. c. Diere. in lra. Ayn. in verbo Oculi mei. in ar. vi. et in ar. lxx. s. Septim. in p̄in. Brege. in. xij. moral. Quisquis vero incaute exterius respicit: plurimum in delectatione peccati cadit: atq̄ obligatus desiderijs incipit velle quod noluit. Valde namq̄ caro deo: sum trahit. et deremū. c. i. et semel species forme cordi p̄ oculos illigata: vix magni lutraminis manu soluitur. Prouidendum ergo nobis est: q̄ intueri nō debet qd nō licet concupisci. Et em̄ munda mens in cogitatione seruet: a lasciuia voluptatis sue dep̄imendi sunt oculi quasi quidam raptos res ad culpam. De aspectu mulierum. j. e. ar. h. est etiam religiosus. et tibi etiam sequitur de colloquio mulierum. ¶ **3re** Iheron. sup. Si ergo velis continue pulchris facibus oculos inspicere: capieris omnino: et si bis vel ter fortasse possis continere. non em̄ es extra humanam naturā Qui autem flammam semel accendit v̄sa muliere: et etiā ea absente: forma apud se imagines turpium actionum: a quibus multoties proceditur ad opus. Qu si aliqua se ornando oculos hoīm ad se attraxerit etiam si nulli plagam intulerit: penam patietur extremam: q̄ nocere tenuit. de pe. di. i. in p̄in. in. ll. ibi canonizatis. et causam mali dedit quātū in se fuit. et de homie. de cetero. vbi de hoc. et de iniurijs. c. fi. Venenum enim confecit: et si nullus q̄ bibit inuentus est. Quod autem viris dicit hoc et ad feminas loquitur. i. viro. xxxij. q. v. cum caput. capiti enim loquens et corpore persuadet. Item Jo. cassianus in. vi. li. de spiritu fornicationis. Purgationis fornicationis p̄ima est custodia: ut memoria secus femine q̄ carissime de cordis nostri recessibus extrudere festinem. ne talis memoria morosa precipitet mentem: et cogitationes notias possit inferere. ¶ **3re** Jo. Climac⁹ in. cv. gradu de castitate ait. Quidam monachi plerumq̄ degentes cum femina ex hoc in concupiscentia omnino non impugnantur: nec in tentationem inducuntur cogitationum. quae re beatificauerunt seipsos miserabiles: ignorātes quia vbi maior interitus: ibi opus minoris custodie non existit. Nam propterea hostis callidus eos tunc nō impugnat: ut fidu

nam et libertatem cum mulieribus conuersandi accipien-
tes turpius corruant. Tres idem ibidem. Vidi delicias
et coniuantes: et ad tempus non statim inquinatos. Vidi
quoque cum mulieribus comedentes et comorantes: et nulla
tunc ad presens meditationem aut interionem maligna
habentes vel cogitantes. Hinc quidam igitur ipsi seducti
confidentes et pariter suis ipsorum curam et vigilanti etuen-
tes/ quando putabant pacem habere: et in suis cellis secu-
ritatem et quietem certam possidere: sunt passi extermini-
um et interitum repentinum. Idem in eodem. Quidam pa-
triterpertus dolum demonis narrauit. qm plerumque de
mon fornicationis perfecte se subtrahit: et summa religio-
sitatem reuerentiam et honestate monacho/ et in tempus
lachrymarum fontem submittit et ingerit. Quum vero ei sug-
gesserit cum mulieribus familiariter loqui et residere: et
admonere eas ad castitatis honestatem et continentiam
et memoriam mortis et eterni iudicii: vt propter sermonem
et fictam religiositatem preoccurrat lupo miserabiles vt
pastor: et de cetero consuetudine et familiaritate contra-
cta et securitate et confidentia facta tunc lapsum et ruinam
miserrimum ipse sustineat. Fugientes fugiam: vt fractum
non videamus nec audiamus de quo nunquam gustare o-
dinari et constituti sumus. Viro: em si dauid propheta. ij.
Re. et de pe. di. i. et his itaq. et dicendum quoque. et de pe.
di. ij. et opponitur via. et. unde quid. et. et in. nos ipsos for-
tiores reputamus. quod nature impossibile est. hucusque
Joan. Alii. Dicit Abrahā discipulus abbatis. Sifoy ad
eum. Pater senulsi. eamus parum iuxta mundum. Dicit
ei sifoy. Vbi non est mulier illo eamus. Dicit ei abrahā. Et
vbi est locus qui non habeat mulierem: nisi forte in solitu-
dine: dicit ei sener. Ergo in solitudinem me tolle. Et
dam sener seruiebat quidam frater et quendam virgo. acci-
dit vna die q vtretq sibi ad senem venientes occurrerunt
in via. Quumq sero facto ad sua reuicere nō possent: im-
prudenter egi: et causam criminis prestiter. et. di. error.
facit quod legit. et. no. et de iude. ita. et i. glo. ar. posuit mat-
ram senior: inter vtrosq vt dormirent. Frater ille carnis
sue pugnam non ferens/ miseranda virginem stuprauit.
quod peccatum ex occasione perpetratum est. et de eo q. co-
gno. confan. vxo. veniens. ij. ibi. Et qm se. oppo. tunitas in
gerebat cognoscebat vttramq. Quidam sener egrotas
videns laborem fratrum sibi seruientium: dimisso deserv-
to iuit in Egyptum. cui tū dixit abbas Moyses q nō iret:
q in fornicatione caderet. cui sener contristatus ait. Dori-
tuum est corpus meum: et tu mihi ista dicis. Quum ergo
abisset in Egyptum: virgo quedam fidelis obrulit se in
eius obsequiis. Et post aliquatū tempore quum pau-
lū cōualuisset: incurrat in eam. et cōcepit. Et interroga-
ta a vicinis a quo: dixit q a sene. Illis vero nō credentib/
dixit sener. ego s feci. Sancta verecūdia et cōfessio. de pe.
di. ij. ille rep. et dist. i. q. penitet. s. custodire mihi infan-
tū quem pepererit. Ablactatum autem eum tulit sener
in humeris suis. et die q erat festiuitas in scythia itrauit
ad multitudinem fratrum. Illi aut videntes si euerūt. et di-
xit sener. Videris infantem hunc: filius est inobediente.
Tūte ergo vos. q in senectute hoc feci. et orate pro me
Quia iste sibi non peperit: deus sibi peperit. ignouit lei
christus: q etiam ipse peccatum suum publice agnouit.
de pe. di. i. veritas. cum. s. p. e. quecūq. al. s. sunt. s. sub. c. q. s.
aliqui. Vbi etiam dicitur per Aug. in persona peccatoris.
Tū ne punias q: ego punio. Et ignosce q: ego cognosco.
pergens ad cellam suam ad initium pūne conuersionis
sue reuersus est. Item quidam frater iter faciens secū
suam matrem habebat iam verulam. qui quum venissent
ad quemdam fluium: non poterat illa transire. et tulit fi-
lius suus frater ille pallium suum: et inuoluit manus suas
ne aliquo modo tangeret corpus eius. et ita porras eam
transiit fluium. Dicit autem mater ei. vt quid operuisti
manus tuas fili. Respondit. Quia corpus mulieris ignis
est. et. q. dist. hospitium. cum. et. sequenti. Hiero. Quidam

dentis corpusculo oleum adijcimus: facit. et. q. iij. vir et
propia. ibi. Qui in igne positus nescit ardere. et. Reg.
in. ij. li. dialogorū. et est. et. di. presbyter. Quidam gre-
cus presbyteram suam a tempore accepti sacri ordinis vt
suoorem diligebat. sed quasi hostem cauebat. et ad se nunq
q ppius accedere sinebat. Tandem ad etrana dedus-
ctus est post longam etate. Quē quum presbytera sua
conspiceret si quod ei adhuc virale inesset. nati-
bus ei apposita curauit aure cognoscere. Quod ille sen-
tiens quantum a visu potuit. se recolligens ait. Recede
a me mulier. adhuc igniculus viget. palea tolle. Ad quē
statim apostoli Petrus et Paulus venerūt. quos vidēs
ait. Ecce venio. gratias ago. et inter bec. bba aiam reddi-
dit. Brege. ij. libro dialogorum sic ait. Quid diuina mi-
sericordia circa Andream fundane ciuitatis episcopū fece-
rit: quatenus legentes vt videant exhortor. qui corpus
suum continentie dedicat: habitare cum feminis non p-
sumant. ne ruina menti tantomagis repentina subrepat:
quāto plus ad hoc quod male concupiscitur in presentia
concupite forme famulatur. Hic nempe vir venerabilis
plenus virtutibus quamdam sanctimonialiē certus de
sua eiusque continentia secum habitare permisit. Et qua-
re actum est vt antiquus hostis apud eum aditum tenta-
tionis inueniret. Nam cepit speciem illius oculis mentis
imprimere: vt ille nescit nefanda cogitaret. Nam et vnus
lignus spiritus animam ei per speciem illius sanctimo-
nalis in tentationem carnis commouit. a deo vt in tergū
illius sanctimonialis episcopus bladiens alamp daret.
Quaz tentationem episcopus per quemdam iudeum q
hoc audierat in conuentu demonum. sciens: et orationi
se dāns: non solum illam sed omnem quoque feminam de
suo habitaculo expulit. atq omni illa tentatione fundit
caruit. et. di. hospitium. Item in vtis parum legi-
tur q quidam frater multum tentabatur de quadam pul-
chra muliere nupta: quam viderat in seculo. que tandem
morta fuit. quod ille frater audiens iuit de nocte ad se-
pulcrum ei: et fodiens extraxit de putredine corporis ei:
et portauit in cellam. et ponēs frequēter ante se et os suū
dicebat sibi. Ecce quod desiderabas. satiare ex eo. et sic fa-
ciebat donec satietate feroris moreretur cōcupiscētia ei.
boni medici fetore fetore expellēs. ar. et de re. iur. eis res.
Item dixit sener. Cum muliere non comedas: etiam si
sit mater vel soror: que pugnam augent. Item Joan.
cass. in coll. Serapionis de octo vitiis ait. Puritati studēs
tibus plurimū confert vt carnaliū passionum ipsas mate-
rias sibi primitus et penitus subtrahant: quibus potest
vel occasio vel recordatio earūdem passionum egrotan-
tium adhuc aie generari. Necessē est enim vt morbo di-
plici duplex adhibeatur curatio. Nam corpus: (ne carna-
lis concupiscētia in effectū tentet pōūpere) necessario
effigies et materia illiciens subtrahenda est. et animi
hilominus ne eam contagione concipiat/ attentio et me-
ditatio scripturarū et sollicitudo peruigil ac remotio so-
litudinis vtiliter apponenda. Item Joan. cass. in coll.
Sereni de mobilitate aie dicit de abbate Paulo q quūz
ad visitandum quēdam fratrem eunti mulier occurrisset
offensus occurru eius tanta fuga ad monasterium est re-
uersus: pretermisso quod arripuerat visitationis officio
quanta nullus a facie leonis aufugeret. quod licz castita-
tis et puritatis ardore fecisset: tamen quia nō habuit sciē-
tiam (non enim solā familiaritatem que vere est notia ses-
minarum: sed ipsam quoque figuram sextus illius credidit
execrandam) tali confestum correptione percussus est: vt
eius vniuersū corpus paralytis valetudine solueretur.
Dicitur paralytis a para quod est dis et lysis quod est so-
lutio quasi corporis dissolutio. Est autem paralytis lesio
partis cum priuatione siue diminutione sensus vel inor-
vel vtriusq. Eo autem redactus est vt infirmitati ei nul-
lo modo viro: um diligentia deseruire sufficeret: nisi sola
ei in quodam cenobio vir gūm. per annos fere quatuor

Idest vsq; ad vite sue terminum muliebus sedulitas mini-
strasset. a quo tamen tanta virtutum gratia procedebat
vt quum de oleo quod cadauer suum potius q; corp⁹ con-
tignisset vngerentur infirmi: confestim cunctis valitudini-
bus curarentur. ¶ Item in vitis patrum quidam frater
in templo idolo:um vidit sathanam sedentē et omnē mi-
liriam adstantem ei. et quum multi spiritus narrarent ei
mala que fecerant: et hec ei pauca et parua viderentur ei:
iussit eos flagellari. Alius vero demon adueniens ados-
rauit et ait. In eremo fui. l. annis impugnās quemdam
monachum: et hac nocte p:ualui vt facerem euz fornicas-
ri. Quod diabolus audiens: surgens ofcularus est eum.
et tollēs coronam quam in suo habebat capire: fecit eum
sedere prope se: coronans eum illa corona dicēs. Magnā
rem fortiter egisti. Et propter hoc ille frater fact⁹ est mo-
nachus. ¶ Item narrat Joan. cass. in dicta coll. Sereni-
q; quum quidā ex fratribus in quodam antro quadam
nocte mansisset: cepit subito cateruas demonum intru-
er. inter quas vnus magnitudine cunctis p:cerior: et vul-
tu terribilior: aduenit. qui vniuscuiusq; actus cepit dis-
cutere. et eos qui eorum emulos homines necdum po-
tuisent circūuenire: velut pro mercede a conspectu suo
lubebat expelli. illos vero qui nuntiabāt sibi met cōsigna-
tos decessisse: summis laudibus attollebat. In quoz nu-
mero quum quidam nequissimus spūs letior: aduenisset:
asseruit quemdam monachum post. xv. annos quibus eū
iugiter obsedisset: ipsa nocte ruina fornicationis turpiter
elisisse. super quo magnis preconis a p:ncipe tenebras:
rum coronatus abscessit. Frater autem visionem videns:
accedēs ad locum vbi ille habitabat monachus: inuenit
q; ille monachus monasterio derelicto: cum quadā puel-
la casu miserabili corruisset. ¶ Item Jo. cass. in coll. abba-
tis Joannis de fine cenobire sic ait. Quemadmodum cor-
pori vsus libidinis carnisq; vicinias: ita etiam menti me-
moriam eius penitus est subtrahenda. satis est p:ncipiosum
est ad huc infirmis pectoribus vel remissam recordatio-
nem huius passionis admittere. ita vt nonnunq; eis sub
recordatione sanctarū feminarum velut sub sacrelectio-
nis historia norie titillationis stimulus excitetur. cuius
causa seniores nostri huiusmodi lectiones sub p:sentia
minorum solent consultissime p:terire. Sane perfectissi-
mis quibusq; et humino affectu iam castimonie confirma-
tis p:uationibus quibus se examinare valeant deesse non
possunt: quibus perfectissima mētis integritas et cordis
incorrupta conscientie iudicio comprobetur. Erit enim
cōsummatissimum viro probatio sui: scz qui radicem mor-
bi huius luxurie penitus iam se extirpasse cognouerit: ex-
plorande gratia castitatis interdum etiā aliquā explorā-
tione sui imaginationem femineam possit admittere. Le-
terum ab ijs qui minus firmi sunt: hanc examinationem
nullatenus conuenit vsurpari. vt coniunctionem femine
am et palpationem quodāmodo teneram ac mollem cor-
de praeactent. erit enim eis noxia: nō salubris. Quū ergo
perfectissima quis virtute fundatus: ad illecebram blan-
dientium cogitationum nullum mentis assensum. nullā
cōmotionem carnis in se deprehenderit excitari: certissimē
me puritatis sue capiat documēta. ita vt ad hanc se firmi-
tate puritatis exercens: castitatis atq; incorruptiois bo-
nū non solum mente possideat: s; etiam si corporale femi-
ne attractum causa cuiusvis vt ad solet necessitatis attule-
rit: passionis sensum penitus ignoret. ¶ Item Jo. cass. in
coll. abbatis Pinusij de fine penitentie sic ait. Soler etiā
frequenter accidere vt dum vel suos vel alio:ū lapsus im-
perito: cum quispiam miserātis retrahat affectu: ipse etiā
subtilissimū teli voluntario perfringatur assensu. et inritus
sub specie pietatis exortū obsceno et nōio fine cōducatur.
et quod erat ad remediū: tendat ad noxam. rlv. di. licet. ij.
et de excep. pia. i. rlv. li. vj. ¶ Item in vitis patrū quum ab-
bas Arsenius sederet in canopo: qdā virgo Romana p:re-
potēs et dives venit ad cellā eius. et contigit q; tunc extra

ambularer Arsenius. quem vt illa vidit: ante pedes eius
se in faciem p:na pstravit. quā ille cū festinatione suscitās
ita p:pellabat. Si faciē meā tū peruidere desideras: intue-
re. Illa vero p:re verecundia oculos suos nō audebat atq;
tollere. sed ait. Exoro vt p:ro me o:es: et me in memoria ha-
bere digneris. Cui Arsenius. D:ro deū meū vt deleat tuā
ex corde meo memoriā. Quo verbo illa infirmata est. p:re
tristitia. quā archiepiscopus Alexāder cōfortās ait. Num
quid nescis te esse feminā: et q; per feminas soler inimic⁹
hoiēm impugnare: ideo vultum tuū de corde suo deleri
dixit. Nam p:ro aia tua dñm deprecatur. Quibus verbis
recreata recessit. ¶ Item in vitis patrū quedā mulier inho-
nesta submissa a iuuenibus: venit in desertus sero ad quē
dā solitariū nominatū. que quū pulsasset ostium celle:
dicens se a via errasse: p:tebat ingressum. quā ille et si tur-
batus introduxit in atriu cellae sue. ipse vero clauso ostio
intrauit cellam. Illa vero nocte clamabat. Abba: fere me
comedunt. Ille vero turbatus est timens iudiciū dei: dis-
cebatq; Ande venit mihi fera hec: et aperiens ostium in-
troductit eam intus. Cepit autem diabolus cor eius sagit-
tare. Quod fener cognoscens dixit in se. Hic inimici tene-
bre sunt. Ro. xij. Filius autē dei lux est. Jo. vij. Accendit
glucernā. et quūz iustā maretur dicebat. Cui talia agū-
t: in tormentis vadūt. i. Thessal. iij. ij. Per. ij. ibi. nouit de⁹
Et mittens singulatim oēs digitos in lucernā: nō senties
bar p:pter flāmā libidinis. et sic faciens vsq; mane eos cō-
bussit. Quod videns illa velut lapidea effecta est. Dane
venientes qui eā submiserāt: eā mortuā inuenerunt. Se-
nex vero ostendens digitos ait. Ecce quid fecit mihi ista
filia diaboli. et narrauit eis tērationē suā. et ait. Non red-
damus malum p: malo. i. Pe. ij. Ro. xij. xij. q. iij. cū in les-
ge. et resuscitauit eā. Illa vero postmodū in penitētia mā-
sit. ¶ In vitis patrū quidam magnus fener versabatur
cum quadā virgine sacra: que ei sepe arridebat: et cum eo
iocabāt. Ad vltimū cōceperūt dolo: et pepererūt iniqua-
tē. ps. vij. et māsit cū ea mēsb⁹ sex. qua derelicta a deo cōs-
pūctus intrans eremū et nudus cooper⁹ capillis penitē-
tiam fecit: hñs palmam que quolibet mense vñū dorro-
nem dabat: qui ei sufficiebat per totū mensem. ¶ Item in
vitis patrū dixit fener. Nō habetas amicitia cum mulie-
re: neq; cum puero: neq; cum hereticis. et erit mēs tua pa-
cifica. ¶ Item in vita Captiui monachi dicitur q; euz quā-
dam muliere captiuus esset. et quum eorum dñi coges-
rent eos ad inatrimonium: simulauerunt nuptias. et quū
foli habitaret et pascere pecora: nunq; tñ nudū corpus
mulieris vidit monachus. nunq; eius carnem tetigit: nō
mens in pace perdere qd in prelio seruauerat. diligēs eā
vt sororē: non tñ se ei credens vt sororē. ¶ Item in vitis
patrū quidā duxit secum in desertum Scythie filiū las-
crantem vbera. qui in monasterio nutrit⁹ nesciebat quid
essent mulieres. qui quum factus esset maior: ostenderūt
ei demones de nocte habitū mulierum. et mirabatur pa-
ter. cui hoc filius reuelauit. Semel etiā cū patre suo ascen-
dit in egyptum. et videns mulieres dixit patri suo. Abba:
ecce isti q; veniebāt ad me i Scythia nocte. et dixit ei pater
Isti sunt de sclo monachi filii. alio habitu vtunt isti. alio
eremite. Et mirat⁹ est fener quomō et i Scythia ofiderūt
demones imagines mulierū. et statim reueri in cellā suā.
¶ Item in legenda Balaam legitur q; magus quidam
consuluit regi patri Josaphat conueri a Balaā q; a filio
suo cunctos remoueret: et puellas deco:as et hono:atas
introducā p:ciperet. vt semp euz eo essent: sibi q; ministra-
rent. nihil enim sic potest iuuenes seducere sicut facies
mulieris. Nam rex quidam quū filium habuisset: dixerūt
ei peritissimi medici q; si intra decem annos solem vides
ret: oculo: lumine p:iuarentur. Rex ergo in quadam spes-
lunca toto illo tempore filium esse fecit. Quo finito: iussit
rex vt omniū rerum genera ante eū adducerētur. vt oim
nomina et notitias habere posset. Adductis ergo ante eū
auro: argento: lapidibus p:ciosis: vestimentis p:ciosis:

et equis mulieribus et alijs omnibus puer de quolibet per se quid esset querebat. et ministri sibi omnia p sua nomina indicabant. Quum autem nome mulieru ancie querebat discere: spatari regis ludedo dixit. Demones sunt qui seducunt homines. Rege ergo querente a filio quid sibi de oibus amplius placuisset: ait. Demones qui seducunt homines mihi super omnia placuerunt. in nullo em vt sis anxia facta est anima mea. Regitur etia in legenda beati Andree q diabolus se transformat in speciem cuiusdam pulcherrime mulieris ad decipiendum quedam sanctum episcopu deuotum beato Andree. quam quum episcopus ad prandiu inuississet: episcopus et illa ex opposito confederunt. intendebat autem in eam crebro episcopus: cuius faciem non desinebat intueri et pulchritudine admirari. Sicq; duz oculus figitur: animus sauriatur. xxxij. q. v. nec solo. Et dum eius faciem non desinit intueri: et pulchritudinem admirari: antiquus hostis cor eius graui iaculo vulnerauit. quem tamen demonem transfiguratu beatus Andreas in forma peregrini ad ostium episcopi veniens effugauit. Regitur etiam in legenda almi Francisci q ipse mulieru familiaritates colloquia et aspectus: que multis occasio sunt ruine: sollicitius euitari iubebat: asserens per huiusmodi debilem frangi: et forte sepe spiritu infirmari. Harum contagione in euadere conuersante cum eis tam facile dixit q iuxta scripturam in igne ambulare et non comburere platas. Esa. xliij. Quuz ambulaueris per ignem non combureris. Siquidem ipse adeo auertit: rat oculos suos ne huiusmodi vanitate videret. ps. cxvij. Auerte oculos meos ne vid. vani. Quod sicut aliquando socio dixit: quasi nullam recognoscebat in facie. non enim securum esse putabat earum fornaruz introitus baurire imagines. q possunt aut edomste carnis resuscitare ignis: aut pudice mentis maculare nitorem. Asserbat etia friuolum mulieris esse colloquium: excepta sola confessioe vel instructioe leuissima. xvij. q. ij. in decima. i. si iuxta qd et saluti expedit et congruit honestati. Que sunt inquit religio cum muliere tractada negotia: nisi quum sanctaz penitentiam vel melioris vite consiliu religiosi petitiode deposcit. Etiam nunq hodie comuniter fratres confessiones mulieru etia religiosarum audire: nec tali audire: di confessiones priuilegio vtrentur. q: quod pulsum est ad salutem confitentium: tendit ad notam confessiones mulieru audientium. tlv. dis. sed illud. Et nimia securitate minus cauetur hostis. Diabolus si de suo capillum habere potest in homie: cito ex crescere facit in trabem. Hac etia ratione precepit in sua regula q fratres nos haberent suspecta consortia vel consilia mulierum. Sanctus etia Rodolcus episcopus tolosanus frater mino: filius regis Sicilie dñi Caroli quum semel aliunde veniens Neapolim accessisset: regina mater eius occurrens amplexata est eum. et more gallico: eum et prouincialiū voluit eum osculari. sed pudicis iuuenis facie suaz ab ea auertit: ne oscularetur eum. Qui quum mater diceret. Numquid non ego mater vestra sum? et osculari possum? Respondit virginilis et tantus iuuenis. Daret quidem estis: et femina. qd verbum de corde mundissimo emanauit. Dicebat etiam frater Jacobus benedicti Tuderti frater mino: perfectus. Ego tñ curarem si viderem pulchram faciem mulieris: quatum si viderem pulchram faciem mulieris: tus neq; pro omnibus. Quando sanctus Franciscus cum femina loquebatur: sonora vt ab omnib; posset audiri voce dicenda promebat. Interrogatus a socio cur non repererit quamdam virginem visitantez et copiosaliter ipsum reficiente: m dicit. Quis non d; timere sponsam christi? q si oculis pudicis. ar. xxiij. q. v. nec solo. predicatur: et facie ipsa me viderit: non ego illam. Ordinauit etia beatus Franciscus propter honestatem. et deuotionem loci sancte Marie de angelis: q nulla mulier deberet intrare claustru illud. Regit de scro Rogerio puinciali fratre mino: summe correptu: q quu quadam die iret cum

socio suo: obuiauit ei quidam domine: quam pluries ipse visitauerat in domo sua: et cum qua pluries locutus in porta ecclesie fuerat. Quum igitur ea obuolantem salutasset: et sic transisset: interrogauit socium an illa erat talis dñia. cui dixit socius q sic. et adiecit socius. Numquid vos non cognoscitis eam? non (inquit) quia nūq; vidi eam in facie. etiam matrem meam. postquā fui frater minor. Tñ soci? qui sciebat eū valde securū: dixit ei. Quū sciatis vos in facto mulieris securū sic esse: vnde est q tātū timeatis eas aspiceret? Et ipse respondit. Frater (inquit) in potestate hois est vitare occasiones peccandi. et iō qd diu homo facit qd in se est et dñs facit quod in se est: tuendo hoem a pctō. Impossibile est em q vnq; dñs deserat mentem quas possidet: nisi homo habeat culpam dum non vitat omnē occasione peccandi. Et quo tu erponis te periculo per occasione quam potes vitare: maxime in tali tentatione ad quam multuz declinat homo ex corruptione nature: cōdens de virib; tuis: iam tunc dñs non tenetur te defendere: sed pot sine omni iniustitia tuis viribus in qbus pfidisti te dimittere. Et ideo vulgariter dicit. Qui se custodit de? eū custodit ij. Paral. xv. Dñs vobiscum: q: fuistis cū eo. si quesieritis eum: inuenietis. si autem dereliqueritis eū: derelinquet vos. Et propterea (inquit) et mens que deum diligit: ita tarde declinat et scienter ad venialissimum peccatu sicut ad mortalissimu. Item Hugo de scro victore in libro de claustro aie. Mulieris vox blanditur auribus: et facies oculis. Isaac de Syria ait. Quando hō accedit ad deum: sedus init cum eo non videre faciem mulieris. Job. xxxi. nec aspiciere founosoz aspectus. Nam et quidam de religiosiis certatōibus videns quemdam fratrem imberbem similem mulieribus: reputauit hoc nociuū menti atq; dānosum in pugna sua. Unde nō acceptauit vt intraret cellam eius vt salutaret eum. Decreuit em prudenter ille se nex. q: si cogitauero tñ hac nocte q hic sit talis: fiet mihi iactura non parua. Et quum discipulus eius ei diceret. Nūquid et tu pater talia times? Rñdit. Ego quidem fili non timeo. verumtamen nolo mihi inducere pugnam in vanum. Nā taliū recordatio infructuosam facit mētiurbationem. Ad vnūquodq; membrū corporis h; pugnam homo. et debet custodire seipsum: et diminuerē pugna in ipsis. qd homo sibi faciat violentiā ad bonū. picidatur tñ semp. Videndo atq; concupiscendo quecūq; ferunt nobis confusionem in recordatione sui: expedit nos timere: nec conculcare. Itē conscientia maius est oibus: vt causas pugnē prolongemus a nobis: qd ex hoc corporis angustiaz patiat. q: timēdum est quum venerit occasio: ne ruinas quis incurrat. et de eo qui cognio. confan. vxo. sue. venies Idem. Qui occasionem peccati non tollit: inuitus trahit ad peccatū. quia quū rerum opportunitates accipimus: nosipos nō possumus cōtinere. Idem. Sepe multis sanctorū inimicus illudit phantasmatibus pulchritudinem mulierū. Multo res autem et ad illos qui sunt in mundo vel appropinquāt mūdo qñ vno miliario vel duobus vel vnius diete spatio: ipsas mulieres cōuertit adduci. Distatibus vero a mundo quibus hoc nequit facere: in phantasmatibus ostēdit earū pulchritudine. quandoq; in ornatu vestiu in impudico aspectu: aliquoties in specie nude mulieris superauit eos. Idem in eodem. Non appropies corpori alicuius preter necessitatis causam. nec corpori tuo permittas aliquā appropinquare: nisi (vt dixi) ex causa rationabili. Compulsus loqui cum muliere verte facies tuā a visionē: et sic cum ea loquere. A monialib; fuge sicut ab igne et laqueo diaboli. Obuiationem earū et colloquutionem fuge: ne colorēt cor tuū foridibus virtioū. Quauis sint foridēs tue fm carnem. lxxij. dis. legitur. sicut ab extraneis recustodi. A fiduria iuuenum et locutione sicut amicitias diaboli fuge. Melius est tibi habitare cū draconē mortifero: q cū muliere comedere. Quis sit mater vel soror tua. Melius est habitare cū draconē: q domire cū aliis quo: et cooperiri cum eo. Quis sit tibi frater fm carnem.

In vitis patrum. Qui cum puero fatue loquitur: iam cum eo mechatur. In vitis patrum. Quum quidam frater iuisset ad quadam fororem suam que erat in monasterio: quod vellet eam visitare. respondit illa sanctimonialis. Sufficit tibi frater quod videamus nos in alia vita. Item ibi. Monachus occurrit ancillis dei in itinere quodam. quibus visis diuersis extra viam. cui dixit abbatissa. si tu perfectus monachus esses: non resisteris nos ut agnosceres: quod femine eramus.

Item ibi. Beata Synderica dixit. Nos qui religioni nos submisimus: castitatem summa debemus diligentia custodire. nam plures seculares videtur castitates seruare: sed adeest eis stultitia: dum per alios omnes sensus peccant. nam et aspiciunt indecenter: et rident inordinare: audiunt turpia et loquuntur: et cogitant feda. Castus autem sensibus mortuus est. Alia occasio fornicationis in religiosis est otium et negligentia: cui multum vacant. Pro nihilo habent tempus perdere in vanis locutionibus et vagationibus et nimio somno multi et eis. et propter hoc cadunt in illud peccatum. Ezechiel. xvi. Hec fuit iniquitas Sodome fororis tue superbia saturitas panis et abundantia et otium ipsius. Ad hoc facit quod legitur et non est de renuntiis nisi cum videmus. S. verum. in glossa. Iuxta illud Quidam de remedio. Etia si tollas: periere cupidinis arcus.

Queritur. Egistus quare sit factus adulter: In promptu causa est. desidiolus erat. Ad idem quod legitur et non de consensu. dist. v. nunquam. in glossa. vlti. Unde et ibi dicit Hieronymus. Ama scientiam scripturarum: et carnis vitia non amabis. Aqua que non mouetur: generat vermes. et otium tentationes carnales. Plures fornicatores inueniuntur in ciuitatibus. quod ibi magis vacatur otio: quam in castris vel villis. quod ibi laborant homines. Qui confessiones audiunt sciunt hoc. Somnus autem nimis inimicus et emulus castitatis est. unde et ibi plerumque contingunt religiosis pollutiones nocturne. de quibus. vii. dist. restantem.

Alia occasio luxurie in religiosis maxime est arrogantia et elatio et superbia. Vere enim hodie contra incoparabiliter arrogantes sunt secularibus. Prover. xvi. Eorum tionem precedit superbia: ante ruinam scilicet fornicationis exaltatur spiritus. Et iterum Prover. xvi. per alia verba. et est alia translatio. Immundus est apud deum ois qui exultat cor suum. de peni. dist. ii. si enim ultra medium. ver. nonne tibi videretur. Unde Elimachus in gradu. xv. de castitate ait. Raptus corporis ex elatione alta sapere est sepe. Humiliat enim deus cor altum per lapsum carnis. Unde in vitis patrum legitur de quodam eremita: qui quum polleret virtutibus: cepit intra se inaniter gloriari. ad que nocte venit diabolus in specie mulieris. et tetigit inembra eremite singulariter. et quum latus inclinaret ut commisceretur cum ea: enarrat diabolus: et ipse sedatus remansit. et diabolus cum multitudine demonum deridens eum exclamauit. Mo nache qui te usque ad celos extollebas: quomodo demersus es in infernum discis. Qui se exultat humiliabit. Luce. xvi. et xviii. Dat. xxi. Ille vero se desperas omni se immunditie mancipauit. Item quum vna virgo sanctimonialis elata semel digressa quod noller quod esset Magdalena: quasi maius premium expectaret quam illa que fuit famosa meretricis. Luce. vii. i. q. vii. si quis communem. illa nocte in fornicatione cecidit. Unde Jo. cassi. in coll. Thermenio de castitate sic ait. Quantum enim quod leuitate et patientia cordis: tantum in corporis puritate proficiet. quantoque longius per pulcritudinem iracundie passionem: tanto tenacius castitates seruabit. quod beati mites: quam ipsi possidebunt terram. Dat. v. scilicet corpora sua. ne scilicet germinet eis spinas et tribulos. carnalium scilicet tentationum et cogitationum. Ben. ii. Nulla res sic castitate conseruat: sicut timere et humile sapere.

Alia occasio luxurie in religiosis est: quod recipiunt ephebos et iuvenes: pueros ad religionem: et permittunt eos ad inuicem conuersari: et cum alijs fratribus indistincte. ex qua familiaritate et receptione multa in ordinibus sunt flagitia subsecuta. et multa scadala suscitata: et multa infamia

etiam apud seculares exorta: et multa apostasia prouenit: quod pauci postquam incarcerationem pro tali flagitio: remanent in ordine confusi rubore. Et quod tales in ordine communiter non promouentur: nec ordo de eis confidit: cōsternantur mente et non contentantur de ordine. et hoc dant in commotionem pedes suos. Non enim tales dolent quod deum et ordinem offenderunt: sed quod hic suam gloriam perdiderunt. et ideo raro contriti sunt: nec penitentia digna agunt. sicut expertus fui sepe in fratribus cadentibus in ordine qui eos ad penitentiam confortarem. Ad hoc de pe. di. i. quod alijs quando. post. c. mensura. Unde Jo. cassi. in. ii. li. de canonicis co. orationum modo ait. Summa namque obseruantia custoditur ne quis cum alio ac precipue iunioribus vel ad punctum temporis pariter substituisse aut usque recessisse vel manus suas inuicem tenuisse deprehendantur. Dantur etiam in ordine minorum sub specie communitatis tante caritatem et salernorum porciones puberibus sicut et senibus. Plures et religiosi senes et iuuenes plus comedunt de carnibus in religione: quam in seculo comedisent. et plus bibunt de vino: quam bibissent in mundo. et ideo communiter sunt carnales. quod quod natura supplet nutritum est ex carne caro est. Jo. ii. Qui christi sunt: crucifigunt se in carne. Non saturant se carne. Mala. v. Scdm carnem viuētes moriuntur. Ro. vii. Unde merito contra tales dispensatores dicitur verbum Hieronymi. Quid ardenti corpusculo ignem carnis: et per consequens libidinis adijcimus. De periculo familiaritatis iuuenum. s. prime dixi. Alia occasio immunditie in religiosis est conuersatio cum sanctimonialibus. Habent enim in monasterijs deuotas suas: cum quibus se et sepius longe et longius absque arbitris colloquuntur ex toto potius a prelati licentia quam obrenta. ibi risus incordit. ibi reciproci oculi. ibi verba scurrilia et vana et carnalia. ibi tactus veneret. ibi corda igne estuantia. ibi omnes fenestre aperte ad mores que ibi sunt. Hier. ix. Alia improprie est scribere: scilicet scelerissimum est facere. propter huiusmodi multi incarcerationi sunt. multi abierunt retrosum. Dicitur tunc ibi ad predicandum ex parte prelatorum: scilicet ipsi tales potius vadunt ad sic fornicandum. In comuni ibi predicant sed in speciali et cum speciali se ordine vituperant. Quod in comuni edificat talis predicator: speciali destruit. Quis muscula sibi dant et mittunt. et ignem succendunt. Quicquid misera talis impudica religiosa et die ac nocte laborauit: totum corruptio suo erogauit. Dicit se suo eleemosynam fratri dedisse. ego dicam eam immunditie pabulum prestitisse. Vix aliqua sanctimonialium sine deuoto carnali stat. unde et prima fidem irrita facit christo. xvii. q. i. be. ve. ro. Tale deuotionem ego appello corruptionem. Contra tales deuotiones frequenter in monasterijs predicauit. et eorum et earum odium incurrit. Sciunt hoc abbatissae et earum prelati. et murmurant: sed non corrigunt. quod indignatione eorum et earum timet. immo (quod est nefandius) speciale licentiam habet ab earum quibusdam prelati: propter ruffianis earum de hominibus deuotionibus. et quod earum non verecundant inter alias. et derelicta se tenet que tale suum deuotum immo corruptores non habet. Sciunt hoc seculares et eorum parentes. et murmurant et scandalizantur et conqueruntur prelati. et parum proficiunt: quod ignis carnalis usque ad consumptionem deuotus. Job. xxi. accessus est: et non potest extinguere: quousque veniat ignis qui deuorat tales qui in tanto et tam nefando ardenti igne. ps. cx. Pones eos ut dibani ignis. quod in ordinibus maxime mendicantium multi prelati qui debent alios corrigere sunt alijs subditis cum deuotionibus eorum mortis occasio et exemplum. xi. q. ii. precipue. et ex de vo. et vo. re. magne. Et adde hic quod non. s. e. s. feminarum. h. lvi. in ar. lvi. Totum quod dictum est de ista pestifera deuotionem quam habent religiosi cum sanctimonialibus: est contra mentem et verba canonum. xvii. q. i. c. i. ibi. Quam magis vidue que dei religiositate mutauerunt: crimine adulteri notabunt: si deuotionem quam sponte non coacte deo obtulerunt libidinosam voluptate corruerint. et in fi. ca.

Orium fornicationis occasio.

Interrogatio.

Habentes damnationem: q: primam fidem irritam fecerunt. r. c. viduas. in fi. **ibi.** Quia nō solū qui faciūt: sed etiā qui consentiunt faciētibz rei iudicandi sunt. r. c. nec alis qua. in pūci. **ibi.** Et si incorrupta inuenta fuerit virgo ea parte qua mulier pōt esse: poterit tñ ex alia parte id est aia que est pars corporis. fm **Aug.** corporis: peccasse: que corumpi potest: et tamen inspicī nō pōt. r. r. q. v. magis tñ meamus. r. c. seq. **Terre** ipse cōcubitus nō carne: sed cōplacētia r volūtate ipse complexus ipsa cōfabulatio r osculatio. et. j. **Quanti** dedecoris et criminis cōfrentur. et. j. **Christus** dñs et iudez noster quū virginem suā dīcas tam sibi et sanctitati sue destinataz iacere cū altero cernit q. i. quātū indignatur ei et irascit: r. c. et. j. **Aut** si cū eis dē in vna domo et sub eodē recto r. c. et. c. nuptiarū bonum. **ibi.** Et si nō nubat nubere velle damnabile est. r. **ibi.** **Habentes** quidem dānationem: qm primam fidē irritam fecerunt: et si nō nubendo: tamē volēdo. r. **ibi.** **Damnatur** propositi fraus. damnatur fracta fides voti. r. j. **Et** volūtas que a proposito cecidit appareat esse damnāda. r. v. q. ij. peruenit vbi prohibētur mulieres ad monasteria accedere: r monachos cōmatres facere. r. j. nō solum. cū c. seq. vbi prohibet q non habitēt in vno monasterio monachi r monache. adulterium enim intercīpit cohābitatio si habeat aditum monachus ad monacham vel monachā ad monachū secreto singulariter ad collocaionem. **Non** cubet monachus in mulierū monasterio: nec cū monacha singulariter conuiuetur. r. j. **Porro** si contigerit et aliquā propinquam suāz videre voluerit monachus: in presentia abbatissē huic cōfabuletur per modica et compendiosa verba: r in breui ab ea discedat. r. c. in nullo. r. c. monasteria. r. c. in decima. **ibi.** **Ea** tñ circa monachos causa seruata: vt remoti ab earuz familiaritate nec vsq ad vestibulum habeant accedendi familiare pmissum. **Sed** neq abbatem vel cūm qui p̄ficitur extra eaz que p̄est loqū virginibus christi aliquid qd ad earuz institutiōē vel administratiōē pertinet licebit. nec cum ea sola que p̄est frequēter eos loqū oportet: s3 sub testimonio duarum vel trium sororū. ita vt rara sit accessio et breuis omnino locutio. **De** prohibita r periculosa familiaritate mulierū. di. r. r. q. i. hōspitiolū. r. c. p̄fbyter. r. r. q. i. di. c. j. lxxij. dist. clericus. r. c. nolumus. cū omnibus. c. vsq ad fi. distinctionis. et de cohābi. clerici. r. mu. c. j. r. ij. r. de vi. r. hone. de. monasteria. **De** corruptione mentis sine corruptione corporis. r. r. q. v. mag. r. c. ficur. cum. c. seq. vsq ad. q. Quis. **Q**uia autem sunt que aggrauant peccatum immūditie in religiosis maxime in sacris ordinibus cōstitutis. **Primum** est voti fractio. q: castitates p̄omissit religiosus in p̄ofessione. r. r. v. dist. diaconus. et ordinis suscepiōne. quā aufert deo quum fornicatur. que res irrecompensabilis est quia ois ponderatio nō est digna aie continentis **Eccl.** r. v. legi et nō. et de sta. mona. cū ad monasteriū. **fi.** **Et** etiam furtū. q: contrectat rem alienā sc3 seipsuz qui se deo totaliter dedit. inuito dño. et de elec. dudum. ij. **fi.** **predicis.** **Committit** etiā sacrilegiū de se. q: res oblata deo est ipse. r. r. q. i. q. i. quid ergo. r. r. q. i. sciendū. **Itē** scandalum r derisio populi. et de pur. ca. c. h. ij. q. j. p̄fbyter. r. c. si mala. **Itē** quāto sapientior: rāto magis peccat. r. r. v. di. **fi.** **Et** **Biego.** **Abi** maius donū scientie: transgressor: maior: i subiacet. pene. **Itē** q: est de familia dñi ad eius expensas r vestes. r. q. i. clericus. r. di. deros. in prin. p̄. l. iij. **Si** inimicus me maledixisset mihi r. c. facit. r. c. iij. dist. si inimicus. **Itē** q: decipiunt populi de cuius elemosenis viuunt: r pro quibus tenentur orare. sed quō orabūt in scelere dño displicētes: **Ad** hoc i. q. i. p̄fbyter. r. r. q. i. q. i. nulli. i. q. v. in grauibz. **Et** **Bern.** **Ne** qui ambulāt in carne. et placere nō pūt: r placere deū velle p̄sumunt. **Roma.** viij. **Et** q: si p̄fbyteri sunt: adhuc offendunt amplius. r. iij. dist. sacerdotes. i. q. i. sacerdotes. vii. **Amb.** **Qui** indigne christū sumit. idē ē ac si interficiat. **Et** sup illō **lib. p.**

Filius dei conculcauerit. **Augu.** Conculcat christum qui libere peccat et absq timore: et qui eo indigne participat. **Itē** quia minister dei est qui debet esse mundior. p̄. c. **Ambulās** i via immaculata b mihi ministrabat. **Et.** i. **Reg.** ij. dicitur de Samuele q p̄ Samuel ministrabat domi nō accinctus ephor lineo. i. munditia castitatis. **Augu.** **Delius** est spūalia penit omitti: q indigne tractari vel tangi. **In** ecclesiasticis beneficijs dñs nō frequentia ministror: sed deuotionem probat animor. et de eta. et qua: cum sit. in fi. r. r. q. i. dist. tales. **Itē** q: angeli vocātur. **Da** lach. ij. r. iij. dist. sit recto. **Immo** maiorem dignitatē hñt p̄fbyteri q angeli: qui nō possunt christi corpus confis cerere: nec habent ordinem talem. **Nec** angelis d: **Quorū** remiseritis peccata r. c. **Joan.** vlti. **Mat.** r. v. de penit. dist. j. quē penitet. **Itē** q: vt deus noster in terra. p̄. c. **Joan.** r. **Ego** dixi dii estis. r. **Mat.** r. v. **ibi.** **Vos** autē quem me esse dicitis: dicit interlinear glos. **Vos** ab illis discres: nō hoies sed dii. **Unde** in **Exo.** r. xij. c. r. et de hereti. cūz ex iniuncto. dñs nō detrahēs. glos. i. sacerdotibus. **Et** quale est hoc: q: ille amat vt porcus qui est vt deus. **Itē** quia filius dei est singularis q alij christiani. **Narrat** autem **Moyse** causam diluuii **Beñ.** v. r. r. v. q. i. cum igitur et ibi notatū habes. s. parte prima. ar. r. r. v. **lib. r. f.** **M** filij dei. i. de genere Seth qui successit Abel: filias hominum qui descenderūt de Cayn acceperunt. **Quantū** ergo credendum est deo displicere: q filij dei peculiares sc3 religiosi cum filiabus hominū fornicantur. **Itē** q: cetus religiosor nobilio: pars est sponse christi. sc3 ecclesie. vñ per faciem intelligitur **Can.** ij. **Ostende** mihi faciem tuā. **Et** ideo sponso maxime displicet macula in facie sponse. **Unde** iudei in faciem christi spuerunt: vt contrumelia maior esset. **Mat.** r. iij. **Job.** r. x. **Et.** l. **Sic** christo magnā contumeliā faciunt: qui faciem sponse: p qua abluenda faciem suam spūis iudeor opposuit. maculant in se vel in alijs. **Itē** cōmittit apostasiam. quia rumpit pmissam castitatem. de quo **Prouer.** vi. **Homo** apostata vir inutilis quia quicquid facit in claustro remanendo in immūditia nō valet ei ad meritum vite eterne. **Quantū** placeat diasbolo hoc peccatum in religiosis. p̄z per exemplum quod supra dixi de sathana cozonante alium demonem qui monachum instigauerat fornicari. **ibi.** **Idem** narrat. cum ver. p̄ce. **¶** **Hoc** etiam peccatum in sanctimonialibz nō solum est fornicatio et religiosi: sed etiam adulteriu: r incestus et stuprum cōtra naturā peccatum et sacrilegium. **Adulterium** quidem: quū ibi sit accessio ad sponsam christi. **Unde** beata **Magne** dicit. **Ip̄i** suz despōsata cui angelus seruauit r. c. **Et** si seruanda est pactio hoibus: quāto magis deo. r. r. v. q. j. viduas. r. c. nec aliqua. **ibi.** **Si** supueniēs maritus sponsam suam iacentem cū altero videat: nonne indignat et fremit: et per zeli dolorē portat gladiū in manus suas? **Et** christus dñs et iudez noster quū virginē suā dīcāram sibi r sanctitati sue destinataz iacere cū altero cernit: q indignat et irascitur: r. c. et. j. **ibi.** **Que** christi adultera est. r. c. hñs episcopus. **ibi.** **Quia** spōsam christi corripit et. c. hec vero. **ibi.** **Nā** si inter hoies solet bone fidei contra crus nulla rōne dissolui: quāto magis ista pollicitatio quā cum deo pepigit solui sine vindicta nō d̄: et. c. que christi spāliter nubunt r. c. et. **ibi.** **Que** ante se immortali spōso coniunxerat. r. c. si qua monacharū. **ibi.** **ad** lapsum adulteri r̄i deducta fuerit. r. c. nuptiarū. **ibi.** **Ne** ipse christus (qd sen tire nefas est) adulteriū faciat: cui viuere marito nubit. r. **ibi.** **Quū** christus eis videat quas sc̄os marit. r. **ibi.** **Sed** plane nō dubitauerim dicere lapsus r ruinas a castitate sanctioi q vouetur deo adulteris esse peiores. **In** tali etiā adulterio ē p̄ditio. sicut dicebat scrias **Ioseph** de vtro re dñi sui tentate eū ad p̄m. **Beñ.** r. x. **Quō** possuz facere hoc malū? **Ita** etiā est dilecta ista spōsa deo: q inducit eā zelans eā. et de sta. regu. periculoso. lib. vi. **¶** **Ad** hoc adulterium pōt reduci. **Prouerbi.** v. **Zelus** et furo: nō

circūstā
tie gra
uota fa
ciētes re
ligiosor
scelera.

parceret in die vindicte. Committitur etiam cum talibus incestus. q. cū sponsa patris nri que est nobis affinis. xxv. q. i. virginib' sacris. ibi. Incestu. rrv. q. i. de incestis. c. nec eam. r. rrv. q. i. s. cū ergo. Eristi incestus est consanguineorum vel affinium abusus: et etia sanctimonialiū. q. in incest' maior est adulterio. rrv. q. v. n. adulteri. Ad hoc potest etiam referri. s. ad Roz. v. Auditur inter vos fornicatio. et talis fornicatio. Et geh. penult. Ruben effusus est. Committitur etia cum talibus stuprū quod comittitur cum virgine. vt p. s. cū ergo. et legif. et no. et de adul. c. n. in glos. stuprum. Est etiam peccatū contra naturā. q. peccant cum religiosis que mundo inortue sunt. rvi. q. i. placuit. Est etiam peccatū sacrilegiū. quia religiosi et religiose sunt templa dñi consecrata. rrv. q. i. sciendū. rvi. q. i. iij. s. sacrilegiū. rñ. q. i. c. iij. Quod prohibitū est in genere de familiaritate mulierū. in. iij. occasionibus seq. prohibet in specie. Dicebat frater Egidius laicus socius beati Frāscici. Caro nostra est sicut porcus: qui auidius currit in lutum et delectatur in luto esse. ij. Pe. n. Sus loz in volutabro luti. de pe. di. ij. sunt qui dicūt. Caro est sicut crabro qui sup stercoz se voluere delectat. Iohē. ij. Etoputruerūt iumenta in stercoze suo. Greg. Ymēta in stercoze putrescere et hoies carnales in carne vitā finire. Caro est pugil diaboli. Esa. liij. Ego creauī fab. i. diaboli sufflant in igne. i. carnes pūnas scz tentationes. Cū sit frater quidam patri Egidio. Quomodo possum vīcere vitia carnis? Rndit ei. Qui vult transferre sapia magna et magnas trabes: studet ea transferre ingenio magis q. viribus. et in hoc facto est similiter procedendum. Omne vitium ledit castitatem. Est enim sicut speculum clarū: quod per halitum solum obscurat. Impossibile est hoīem venire in gratia dei: dum in carnalibus delectatur q. fm Paulū. Qui in carne ambulant: deo placere non possunt. Rom. viij. Solue igit et reuolue de super et desuper hinc et inde. et non est aliud nisi pugnare contra carnem: que vult te tradere nocte et die. quā qui vincit: oēs inimicos suos vincit: et venit in omne bonum. Ad Rom. viij. Quis me liberabit de corpore mortis huius. rrv. q. v. si paulus. Dicebat autē: Ego inter oēs pūtes pzeligerē castitatē scām: Dirigit ei frater. Nōne maior virt' est charitas. i. Roz. xij. Rndit Egidius. Et quid est castius charitate? Et frequēter canēdo dicebat. O scā castitas: quas lis es? Qlis es? Tu es talis et tanta qual ēz quantam te fatui non cognoscunt: et sine qua nemo videbit deū. Iheze. ij. Que autem sit differentia inter virginitatē pudicitia et castitatem. no. rrv. q. v. in summa. C Est etiam religiosus et aliis alia occasio fornicandi: scz aspectus mulierum. Unde Benef. iij. Vidit mulier q. bonum esset lignum ad vespendum: et pulchru oculis aspectuq. delectabile. et. vbi Gregor. et bñ. s. Non debemus intueri quod non licet cōcupisci. Benef. rrv. iij. Quum vidisset Dinam. et. et Ben. rrv. i. Iniecit dñs oculos in Ioseph. et. ij. Reg. xj. Vidit Dauid Bersabee. et. et de Iudith legif. Iudith. r. Stratum captus est in suis oculis Holofernes. Eccl. rvi. dicitur de muliere. Inqueus est venator. et. Prouerbi. rxiij. Fouea pfunda meretricis. Eccl. i. Ne respicias mulierem multiuolam. Et ibidem. et Job. rxi. Virginem nō conspicias ne fore scandaliseris in decore illi. Et ibidē Eccl. i. Auerte faciem tuā a muliere compta. et ne circūspicias speciem alienam. Propter speciem mulieris multi perierunt. et ibi. Speciem mulieris aliene multi admistrati repobit facti sunt. Thē. iij. Oculi mei deprezdatus est animam meam. et. Plures differentias rerum ostendit visus q. ceteri sensus. vide quod legitur et nor. de conse. distinc. iij. venisti. in glos. i. quod audieris. r. iij. q. i. r. testes. in glos. i. allquo. Unde ministrat materā tentationis et quantū ad concupiscentiam carnis: et quantum ad concupiscentiam oculo: et quantum ad superbiam vite. que tria regnant in hoc mundo. s. Jo. ij. Unde philosophus. Totius hominis est libertas oculi

los perdidisse. Unde super illud Mat. vij. Quid vides festucam. et. glos. Oculi qui post culpam in paradiso est referatus: mores vider: non vnde proficiat: sed vnde in deterius cadat. Job. rxi. in pūnd. Pegigi sedus cum oculis meis: me cogitarem quidem devirgine. An Greg. Ne minus caute respiceret: quod post inuitus amaret. liz gua aliquoties cessat loqui: sed oculi non cessant respicere. ij. Per. ij. Oculos plenos habentes adulterio. Quod proprie locum habet in religiosis loquentibus cum suis deuotis sanctimonialibus non christi. Et nihil oculo nequius. Eccl. rxi. Unde et leguntur quidā philosophi sibi oculos eruisse. Et Aug. de fide christiana. et. rxi. q. v. nec solo. Nec solo affectu et tactu: sed aspectu quoq. appetit et appetitur concupiscentia feminarum. Nec dicatis vos animos habere pudicos: si habeatis oculos impudicos. quia impudicus oculus impudici cordis est nūtius. et quum se sibi inuicem etiam tacente lingua conspectu mutuo corda nuntiantur impudica: et fm cōcupiscentia carnis alterutro delectantur ardore: etia intactis ab imunda violatione corporibus: fugit castitas ipsa de moribus. Ad idē. e. q. c. sicut. et. c. qui viderit. C Alia occasio fornicationis religiosus et aliis est colloquium mulierum. ex eo q. verba earum rete sunt. Prouerbi. vij. loquitur muliere. Irretrahit eum multis sermonibus. Et colloquium earū ignis est. Eccl. i. ir. Colloquium enim illius quasi ignis exardescit. et gladio cōparat. Prouer. v. ibi. Rabia meretricis. et. i. acuta quasi gladius biceps. Tanti etiam earū et choreizare cum eis periculosum est et incitamentum libidinis. Eccl. i. ir. Tū saltatrice ne sis assiduus. rxi. q. iij. v. n. quisq. Eccl. ij. Feci mihi cantores et cantatrices. Vbi dicit magister Hugo de sancto victore. Infelix: nūquid his delectationibus queres sapientiam quam querere proposuisti? Erisse videbaris a vanitate: quomodo cantico reuerfus es: nisi quia in circuitu cum impijs ambulasti: et in voluptate tua senita tua et captiuus factus es vanitatis. Esa. xij. Respondebit tibi vlule. vbi dicit glos. Vlule sūt magnitudinis coruine: que rostro in palude fito horrende strident. Tales sunt mulieres que in choreis damo: em horrendum emittunt: dum cantica ad immunditiam incitandam canūt. Quicquid in choreis fit totum ad immunditiam irritat. Nam et ta ctus manuum reciprocas: et oculos aspectus: et audit vitulum et choros. et ibi. Torumpūtur etia boni mores per colloquia praua. s. ad Roz. iij. r. C Alia occasio immunditie in eis et in aliis est tactus impudicus in se et in mulieribus et in masculis. Eccl. i. ir. Cum aliena muliere non sedas omnino: nec accubas cum ea super cubitū. Et Eccl. rxi. Qui tener illam: quasi qui apprehēdit scorpionem. Et Eccl. vij. Vincula sunt manus ei. Prouer. vi. Numquid potest homo ignem abscondere. Hierony. Qui tangit carnē mulieris: non euadet sine periculo anime sue. Ad hoc facit exemplū Fundane ciuitatis episcopi Andree quod supra posui. Et de presbytero greco. et de sancto patre non tangente matrem. Eccl. xij. Qui tetigerit picem: coinquinabitur ab ea. Unde legif. de quodam patre q. quum percussisset in natibus diabolum apparentem sibi in forma mulieris: q. ex tunc manus ei cōputruit intolerabiliter per tres annos. Tanta esse posset delectatio cum consensu in tactu: etia in tactu manus mulieris vel iunioris: q. ibi esset mortale peccatū. Ita est periculosus sensus tactus. quem frater Jacob benedicti leonem vocabat. Unde non est ritum maxime iuuenib' religiosi tradere manus deosculandas mulieribus. maxime iuuenibus vel adolescentulis. nec tenere manus compticatas cum manibus eorū. quia totum corpus earum

Colloqum mulierie.

Dulie nū aspes
tus.

Tactus
impudic.

et eorum ignis est. cui debet dici a sapiente castissimo. Noli me tangere. sicut pater in exemplo supra posito de beato Zodoico: qui matrem noluit deosculari. ad hoc. xxxij. dist. hospitolum. ubi dicit Hieronimus. Si bonum est mulierem non tangere: ergo malum est tangere. et. xxxij. q. v. nec solo. De tactibus impudicis in se retigi. s. in ista. ij. parte. in expostione threnorum. in. f. ar. in. s. plura ergo. s. est autem. cu. ver. se. **C** Alia occasio est videre vel sentire alios pariter commiseri. quia ex hoc igitur natura corrupta ad libidinem. Unde scilicet toletanum. Prodiu is est ad voluptate et imitatrix natura vitiorum. xxx. q. iij. c. ij. Non expedit castis habitare cum coniugatis. Pro omnibus istis corruptio nibus mentalibus et sensuum dicebat sanctus Basilius. Mulierem non cognoui: et virgo non sum. quia vera pudicitia non solum est in corpore: sed in animo potius et sensibus. xxxij. q. v. per prima. xvj. c.

Articulus. lxxij.

Expeditis preuari

cationibus aliquorum religiosorum in tribus substantialibus que promittunt scilicet in paupertate/obedientia et castitate. et hec plenissime pro eorum salute. ad alia eorum vitia etiam in quibus hodie participant cum alijs bmo hominibus accedamus. Unde et eorum aliud vitio sum communiter est ambitio. Nam isto carnali tempore religio si quidam magis sunt ambiciosi ad scientiam honores et gloria huius mundi: quam alij seculares. Nam et per se et per amicos sanguineos suos intus et extra ordinem honores et studia (ut presunt) procurant et precibus et enee nijs et frequentatione minis et terroribus et inaltis et cauillationibus. Nam et communiter ad nullum aliud finem student multi ex eis (sicut experientia manifestat) nisi ut possint fratribus dñari: et in ordine et extra ordinem exaltari. **U**n nec cōiter vacat studio diligenter: et cōiter parū sciūt. q: nō diligūt scientiā: q est donū spūs sancti. Esa. xij. ppter eius finem debitum. ut deum melius cognoscant: et ei feruiant et propinquo sed ut ea potius apparenti q existēti honores et exemptiones et diuitias consequant. sicut oculare videmus. Magnitudo huius peccati ambitionis cognoscitur per penas pro eo inflictas. **E**thore em cum multis lenitis de maioribus igne diuino succensit sunt: q: sacerdotum rapere voluerunt. Numeri. xvj. vij. q. i. deniq. Item Darban et Abiron: q inuiderūt Moysi de ducatu terra abso: buit. sicut ibi dē legitur. et ex de elec licet. Item Oza rex lepra percussus est: q: sacerdotiū occupare voluit. iij. Reg. xv. r. f. Parat. xv. q. vij. s. itez cū Balaa ver. sicut ergo. **E**t propter hoc cōmittit funonia. Omnis em ambiciosus in finoniam tendit. ij. Machab. iij. Ambiebat Jafon frater Onie summū sacerdotiū aditro rege promittens argenti talenta trecenta octoginta et. Istud fuit peccatum primum luciferi ambientis sedem equalem deo. Esa. xliij. de peni. di. ij. principii. cum. s. pce. Bern. Quanti vsq hodie feda sequūtur vestigia: immo q pauci euadunt quibus libido dominādi non dominef quam sequimini miser! Nonne iste est mons in quē ascēdit angelus: et factus est diabolus? Item Bern. Ambitio subtile malum. secretum virus. pestis occulta. doli artifer. mater hypocrisis. liuoris parens. vitiorum origo. criminum fomes. virtutum erugo. tinea sanctitatis. cordiū occecatrix. et remedijs morbos creans. **H**oc peccatū dissuadet apostolus ad Hebr. v. Nec quisq (inquit) sumit sibi honorem: sed qui vocatur a deo tamq Aaron. viij. q. i. in scripturis. ex de elec. qualiter. Sic vocatus Nicola. sic sanctus Ambrosius. sic sanctus Severus. lxi. dist. s. bis oibus. sic Martias. Acti. i. xv. q. ij. nō exēplo. sic Josue Josue. i. vij. q. i. moyses. Quoniam etiam quos canonica electio et concors vocatus deus vocare presumitur. viij. q. i. liz ergo. i. q. i. ordinationes. c. huius neq. Sed hodie canonica electio facta est diabolica. Plures em sunt in ec

desia qui eliguntur a diabolo: q a deo. et qui non per gratiam dei: sed per gratia homin electi sunt permittente deo. s. q. i. si quis neq. et. c. nullus itaq. viij. q. i. audacter. Unde non deberent tales plati ponere in literis suis: q: gra dei. s. gratia homin et dei furoris electos. **O**see. xij. Dabo tibi regem in furore. Spūs mendar ascendit in cor: elatum et altum. iij. Regum. xij. et dicit. Ascende in Ramoth galaad. Ramoth interpretatur excelsum signum. et significat dignitatem. cui appetit est certū signū reprobationis. q: fm s. eg. quicūq desiderauerit primaturā in terra: inueniet cōfusionem in celo. Nec inter seruos christi cōpurabitur: qui de primatu tractauerit. xl. dist. quicūq. als est sub. c. multi. Galaad interpretatur transiigrantes testes. q: ibi fit transigratio de bonitate in iniquitatem. ps. x. Transigra in montē sicut passer. q: honores poti dēte gunt fm Archid. q mutant mores. sicut p: in Saule aū regnū humili. post superbo. s. Reg. xv. **S**reg. Supbus toties ad culpā apostasie dilabit: quoties p: cēse hoibus delectatur. **L**hy. **P**relate: rāto igit submittis caput oneri. Sed quem cōtingerit saluari de ijs qui principant in tātis ruinis et tanta pigritia: video tamen currentes et spōte se proijcientes in pericula. Nūeri. xvj. Tolle cūctos p: cipes populū: et suspende eos extra solem. ubi **S**reg. **H**ec si hoies cogitarent: p:ncipatus nō ambirent. sufficit em p peccatis proprijs argui et reddere rationē. quid necesse est p peccatis ppli ostēdāi cōtra solē? Fugit christus in montē quū vellent eū facere regē Joā. vi. **S**reg. **R**ex fieri noluit: ad crucis vero paribulū spōte venit. **O**blaram gloriā culminis fugit. penaz prob: ose mortis appetit. ut mēbra eius dīscerēt fauores mudi fugeret: errores minis me timere. **C**ontra ambiciosos. s. q. i. p:ncipat. et. c. nullus itaq. ubi de hoc. et. q. vi. c. vlti. ubi de hoc. et. q. vij. sancim. lxi. dist. miramur. viij. q. i. in scripturis. et. c. qui episcopatu ex de preben. q: intantum. ex de rescrip. q: per ambiciosus lib. vi. de elec. auaritie. in prin. lib. vi. et. c. quo: nūdam. quod c. exp: esse loquit de ambitiōe religiosor. **E**ito me de hoc vitio expeditui: q: que hic de hoc scripsi et plura alia prae caui supra in prima parte. s. cum vero ecclesia. ver. habet cupido glorie. in ar. lxi. Item in ista. ij. parte in. ij. c. the. in s. quō. ver. iuxta tropologia. in ar. v.

Articulus. lxxv.

Cultum aliud vi

tium religiosorum nostri teporis proprius acidia est. que definitur a Damasceno: as si ctio siue tristitia aggrauas. **E**t hec est **A**cidia infirmitas religiosor: quorundam q designati sunt in Helia. de quo d: iij. Regū. xij. q: quū fugerit a facie Jezabel: in deserto p:oeiat se ad vmbra iuniperi: et petiit aie sue ut moreret: et dicit affect. **S**cōm Joā. cass. in lib. de acidia. Acidia d: rediū vel angustia cordis. **E**t t: tales acidiosos sunt exēpla de sole peragente cōtinue cursum suū ab oīete in occidē: qui remunerationē quasi sui laboris nō expectat. **E**cds. i. **S**itur et occidit sol. **A**ugu. **I**ndecēs est christiano si radius solis eum in leco inueniat. Posset em dicere sol si loqui posset: Ampli laboraui q tu: et tamē iam surrexi. et tu adhuc dormis. De herbis crescētibus: que impeduntū bnt caloris et frigoris. **M**at. vi. cōsiderare lilia et. c. **I**tem p:oeimica. **P**rouerb. vj. **V**ade ad formicam o piger. **A**bi quinq nos tabilia et exemplaria sunt de ea. s. q: a paruo animalido cēt hō. ar. xliij. q. iij. si habes. **S**cōm. q: p multos cursus et discursus qrit cibū suū. et hō est remissus in qrendo: cū bo aie fueret: corpis etiā frequēter. s. quos ps. cxii. **E**untes ibant et stebant mittentes semina sua. **E**cds. xj. **M**ane semina semē tuū: et vespere nō cesser man tua. **T**ertium. q: non h: ducem quē sequat: et qui punit negligentiā eius. homo vero h: vij. q. i. scilicet. **Q**uartū est. q: purum granū eligit. et homo spurcius. **P**rouerbio. xvj. **A**s stultorū dissimile erit. **Q**uintū. q: foanica adeo se

in formi
ca qd cō
siderand
dum.

onerat q̄ mīno: videtur suo or̄: et homo vir pro anī
ma parū laborare potest. qui si vellet multo plus posset
facere q̄ credat. ad hoc. p̄. vii. dist. oēs huius seculi. Itē de
ape cū tanta sollicitudine aluearia fab̄. icante. de conse. di.
v. nūq̄. Item labor agricolarū. mercatorū. artificū.
millinū. naurarū. qui tot labores pro corporibus per
ferunt. et tamen pro regno celesti vir modicum possumus
laborare. p̄. c. omēs. Aug. Si possemus exatere homi
nes: et cum ipsis pariter exatari: vt tales essemus amato
res vite permanentis: quales sunt homines vite fugien
tis. Quidam patrum videns meretrices ornatas: ait.
Ignosce mihi omnipotens deus: quia meretricis huius
ornatus pro mundo superauit totius vite mee industrie
ornamenta. Abbas Pambo videns aliam meretricem
in Alexandria: fleuit. et ait querentibus quare fletet. Due
sunt cause. vna de perditione illius anime. alia q̄: non ha
beo tale studium placēdi deo: quale habet ista vt placeat
dominibus. Itē exempla sanctorū. Dauid ait. ps. lxxv.
Pauper sum ego: et in laboribus a iuuetute mea. Prouer.
ultimo. Parū otiosa non comedit. Exemplum de christo
Jo. iiii. Fatigatus est itinere et. Ber. Quādiu vixero: me
mor ero laborum quos christus sustinuit in predicando.
fatigationum in discurrendo. Luce. vii. tentationū in ieiū
mando. Mat. iiii. et Luc. iiii. vigiliarū in orando. Mat. xii.
et. xiii. et Luc. vi. lachrymarum in cōpariēdo. Luc. xix. Re
cordabo: etiam dolo:um. conuicio:um. spūto:um. colas
phorum. Mat. xxvi. subannationū. exp̄. oblationū. / cla
uorum. et similia. alioquin requireretur a me sanguis iustus
qui effusus est super terram. Unde et dicebat ps. ix. Tu so
lus laborem et dolorem cōsideras. Job. v. Homo nascitur
ad laborem. vbi Ber. Homo ad laborem natus si labores
refugit: nec facit ad quod natus est. ad quod venit in mū
dum: quid respondebit ei qui misit eum: qui instituit vt la
bo:et. Contra non laborātes. ps. lxxij. In labore
hominum non sunt. vbi Ber. Sine necesse est in labore de
monum. qui in labore hominum non fuerunt. de pe. disti.
serpēs. Requisitus Arsenius in quo cōsideret. respo
dit. in eo quod homines fugi: aliq̄ diu tacui: fleui: potissis
me in hoc gaudeo: q̄ manib⁹ laboraui. cum Paulo Ephe.
i. de conse. dist. v. nūq̄. De nostra dñā legitur Luce. i.
abiit in montana cum festinatione. Benef. xvij. Festinas
uir Abraam et. Dig. Senex currit: Dara accelerat. puer
festinat. nullus piger inuenit in domo sapiētis. Et chul
zacheo. Luc. xix. Festinas descēde. Hiero. super illud Eze
chiel. xvi. Hec fuit iniquitas sodo me et. Semper inquit
aliquid est faciendū: me ager nostri pectoris manu cessan
te malarū cogitationū sentibus occupa. Eccl. vii. Non
oderi laboriosa opa. Rusticatio a deo data fuit qñ Ade di
xit. Gen. iij. In sudore vultus tui vesceris pane tuo. vel qñ
positus fuit in paradisu vt operaretur. Gen. iij. Eccl. ix.
Qd cūq̄ pōmanus tua instāter operare et. ij. Thessa. iij.
Si quis nō vult operari: nō māducat. ij. ad Timo. iij. In
oib⁹ labora. Balar. vi. Bonum faciētes nō deficiamus.
Apoc. iij. Utinā esses frigidus aut calidus. sed q̄: tepidus
es et. vbi dicit interlinearis glos. q̄ maior: spes est de fri
gidis q̄ de tepidis: q̄: tepidi quam dā fidutiā et securitatē
accipiūt de eo q̄ aliqd boni agūt. et ideo se nō corrigūt sic
in religiosis apparet: qui cōter postq̄ sunt refectione: sunt
in corrigibiles. q̄: tenet se et reputat. Sed tales euomunt
ab ore dei: qñ in deteriora p̄cipitant: vel impenitētes mo
riuntur. De hoc per Jo. cass. coll. iij. Danielis de hoc. j. e. s.
ver. s̄ ista. De hac tepiditate dicit Hiero. Sola est q̄ solet
de ovomitū puocare. Luc. xii. de ficulnea nō reddere fru
ctū d̄. Succide illā. Mat. xxi. Tollite ab eo. pigro talen
tum et. Mat. iij. et. vii. Luc. iij. Dis arbo: que nō facit fru
ctum: succide et in ignē mittet. et de deci. quis. Raban⁹.
Si sterilitas igne mittet rapacitas quid meret. Job. xl.
Circūdant eum falces de torēre. i. infructuosi faciū vni
bram diabolo: sub qua requiescit. Jud. i. de Adonibezech
qui amputauit. lxx. regibus manu et pedū summitates.

Adonibezech qui dicitur dñs nutans vel dñs fulgurans:
vel dñs egestatis vel vani contemptus: est diabolus qui
amputat hominib⁹ (qui se deberent regere) summitates
pedum et manū: vt laborare non possint. In domū vacā
tem intrat diabolus cū septem spiritibus nequioribus se.
Mat. xij. Luc. xi. Job. xxvj. Qui extendit aquilonē sc̄s dñs
bolum super vacuū. i. cor otiosum vacuū bono. et dormit
in secreto thalami id est hominis otiosū vanū et infructiferū
Job. xl. Prouer. xx. Propter frigus piger arare noluit. me
dicabit ergo estate: et nō dabit ei. et Prouer. x. Egestatem
operata est manus remissa et. Et. xxv. Qui operat ter
raz suā: saturabit panibus. Qui sectatur otīū: replebitur
egestate. et. xiii. Usq̄quo piger dormis: vsq̄quo desom
no confurges. Parū in quā dormies. modicū dormitabis
paup̄illum manus cōferes vt quiescas: et veniet tibi quasi
curio: egestas tua. et mendicitas quasi vir armatus. Et
loquitur de egestate et mendicitate perpetua gehennali.
in qua tales acidiosi famē patientur vt canes s̄m Dauid
ps. lviij. Job. xviij. Attenuetur fame robur eius: media in
uadat costas eius. Prouer. xiiij. Per agrum hominis
pigrī transiuit: et ecce torum repleuerant vt rice. tentatio
nes scilicet carnales pungentes. Eccl. x. In pigris hui
miliabit contignatio. contignatio est lignorū coniunctio
que fit in inferiori parte tecti. quā piger ex pigris pūit
tir humiliari et destrui. Hoc est proprium pigrī: non subue
nire periculis in tēpore opportuno. Eccl. xxi. In lapide
lureo lapidatus est piger. et oēs loquētur sup aspernatio
nem illius. De stercore boi lapidatus est piger. et omnis
qui tetigerit eum: excutiet manus. Desideria occidunt pi
grum. Prouer. xxi. q̄: acidiosus affligitur spiritali puras
lysi: designatus per puerum paralyticum iacentem in do
mo centurionis. qui male torquetur: q̄: quiescendo torq̄
retur. sed qui torquetur laborando: bene torquetur. quia
utiliter. Mat. viij. Gen. iij. Maledicta terra i opere tuo.
in laboribus comedes ex ea cunctis diebus vite tue. spū
nas et tribulos germinabit tibi. Bern. Hec est maledictio
Ade: vt in terra laboris nostri et in agro cordis et corporis
nostri noxia et inutilia gratuito passimq̄ pueniant. vti
lia vero et necessaria cum labore. Si spiritus remissus fue
rit: caroq̄ aduersus spiritū concupiscit: quotidie aliquid
super ipsum apponit. Prouer. xij. Manus remissa tribus
tis seruiet manus fortium dominabit. Ibidem. Qui ope
ratur terram suam: satiabitur panibus: qui autem sectat
orium stultissimus est. Lat. ij. Tempus putationis adue
nit. Bern. Quis ita ad vnguem omnia a se superflua res
secauit: vt nihil se habere puer putatione dignus? Redi
te mihi et putata repullulant: et effugata redeūt: et reacce
duntur extincta: et excitantur sopita. Parum est ergo ses
mei putasse. sepe putandum est. immo si fieri posset temp
us semper quod putari oporteat: si non dissimulas in
uenis. Quantūlibet in corpore manens profeceris er
ras: si vitia credas emortua et non magis oppressa. Hes
lis nois inter fines tuos habitat Jebusens. id est concu
lcatio. xi. q. iij. nolite. Judi. i. Subiugari potest: sed non er
terminari. Unde in tanto discrimine consilium est obfer
uare diligenter: et mox vt renascentium vitio:um capita
apparebūt: prompta seueritate abscindere. quod sine in
genti labore non fit. Matthei. xxv. dicitur de pigro. Tolle
litem ab eo talentum. Luc. xxi. Auferre ab illo scilicet pigro
infructuosā et. Jo. xiiij. Quomodo diligit me et. Dig.
Nūq̄ est amor dei otiosus. operat em magna si est. si au
tem operari remittit amor: non est. Adia nedū pūat
gratia: sed et fructu sc̄s gloria. Bern. Tū me pūares
amara mois vita: q̄ fructu gratie. nam vita sine fructu
mois. Deinde duplet malum paratur ligno infructuoso
securis et ignis. Matthei. iij. et Luc. iij. Regnum celo:um
vin patitur. Matthei. xi. vbi glos. Brandis violentia est
in terra nasci. et celum rapere et habere per virtutē. quod
per naturam non possumus. Megorius. Nemo in hoc
vite itinere torpeat: ne in patria locum perdat. Idem.

Lib. II.

Iustus ne celestia perdat / cauet: et ne inanis ab opere
bies eat. Acidiosus tepus pedit quod preciosus est. Berth.
Non parum estimes tempus quod in factis vel dictis otio-
sis expenditur. volat enim verbum irrevocabile. volat te-
pus irremediabile. nec auertit in sapiens qd amittat. Idē
Nihil preciosus tempore. sed heu nihil vili? hodie repu-
ratur. Idem. Tempus tibi impensum requireretur qualiter
sit expensum. et sicut capill? nō perit de capite: ita nec mo-
mentum peribit de tempore. ps. lxxiii. Quum accepero te-
pus: ego iustitias iudicabo etc. Thre. f. Vocauit aduersus
me tps. Jo. cass. in. r. li. de acidia. ait. Acidia affinis est tri-
sticie: ac solitarijs magis expta infestio: hostis ac frequēs:
marine circa horam nonā monachū inquietas. vt qdam
febris ingruens tepore pefluto ardentissimos estus ac
cessionum suarū solitis ac statutis horis anime inferens
egrotanti. Et deniq? nōnulli senum hunc esse pronuntia-
meridianus demone. ps. xc. A demonio meridiano. q quū
miserabile obsederit mentē: horrorem loci / celle fastidiū /
fratrū quoq? qui cum eo vel cōtinus cōmorantur tamq̃
negligentiū ac minus spiritualiū aspernationē gignit
atq? contemptū. Ad omne quoq? opus facit desidē atq?
inertem. Non est in cellula residere: non operam finit im-
pendere lectioni. nihilq? se proficere sine tepore in ea com-
morans crebrius ingenierit. ne habere se fructū aliquem
spiritualem donec fuerit illi cōsortio copulatus queritur
atq? suspirat. et ab omni se dolet spirituali questu inanem
in loco vacuumq? consistere: vtpote qui quum posset ali-
os regere: nullum edificat. absentia longeque posita mona-
stria loca etiam illa magis ad profectum vtilia describit
confortia quoq? fratrū ibi suauiā et plena consolatio:
ne spirituali. depingit econtrario vniuersa que habētur
pre manibus aspera. et non solum edificationē nullā esse
in fratribus qui morantur in loco: sed nec ipsum quidem
victum corporis absq? ingenti labore conqueri postre-
mo non posse in eo loco durantem deinde lassitudine in
corporis cibis efurient quinta sextaq? hora tantam sus-
citāt: vt velut longo itinere grauissimūq? labore cōfectus
sibi nec lassusq? videatur. Tum preterea buccilluc anticus
circumspicit. et fratrem sibi quēpiam aduenire suspirat.
sepiusq? ingreditur et egreditur cellam. ac solem velut ad
occasum tardius propeantem crebrius intuetur. Et ita
quadam irrationabili mentis confusione velut terra re-
pletur caligine. omniq? actu spirituali reddidit otiosus ac
vacuus. vt nulla re alia tante oppugnationis remediū
q̃ visitatione fratris cuiuspiam seu somni solius benefi-
cio posse existimari inueniri. deinde honestas idē moribus
ac necessarias suggerit salutationes fratrib? exhibēdas
visitationes infirmorum vel emī? vel longius posito:ū
peregrinationes etiā sancto:um suggerit. et ibi multas in-
dulgentias obtrineri. Quēdam etiam pia suggerit officia
scilicet parentes debere inquiri: et ad salutandum eos cre-
brius propeari. De hoc vitiō David ps. cxviii. Do-
mī: rauit anima mea pre tedio. i. pre acidia pprie salutis. Nō
corpus dixit sed animā domitasse. vere em ab omni cons-
templatione virtutū et intuitu spiritualium sensuum do-
mitat anima mea: que perturbationis huius telo fuerit
sauciata. Contra hunc morib? Apostolus ad Thessa.
in. i. epistola. iiii. c. Rogamus autem vos fratres vt abun-
deris magis: et operam detis vt quieti sitis: et vt vestrum
negotium agatis: et operemini manibus vestris sicut pre-
cipimus vobis: et vt honeste ambuletis ad eos qui foris
sunt: et nullius aliquid desideretis. Que verba contra aci-
diosos exponit vtiliter Jo. cass. in predicto vitiō de acidia
et predicto loco. et posui lati? supra in hac pre in. §. et quo
sponsa. Item idem in. r. li. in. ar. i. Nec est autem apud
Egyptum ab antiquis patribus sancita sententia operā
rem monachum demone vno pulsari: otiosum vero inuis-
meris spiritib? infestari. Nil? acidia est lassitudo aie q̃ ten-
tationibus foris: riter nō resistit. Quod em est esca in corpo-
re sano. hoc cōtatio in fortissimā anima. Nubes sine aq? vē

tus plequit. et mens patietiam non hñs a spū acidie disti-
sipatur. Spiritus acidie expellit monachum de loco suo.
qui autem habet tolerantiam: cū silentio degit. Semper
infirmorum visitationem immittit acidia. paties autem
contentus est proposito suo. Acidiosus monachus in mi-
nistrio velor mandatum reputat satisfactionē suā. Cir-
cūto: monachus quasi frigore in solitudine modicū nō
quieuit. et rursus fertur. et non facit fructum virtutis.
Oculus monachi otiosi semp attendit ad ostium. et mēs
eius aduentum visitantiū meditat. Stridorem ianua
dedit: et ille protinus eriliuit. vocem audiuit et per fene-
stram asperit. Acidiosus lectitans sepius ofciatur: et in
somnia demergitur: facile conficit aciem: et manus errē-
dit. et oculos auertens a codice: parietes intuetur. et rur-
sum rediens incipit paululum legere. et aperiens vltimā
partem libri verbor curiosus existit: et numerat quater-
niones: supputat versus. postremo complicans libū ca-
piti suo supponit. Ordina tibi metipsi in omni tepore mē-
suram: et nec primum abscedas: donec cōsummaueris il-
lud. et o: iugiter profunde accotiter. et spiritus acidie
effugabitur abs te. C. Climacus in gradu. xxi. de acidia
Acidia est anime remissio: et resolutio mentis / pusillan-
mitas excitationis / odium professionis / mundanoz bea-
tificatōis / dei quasi inuiscerosi et sine benignitate detra-
ctio. in psalmodia infirmans in oratione ferrea / in ope-
ratione manū impotune pigra in obedientia improba.
Oedicus mane visitat infirmantes. et acidia exercitatio
res circa mediū diem. In oratione stantibus necessaria
negotia reducit ad memoriā. non presente psalmodia
acidia non apparet. et finito canone aperti sunt oculi.
In tepore acidie apparere violenti: qui inde sibi inferūt
et rapiunt celum. Marth. xi. Nihil est aliud ita sicut ac-
dia coronas conficiat. In vitis patrum legitur q̃ quodā
tempore abbas Antonius dum resideret in eremo: spi-
ritus tentatus acidie / cogitationibusq? diuersis implica-
tus dicebat ad dñm. Domine saluari desidero: sed cogita-
tiones varie non permittunt. Et post paululum surgens
quemdam sibi similem suspicit: toquentem funiculum et
surgentem et orantem. Erat enim angelus ad emenda-
tionem Antonij destinatus. a quo sermonem audiuit. Et
ita faciens Antonij saluaberis. Item quidam frater re-
quisiuit Achillam dicens. Nulla opera facio monachi: sed
in negligentia constitutus comedo / bibo / dormio. Qui
sener dixit. Turre et sede in cella tua. et qd pores fac sine
perturbatione animi. et confide in deum: quoniam quā si
der in cella propter deum inuenitur in loco vbi est sanctus
Antonius. Tentato fratri de acidia volenti de cella re-
cedere et infirmos visitare q? non poterat ieiunare / ait
Arsenius. Vade manduca et bibe et dormi: et ne opereris.
tantummodo pedē tuum extra cellā non efferas. continen-
tia em celle monachum ad ordinem solet bonoz vite de-
ducere. Alter requisit abbatem Achillam dicens. Tur
sedens in cellam meam pario: acidiam? cui sener. Quia
neccum vidisti requiem quam speramus: neq? tormentā
que timemus. si enim ea diligenter inspiceris: etiā si ver-
minibus esset plena cella tua vsq? ad collum: tu tamen in
ipsis latens permaneres sine acidia. Dixit quidam sener.
Ideo non proficinus: quia mensuras proprias ignoras
mus. ne habemus patientiam in opere quod incipim? :
sed sine labore volumus adipisci virtutem de loco in los
cum. acidia turbante transimus sperantes quia inuenies
mus locum vbi non est diabolus. Serapion in collario.
de. vii. vitis. Acidie genera sunt duo. Unum qd ad som-
num precipitat estuantes. Aliud qd cellas deserere ac fu-
gere coarctat. Circa acidiam religiosorum multiplex
malum inuenitur: Unum est q̃ quum ipsi sint quasi conti-
nue in colloquio cum deo: tamen oculos cordis non ape-
riunt: nec vident: nec audiunt quid deus eis loquitur: vel
ipsi deo. Reg. Quum oramus: cū deo loquimur. Quū de-
legim? loquitur nobis de? Item aliud. q nō pfiat in q̃ q

religionis sunt. immo quāto diutius in religioe sunt. tāto magis dissoluti sunt. quod valde miserabile et verecundū est. sicut in scholis esse et nō addiscere. xij. q. ij. socrates. sub c. gloria. Item aliud. quū sint in statu in quo non solum currere sed et volare deberent. sicut viri cōtemplarij. de quibus **Isa. l.** Qui sunt isti qui vt nubes volant? Pigris tamen et tardi inueniuntur. etiam illi qui strenui erant in seculo. Unde super illud ps. xviij. Exultauit vt gigas ad currentem viam. scilicet christus. Bern. Currentem nō apprehendit. q. et ipse pariter non cucurrit. Item aliud q. in loco vbi maior est consuetudo. securi et somnolenti efficiuntur. In maiori cōsuetu sunt claustrales q. alij. et plus gaudet diabolus q. claustralis tāgit mulierē mala in cōtinentia. q. de adulterio hoīs secularis. ar. x. d. h. b. vide qd. no. xxiij. q. ij. inuēta. et qd. legitur et no. xxiij. q. v. q. viderit. Unde non deberent claustrales esse securi. sed cum timore et tremore salutem suā operari. In eis em̄ dicit Apostolus ad Ephe. vi. Non est nobis colluctatio. scilicet religiosus aduersus carnem et sanguinē. subaudi tantum. sed aduersus principes et potestates. aduersus mundi rectores et nebularum harū etc. Item aliud q. volunt esse otiosi vbi non est locus otij. scilicet in agone et cursu. s. ad Corin. ii. **C. D. Species acidie. xvi.** sunt: repiditas / mollities / somnolentia / otiositas / dilatio / tarditas / negligentia / im / perseverantia / remissio / dissolutio / penuria / ignauia / in / deuotio / tristitia / redium vite / desperatio. **C. Repiditas** est paruus amor boni. que videt esse radir in peccato acidie: et origo ceterorū que enumerata sunt. Inde accidit q. homo fortis et sapiens non facit decimā partem penitentie quam facit vna vetula pauper simplex. hoc est propter paruū desiderij boni. Bernar. Ideo multa non possimus: q. multa nolumus. Item ibidem. Si incipis: inde perfecte. Si in profectu es: hoc ipsum iam perfecte age. si perfectionis aliquid attigisti: ipsum in teneripso metire. Si vero quis desiderat: desiderij deus adimplet. ps. cx. Desiderium anime eius tribuisti ei dñe. Quis hodie dicit cum ps. cxx. dñe ante te omne desiderium meū. Et iterum. xli. Sicut desiderat ceruus ad fontes aquarū. Contra istam repiditatem dictum est Apoca. iij. Utinam esses calidus aut frigidus. aut religiosus spiritualis aut frigidus secularis. sed q. tepidus es / refectionis religiosus a feruore cū quo mūdum dimissi. incipias te euomere ex ore meo. q. peior est et fastidibilior: dñs tepidus q. frigidus vel calidus. sic peior religiosus tepidus q. et relaxatus q. secularis. ar. xlvij. di. quantūlibet. xij. q. i. scim. de pe. di. h. pennata. de hoc late in colla. Danielis que est quarta in libro collationū. **C. Sequitur de mollitie.** que est impatiētia rei dure. Unde Prover. xviij. Qui mollis est et dissolutus in opere suo: frater est sua opera dissipantis. Mollis est qui cedit duris: et tribulationibus succubir: et ab opere desistit. Talis sua opera dissipat. Ad quam miseriam veniant molles ostēdit Deuteronomij. xxiij. Tendra mulier et delicata que super terrā ingredi non valebat: nec pedis vestigiū figere propter mollitiem et teneritudinem nimiam: inuidebit viro suo etc. Summū remedium contra mollitiem est ignis spiritus sancti qui lutea cōsolidat. et asperuerudo durorū. Bern. Rustici duos habet nervos fortiores lacertos. exercitatio fecit. s. torpore mollescit. **C. Sequitur de somnolentia.** de qua Prover. xix. Pigredo imitrit soporem. Quod potest intelligi: de sopore cōtēplationis in illis qui nomine orationis palliat suam pigrisiam: nolentes aliquid operari. sicut dicit et faciunt Begardi de Alemānia. et alij de Lombardia qui vocantur Apostoli. li. de quo: unum numero quū quidam venisset ad abbatem Siluanum: et reprehendisset q. fratres manibus laborabant. sen ex fecit eum includi in quadam cella et dari ei co dicem ad legendū. Hora solita comederunt fratres: et nō vocauerunt illum. Quomq. transisset hora: respiciebat ille vtrum vocaretur ad cibum. et interrogauit senē vtrū fratres comedissent: et quare non vocauerant eū. Qui se

nex. Tu hō spiritualis es: et nō habes necesse hanc escam carnalem. nos aut carnales comedim: et ideo operamur. et quū audisset: incepit penitere. Qui abbas. Ergo necessaria est Martha Marie. Luc. x. et de remun. nisi. s. penit. Idem no. s. s. et quo spōsa. h. alius frater. in ar. li. De somno co. p. o. p. o. s. Prover. xxiij. Aliquo piger dominus: Bernar. Laue serue dei in quantum potes: ne fit somnus non quies lassus sed sepultura corporis suffocari. Eccl. xxiij. Tū dormiente loquitur qui enarrat stulto sapientiā. et in fine orationis dicit. Quis est hic? Si stultus nō habuisset voluntatem dormiendi per duos dies: tamen repose ictionis vel sermonis dormiret. quod in missione demonis fit. vt in vitis patrum legitur de Macheto. qui a domino hanc gratiam impetravit: vt quotquot diebus ac noctibus spiritualis collatio ageretur: nunq. dormiret. Siq. vero de tractionis verbi seu otiosiū tentasset in fratre: in somnū proripit? kōcidebat. vt narrat Jo. cass. in. v. li. de castimar. De hoc somno venit multiplex malum. Judi. iij. et de Sylara qui dormiens occisus est. et eodem. xvi. de Samfo ne qui obdormiuit inter genua Dalile: et eroculatus est. Item in libro Judith que occidit holofernē dormientem Judith. xij. Et Isoseth dormiendo decapitat? est. ij. Regum. iij. Ad hoc vt debito modo dormias necessarius est labor discretus. Eccl. v. Dulcis est somnus operanti siue parū siue multū comedat. Et sobrius cib? et potus est custodia sensuū tuorum. Bern. Sobrius cibum / sobrius sensum / sobrius sequit somnus. Est autem alter somnus dulcis cōtēplationum. De quo Hier. xxi. Somnus meus dulcis mihi. Talis sponsus prohibet excitari. Can. iij. Aduro vos filie hierusalē. et. j. Ne suscitatis neq. euigilare faciatas dilectam: donec ipsa valeat. De hoc etiam somno Ben. ij. Inmisit ergo dñs deus soporem in Adam: quū obdormiuit. Unde super Can. Bern. Iste sopor: rapit fuit de pe. distin. ij. s. romanos. h. adam. Unde dicit ibi. Mihi videtur incommutabilis veritatis intuitum et abyssum diuine sapientie corporis excedens sensibus obdormisse quod ex verbis eius conijci potest: dum tamq. ebrius de cella vinaria veniens et eructans magnum pietatis sacramentum quod tanto post in christo et ecclesia apostolus commendauit. ad Ephe. v. Hoc nunc (inquit) os et ossibus meis etc. xxi. q. r. fraternitatis. et debita. debitum. **C. De otio.** Prover. xxi. Qui sectatur otium: stultissimus est. Stultus quidem quia futuram vitam non preuiderit: et presentē negligit. Stultior quia hostibus et demonibus se exponit. Stultissimus quia hostes suos nutrit quia otio vitia nutrimur et impinguntur: sicut solent in otio impinguari. De primo. Eccl. xxi. Delior est canis viuus leone mortuo. Leo mortuus est aliquis magnus otiosus: cui preualet canis viuus id est aliquis viuus strenuus et operans. Nec solum mortuus est otiosus: sed bis mortuus quia in corpore et in anima. Unde in canonica Jude ij. capi. Arbores aurinales infructuose bis mortue. De secundo Threno. iij. Terendit arcū suum et posuit me sicut signum ad sagittam. Otiosus enim est quasi signum ad sagittam. quia potest vndiq. a demonibus sagittari. Est enim velut castrum sine muro. Unde Ezechie. xxiij. Ascendam ad terram absq. muro. verbi est diaboli. Veniam (inquit) ad quiescentes habitantes secure. Homo bene occupatus est velut castrum clausum Augusti. Non facile capitur a tēratione: qui bono vacat exercitio. Otiosus non tantum vni hosti: sed pluribus expostus est. vt dicit supra de addia. De tertio. Bernar. Omnium tērationum et cogitationum malarum et inutilium sentina est otium: quia omnesordes luxurie versositatis et nugarum necnon et curiositatis et superbie recipit. De luxuria exemplum in Dauid. qui postq. fuit in pace ab hostibus: cum Bersabee adulterauit. ij. Regum. x. de penitent. distin. ij. s. opponitur. ver. numquid Dauid. Et de Salomone fornicante et idololatrante in otio. ij. Regum. x. xxi. q. iij. salomon. **C. De verbositate**

Acidie
Species
multe.

Repiditas.

Mollities.

Somnolentia.

Otium.